

KAITSE

AXEL
ROSMANN

KODU

№ 15

1936. a.

30 senti

TOIMETUS:

Tallinnas Kaarli t. 8, kaitseliidu peastaabi ruumes.

Vastutav toimetaja: kolonel J. Maide
telefon 451-94.

Tegev toimetaja: kapten A. Truuvere
telefon ametis kv. 156-a,
kodus 465-01.

Väljaandja: Kaitseliidu peastaap.
Kasutõõ arvatakse tasu alla, kui sellele tasunõudmine on peale kirjutatud. Tarvitamata ja tagasisaatmiseks märkimata käsikirju alal ei hoita.

Tegevtoimetaja kõnetunnid teisipäeviti ja neljapäeviti kella 10.00—12.00.

*

TALITUS:

Tallinnas Kaarli t. 8.

Talitus on avatud iga päev kella 9—3.
Telefon 451-89.

Tellimishind aastas 6 krooni, 1/2 a. 3 kr.,
1/4 a. Kr. 1.50, kuus 50 senti.

Kuulutuste hinnad: 2 üks lehekülj teksti ees 50 kr., tekstis 80 kr., teksti härel 40 kr. Väline kaas 80 kr., sise-
mised 60 kr.

Nr. 15

1936

SISUKORD:

E. Jalak: Südasuvist.

A. Hinnom: VIII V. R. V. päev.

E. Paju: Olümpiamängud antiikajast meieni.

H. Tombach: Purilennu korraldusest Poola Küttide Liidus.

— V Soome-Ugri kultuurkongress.

E. Oskar: Naiskodukaitse õppepäevad Narvas.

A. H.: Kolonel K. Parts 50-aastane.

R. M.: Tartumaa maleva ja Torma malevkonnä pidupäev.

— Lühiteateid n. k. ajaraamatust.

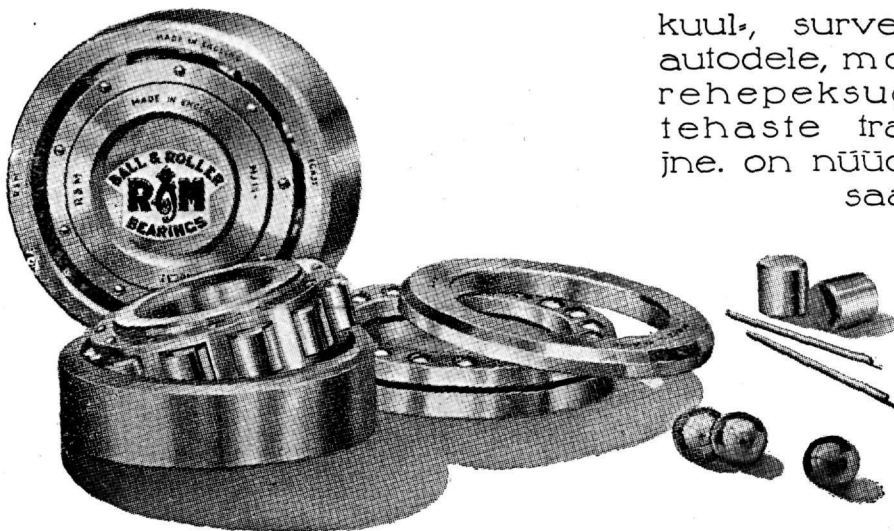
E. O.: Kilde Narva õppepäevadelt.

Balder Jaan: Kutse suveõhe.

— K. L. tegevuse aruanne.

Parimad üldtuntud Inglise vabriku

RANSOME & MARLES

kuul-, surve- ja rull-laagrid autodele, mootorratastele, rehepeksugarnituuridele, tehaste transmissioonidele jne. on nüüdsest peale alati saadaval.

ESINDUS JA LADU EESTIS:

O.-ü. „TARMO“

Tallinn, Narva m. 6. Tel. 306-50 ja 308-54.
Postkast 313. Posti jooksev arve 213.

Osakond Rakveres: Pikk t. 5. Telefon 2-29.

Kaitse Kodu!

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 15

Tallinnas, reedel, 17. juulil 1936

XII aastakäik

SÜDASUVIST

Juba teeb põllumees igapäev käigu rukki-põllule, poetades peos viljapäid ja katsub tera — kas juba küpseb, kui mitme päevaga võib veel arvestada enne lõikusele asumist. Sest tänavune suvi oma kütivate ilmadega ähvardab lõikuse tuua õige vara — kuumus ja kuivus küpsetab ruttu. Samal ajal kui veel heinatöö pole jõudnud lõpu poole, kipuvad rukkiväljad juba kollendama — värvuvad põllumehesilmale nii armsatooniliselt esiteks rohekaskollasteks, siis ikka enam ja enam küpsekollasemalt heledamateks, nagu kutsudes ja meelitades silma — ühtlasi sirpi, vikatit ja lõikusemasinat. Ning täna-homme ongi juba algamas too põllumehe tähtsaim ja armsaim töö — leivavilja lõikus, millele on lauldud igihallidest aegadest kuni tänaseni lõikuslauludena poeme ja pühendusi umb-tuhanded tundmatud rahvalaulikud ning sajad nimekamad luuletajad. Too on ju põllumehe päristöö, mille pärast töötatakse aasta läbi, millest onoleb nii palju, mille pärast muretsetakse juba sügisel, talvel, kevadel ja suve läbi — lõikus.

Praegu aga veel vihisevad vikatid vihaselt hommikuti ja õhtuti luhtadel ja niitudel, noored ja vanad pingutavad end higistena — raske on see heinatöö siiski, olgugi ta muidu ka mitmeti lõbus! Raske on ta õieti igapidi: kui oleks vihm, siis võtab ta liialt aega, aga poleks nii väsitav kuumuses; praeguste poolpõuaste kuumustega on heina kuivatamine küll päris naljasi, ka värvilt tuleb hein kui kuld — kuid niitmine loo-võtmine praeguses palavuses, see võtab päris „neerurasva sulama“, nagu ütlevad heinalised. Kuid ega kergemana ei oskagi päripõllumees suve, seda oma kibedaimat ja päristööaega ette kujutada: ikka niitmine ja ikka loo-võtmine, lõpuks kuum lõikusaeg.

Aga hirmu tegi tänavune suvi põllumehele,

kelle saagist onoleb ju määravalt kogu riigi ja rahva majandus, ka küllaldaselt. Ja teeb mõnes üksikus maakonnas veel praegugi. Põud kippus võimust võtma. Juba tuli põuateateid üle terve maa. Harju paepealsetel närbus tõuvili, närtsisid kartulipealsed, kippus harjaseks kuivama heingi, lõi norgu ja kolletama rukis ja nisu. Kehvaliivalistel Saare- ja Läänemaa väljadel oli sama lugu. Lõuna-Eestigi lopsakad viljaväljad närtsisid, muld oli kui põlenud tuhk ja telliskivid, oraseudemikud jäid kängu, „kasvasid maa sisse“, nagu ütleb põllumees. Igatsevalt otsis põllumehe ootav silm taevaäärel pilvi — aga asjatult. Kerkis siin-seal vahest vaid õhukesetiivulisi põuapilvi, mis ei suuda pidurdada päikeselõõskagi, mis siis veel kõnelda vihma tulekust. Hommikukastetki ei suutnud maa kuivatatud rüpest imeda taimed — nii tuhkkuiv oli kõik. Hommikuti tõusis päike kollase kettana, tegi oma kuumendava ja rammestava lõõskkäigu, veeres õhtul punasena põuauttu. Põud, põud. Veel üks selline nädal — ja tänavune lõikuselootus on läinud — see oli üldine ennustus ja näriv mure. Mitte üksnes põllumeestel enestel, kes ju kannatanuksid kõige otsekoheemalt ja valusamalt. Vaid ka kõigil neil linnades ja maal, kes mõistavad, mis ikaldus tähendab kogu rahvale ja ta juba paranenud heaolule.

Veel juuli esimese laupäeva ajalehed kirjutasid ametlike andmete põhjal, et kui nädala jooksul ei tule vihma, peab valmistuma kurvale ikaldusele ja kõigile selle tagajärgedele. Kaejudki olid maal kuivamas, mitmepool loomad janused, karjamaad kõrbenud.

Ja siis, just siis pühapäeva varahommikul, kui suverammestunud linlased valmistusid väljasõitudeks linnast, et veeta kuum pühapäev eemal linna tolmust ja umbusest — siis käis

nagu tellitult, üle kogu maa mitu sagarat head, päästvat, kosutavat vihma! Taevataat ei unustanud meid siiski. Ja veel päeva jooksul tuli neid kosutavaid hooge — Lõuna- ja Kagu-Eestis rohkem, saartel napimalt. Aga igalpool siiski seevõrra, et vähemalt seks korraks lõpetas põuahäda. See vihmakrabin oli kui kergendusohe üle kogu maa, mida ohkasid kaasa kõik. Eestile ja Eesti põllule maksis ta miljoneid, päästis tuhanded perekonnad eelseisvaist ähvardanud raskustest. Põllud on jälle lopsakad, viljad on nagu tõusnud ellu, põllumehe silmist on kadunud nukker ja vähelootuslikult tumm küsimusootus — julgemalt läheb praegu kõik vastu löikusele. Las' veel ollagi kuumust, palavust, las' voolatagi higi turjalt ja palgeilt — nüüd on ometi teada, et selle eest lõpuks midagi saab!

Eks ole see tänavuse suve lugu nagu kuidagi omane üldse Eestile: kui mitu korda on tulevik meil näinud juba kõige lootusetumana ega ole olnud näha pääsu — ja ometi on olnud, ometi on pääsetud! Aga ongi eestlased põllumeeste rahvas ja nende saatiski on nendega sagedasti mänginud põua- ja vihmamängu.

*

Nagu linn ja maa oma elutingimuste poolest mitmeti on vastandid, nii ka suvegi suhtes. Samal ajal kui praegu põllumees on kõige ki-

bedamas tööhoos oma maalapi ja kodu küljes kinni, on tühjenenud linnad. Aga sedagi ei tule võtta vaid „linna inimeste laisklemisena“ — nagu ehk tihti ütlevad mõned maal. Eks ole see linnadest põgenemine suvel just tunnistuseks sellest, et ka linnas elav eestlane veel oma meelte-mõtetega rohkem ripub maa jo looduse küljes?

Arvustik tõendab, et Eesti on protsentuaalselt väga „suvitav“ maa, s. t. Eesti linnad. Ei Saksa, ei Inglise, ei Prantsuse linnad ei kaota oma elanikest suveks nii suurt protsenti kui Eestis Tallinn ja Tartu. Veel rohkem: väheses teistes maades (ainult vist veel Skandinaavia ja Soomes?) veedab väiksemapalgalistest ja üldse keskmisest elanikekihist nii suur hulk oma puhkekuu väljaspool kodulinna. On kujuteldamatu, et siin oleks ainult põhjuseks kas „moehaigus“ või — otse võimatult! — meie „keskmise inimese“ suurem jõukus. Või et välismail oleksid maale või suvitama pääsmise võimalused piiratumad. Pigem vastupidi on nende tingimuste suhtes seisukord. Kuid põhjus on ülalmainitu: meie inimene armastab veel loodust, meie linlased pole veel nii linnastunud — seepärast nad pagevadki igal võimalusel linnast, vahenditumasse ühendusse emakese maa ja looduse, päikese ja õhu, loomuliku töö, elu ja kosutavama puhkusega. See on meie pluss, mitte miinus. Oleme veel „kulumatum“, veel

Seal, kus on ilu ja kosutavat vaikust

terveinstinktilisem, värskem rahvas meeltelt, eluviisidelt, soovidelt. Meile näivad suveti — kui luhtadel lõhnab värsk hein, sillerdavad päikeses järved, kuumedab päike ja iga puu-alune on kui kosutavjahe sanatooriumloss — meile näivad siis talumatudena meie „suurlinnad“ Tallinn ja Tartu, mida veel hiljuti üks inglane siin viibides kiitis suurepärase suvituslinnadena, kus olevat nii rahulik ja mugav veeta suvepuhkust!...

Mõnes naaberriigis on alatud hoogtööd linlaste suvitamiseks taludes, mitte suvituskohtades, supelusasutustes, kuurortides. Hoogtöö eesmärgiks on linna ja maa üksteisele lähemale viimine, et nad üksteist tulevikus ja alati mõistaksid ja tunneksid paremini senisest. Uhked suvituslinnad — need tulevad jätta rohkem välismaalastele, ja tõesti ravi vajajatele või siis neile, kes sõidavad lõbutsema, mitte puhkama.

Meil seda hoogtööd vist veel seni vaja ei lähe, niigi oleme juba iseenesest küllalt maaga seotud. Aga kes teab siiski. Kasvavad põlved linnades — nende saatmine maale pole sugugi üleaarne. Ja paljudel praeguse põlvegi inimesel, kes praegu aasta otsa oma palganatukesest näpistavad mõistmatult kroon-kroonilt, et siis üks kuu aastas end kuski plaazil tunda rannakuningana...

*

Meie põhjamaine ja eluinnuga pulbitsev suvi lööb oma pulbitsusi ka kaitseliidu elus. Ei ükski teine aastaaeg saa tulla kohasemana kõne alla välisõppusele, laskeharjutusile, laagritele. Seepärast siis ongi suvi neil aladel meile just kibedama tegevuse ajaks, nagu seda teostatakse igas malevas, eriti noorte hulgas. Kuid miline loomupärane ja looduspärane on see välja loodusse tõttamine meilgi iseenesest! Telgielu, rännakud, laagrituled sumedas suveöös — see kõik nagu meenutaks muistseid aegu 25 põlve tagant, mil meie kangekäevarelised esivanemad veel looduslähedamatena samuti sagedasti kogunesid oma laagrites ja leerides. Koidu ja Hämariku vilkad kohtamistunnid kodukaitsmise ettevalmistamisel — üks ole see nagu meie jällevabade noorte käeulatus ja jõuduandev kohtamine nende kaugete aegade tagant nii lähedaste isadega.

*

Nüüd õnneks möödub põuaht tabas mitte üksnes Eestit. Loeme suurtest katastroofilistest põudadest mujalgi, kaugeil ja lähemal mail. Ja samal ajal sealsamas jälle möllavad

äikesed ja tormid, purustades miljonite eest varandusi, nõudes ka rohkelt inimohvreid. Üks, Eesti kohta oma jõult haruldane tormisammas pühkis ka üle Võrumaa, kus samuti on kannatanud mitukümmend talu ja on laiali paisatud isegi tugevamad hooned.

Põuane ja täis ootamatuid äikesevõimalusi on ka poliitiline taevast vana ja vaevatud Euroopa, terve maailma kohal. Sõjajutud ei taha kaduda, nad jooksevad kiirelt ja peatumatult üle kontinendi, nagu tuli põuast kuivatatud rohus. Ning pole enam nähagi seda tulekustutajat, kellele pannud oma lootused paljud ja nõrgemad riikide hulgas, kes sõda ei taha: tänavune suvi näitas, et see Genfi institutsioon oli vaid triiphoone-taim, kellele läks vaja vaid ühtainsat tuulepuhangut palavast Aafrikast, kui ta juba närtsis. Illusioon — ütlevad nüüd peagu kõik reaalseimalt mõtlevad poliitikud senihellitatud lootuste kohta Genfi suhtes. Rahvasteliit oma otsusega kaotada kallaletungija vastu maksma pandud sanktsioonid pärast seda, kui see kallaletungija oli hävitanud rünnatu, kes juba konflikti algusest peale oli end usaldanud Rahvasteliidu eestkostmise alla — Rahvasteliit sanktsioonide kaotamisega ise andis dokumentaalse ja kahetsemisväärilise tunnistuse oma veel kahetsemisväärilisemast võimetusest. Pole kuumemat armastust, kui on seda petetud armastus ja seepärast pole vist ime, kui varsti nii mõnigi riik sündinust teeb konsekventsid.

Ja mis jääb? Juba ammu on käimas võidurelvastus maal, merel ja õhus. On paradoksaalseks tõsiasi, et Euroopa rahu lähimate aastate kestes ripub vaid sellest, kui ruttu jõuavad relvastuda rahuarmastavad ja seni rahu oma õlgadel kannud riigid. Ei jõua nad seda küllalt kiirelt, panevad sõjavankri veerema need rahvastekutsarid, keda juba on ristitud „rahvusvahelise poliitika gangsteriteks“.

Meie põuast päästis meid vihm viimasel veerandil. Ehk saab nii — tahame seda loota! — osaks ka vanale küllalt juba veristatud Euroopale. Veel valitsevad suurtes Lääneriikides mehed ja ringkonnad, kelle maailmavaate ja poliitiliste veendumuste põhialuseks on hoidumine sõja eest, töö ja organiseerimine rahu heaks. Võib-olla viimane Genfi ebaõnnestumine praegusel kujul just muutubki pöördepunktiks positiivsuse poole: senisel kujul rahu organiseerimine pole otsutunud küllaldaseks, Rahvasteliidule tuleb leida uusi radu ja uusi vahendeid, mis oleksid otstarbekamad ja mõjukamad. Ning, lõppude-lõppuks, on ju ka need riigid praegu veel küllaldaselt tugevad rahu kaitsmiseks.

Seepärast on sõjajuttude põuatuled praegu siiski veel liig varajased.

E. Jalak.

3-mas Võidupüha toimus üle maa võimsalt ja kujunes ühisel hoolel ja koostööl jõurikkaks loova töö võidupäevaks. Ülaltoodud pildid kujutavad võidupüha haaravamaid momente tema algusest ja lõpust pealinnas, kus riigivanem lähetas võidutuled üle kogu maa ja võttis vastu sümbolise võidusamba, mille annetasid püha ühishetkeliselt korraldamise tähtsaks keskkomitee ja maakondade ning linnade komiteede juhatused. Keskel ülal Eesti muistsete maalinnuste metalli valatud kaart, mis püstitati tähtsatele linnustele

VIII V. R. V. PÄEV

28. juunil teostus tänavune vabaturistivendade väljasõit. On saanud meeldivaks kombeks, et kord aastas teostub vabaturistivendade väljasõit, mis võimaldab üle kodumaa laiali elavaile vanadele lahingusõpradele kokku tulla, et unustada igapäevaseid askeldusi ja tuletada meele vanu aegu.

Aja jooksul on ununenud nii mõnedki rasked lahingumomendid ja neist on säilinud vaid kenad mälestused. Mida kriitilisem hetk omal ajal oli, seda kaunimad on neist nüüd mälestused. Siin ja seal oli kuulda, mida suure huviga juteldi just neist kriitilistest momentidest ja mis nüüd ilusate mälestustena jälle elustusid.

Päeva võib igapidi kordaläinuks pidada. Ilm oli suurepärane, ja ka inimeste meeleolu. Väljasõidu keskkohtaks oli Tapa linnas asuv soomusrongide rügement. Tapa jaam oli noorte kaskedega ilustatud, mis omakorda süvendas pidulikkuse tunnet. Ka lipud lehvisid majul.

Kella kaheksa paigu rivistuti soomusrongide rügemendi spordiplatsile. Samas seisid ka rivis järgneva põlve esindajad ja soomusrongide rügemendi meeskond. Päev algas ülemjuhataja kindral Laidoneri tervitusega. Keskjuhatause poolt tervitas kindral Soots, 1. diviisi nimel kindral Kruus, Tapa linna poolt linnapea Martin ja güm. direktor Kansa, kes oma tervituses toonitas, et järeltulev põlv on samuti alati valmis kaitsma kodumaad nagu vabadussõja veteraanidki, mida ka noored toetasid energilise hüüdega.

Lõpuks tervitas veel soomusrongi rügemendi ülem kolonel Laurits. Vabaturistivennad hüüdsid tervitajaile ja päeva heaks kordaminekuks kaasaitajaile kolmekordse „elagu!“.

Ülemjuhataja kõnelemas

Männikumäel

Vahepeal olid noored kodutütred dekoreerinud vabaturistivendi, eesotsas lugupeetud ülemjuhataja kindral Laidoneriga, sümbolsete põllulilledega. Paraadmarsil mööduti tribüünil olevast ülemjuhatajast ja aukülalisist.

Pärast einet sõideti Kehra jaama lähedale Arudevahe tallu, kus sündis kokkupõrge meie vägede ja punaste vahel, ja kust alates meid saatis sõjaõnn. See oli pöördepunkt meie lahingute seerias. Siia kaivatsetakse püstitada vastav mälestusmärk, mille jaoks on juba omandatud maalapike.

Major Villemi kui tegelik Arudevahe lahingust osavõtja selgitas seda episoodi. Kindral Soots omalt poolt selgitas üldist olukorda ja lõpuks kindral Laidoner andis jumeaka ülevaate ja sõjapsühholoogilise kokkuvõtte sündmustikust.

Tagasisõidul Tapa linnas vedur andis viledega märku, kus sündisid tähtsaimad lahingud Tapa eel. Kuid sellane vaatlemine vile peale ei osutu kuigi tõhusaks. Üks metsatukk siin, teine seal ja lõpuks ei ole ka oluline, kus salus kokkupõrge aset on leidnud. Võõral on raske leida rongilt õiget kohta.

Enne lõunastamist oli võimaldatud tutvumine rügemendiga ja soomusrongidega.

Paljud ammugi erusolevad mehed seletasid: „Kes seda oleks võinud uskuda, et meie sõdureil on nii uhked kasarmud. See on ju lausa elumõnuste sees ujumine. Võib julgesti ütelda, et 99 mehel kodus ei ole unistadagi sellaseist mõnususist. Tahaks kohe ise tulla veel kord kaitsevähke!“

Kuidas mina omal ajal teenisin Kaasanis... Phtüi!

Teisal vaatleb salkkond vanu soomusronglasi uut suurtükiplatvormi ja kuulipildujavagunit ja ohkavad:

„Kahju, et need vägevad riistad seisavad nüüd siin töötä. Oleks meil vabadussõja päevil olnud ükski sellane! Kolmetolline mürsk, see on nagu sitikas, kes lendab vastu seinä. Ei see tühi läbista midagi. Püssikuul, see ei tule kõnegi alla!...“

„Kas tead,“ ütleb teine, „nüüd alles näed, kui vägevak oleme saanud. Kohe südame all hakkab midagi liikuma, vägisi kisub rõõmupisara laugele. Tulgu nüüd või vanasarvik ise, ega me jänni ei jää. Nüüd võin koduski kõnelda poegadele, kuidas kõik on edenenu. Kodus olles ei oska nagu arugi saada. Nüüdsest teen iga väljasõidu kaasa!“

Pärast lõunastamist sõideti Udrikusse vabadusristivendade kodusse.

Väravasse oli ehitatud auvärv pealkirjaga „Tere tulemast“. Sammudes läbi värava tuli läbistada neidude spaleer, kes hoidsid vanikuid. Paljud neist olid rahvõivais.

Iseäranis liigutavaks kujunes silmapilk, kus ühe vabadusristivenna tütreke ulatas ülemjuhatajale kimbu lilli ja tänas, et tema ja ta väiksemad kaaslased võivad muretult sirguda suureks vabadusristivendade varju all.

Edasi sammudes ootas uus üllatus. Saksi laulukoor Koonukõrbi juhatusel võttis vabadusristivennad vastu lauluga.

Kindral Kruusi ja ülemjuhataja kindral Laidoneri poolt anti seletust kodu tekkimise vajaduse ja edaspidiste kavatsuste üle.

Puude all olid seatud üles lauad võileibade ja piimaga, kus ei puudunud ka maasikad.

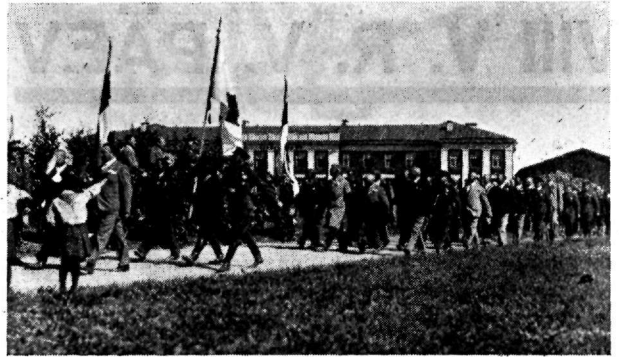
Üldse jättis Udriku idüllilise mulje, mida veel täiendas toonekurgede paar. Peab mainima, et on püütud teha kõik, mis on võimalik, et abistada hättasattunud vabadusristivendi. Kindral Kruus palus annetada, kel see on võimalik, kodule raamatuid, tubakat või paberosse. On loota, et see hüüdjahääl ei sureks kõrves.

Peab ütleva, et Udrikusse väljasõit oli päeva tuumakaim osa. Referaadid olid nagu veidi ühekiilgsed.

Tapale rügementi tagasi jõudes ootas juba õhtusöök, mis muidugi maitseb hea, sest värskes õhus viibimine suurendab ju tublisti söögiisu.

Rügemendist siirdutakse orkestrihelide saatel Männikumäele (õigem oleks vist ta nimi kuu-sikumägi). Ka siin tuletati meele 1919. a. 9. jaanuari, kui jõuti Valgejõe joonele ja vallutati Tapa. Refereerisid majorid J. Lepp ja Villemi. Lõppsõna ütles kindral Laidoner. Ametlik osa päevast lõppes Männikumäel hümniga.

Nüüd algas üldine rahvapidu, kus esineti kõnede ja lasti elada härrasid riigivanemat ja ülemjuhatajat. Kusagil avaramal platsil tantsuhimulised löid tantsu nii, et tolm heljus sõna tõsisel mõttes tantsijate kohal. Vanad kaasvõitlejad vestlesid omavahel sõjajuhtumest kuni viimse minutini. Aeg lendas imekiiresti ja peagi oli saabunud moment lahkumiseks. Igasse kodumaa nurka viis rong mehi, kes aastate eest olid võidelnud en-

Vabadusristivennad paraadmarsil

nastsalgavalt vaba Eesti loomiseks. Lahkudes jäeti üksteisega jälle nägemiseni järgneval aastal ja arutati, kuhu tuleval aastal kokku tullakse. Kuuldi arvamisi, et Valgas ei ole veel käidud. Valga ümbruskond ja raudteesoilm omasid sõja päevil ülisuure tähtsuse lõunarinde suhtes ja ka siin keesid ägedad lahingud ja oli terve seeria kriitilisi hetki. Oli ka soovijaid, kes oleksid meelsasti külastanud Lõõde lahinguvälju, kuid sellesse võimalusse ei uskunud soovijad ka ise. Ühes oldi aga kindel, et tuleval suvel kohatakse kusagil üksteist.

Paljud viisid Tapalt julgust ja kindlust kaasa. Oli märgata paljudel üleolevate tunnete puhanguid, eriti ülemjuhataja sõnavõttude puhul. Igatahes neil päevadel on suur kasvatuslik tähtsus. Seda ühtluse-tunnet, mida siin koguti ja kinnitati, kannavad päevast osavõtjad laiali üle kodumaa.

„Oleme kasvanud tugevamaks, oleme niisama üksmeelsed nagu vabadussõja päevil. Väikesed argipäevased nägelemised tuleb kõrvale heita. Kui kogu Eesti rahvas on nagu üks mees, siis ei kõiguta meid ükski torm, tulgu see idast või läänest.“

„Ka järeltulev põlv imbub selle tundega läbi ja leides eeskuju eelmistelt põlveldelt, võrsub veel tugevamaks.“ Need olid kõigi mõtted ja soovid, mis nad vabadusristivendade päevalt lahkudes kaasa viisid. Kindlasti nad süvendavad neid tundeid oma lähimas ümbruses edasi. See ongi see kande idee, mis põhjustab korraldama vabadusristi päevi. Muidugi on vabadusristivendadele tähtis kinnitada omavahelisi sidemeid ja hoida alal ka vabadussõjaaegset vaimu.

Eriti peab märkima seltskonna poolehoidu vabadusristivendadele, kõikjal on vastuvõtt olnud enam kui südamlük. Nagu uhkusetundega vaadatakse vabadusristivendadele. Sellane tunne tekib inimesis iseendast. Ka senini kõhklejad vaimustuvad, kui neist on möödunud vabadusristivendade rivi.

„Need on ju meie mehed, kes võitlesid ja võitsid!“ kergib mõte iseendast ja kisub kaasa.

Vabadusristipäevade korraldamine on suur töö ja igal pool on leidunud käsi külluses, kes hea meelega on tulnud abiks. Eriti naised on siin palju ära teinud. Tuleb lausa imestada, kuidas Tapa naised sellega nii suurepäraselt toime tulid, kuid vastutasuks on neil kõigi vabadusristivendade südamlük tänu.

A. H.

OLÜMPIAMÄNGUD

ANTIKAJAST MEIENI

Vanas Greekas olümpiamängud olid usuliseks toiminguks. Neid peeti surnute mälestamiseks ja jumalate auks. Greeklased teenisid ja austasid jumalaid oma rahvusliku geeniuse kaudu. Nad nägid inimeses suurust, mis laseb teda ja kogu rahvast läheneda jumalusele ja sisendada inimesele tunde, et kõik ajaline kaob, kuid inimese vaim on jääv.

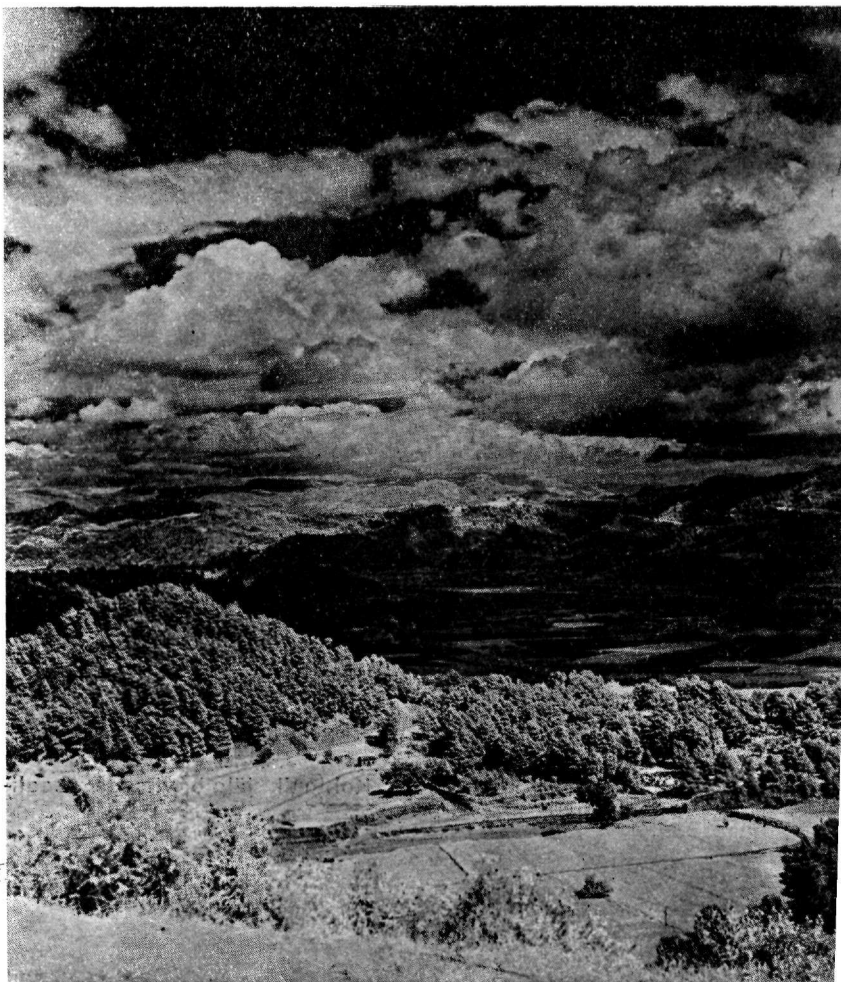
Et mõista Greeka olümpiamängude stiili, peab olema teadlik mitte üksi sellest, et need olid pühendatud jumalale ja surnuile, vaid peab tundma ka seda, milles ja kuidas avaldus muistsete greeklaste vaimsuurus. Greeklased nägid kehalistes harjutustes ettevalmistust kogu elule. Neil oli eluavalduste ja vaimuloomingu süntees täiuslik. Inimkeha ja kehakultuur leidsid suurepärase väljenduse kunstiteostes. Et selles veenduda, tarvitseb ainult jälgida Vana-Greeka skulptuurteoseid. Samuti ülistati inimkeha, ta täiuslikkust ja saavutusi maalides ja lüürilises loomingu. Nende kasvatus ja traditsioonid tingisid juba selle sisemise sidevuse, mis kunstnikele on vajaline loominguks spordiideedel. Iga greeklane nägi spordis kõigepealt vormi, rütmi ja liigutuste luulet. Nad taotelid inimolemuse täiuslikkust. Võistlusele lisanes alati kauniduse mõiste. Zeus nõudis ka keha arendamist samuti kui vaimu arendamist.

Muistne Olümpia paikneb Lõuna-Greekas — Pisatis. Merest on Olümpia eemal 15 kilomeetrit, Spartast 127 kilomeetrit ja Ateenast 275 kilomeetrit. Olümpia lähedal ei olnud asulaid, kui mitte võtta arvesse seal elavaid preestreid ja ametnikke, kes oma elukutse tõttu olid seotud püha templiga. Küll aga liikus seal alati palju inimesi, sest peale templi asus Olümpias veel kuulus oraakel, keda külastasid õige kaugete maakondade inimesed. Millal õigupoolest alustati olümpiamänge, on kaetud mineviku hämarusega. Teated ulatuvad tagasi ainult 776. aastani e. K. Enne seda olivat korraldanud Greekas erimaakonnad omaette võistlusemänge, Delfi oraaklimanitsusel olevat kokku leppinud Elise ja Pisatise kuningad ühiste olümpiamängude korraldamiseks. Esimesed sellased mängud, millega ühinenud ka teised maakonnad, peetud ära 776. aastal e. K. Kui uskuda neid andmeid, millede kontrollimiseks pole peaaegu mingit võimalust, siis pidasid vanad greeklased 1200 aasta vältel (kuni 394. aastani p. K.) 293 olümpiaadi. Lõpu tegi neile gootide kuningas Allarich, kes vallutas Olümpia püha paiga ja 522. ja 551. aasta maavärisemine muutis kogu viljakandva Olümpia kõrveks, millest jäi järele ainult olümpia mõiste.

Vanaaegseist võistlusist teame, et nad olid tundu-

valt lihtsamad praegustest. Võistluste määrustest ja saavutustest jääb palju arusaamatuks, sest puudub vanaaegne spordikirjandus. Olümpiamängudel võistlejainena kui ka pealtvaatajainena said olla ainult mehed. Aastast 720 a. K. on säilinud teade, et atleedid esinesid alasti. Jooksurada polnud ring, nagu praegu, vaid staadioni pikkune sirgtee. Pikemat teed joostes tuli raja lõppedes ümber tulba tagasi joosta. Hoolimata rasketest tingimustest olid Vana-Greeka jooksusaavutused kahtlemata kõrgeklassilised. Peale lühi- ja pikamaajooksu tunti veel kilbijooksu. Viimane oli eriti raske, sest see tuli sooritada täies varustuses. Reeglite kohaselt võis jooksu vältel osast varustusest end vabastada, kuid jääma pidi kilp, mis oli ette kirjutatud mõõtudega ja raskusega. Olümpias hoiti alal 25 ühesugust kilpi, mis jagati välja kilbijooksjaile. Kes samadel olümpiamängudel võitis kõik kolm jooksu, sai erilisel kõrge tiitli osaliseks. Ta päris aunime

Olümpia hääll

triestes (kolmekordne võitja). Et Vana-Greekas oli fenomeene oma alal, tõendab Leonidas Rhodosest. Ta tuli neljal üksteisele järgneval olümpial kaheteistkordseks võitjaks. Kaksteist aastat püsida sellases vormis, pole tänapäeval suutnud ükski sportlane.

Vana-Greeka kõrgushüpete kohta, mis kuulusid viievõistluste hulka, on teada ainult kaks fantastilist juhtumit. Kolmekordne olümpiahüpete võitja Chionis Spartast on saavutanud kaugushüppe 16,66 m. ja Phayilos Krotonist on hüpanud 16,31 m. Kui võtta arvesse seni ületamatu neeger Jesse Owens'i maailmarekordi 8,13 m, siis näeme, milline vahe on nüüdis- ja tolleaegsete kaugushüpete vahel. Arvatakse, et vanal ajal arvati kokku kolme hüppe kaugus. Keskmiselt annaks see iga hüppe kohta 5,50 m, mis on rahuldav kaugus, kui võtta arvesse, et greeklased kandsid hüppe ajal mantleid, mis tublisti raskendavad hüpet, nagu seda on uuemal ajal järele proovitud. Peab veel arvesse võtma seda, et greeklasil polnud läbiõeldud hüpestiili, puudus vetruv sõerada, vastavad

Nii maadeldi vanasti. Kohtunik jälgib vitsaga reegli-pärasust

jalatsid jne. Määrustekohaseks loeti üksnes neid hüppeid, mis jätsid liivale selgesti nähtava jälje ja mil hüppajad maandusid kindlas seisakus.

Heiteabinõudeks olid ketas ja oda, mis palju ei erinenud tänapäev tarvitavaist. Ketast ei heidetud ringist, vaid kõrgemaks tehtud heitepaigast. On teada, et mõlemad need spordiharud kuulusid raskejõustiku numbrites hulka ja et üleastumisega sooritatud heiteid ei tunnustatud.

Üheks tähtsamaks alaks olümpia kavas olid kindlasti maadlused. Neid sooritati viievõistluse tsükklis kui ka eraldi. Nüüdisaja greeka-roomsa maadlustest läksid nad tublisti lahku, sest olid lubatud tükamised, jala tahapanemised, sõrmeväänamised jne. Vastane oli võidetud siis, kui ta puutus ükskõik missuguse kehaosaga maad. Ainult hilisemal ajal hakati harrastama ka partermaadlust, milles nõuti kahele ülale mahapanekut.

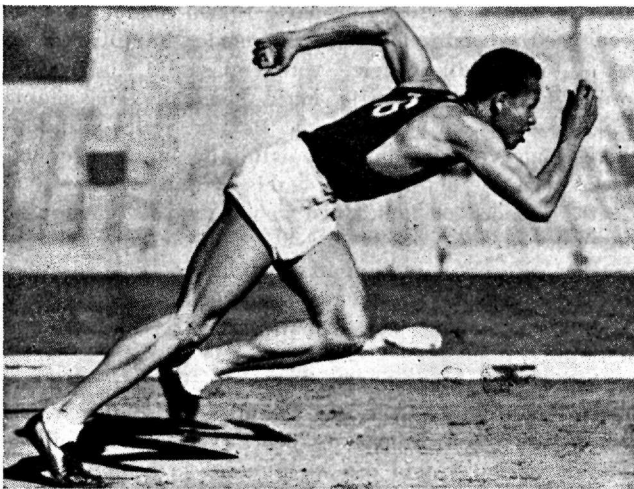
Poksile või rusikavõitlusele omistati Vana-Greekas vääriline seisukoht. Poksi sooritati päris lihtsa rusikavõitlusena. Ei tuntud kehakaalude vahet ega ka punktivõitu. Klobiti seni kuni vastane langes, kui ta vabatahtlikult alla ei annud ja kohtunik ei katkestanud võitlust. Rusikavõitlused lõppesid sageli vastase surmaga. Legendaarne tüüp on olnud ainult Melankones, kes on võitnud oma vastaseid, ilma et ta vastasele oleks annud või ise saanud ainustki lööki. Ta osanud nii meisterlikult kasutada kaitset ja sukeldumiskunsti, et vastane õhulöökidest väsinuna kokku varisenud.

Veel metsikum rusikavõitlusest oli pankratsioon, mis koosnes maadlusest ja rusikavõitlusest. Siin oli keeldud ainult hammustamine ja silmatorkamine. Muud võtted olid kõik lubatud. Palju verd jooksis neil võistlustel, kuid vastast surmata ei tohtinud. Säärane võit tühistati ja surmaja langes karistuse alla. Ent olümpiamängude krooniks oli siiski viievõitlus, mis koosnes jooksust, kettaheitest, kaugushüpest, odaviskest ja maadlusest. Purpurkuubedes kohtunikud, peas loorberipärjad, valvasid võitluse määrustest kinnipidamise järele. Eksija sai ranga karistuse osaliseks.

*

Greeka vabanemine Türgi valitsuse alt tingis erilise huvi vanale kui ka uuele hellenismile. Mõni aeg hiljem prantslane Abel Blouet algas kaevamistöid Olümpias. Prantslasile järgnesid sakslased, kes alustasid süstemaatilisi uurimisi ja kaevamistöid vanal Olümpial. Kõik see, mis suudeti tagasi võita maapõuest, muudeti uuesti elavaks. Selle tagajärjel avanes Olümpia-mägi kogu oma ulatuses. Siit saadi selge pilt olümpiamängude pidamise kohast kui ka mängude käigust. Ühtlasi kasvas huvi Vana-Greeka mängude kohta. Uue-Greeka esimene valitseja kuningas Otto I püüdis elustada vana kehakultuuri kultust. Vanasti hakatigi hellitama lootust elustada olümpiamänge. Esimene sellekohane katse tehtigi 1858. aastal, mis aga ebaõnnestus. Otto I järeltulija, Daani kuningakojast pärit Georg I, ajal katsuti teist korda ellu äratada olümpiamänge. Vanalt staadionilt lammutati lubjaahjud ja väli seati uuesti korda. Aga ka

seekord ei kujunenud spordipidustused kuigi välja-
paistvaiks. Hoolimata sellest olümpiamõte ei vaibu-
nud, vaid kerkis järjest uuesti üles. Pole ka ime, et
esimesed katsed ebaõnnestusid, sest aeg ei olnud veel
küps. Spordi võidukäik algas hiljem. Keskajal sure-
tati liha ega pandud üldse rõhku hügieenile, veel vä-
hem spordile. Keskajale järgnevail sajandeil oli rah-
vas tõrjutud tagasi igasugustest üritustest, nii vaim-
setest kui ka kehalistest. 1894. aastal peeti Pariisis
ära esimene olümpiakongress. Selle järele sõitis
prantslane parun Pierre de Coubertin Greekasse, et
äratada ellu olümpiamängud. Ta leidis kõikjal head
vastutulekut, kuid mängude elustamine ei tahtnud
siiski edeneda, sest puudus raha. Riigilt Coubertin
toetust ei saanud. See aga ei kohutanud energilist
meest. Korjanduse teel nõutas ta kenakese summa,
millele lisandus spordimetseeni greeklase Averoffi 2
miljoni drahma suurune annetus. Ka olümpiamängude
kava surus ta troonipärija Konstantini toetusel valit-
susest läbi ja mängud võisid alata. Nii tõusis keiser
Hadriani sõbra, Maroonist pärit oleva Herodes At-
tikuse marmorstaadion uuesti ellu vanal kohal. Seal
peeti ka esimesed moodsad olümpiamängud 5.—13. apr.
1896. aastal. Atleetide arv neil mängudel küündis
kõigest 484-ni. Sellest arvust oli 306 greeklast ja
ülejäanud 178 atleeti oli teistest rahvustest. Seepärast
on ka loomulik, et kõige suuremat mõju avaldasid
need mängud greeklasile. Nende rahvustumine sai uut
tõuget, ja seepärast on ka mõistetav, et greeklased
oleksid näinud hea meelega edaspidiseid olümpiamän-

Maailma kiireim sprinter Williams

gude korraldamisi ainult vanas Olümpias, sest on ju
mängude traditsioonid ammutatud sealt. Ent see pol-
nud kooskõlas Coubertin'i püüetega teha rahvusvaheli-
sed spordimängud Greeka rahva ja riigi monopoliks.
Siit pidi tulema ainult algatus, millest pidid saama
osa kõik rahvad. Kui praegu viis olümpiarõngast
sümboliseerivad viie mandri ühtlust, siis peavad nad
ka soodustama rahvaste omavahelist mõistmist. Los
Angelesse sõitva inglise meeskonna poole pöördus Briti
kuningas, tolaeagne Walesi prints, järgmiste sõna-

Moodsa olümpia võistlusi

dega: „Soovin inglise sportlasile olümpiaadil kõike
head, olümpiaadil, kus inglasil avaneb jälle võimalus
kinnitada traditsioonilist inglise au — fair play näol.
Kõik raskused, mille all kannatab tänapäeva maailm,
oleksid poole kergemad, kui kõigi rahvaste sportiv
noorsugu oleks sõpruses ja üksmeeles. Olümpiaad —
see annab parima võimaluse selle saavutamiseks.“ Tä-
navusel olümpiakellal seisab deviis: „Ma kutsun maa-
ilma noori.“ Saagu olümpiamängud rahu ja sõpruse
pühadeks.

Esimestel mängudel 1896. aastal hellitati lootusi, et
sportlik liikumine neist peale läheb hiiglasammudega
edasi, kuid teised olümpiamängud Pariisis 1900.
aastal jäid osavõtjate kui ka pealtvaatajate arvult
esimestest maha. Samal ajal toimus Pariisis maa-
ilmanäitus ja olümpiamängud jäid selle ettevõtte varju.
Osa võttis sellest olümpiaadist 14 riiki 427 võistle-
jaga.

Kolmandad olümpiamängud toimusid Ameerikas,
St. Louis'is, 1904. aastal. Ka siin põhjustas selle
maailmanäitus. Osavõtjailt ei või seda olümpiaadi
nimetada rahvusvaheliseks, sest peale ameeriklaste
võtsid St. Louis'is olümpiamängudest osa ainult saks-

lased ja ungarlased. Seega kujunes see õigupoolest Ameerikas elavate rahvaste pidustuseks. Hooned staadionil olid ehitatud puust ja olid võrdlemisi nigela väljanägemisega, kuna spordiväljakud ja võistlusplatsid ületasid perfektsuselt endisi. Võistlejaid atleete esines kogusummas 595 inimest, kellest ainult 31 olid eurooplased.

Et Greeka kuningriik pidas end olümpiamängude otseseks pärandajaks, siis tegi ta veel kord katsed end kõigiks aegadeks seada olümpiaadi ajaloo keskpunkti. Greeklased tegid olümpiakomiteele ettepaneku, et iga olümpiaadi vaheajal, kahe aasta pärast, peetakse Ateenas kui muistses olümpiahällis n.-n. vahemängud. Nad surusidki oma tahte läbi ja 1906. aastal peeti Greekas vahemängud. Peab tähendama, et ka need mängud saavutasid suurema edu kui eelmised. Marmorist staadion 60.000 pealtvaatajale oli imposantsem kui kusagil mujal. Ka atleetide arvu ja ka võistluse tagajärgede poolest ei jäänud 1906. aasta vahemäng maha Pariisi ega St. Louis'i olümpiamängudest. Aga sellest hoolimata jäi 1906. aasta vahemäng Greekas viimseks. Põhjuseks toodi, et spordimaailm edaspidi ei pea võimalikuks olümpiavõistluste pidamist Greeka kliimaatilistes tingimustes.

Suureks pöördepunktiks moodas olümpiaspordis olid Londoni olümpiamängud 1908. aastal. Sportliku tõusu laine oli jõudnud juba vallutada maailma ja rahvusvahelised olümpiamängud said moeasjaks. Nüüd võttis neist osa 23 rahvust 2084 võistlejaga.

Kõige suurejoonelisemaks ennemaailmasõjaaegseist mängudest kujunes kindlasti Stokholmi olümpiaad 1912. aastal. Rootslased tahtsid, maksku mis maksab, teha kõik, et see oleks täiuslik. Staadion ehitati enneolemata luksuslik, samuti ei jätnud spordirajad midagi soovida. Kõik oli valmistatud tõeliseks suurkonkurentsiks ja tehnilised eeltingimused lubasid võistlejail välja panna viimse. Ja mitte üksi tehnilist külge ei oldud peetud silmas, vaid ka esteetiline väljanägemine rahuldas kõige nõudlikumagi maitset. On praegusenigi maksev väide, et ehk küll hilisemad olümpiamängud trumpavad Stokholmi üle oma saavutiste tasemelt, ei suuda ilu poolest Stokholmi miski ületada. Sel olümpiaadil esines 3282 atleeti 28 rahvusest.

Järgmised olümpiamängud pidid toimuma 1916. aastal Berliinis, aga maailmasõda tõmbas sellest õilsast kavatsusest kriipsu läbi. Need peeti alles 1920. aastal Antwerpenis. Nende mängude korraldus oli kaunis ebakorrapärane, samuti oli Euroopa rahvaste sportlik tase maha käinud. Ainult ameeriklased küündisid endiste saavutusteni. Osavõtjaid oli 29 rahvusest 2731 atleediga.

Pariisi olümpiamängud 1924. aastal ei kannud enam sõja tagajärgede pitsert. Siin trumbati üle eelmisi nii osavõtjate arvuga kui ka saavutustega. Osavõtjaid ilmus 44 rahvusest 3385 võistlejaga.

Amsterdami olümpiamängud läksid juba suure tõusu tähe all. Siin esinesid peale sportlike suuruste ka kunstnikud mitmelt alalt oma väljapanekutega. Sportlasi üllatasid jaapanlased, kes esimest korda esinesid olümpiamängudel. Nad näpsasid ära nii mõ-

negi võidu eurooplaste nina alt. Ka naised esinesid esmakordselt Amsterdams, kus nad püstitasid rea maailmarekorde. Osavõtjaid Amsterdami kogunes 46 rahvusest, 3905 atleediga.

Viimased, see on kümnendad, olümpiamängud korraldati 1932. aastal Los Angelesis. Osavõtjate arvult jäid Los Angelesi mängud kaugelt maha Euroopa olümpiaadidest. See on ka mõistetav, sest kauguse tõttu on sellane pikk tee esiteks kulukas ja teiseks võistlejaile väsitav. Siin esines kõigest 1700 võistlejat 38 rahvusest.

Saksamaa pidi korraldama olümpiamängud juba 1916. aastal, kuid nagu eelpool juba tähendasime, takistas seda maailmasõda. Tookord tehti juba ettevalmistusi — ehitati olümpiaadion jne. Nüüd, uute ehitustööde alguses, tutvustati Saksa riigijuhti Adolf Hitlerit kavatsesetavate suurejooneliste ehitustega, aga riigijuht hindas kõike seda ainult paari sõnaga: „Nicht genügend“. Tehti ümberkorraldusi, sest Saksa peab küllaldaseks olümpiamängudeks enneolematut olümpiaadion 102.000 pealtvaatajale. Staadion ees asetseb 400-meetriline jooksurada ja jalgpalliväli. Staadionihoones asetsevad kõik tarvilised ruumid nii võistlejaile kui ka pealtvaatajaile.

Ujumisbasseini suurus ulatub 50×20 meetrini. Staadion mahutab 18.000 pealtvaatajat. Tennisestaadion võtab vastu 10.000 pealtvaatajat, hokistaadion mahutab koguni 20.000 pealtvaatajat. Ratsavälja tribüünil võivad leida kohta 12.000 külalist. Üldine piduväli mahutab enneolematu arvu inimesi — 400.000 külalist. Vabaõhuteatrit võivad jälgida 20.000 inimest. Kui siia juure arvata autopark 10.000 sõidukile, mitmesugused spordifoorumid, kümned harjutusväljad igat liiki spordiharudele, võimlemislaadid, laboratooriumid, kliinikud ja palju muid hooned, siis saame umbkaudse ettekujutuse, mida Berliin peab küllaldaseks. Võib veel lisada, et võistlejaile ehitatakse elamiseks eriline olümpialinn, mis võtab vastu 4000 atleeti. Hooned on kõik uued ja varustatud igasuguste mugavustega.

Berliini olümpiamängud kujunevad rekordseteks ka olümpiaatleetide arvuga. Osavõtjate riikide arv küündib ligemale 60-ni, kes panevad välja umbes 6000 võistlejat.

Greekas kuulutasid heroldid olümpiamängude algusega kogu Vana-Greekale jumalarahu. Selles vaherahu ja üksmeele õhustikus peeti võistlused, millest atleetide kõrval võtsid osa ka kunstid ja teadused. Ka nüüdsed mängud saavad sümbolse alguse Greeka Olümpiaast. Siit, olümpiaaidea lähtekohast, kantakse olümpiatuli, mis on läätsa abil päikesest süüdatud, kümnepäevalises teatejooksus Berliini. Viimased 12 kilomeetrit moodustavad „via triumphalis“, mis on rikkalikult ehitatud. Berliini lähenedes hakkab lööma olümpiakell, millele järgneb rahvusmeeskondade sisse-rändamine. Kella deviis „M a k u t s u n m a a i l m a n o o r i“ sisendagu võistlejaile ja pealtvaatajaile inimliku suuruse ideed, mis lause inimest ja kogu rahvaid läheneda jumalusele ning tunda, et kõik ajaline kaob, aga inimese vaim, mis on kõrge ja suur, jääb püsima.

E. Pa.

Purilennu korraldusest Poola Kütide Liidus

H. Tombach

Umbes ühe aasta eest asus teatavasti kaitseliit purilennu harrastusele oma organisatsiooni liikmete keskel. Vahepealsel ajavahemikul kogutud kogemused on näidanud nimetatud ala elujõulisust ja sellega on kaitseliit astunud tähtsa tegurina Eesti lennuspordi ellu. Kuna lennuasjanduse organiseerimine kaitseliidus on lõplikult alles kujundamata ja, teiselt poolt, praegu on teatavasti käsil Eesti eralennuasjanduse ümberorganiseerimine üldse, siis ei ole kindlasti huvita heita pilku sellele, kuidas on purilend organiseeritud kaitseliidu sõsarorganisatsioonis Poolas, nimelt Poola Kütide Liidus. Võib-olla võiksime nii mõndki võtta sealt eeskujuks, vältides seega asjatuid katsetusi.

Poola Kütide Liidus (Zwiazek Strzelecki) on purilennuga tegeldud juba mitu aastat, kuid lõplikult organiseeriti see alles 12. detsembril 1934. a. Purilennuasjandust Kütide Liidus juhivad Kütide Liidu peastaap, mille juures on ametis eriline purilennu referent. Purilennu küsimustes peastaap töötab kontaktis Poola Aeroklubi juures asuva Poola Purilennu Komiteega, missugusele allub purilennuasjanduse korraldus Poolas üleriiklikus ulatuses.¹⁾

Purilennu tegelikult harrastavateks üksusteks on „Kütide Liidu Purilennu Klubi“. Viimaseid on lubatud moodustada mitte enam kui üks iga Kütide Liidu ringkonna (maakondlik üksus) juures. Tarviduse korral võib kohtadel luua veel kohalikke purilennuringe, missugused alluvad klubi juhtimisele ja järelevalvele.

Purilennu klubi eesmärgiks on „ühendada Kütide Liidu liikmeid, kes soovivad harrastada purilennusporti teoreetiliselt ja praktiliselt kõigis ta avaldustes. Pühendades sellele spordile oma teadmisi ja tööd ja propageerides teda oma tegevuspiirkonnas töötab klubi kaasa purilennu arendamise alal nii klubi liikmete keskel kui ka teiste Kütide Liidu kuuluvate organisatsioonide liikmete seas. Sealjuures teostab klubi oma liikmete kasvatust kooskõlas Kütide Liidu põhimõtetega, sihtidega ja eeskirjadega“.

Klubide loomine ei teostu käskkirjaga, vaid vähemalt 20 asjahuvilise algatusel, kes kirjutavad alla klubi asutamise protokollile ja endi keskelt valivad ka

¹⁾ Poola Purilennu Komitee (P. K. S.) koosseisu kuuluvad ä üks esindaja järgmistest asutustest: 1. teedeministeeriumi lennuasjanduse osakond, 2. kaitseministeeriumi lennuasjanduse osakond, 3. kehakasvatuse ja sõjalise ettevalmistuse asutus, 4. õhu- ja gaasikaitse liidu juhatus, 5. Poola Aeroklubi juhatus, 6. Poola Aeroklubi sportlik komisjon, 7. aerodünaamiline instituut, 8. purilennutehniline instituut, 9. büroo „Veritas“, 10. lennutehniliste katsete instituut ja üks esindaja igast purilennu ringkonna komiteest ning kaks nimeliselt koopteeritud isikut.

klubi juhatuse. Ainult n.-n. klubi sportlik kapten, kes on klubi tegevuse asjaajajaks juhiks-instruktoriks, nimetatakse K. L. peastaabi ülema poolt ringkonna staabi ülema esitusele ja ära kuulates klubi juhatuse soovi.

Purilennu klubi asutamine leiab heakskiitmist peastaabi poolt ainult siis, kui klubil on olemas vastavad tegutsemise võimalused, s. o.:

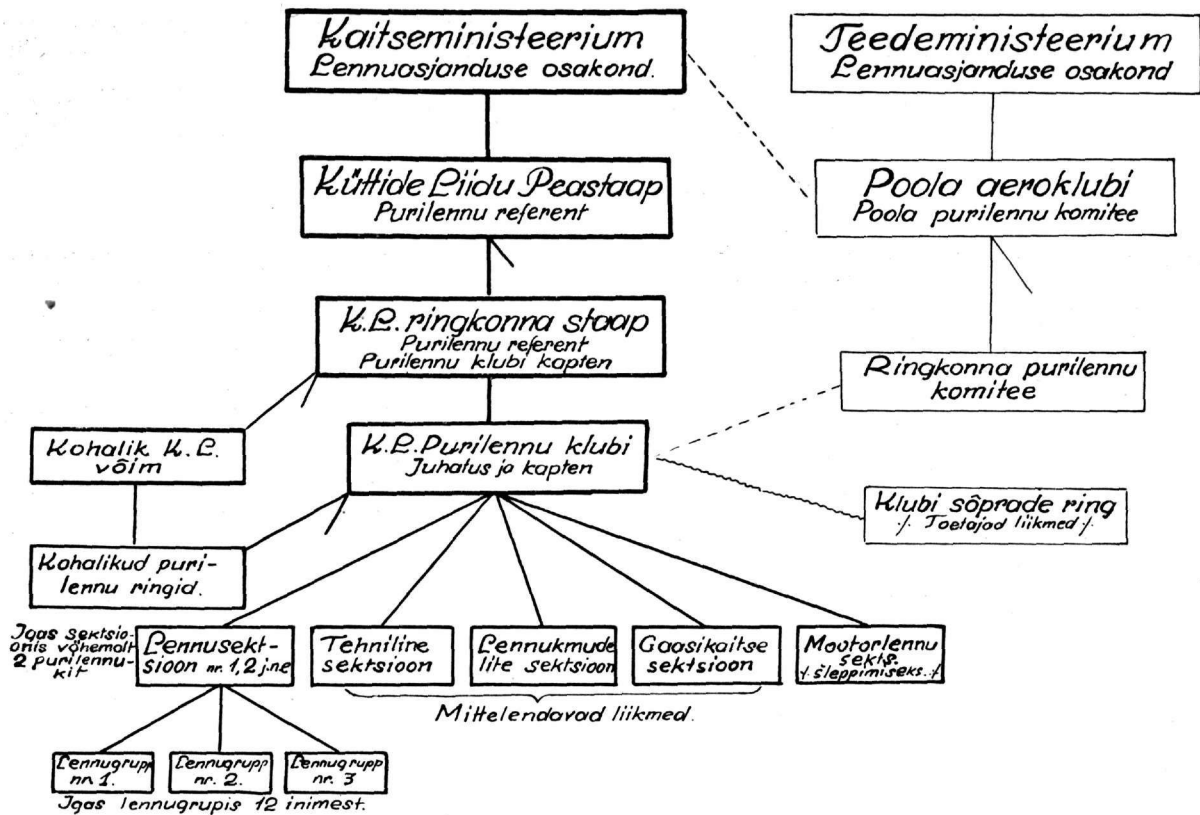
- 1) purilennu instruktor ja vastava kvalifikatsiooniga isikuid juhatuse tarvis,
- 2) klubi ruumid,
- 3) ostetud purilennukid koos tarviliste seadeldistega,
- 4) õigus kasutada purilennuks sobivat välja ühes purilennuki hoidmiseks ja parandamiseks tarvilise ruumiga.

Esialgul kinnitatakse klubi ainult „katseks“, kuna lõplik kinnitamine sünnib alles teatud aja pärast ja ainult siis, kui klubi on vahepeal näidanud oma elujõulisust.

Pärast kinnitamist peastaabi poolt on nõutav, et klubid registreeriks end ka Poola Purilennu Komitees. Sealjuures klubi juhatus kohustub täpselt täitma Poola Purilennu Komitee (P. K. S.) ja Ringkonna Purilennu Komitee (P. K. S'i osakond) juhtnõude ja instruktsioone, mis puutuvad lendamise hädapuhutuse kindlustamise, väljaõppe süsteemi ja lennuseadete valikuisse. Ühtlasi kohustub klubi juhatus tegutsema põhimõtete järgi, mis on avaldatud P. K. S. poolt antud ja teedeministeeriumi poolt kinnitatud „Purilennu Juhiseis“.

Töö produktiivsuse järgi liigitatakse klubid nelja klassi: I. eeskujulikud, II. head, III. rahuldavad, IV. katsel. Määramist ühesse või teise klassi teostab iga aasta kohta K. L. peastaap. Hinnangu aluseks on:

1. klubi sisemine distsipliin ja esinemine,
2. saavutatud töötulemused purilennu alal,
3. väljakoolitatud purilendurite arv,
4. purilennu võistlustel saavutatud tagajärjed ja püstitatud rekordid,
5. tulemused üldseltskondlikus tegevuses,
6. klubi kvantitatiivne areng, liikmete ja lennukite arvu suuremine, uute sektiioonide asutamine, tegevus puri- ja mootorlennu propaganda alal jne.

Purilennu org. skeem Poola Küttide Liidus

I-se ja II-se klassi klubidel on õigus omada n.-n. „K. L. osakonna kotkast“ ergutustunnusena.

Kuigi ühelt poolt on soovitatav klubi liikmete arvu suurenemine, ei ole teiselt poolt otstarbekohane koormata organisatsiooni ülearuse inimballastiga. Seepärast klubi juhatus teostab vähimalt kord aastas oma liikmete hinnangut ja esitab K. L. ringkonna staabile passiivsete liikmete nimestiku, palvega need viia üle K. L. teistesse osakondadesse.

Purilennu klubi moodustab K. L. organisatsioonis iseseisva üksuse. Ta võtab oma delegaatide kaudu osa K. L. kongressidest. Tal on ka oma esindaja Ringkonna Purilennu Komitees.

Oma tegevusest on klubi kohustatud andma aru K. L. peastaabile ja kohalikule Ringkonna Purilennu Komiteele. Niisiis, kuigi K. L. organisatsiooni üksus, moodustab K. L. purilennu klubi ühtlasi ka rakukese Poola Purilennu Komitee poolt juhitud üleriiklikus purilennuasjanduse tervikus.

Majanduslikult peavad klubid end ise rahuldama. Purilennu väljaõpe on maksuline. Pealeselle saavad klubid tulusid liikmemaksudest, Sõprade Ringilt, annetustest, üritustest jne.

Peastaap kindlustab klubidele oma kaasabi ainult organisatsioonilisel ja väljaõppe alal. Peastaabi poolt

antav majanduslik abi ei ole korrapärane ja ta ei või kuidagi olla klubide olemasolu aluseks.

Seepärast on peastaabi poolt ette kirjutatud, et kohtadel, kus organisatsiooni eneserahuldus majanduslikul alal ei ole kindlustatud, ei tule moodustada ega püütagi moodustada purilennu klubisid ega ringe, sest sellega ainult killustatakse jõude ning tehakse purilennuspordile enam kahju kui kasu.

Purilennu klubidel on hõbe- ja kuldrinnamärgid (ühised kõigil klubidel). Hõbemärgid antakse klubi juhatuse poolt neile klubi liikmeile, kes on vähimalt pool aastat aktiivselt klubis kaasa töötanud. Rinnamärk võetakse ära, kui liikme tegevus on muutunud passiivseks.

Kuldmärk antakse eriliste teenete eest, ka isikuile, kes ei ole klubi liikmed.

Purilenduri tunnuseks kannavad klubi liikmed Poola Aeroklubi poolt kinnitatud rinnamärke, vastavalt sooritatud katseile.

Ülalöeldust võib näha, et purilend on Poola Küttide Liidus otstarbekalt organiseeritud ja selle korraldus hästi läbi mõeldud. Pealeselle võib konstateerida, et nii mitmedki originaalsed ja huvitavad ideed on siin ellu viidud. Kindlasti võiksime neist nii mõndki ära kasutada ka meie purilennuasjanduse korraldamisel, kohandades neid meie oludele.

V SOOME-UGRI KULTUURKONGRESS PILTIDES. Ülal — vasakul: kongressi staap — N.M.K.Ü. maja — lipu-
 ehtes. Keskkel: kongressi avajumalateenistus Kaarli kirikus. Paremal: Ungari hõimude saabumine Balti
 jaamas. All — vasakul: Soome põllutöominister Jutila (paremal) saabunult Tallinna sadamas. Keskkel: Soome
 „Kilven Kuoro“ ungarlaste vastuvõtul Balti jaamas. Paremal: kongressist osavõtjate lahkumine sadamas

V Soome-Ugri kultuurkongress

26.—28. juunini peeti Tallinnas kolme hõimurahva — Eesti, Soome ja Ungari — kultuurkongress, mis kujunes sügavalt südamlikuks hõimutunnet ja -aadet väljendavaks sündmuseks. Kogu Tallinn kihas kolm päeva temperamentsetest ungarlastest ja koduselt tüsedasõnalistest soomlastest.

Kongressile saabujatele korraldati kõikjal pidulik vastuvõtt. Külalised jõudsid Tallinna juba 25. juuni õhtul. Soomlased mitme laevaga ja ungarlased erirongiga. Külalisi võtsid vastu kohapealsed hõimutege- lased, eesotsas kongressi peatoimkonna esimehe dir. A. Veidermaga. Vastuvõtt oli südamlik ja lillederohke. Paljud kohtasid vanu tuttavaid, kellega olid puutunud kokku eelmistel kongressidel ja teistel hõimurahvaste üritustel.

Kongressile oli iga osavõtva riigi valitsus saatnud oma esindajad. Soomet esindasid haridusminister dr. Oskari Mantere ja põllutöominister prof. dr. K. Jutila. Ungari valitsust esindas ministriabi dr. András Tasnády-Nagy.

Kongress algas 26. juunil piduliku avajumalatee- nistusega Kaarli kirikus, kus päevakohase jutluse pi- das piiskop H. B. Rahamägi. Avaaktus peeti samal päeval Estonia kontsertsaalis, kus kõneles riigivanem K. Päts ja toodi vastastikku tervitusi.

Kongressi ketes pidas jomi koosolekuid terve rida hõimurahvaste harrastusringe, arvult 20.

Kongressi puhul oli korraldatud hulk erinäitusi. Neist peeti kujutava kunsti näitus Kunstihoones, ku-

jutava kunsti sihtkapitali valitsuse korraldusel, üleriik- lik pedagoogiline näitus, näituse toimkonna korraldu- sel, etnograafiline näitus Eesti kunstimuuseumi ja Eesti Rahva Muuseumi korraldusel ja rohuteaduslik näitus Eesti Apteekrite Seltsi korraldusel. Peale mainitud näituste olid korraldatud veel erikoolide näitused. Pe- dagoogilisel näitusel esinesid ka Helsingi algkoolid.

Ühenduses kongressiga toimusid arvukad lühiaja- lised ekskursioonid kogu maale. Nendest osavõtt oli haruldaselt elav ja hõimud olid vaimustuses meie ilu- sast kodumaast, selle kainest, puhtast ja vähenõudli- kust rahvast. Hõimude vastuvõtt provintsilinnades ja maal oli niisama südamlik kui Tallinnas.

Kongressi lõpp-päeval, 27. juunil, korraldati Kadri- oru staadionil rahvuslikud pidustused, rahvusliku vaba- õhulavastuse „Tõivupüha“ ettekande ja võimlemis- ettekannetega.

Kontserte ja pidusid korraldati ja küllastati hõimu- päevade ajal arvukalt. Iseseisva kontserdiga esines Helsingi laulukoor „Kilven kuoro“, mille ettekanded võeti täielise rahuldustunde ja heakskiiduga vastu.

Hõimurahvaste kongress täitis täielikult oma üles- ande, andes sajabrotsendiliselt vaimustust ja tuld hõi- muuade süvendamiseks ja hõimude teineteise paremaks ning täielikumaks mõistmiseks. Saadi edasi suur samm kolme rahva üksteisele lähenemises ja üksteist mõista tahtmises. Kindel on, et 1941. a. Budapestis pidamisele tulev VI kultuurkongress võib seda veelgi süvendada ja tuua ligemale üksteisele vennasrahvaid, kellel on ae- gadevoolus olnud kord ühine ajalugu.

Naiskodukaitse õppepäevad Narvas

NKK on kujunenud traditsiooniks korraldada igal aastal ülemaalisi õppepäevi, käsitledes õppepäevil elulise tähtsusega NKK siseelu küsimusi.

Käesoleval aastal korraldati õppepäev Narvas NKK juhtivaile tegelasile. Õppepäevadest osavõtjaina olid nähtud ette NKK ringkondade juhatused ja igast

Naiskoduk. Narva õppepäevade kohalikke juhte

jaoskonnast kas esinaine või ta asetäitja. Õppepäevade kohaks valiti käesoleval aastal Narva, silmas pidades ta rahvuskultuurilisi iseäraldusi. Õppepäevade kavast nähti ette NKK asjaajamise ja arvepidamise

korra ühtlustamine ning sisedistsipliini nõuetega tutvustamine. Õppepäevadele olid võetud veel ettekanded Narva ajaloo, tööstuse, etnograafilisest ja geograafilisest omapärasusest. Et õppepäevade äärmiselt prak-

Ülal — Narva gümnaasium, kus peeti naiskodukaitse õppepäevad. All vasakul — 500 naiskodukaitse juhti rivis Hermannil kindluse hoovil. All paremal — prl. E. Oskar tänab naiskodukaitse liikmeid õppepäevade lõppedes. Ringis — õppepäevade avajumalateenistus

tilist kava elustada ning pidulikumaks muuta, täiendati teda riikliku propagandatalituse juhataja hra Oidermaa kõnega „Rahvuslikkus ja milleks teda taotleme“. Osavõtjaid õppepäevadest oli nähtud ette 500 ümber.

Kõik tehnilised eeltööd õppepäevadeks, nagu korrekte muretsemine, toitlustusküsimuse lahendamine ja teised, olid usaldatud NKK Narva ringkonnale.

16. juunil kell 7.30 Narva saabuv rong tõi enesega kaasa õppepäevast osavõtjaid. Neile oli jaama vastu tulnud õppepäevade juhatus, ringk. esinaised, kes esinaiste koosolekuks olid saabunud Narva juba eelmisel päeval, Narva maleva pealik major Soomuste, arvukas pere Narva ringkonna liikmeid ja maleva orkester. Jaamaesine oli lipuehtes.

Rongi saabudes rivistusid vastutulijad perroonile ning orkester mängis tervitusmarssi. Vaguneist paiskusid jaamaesisele kõikidest kodumaa nurkadest saa-

gutatud varna. Keegi ei oleks võinud ütelda, et siia vaid tunni aja eest oli kolinud sisse 500 eri maa-nurkadest päritolevat inimest.

Õppepäevade ametlik avamine toimus aktusega ühisgümnaasiumi õues. Õppepäevadest osavõtjad olid

Õppepäevade juhatajad ja Narva mlk. päalik major Soomuste õppepäevile saabujate ootel

Sõidul N.-Jõesuht

bunud NKK liikmed. Peagi olid nende pakid koondatud ringkondade viisi rühmadesse ning hakkas nende laadimine veoautodele NKK Narva ringk. n.-n. transpordijuhtide korraldusse.

Saabujad ise rivistusid ringkondade viisi ja orkestrihelide saatel liiguti Hermanni kindlusse, kus esimese rügemendi saalis toimus õppepäevadest osavõtjate toitlustamine. Hommikueine lõppedes siirduti jällegi rivikorras Narva ühisgümnaasiumi, kus asus ühiskorter ning toimusid loengud. Siin oli igale ringkonnale määratud omaette eluruum. Peagi olid ringkonnad igaüks oma maitse kohaselt sisustanud oma eluruumid, teinud need omamoodi mugavaks ja nägusaks. Ja tõesti, juba ühe tunni möödudes olid kõikides tubades asemed korralikult üles tehtud ja kaetud valgete linadega, kohvreist olid moodustatud nende vahele õölauad, mis ka olid kaetud linakestega. Laudadel olid linad ja lilled, üleriided olid korralikult pai-

rivistunud ümber õue, lauldi vaimulikku laulu, luteri usu ja õigeusu vaimulik ütlesid vaimuliku tervituse, paludes Kõigevägevama õnnistust algavateks õppepäevadeks. Sellele järgnes õppepäevade üldjuhi E. Oskari avasõna, maleva, kaitseväge ja linnavalitsuse esindaja tervitus. Loeti ette traaditeel saabunud tervitused ning avaaktus lõppes hümniga.

Ei saa jätta mainimata, et kogu avamistseremonia vältas 25 minutit, jäädes seejuures küllaldaselt mõjuvaks. Avamisaktusele järgnes kohe riikliku propaganda juhataja hra Oidermaa hoogus kõne. Kõne võeti vastu pidevate kiiduavaldustega ning saavutas täiel määral efekti, mida ta taoteli — rahvuslikkus kuid tähtis tegur iga üksiku isiku, rahva ja

Naiskodukaitse Vene piiril

rahvaste elus kerkis elavalt esile, haaras kuulajaid sooja impulsina.

Väljaspool õppepäeva korrapärast kava järgnes pr. Kallas-Poska, turismi keskkorralduse inspektori, ettekanne „Eesti turismi senistest korraldustest ning nõuetest, mida tuleks pidada silmas turistide kodude ja peatuskohtade asutamisel“. Viimane ettekanne oli lülitatud õppepäevade päevakorda, kuna kodukaitse on otsimas teid majanduslikul teel sissetulekute hankimiseks ja võib-olla leiabki ühe või teise turismiala korraldamisel enesele selleks võimaluse.

Järgmine loeng tutvustas koosolijaid Narva ajaloo ja jälgedega, mis ajalugu on vajutanud Narvale kui linnale, andes talle omapärase arhitektuurilise ja rahvuskultuurilise ilme. Linnaga tutvumine järgnes kohe pärast lõunat.

Vaadeldi Hermannii kindlust ja liiguti siit Jaanlinna, mis mitte ainult sellega, mis on säilinud Ivan III aegsest kindlusest, ei paku huvi, vaid kogu kindluse ligem ümbrus esineb omapärase vene-ainelise ja, paraku, ka -vaimulise kultuuri muuseumina.

Juba üldilmega pakub Narva vanalinn palju omapärast — meetripaksused majade müürid omapäraselt järsud ja kõrgelt taeva poole rühkivate katuste viiludega, keskajast pärit olevad portaalid ja fassaadide kaunistused. Vaevast leidub mujal sellele sarnast. Siis edasi maa-alused käigud. Kõik see paelus ja köitis. Ka Narva kui provintsilinna tarvis haruldaselt hästi korraldatud muuseumid pakkusid küllaldaselt huvi. Narva vanalinna vaatlemiseks kulski kogu pärastlõunane aeg ja alles pärast õhtueinet saadi tutvuda kosega ja kosele asutatud suurtööstusega.

Jalutuskäik hämarasse Pimeaeda lõpetas esimese õppepäeva.

Määratud rahumemise ajaks, kell 23, valitses ühishümnasiumis eeskujulik rahu, millest sügavamalt õppepäevade erakorraliselt nõudlikud sisekorra juhid ei võinudki soovida.

Järgmine päev tõi õppepäevadest osavõtjatele tõsisemaid ülesandeid ja algas loenguga NKK asjaajamise ja arvepidamise ühtlustamise kohta. Loengu selgitamiseks oli joonistatud ligi 20 tahvlile diagramme ja tabelleid. Lektor, NKK sekretär H. Tamm, parimaid eriteadlasi omal alal, oma erakorraliselt süstemaatiliselt, selgelt ja konkreetset väljatöötatud ettekandes näitas, kui suure tähtsuse omab arvepidamise ja asjaajamise korra ühtlustamine säärases suures organisatsioonis nagu seda on NKK. Ettekanne oli seevõrd veenev, et paelus kogu 500-liikmelise kuulajaskonna. NKK peasekretäri E. Oskari loeng „Naiskodukaitse sisedistsipliini nõudeid“ käsitles ehk küll äärmiselt primitiivset, kuid organisatsiooni elus määrava tähtsusega kindla korra ja täpsuse nõudeid. Illustratsiooniks tõi lektor ette rea elulisi näiteid ning lõpuks väitis, et NKK kui organisatsioonis püstitatud sisedistsipliini nõuded peavad kanduma edasi ka liikmete eraellu ja viimase kaudu mõjutama laiemaid rahvahulki, aidates sellega kaasa kogu meie rahva distsipliinikindla-

maks esinemiseks. Ennelõunase loengute sarja lõpetas Narva linnapea abi J. Lust loenguga „N.-Jõesuu kui suvituskohat“. N.-Jõesuu kui suvituskoha arenemine oli nähtud ette Vene valitsuse ajal Suur-Venemaa huvides. Maailmasõja puhkedes võis N.-Jõesuu mahutada juba 15.000 suvitajat, andes isegi säärase suure suvitajate hulga juures individuaalsete huvide kohast võimalust suvitamiseks — rahuldades täies ulatuses neid, kes otsisid puhkust ja rahu avaral liivarannal või rööbiti rannikuga kasvava männimetsa vaikusel, kui ka neid, kes vahelduseks armastasid kirevaid supelkostüüme, muusikat, kabareed ja lõbustusi. N.-Jõesuu on samuti kui Narvagi elanud läbi kohanemist Eesti oludele. Remontimine, värvimine ja kohandamine on värskendanud ja noorendanud N.-Jõesuud. Suurejooneline, ligi 7 km pikune rannik, puhta liivase põhjaga meri, tore kaldal kasvav männimets, võimas Narva jõgi, kõik see pakub väga mitmekesiseid suvitamise võimalusi. Ka Narva linnaisad on ühenduse ja korteriolude ning toitlustamise võimaluse korraldamisega aidanud palju kaasa selleks, et N.-Jõesuu suvituskohana suudab rahuldada mitte ainult meie oma suvitajaid, vaid aastast aastalt tõmbab aina enam juure välismaalasi.

Pärastlõunal järgnes õppepäevadest osavõtjate ühine väljasõit N.-Jõesu. Siin asetati pärg vabandussõjas langenute mälestussambale. Kaitseliidu puhkekodu juures kostitas Narva ringkond õppepäevadest osavõtjaid kui külalisi karastavate jookide ja küpsistega. Ülejäänud ajal võis igaüks oma huvide kohaselt leida ja otsida N.-Jõesuu võlusi. Kogunedes laevale võis üldiselt konstateerida, et igaüks oli omapäraselt mõnusalt veetnud vaba aega N.-Jõesuus. Enam kui rahul olid aga kõik väljasõiduga.

Viimne õppepäev oli pühendatud jällegi loengule arvepidamise asjanduse kohta, kus selgitati NKK juhtide ülesandeid. Pärast lõunasööki korraldati ühine väljasõit Vene piirile, mis pakkus kõigile osavõtjatele küllaldaselt huvi. Saabunud väljasõidult, jatkus kõigil veel aega omaette Narvas liikumiseks.

Kella seitsmeks kogunesid kõik õppepäevadest osavõtjad viimset korda neile ühistöö juures armaks ja koduseks saanud ühishümnasiumi. Viimset korda rivistuti õues. Õppepäevade üldjuhataja tegi lühida kokkuvõtte õppepäevadest. Ta konstateeris, et õppepäevad olid kõigiti õnnestunud. Selleks oli aidanud kaasa õppepäevadest osavõtjate suur tööind ja distsipliin, Narva ringkonna eeskujulikud administratiiv-korraldused. Õppepäevad rikastasid osavõtjaid NKK tööks vajaliste teadmistega, õpetasid tundma üht meie kodumaa omapäraseimat nurka, Narvat ja ta lähimat ümbrust, kooselu õppepäevadel lähendas õppepäevadest osavõtjaid üksteisele. Lahkudes viisid osavõtjad kaasa kõige parema tahtmise rakendada omandatud teadmised oma organisatsiooni kasuks. Kõlas lõpplaul. Rivikorras sammuti jaama. Viimsed käeviiped, orkestrihelid, ja rong veeris minema, viies laiali üle maa õppepäevadest osavõtjatega palju head tahtmist ja sooje tundeid tööks oma organisatsioonis.

KOLONEL

KARL PARTS

50-AASTANE

Viiskümmend aastat tagasi, 15. juulil (3. juulil v. k.), sündis Paluperas Tartumaal mees, kellele saatus oli määranud Eesti elus tähta suuri ülesandeid. See on meie tuntuim vabadussõja kangelane kolonel Karl Parts.

Vabadussõda ei saa ilma Karl Partsita üldse mainidagi. Ta on tema lahutamatu osa. Ka ei ole siin koht ega aeg üksikasjaliselt ta teeneid oma palavalt armastatud kodumaa

Kolonel K. Parts Vabadussõjaaegses vormiriietuses

heaks üles lugeda. Üht võib aga julgesti ütelda, ilma et oleks tarvis karta liialdust, ta on üks suurimaid ja teeneterikkamaid vabadussõja juhte üldse.

Karl Parts ja soomusrongid on üksteisega nagu ühte sulanud. Kui kõnelda murrangust vabadussõjas meie kasuks, siis ei pääse me jällegi kolonel Partsist mööda. Arudevahe võit ei olnud see kulminatsioonipunkt. Ei, see oli vaid sündinud murrangu tulemus. Murrang sündis tegelikult siis kui loodi soomusrongid, ja kui aeg sai täis, sündis ka murrang eesliinil.

Ei oleks sattunud nii teguvõimsad ja energilised mehed, nagu lugupeetud juubilar, soo-

musrongide juhtideks, siis ei oleks praegu keegi Arudevahe nimegi nimetanud!

Ülekeev energiast ja tahtest, mis purskab nagu fontäänist, see on kolonel Parts.

Edasi! Tao rauda seni kui see on kuum! Need olid ta lahigu peajuhised. Ja kui vaadelda soomusrongide tegevust, siis võib seal näha järjest puhangulist lööki löögile.

Tapa vallutamine... Tam salu, Rakke ja Tartu vabastamine 1919. aasta jaanuaris. Need teened, mis siis üles näidati, on suure tähtsusega. Eriti Tartu vallutamine. See hulljulge surmasõit läbi vaenlase rinde on just omane kolonel Parts'i energia pursetele. Tartu vabastamine enamlike terrori võimusest on iseendast üks tähtsaimaid lülisid vabadussõjas. Tartu elanikkonna vabanemine enamlike võimu küüsisist ei ole iseendast nii suure üldise tähtsusega, kui see moraalne mõju kogu Eestile ja kaitseväele. Tartu loovutamine enamlastele mõjus kõigile rusuvalt. Lootusetus tikkus vägisi haarama võimu enda kätte. „Lehtse, Tapa, Kadrina on vabastatud,“ tulid teated. Inimesed enamikus vaid hingasid kergendatult, kuid samas kehtasid õlgu ja ütlesid, „mis see kõik aitab!“

„Tartu on jälle meie käes!“ levis teade. Selle mõju oli maagiline. Inimesed, kes ei lootnud enam head ja keda rõhus raske mure tuleviku pärast, kuuldes seda teadet muutusid silmapilkselt erksamaks. Nii mõnelgi veeris pisar silmist. See sündmus ja võit tõi uut usku ja süvendas kõigisse uut jõudu ja lootust. Lootusest kasvas usk oma võimeisse ja see usk viis ka võidule...

14. jaanuar Tartu vallutamise tõi lõpliku murrangu vabadussõjas. Mitte üksnes murrang rindel ei evi tähtsust, vaid palju tähtsam on kogu rahva hingeline murrang. Rahvas sai siit uut julgust ja kinnitas usku oma võimeisse, mis kandus ka kohe üle rindele...

Tartu vabastamine sündis ainuüksi kolonel Parts'i tahtel. Kõrgemal väejuhatusel ei olnud seda veel sel momendil kavaski...

22. jaanuaril saab kolonel Parts šrapnelliga vasakust käsivarrest haavata ja on sunnitud minema haigemajja. Järgneb mitu operatsioo-

ni ja pärast kapten Irve surma aprilli lõpus asub Karl Parts uuesti soomusrongide div. ülema kohale.

See oli närvesööv ajastu. Valga — Ruhja — Stakelni — Võru — Rõuge — Petseri all keesid ägedad lahingud...

Pihkva vallutamine ja korraloomine, kui palju see ei nõudnud energiat... ja seda energiat oli kol. K. Partsil külluses. Vaevalt jõuti Pihkva vallutamise lõpule kui kerkis meie vabadussõja heroilisem ajajärk: sõdalaandesvääriga. Siin tuli soomusrongide diviisil kol. Parts'i juhtimisel landesväeri purustamise pearaskus võtta oma õlgadele...

Hiljem heitlusi Pihkva taga, siis Pihkva-eelsed kaitselahingud...

Meie aja viikingisõitu Krasnaja Gorka alla tuleb juhtida kolonel Karl Parts'il. Ja lõpuks Lood-armee likvideerimine. Need on ainult pealkirjad tähtsaimaile sündmusile kolonel Parts'i vabadussõja tegevuses.

Vähe on inimesi, kes on nii kiindunud oma rahvasse ja kodumaasse kui kolonel Parts. Ükskõik ja kunas kodumaa vajaks tema jõudu ja abi, alati on ta valmis end rakendama kodumaa teenistusse. Meenutagem kas või 1. dets. 1924. a., kus ta oli üks esimesi, kes asus likvideerima enamlaste käsilasi. Ka hilisemal ajal ta on aidanud kaasa kodumaa tervendamiseks.

Kui inimene on ta eriti vastutulelik kõigile. Ta on valmis jagama oma piskut kannatajaga. Paljud on pöördunud tema poole palvetega ja keegi ei ole läinud tühjalt minema. Ta on aidanud kõiki: keda aineliselt, keda nõuga ja kaasabiga. Mõista teise häda ja kannatusi on hingelise inimese omadusi ja see sunnib neist osa võtma ja kaasa tundma. Sageli ei ole inimesele vajagi muud, kui keegi saaks sinust aru ja mõistaks sind. Paar sõna seletuseks ja see kerendab teise hinge. Kolonel Parts on üks neist väheseist inimesist, keda võib nimetada arusaajaks selle sõna parimas mõttes.

Oma voolava kõneanniga oskas ta sõdureile olukorra teha selgeks ja neid õhutada ennast-

salgavalt oma kodumaa heaks töötama. Nii mõnigi kord raskeil hetkil tõstis ta väeosades usku meie võimeisse ja põhjustas suure meeleolulise tõusu, mis alati tiivustas mehi ja viis võidule. Ta oli kõigi poolt lugupeetud ja praegugi vanad sõjaveteraanid mälestavad neid aegu ja koloneli suure austuse ja lugupidamisega. Ta on kogu Eestis tuntuimaid ja lugupeetuimaid kujukusid.

Õigupoolest ei valmistunud tänane juubilar sõjaväelisele elukutsele. Ta sattus sõjaväelisele karjäärile vaid saatuse tahtel. Maailmasõja puhkedes tuli tal nagu paljudel teistelgi võtta püss kätte ja alustada sõjateed.

*

1915. aastal lõpetas ta Peterhofi lipnikekooli ja võitles Austria-Saksa rindeil kuni 1917. aastani, mil tal tuli üle 1. Eesti jalaväe polku. Okupatsioon lõpetas polgu tegevuse ja Parts siirdus kaptenina Tartu, olles ühenduses põrandaaluse organisatsiooniga. Vabadussõja algades oli Parts Tartu linna kaitseliidu ülem, kuid kui endine 1. polgu ohvitser, pidi ta sõitma Tallinna polku. Siin asus ta novembri lõpul koos admiral Pitkaga soomusrongide formeerimisele, milledest hiljem kujunes soomusrongide diviis, mille koosseisu kuulusid: 6 laiaroopalist ja 5 kitsaroopalist soomusrongi, soomusautode kolonn, Kuperjanovi partisaanid, Kalevi malev, Scoutsrühment, S. R. tagavarapataljon (võttis lahinguist osa), kuulipildurite kursused. Seega suurim diviis vabadussõjas.

1923. aastal kolonel Parts lõpetas kindralstaabi kursused ja määrati soomusrongide inspektoriks. 1924. aastal määrati ta kõigi tehniliste vägede inspektoriks.

Raske maailmasõda, närvepingutav ja tahtejõudu sööv vabadussõda ja raske haavamine olid mõjunud kurnavalt ta tervisele. 1925. aastal siirdus kolonel Parts erusse, et leida aega ravida laostuvat tervist.

Vabadussõjas ülesnäidatud teenete ja vahvuse eest on kolonel Partsile annetatud vabadusristi I liik I järk, II liik II ja III järk, kotkaristi I järk, Läti karutapjate orden, Vene ordeneid jne. Pealeselle veel autasumaa Voldi mõisast.

Täna, tema 50. sünnipäeval, võime kolonel Partsile soovida, et ta raudne tahtejõud, mis teda tiivustas vabadussõja päevil edasi tungima ja võitma, püsiks veel palju aastaid ja aitaks teda ka edaspidi võidule. A. H.

Laulusõprade rõõmuks ilmusid Kaitseliidu Nõmme maleva kirjastusel kaitseväge ja kaitseleidi „RIVI- JA AJAVITELAULUD“ Toimetanud ED. NUKK ja K. A. REINASTE. Hind 60 s. Kes raamatu hinna saadab markides või rahas pealao pidajale või maksab K-ü. „Kooli-Kooperatiivi“ posti jooksvale arvele nr. 459, sellele saadetakse raamat ilma lisakuludega koju kätte. Suuremal arvul tellijatele soodustusi. Pealadu: **K./Ü „KOOLI-KOOPERATIIV“**

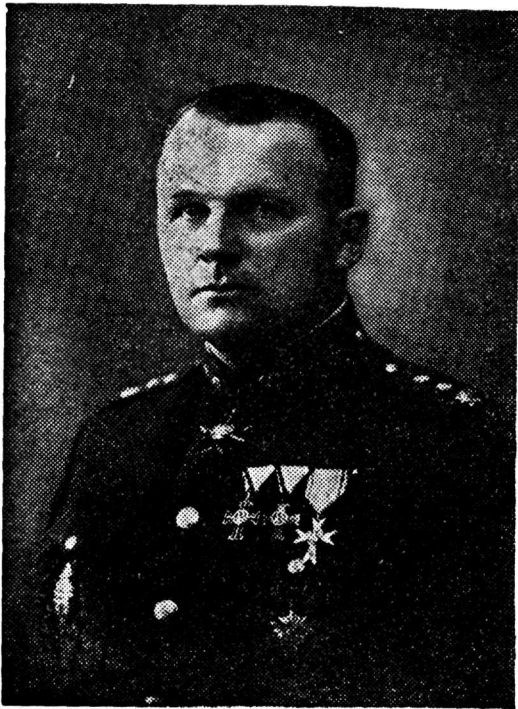
Tallinn, Suur-Karja 19, Rahvapanga majas. Posti jooksev arve 459. Telefon 456-32.

Tartumaa maleva

ja

Torma malevkonna pidupäev

21. juunil s. a. pühitses Tartumaa malev oma 18. aastapäeva. Maleval on traditsiooniks oma aastapäevi pühitseda malevkondade juures. Tänavu sündis see koos Torma malevkonnale lipu üleandmise pidustusega Mustvees. Pidustusest võttis osa kaitseliidu ülem kindral Orasmaa ja kaitseväe kõrgemaid juhte II diviisist. Kõik Tartumaa malevasse kuuluvad malevkonnad olid rohkearvuliselt esindatud. Samuti naiskodukaitse. Pidustuse haaravaim sil-

Tartumaa maleva pealik kol.-ltn. P. Asmus

mapilk oli lipu üleandmine, mis toimus kindral Orasmaa poolt malevkonna pealikule L. Krausile väga rohkearvulise kaitseliitlaste ja naiskodukaitse ning noorkotkaste ja kodutütarde pere ees. Vahepeal korraldas naiskodukaitse pr. Samkovi juhatusel massitoitlustamist. Öhtupoolel Haridusseltsi aias korraldatud aktuse avas maleva pealik kol.-ltn. P. Asmus, kes andis lühikese ülevaate maleva möödunud-aastasest tegevusest ja soojade sõnadega tervitas Torma malevkonda lipusaamise puhul. Päevakohase haarava ja võimsa kõnega esines kindral Orasmaa. Aktust kaunistasid malevkondade ühine naiskoor prl. Veltbachi juhatusel, mis teenis erilist kiitust, ja malevkonna orkester A. Lu-

ningu juhatusel. Olgu tähendatud, et Torma malevkonna orkester ei leia endale võistlejat maaorkestrite hulgast. Haruldaselt rohkesti anti edasi suulisi ja kirjalikke tervitusi. Ümbrikke andsid Torma ja Mustvee ühispankade ja Avinurme vallavalitsuse esindajad. Aktuse lõpetas südamluke ja ununematute sõnadega maleva pealik kol.-ltn. P. Asmus, millele järgnes ühislaul „Kas tunned maad, mis Peipsi rannalt...“.

Öhtul kanti ette operett „Mariza“ plk. Järliku juhatusel. Pidustuse ajaks ilmus pildirohke ja sisurikas Tartumaa Maleva Teataja Torma malevkonna erinumber.

*

Torma malevkonda kuuluvad Avinurme, Lohusuu, Kasepää, Torma, Roela ja Saare vallad ja Mustvee alev.

Omakaitse algidud malevkonna piirides ulatuvad tagasi 1917. aastasse.

Okupatsioonivägede tulekuga vaibus tegevus. 1918. a. suvel käis Torma kihelkonnas lttn. J. Kuperjanovi kavalkindel pörandaaluse kaitseliidu organiseerimine. 1918. a. augustis nimetati Torma Lohusuu kihelkonda kaitseliitu organiseerima ja usaldusmeeste võrku looma ltn. H. Kõrv, Avinurme vallas organiseeris seda

Torma malevkonna lipp

ltn. Jalak ja Roela vallas ltn. M. Kuhlberg (Kulasalu) ja Tormas ltn. Davel.

15. novembril 1918. aastal määras ltn. Kuperjanov Torma kihelkonna kaitseliidu ülemaks ltn. H. Kõrvi.

Aktiivsele rannakaitsesele asudes algas ka kavalkin- del vastupanu organiseerimine Mustvee juures ja Peipsi kallast mööda põhja poole.

7. detsembril alustasid enamlased üle Narva jõe Vasknarva kohalt sissetungi P.-Eestisse.

Organiseeriti vastupanu. Torma-Lohusuu kihel- konna esimesed vabatahtlikud ristisid verrega äsja asu- tatud kaitseliidu Lohusuu ja Kõnnu lahinguis.

Torma malevkonna pealik L. Kraus

Pärast Kõnnu lahingut oli Torma-Lohusuu kaitse- liidus ltn. M. Kuhlbergi juhatusel veel 33 meest. Hil- jem võttis Torma-Lohusuu kaitseliit osa Aidu lahin- gust, Tartu vallutamise eest ning tegutses ltn. M. Kuhlbergi juhatusel sama nime all 2. jalav. pataljoni juures, kuni liideti jaanuari teisel poolel 1919. a. Ku- perjanovi partisaanide pataljoniga.

Vabadussõja ajal püsis kaitseliit Torma-Lohusuu kihelkonnas edasi Tartumaa kaitseliidu V jaoskonnana. Kaitseliidule kuulus kohaliku julgeoleku eest hoolitse- mine ja Peipsi rannavalve. Valvet pidasid valdadest sundkorras väljakäsitatud kaitseliitlased ja muud ko- danikud.

Praeguse Torma malevkonna sünd ulatub tagasi 1925. aastasse. Esimeseks malevkonna pealikuks oli

ltn. Kerberg (praegune Tallinna Toompea malevk. plk. abi kpt. Keerdoja).

Veebruaris 1926. a. määrati malevkonna peali- kuks L. Kraus, kes püsis sel kohal tänini. Malev- konna pealiku abiiks on J. Ennok.

Malevkonnal on 9 allüksust:

1. Torma kompanii — pealik J. Kokemägi.
2. Roela kompanii — pealik A. Jansikkene.
3. Avinurme kompanii — pealik A. Nõmmiste.
4. Saare kompanii — pealik A. Kriisa.
5. Lohusuu üksik rühm — pealik K. Josua.
6. Laekannu üksik rühm — pealik R. Mann.
7. Ulvi üksik rühm — pealik A. Hallik.
8. Mustvee kompanii, kelle alla kuulub ka ma- levkonna orkester, sisevete rühmana — kom- panii pealik B. Järlik.
9. Kasepää üksik rühm — pealik V. Kolmapäev.

Malevkonnas tegutsevad kõikide üksuste juures naiskodukaitsese jaoskonnad:

1. Torma jaoskond — esinaine A. Koppel.
2. Roela jaoskond — esinaine R. Braun.
3. Avinurme jaoskond — esinaine P. Ansip.
4. Saare jaoskond — esinaine L. Mogom.
5. Lohusuu jaoskond — esinaine L. Sildnik.
6. Laekannu jaoskond — esinaine H. Mann.
7. Ulvi jaoskond — esinaine A. Hallik.
8. Mustvee jaoskond — esinaine M. Berens.
9. Kasepää jaoskond — esinaine M. Poom.
10. Võtikvere jaoskond — esinaine T. Rahumäe.

Malevkond on ajajooksul kujunenud kindlakujuli- seks üksuseks nii oma sisemise vaimu, tugeva distsi- pliini kui ka töö tagajärgede poolest.

Oma piirkonnas asetsevad vabadussõjaaegsed la- hinguväljad on malevkond tähistanud mälestussam- mastega. Selleks on erilised teened malevk. plk. L. Krausil.

Kõnnu lahinguplatsile püstitati mälestussammas 25. juulil 1930. a. Lohusuu lahingukohta mälestussam- mas püstitati 26. juulil 1931. Mälestussamba avamisest võttis osa härra riigivanem K. Päts ühes välis- riikide saadikutega ja sõjaväeliste esindajatega ning kõrgemate kaitseliidu ja kaitsväe juhtidega, kes olid tutvumisringreisil kodumaal.

Lahinguist karastatud Torma-Lohusuu kaitseliidust on aastate jooksul kasvanud kõige suurem malevkond maleva peres. Kindlalt, üksmeele ja armastusega sam- mub malevkond kaitseliidu töös, täites neid kõrgeid ülesandeid, mis piiriäärne asukoht eriliselt ette kir- jutab Torma malevkonnale riigipoliitiliselt ja riiklikult julgeolekult.

Lühiteateid

NOORKOTKLUSE

aja

kuust

Kaitseliidu ülem Valga kodutütarde ja noorte kotkaste näitusel

Peastaap korraldab laagreid.

Käesoleval suvel toimub kolm laagrit peastaabi korraldusel. Neist esimene on ette nähtud võistlejate laagrina 8.—12. juulini. Kavas kõik võistlused, mis eelmistel aastatel toimusid oppelaagreis. Osavõtjate arv piirati 500-le, kuid näiliselt kibe tööaeg laseb kokku tulla umbes 300 osavõtjat. Kaks järgnevat laagrit on juhtide harjutuslaagrid, neist nooremale, 18—22 a. vanuses, koosseisule 15.—27. juulini ja vanemale, 20 a. alates, koosseisule 29. juulist 8. augustini. Nendest laagritest võtab kummastki osa umbes 50 juhti. Kõik need laagrid peetakse Viljandis, Männimäel.

NK ja KDT kevadpäevad Valgas.

23. ja 24. mail s. a. korraldab NK Valga malev Kdt Valga ringkonna kaastegevusel kevadpäevad Valgas.

Kevadpäevad algasid kodutütarde ja noorkotkaste ühise näituse avamisega. Näituse avas KL Valga maleva pealik kol. J. Hiob, kes tähendas, et korraldatud näitus on parimaks võimaluseks noortele tutvuda üksteise töödega. Olgu näitus kõikidele kodutütardele ja noorkotkastele eeskujuks tuleviku tööde korraldamisel.

Näitus oli korraldatud sellaselt, et see andis kujukä ülevaate kõikidest Kdt ja Nk käsitledavatest tööaladest. Peale tööde oli näitusel rikkalikult esindatud ka noorkotkalik kirjandus.

Näitust külastas 3 päeva jooksul 2000 isikut.

Viimasel näituse päeval külastas näitust kaitseliidu ülem kindral J. Orasmaa, kes kirjutas näituse külalisteraamatusse järgmist:

„Otse üllatatud olin, kui nägin kõike seda, mis Valgamaa noored välja on pannud. Kiitus ja tänu hoolet ja armastuse eest.

Kaitseliidu keskjuhatuse poolt määrati 50 kr. parimale noorkotkaste ja kodutütarde rühmale.“

Näituse hea kordamineku peab suurel määral kirjutama maleva instruktori J. Laari arvele, kes juba pikemat aega oli kogu NK malevas näituse vastu ette valmistanud ja energiliselt poisse tööle rakanud.

Pärast näituse avamist toimusid Kdt ja Nk kergetõustiku spordivõistlused. Võistlustest võttis osa 200 noort. Saavutatud tagajärjed olid üldiselt rahuldavad. Eesmärk, õhutada eriti maanoori aktiivsemale sportlikule tegevusele, saavutati täieliselt. Spordiplatsilt lahkudes oli paljude maa-kdt. ja -nk. suust kuulda lubadust hakata rohkem ja järjekindlamalt sportima.

Õhtul kanti noorte poolt „Sädes“ ette S. Pruden'i näidend „Isamaa auks“. Näidendi õppimise ajal olid noored teinud pikemat aega tõhusat tööd, mille tõttu näidendi ettekandmine õnnestus ka erakordselt hästi. Näidendi ettekandmine jättis vaatajatele sügava mulje.

24. mail kevadpäevade kava jätkus. Kell 09.00 toimus noorte jumalateenistus ühes NK. Linna/Kajaka ja Helme/Patküla rühma lippude õnnistamisega linna kirikus. Kell 1500 algasid kevadpäevade lõpp-pidustused „Säde“ aias. Kavas olid: erilised võistlused, noorte laulud, rahvatantsud, laulumängud, lõpp-paraad.

Eriti sügava mulje jättis Valga elanikele Kdt. ja NK. ühine rongkäik läbi linna minekul „Säde“ aeda. See oli suurim noorte rongkäik, mida Valgas senini on korraldatud.

Lõpp-pidustusi „Säde“ aias jälgis arvukas pealtvaatajate pere. Lõpp-pidustuste kava oli huviküllane, ettekanded võeti vaatajate poolt vastu suurte kiiduvaldustega.

Kevadpäevad olid Valga linna- ja maa-noortele tõelisiks suupäevadeks, kus maa- ja linna-noored puutusid üksteisega kokku, löid sügavaid sõprussidemeid, omandasid oma tegevuse alal juure palju väärtuslikku tuleviku tööks, ja lahkudes üksteisest arvurikas noorte pere viis enesega kaasa ilusaimaid mälestusi möödunud kevadpäevadest.

Noorte Kotkaste Tallinna maleva kuues aastapäev.

Noorte Kotkaste Tallinna maleva asutamise päevaks tuleb lugeda 27. mail 1930. a. Käesoleval aastal lükati aastapäeva pühitsemine suvistepühade tõttu edasi 7. juuni peale. Tallinna maleva õuelt marsiti kell 11 hommikul reaalkooli-esise vabadussõjas langenud õpetajate ja õppurite mälestussamba juure. Abivanema Poomi ja noorkotka Esmani sõnavõttudel asetati pärg mälestussambale. Edasi marsiti Vabadasplatsile ja rivistuti paraadiks. Paraadi võttis vastu kaitsvägede ülemjuhataja, noorkotkaste peavanem kindral Laidoner. Kohe pärast paraadi vastuvõtmist tõid Tallinna ringkonna naiskodukaitse liikmed esinase pr. Jeetsiga eesotsas Noorte Kotkaste Tallinna malevale annetatava lipu paraadi keskele, mille õnnistamist

Kindr. J. Laidoner, peavanem, annab üle maleva pealikule maleva uue lipu

toimetati luteri ja greeka-katoliku usukommete järgi. Selle järele ringkonna esinaine palus peavanemat lipu noortele üle anda. Peavanem tänas lipuannetajaid, kogus noored enda ümber ja pidas neile südamliku kõne lipu kaitsmisest ja aus hoidmisest, mille järele ta andis lipu üle maleva pealikule Lagusele, kes lausus töötuse. Lipunaelu löid vardasse kindral Laidoner, temale järgnevalt kaitseliidu ja naiskodukaitse esindajad. Järgnevalt maleva pealik Lagus tänas peavanemat, kindral Laidoneri ja hüüdis temale koos terve malevaga neljakordse „elagu“. Lipuvalmistajaile anneti maleva pealiku poolt punaseid roose. Nüüd anti käsklus „paraadimarsile!“, mille järele noored marssisid kindlas rivis peavanema eest mööda, kes naeratades jälgis noorte distsiplineeritud esinemist. Kohe pärast seda järgnes jalutuskäik läbi linna, mis lõppes Tallinna maleva õuel, kus jagati välja tunnustusväljendid ja diplomaadid agaramatele ja esikohtadele pääsnud noorkotkastele.

Tallinna noorkotkaste malev on oma kuue tegevusaasta jooksul leidnud väga suurt tähelepanu ja avaldanud head mõju, peamiselt meie pealinna koolinoorsoo seas. See avaldub järjest suurenevas liikmeskonnas ja mitmekülgsemaks muutuvus tegevuses, eriti viimaseil aastail. Arvuliselt kasvas malev 1935. a. 318 noorkotkalt 719-ni ja 1936. a. kuni 804 noorkotkani. Eriti palju on väikesi poisse juure tulnud noorhaugasteks, kellede arv on alates 1934. a. kasvanud 54-lt noorhaugalt 230-ni. Käesoleval aastal vähendas juurekasvu ainult Põhja malevkonna reorganiseerimine. Poiste huvi on viimasel ajal eriti süvenenud praktiliste asjade vastu, nagu sillad, vaatetornid, lennukid, puu- ja rauatöö, mootorid jne., valmistades mudeleid oma käsitöötoas, mis tikub väikeseks jääma. Mitmesuguseid noorkotkalikke järgukatseid sooritati möödunud aastal 403 korral, mis on 3 korda rohkem eelmisest aastast. Käesoleval suvel on korraldanud laagreid „Side“ rühm ja Kalevi malevkond. Mõlemaid oli osavõtt rohkearvuline.

Noorie Kotkaste Tartumaa maleva üldlaager Elvas.

Käesoleva aasta 30. juunist — 6. juulini toimus Elvas Nk. Tartumaa maleva üldlaager.

Ametlikult avati laager 1. juunil kell 17.00, kuna eelmisel päeval korraldati laagri eeltöid. Külalistena

Vasakul: Kodutütarde Tartumaa ringk., vanem L. Rand annab parima all-laagri vimpli üle laagri pealikule Treialile. Paremal: Lippude rivi

viibisid avamisel KL Tartumaa maleva pealik kol. P. Asmus, Tartumaa Nk. Sõprade Seltsi esimees E. Habicht ja kodutütarde ringkonna vanem prl. L. Rand, kes laagripealikule andis üle kodutütarde poolt valmistatud parima all-laagri vimpli. Nõupidamistele süütas kol. P. Asmus.

Seoses laagriga korraldati ka noorkotkalik näitus Elva algkoolis, kus esinesid noored omavalmistatud mudelitega, eriti rohkearvuliselt pioneeralal. Rühmade poolt oli esitatud mitmekesiseid tegevusraamatuid ja albumeid. Ka maleva staabi poolt pandi välja suur hulk tabeleid maleva koosseisust ja tegevusest, samuti ka peastaabilt.

Laagris korraldati ka võistlusi teatejooksus, pioneeralal, telgipüstitamises, kurnimängus ja lohede lennutamises. Laagris kestis kogu aeg võistlus parima all-laagri nimele.

Suurimaks pidupäevaks kujunes pühapäev, 5. juuli, millal toimus laagris tunnustusväljendite üleandmine, paraad ja osavõtmine Elva laulupäevast. Tähtsa osa laagris moodustas vabaõhu-ettekande korraldamine lõkketulel pühapäeva õhtul, kus kanti ette Eesti ajaloolise ülevaatenähtava „Tee vabadusele“ lahingdemonstratsiooniga Elva Suurjärve kaldal.

Laager lõppes 6. juulil kell 12.45 üldlipu langeamisega. Laagrivanemana tegutses maleva abivanem G. Reial ja pealikuks maleva pealik H. Treial.

Seekordset maleva suurettvõtet võib lugeda kõigiti hästi kordalainuks.

Lipp Noorie Kotkaste Paide malevkonnale.

KL Järva maleva juubelipidustustel andis kaitseliidu ülem kindral J. Orasmaa üle lipu Noorie

Kaitseliidu ülem annab lipu üle Paide malevkonna pealikule Ehrenvert'ile

Kotkaste Paide malevkonnale. Lipu annetasid Paide seltskonna kaasabil naiskodukaitse Paide jaoskond ja Noorte Kotkaste Sõprade Selts. Annetamisel löödi lipu vardasse 17 mälestusnaela.

Noorte Kotkaste Paide malevkonna lipu alla on koondunud üle 250 noorkotka ja juhi, kes asuvad 16 üksuses 13 kooli juures. Malevkonna juures töötab Noorte Kotkaste ja Kodutütarde Sõprade Selts, kes püüab luua noortele töötamiseks ainelisi võimalusi.

Malevkonna vanemaks on Paide tööstuskooli juhataja E. Treuberg, pealikuks tgv. lpn. F. Ehrenvert, lippuriks V. Sillamaa ja signalistiks V. Sillaots.

Järva noorkotkaste I õppe-laager õnnestus.

15.—18. juunini s. a. korraldas Noorte Kotkaste Järva maleva staap Paide ligidal looduslikult ilusas Mündi metsas maleva I õppelaagri. Osavõtjaid oli 60, kuna laagrisse pääsivad need noorkotkad, kes talvisel õppeperioodil töötasid kaasa malevkondades korraldatud õpperühmades.

Laagrivanemana jälgis poiste õppetegevust maleva vanem hr. M. Ulk. Maleva instruktor nmgr. E. Taks tegutses laagris pealikuks, kuna rida õpetajaid — noorkotkaste tegelasi oli rakendatud laagri juhtimisele. Töö laagris toimus ettenähtud kava kohaselt, kusjuures poistel oli võimalus eritöökavas ettenähtud ajal ja gruppides sooritada pioneeri, signalseerija, metsaskäija ja teisi emikatseid. Paide staadionil instruktor Topmann'i juhatusel toimus pesapalli ja välimängude õpetus, kuna viimasel laagripäeval korraldati kergejõustiku võistlused.

Laagri ajal sai teatavaks kurb õnnetus Männikul. Plahvatusohvrite mälestuseks vaikselt leinakogunemisel lasti laagrilipp poolvardasse. Ka kavatsetud lõkkeõhtu jäi leina tõttu ära.

Sihikindla ja eduka töö kõrval aitasid laagri täielisele õnnestumisele kaasa väga soodsad ilmad. Laialisõitnud osavõtjad viisid maleva I õppelaagrist kaasa parimad mälestused.

Liputõstmine

Tegevusrohke juuni NK Viru malevas.

Käesoleva aasta juuni kujunes Viru maleva noorkotkastele sündmuste- ja tegevusrohkeks kuuks. 14. juunil said endale lipu Rakvere I ja Haljala malev-

Noorkotkad
pioneertööl

kond. Lipud nii Rakvere I kui ka Haljala malevkonnale andis üle peastaabi ülem nmgr. J. Tedersoo. Rakvere I mlvk. korraldas koos Rakvere II malevkonnaga Rakvere II noorkotkaste päeva, millest võttis osa ligi 200 noort. Rakveres toimus lipu üleandmine ja õnnistamine Vabadusplatsil, millele järgnes paraad ja hiljem võistlused Palermo lagendikul. Võistlustest võitis kõnevõistluse „Miks olen noorkotkas?“ Rakvere I mlvk. kp. A. Kruustamm ja kombineeritud sanitaar- ja pioneervõistluse sama malevkonna II rühma meeskond. Võistlusi Palermos külastas ka hr. peavanem, kes soovis poiste kosutavat puhkust eeloleval koolivaheajal. Haljala malevkonna lipp anti üle paraadil Kavastu koolimaja pargis. Kohal viibis 80 noorkotkast esindajaina kõigist malevkonna koosseisu kuuluvaist rühmadest. Ka ümbrukonna rahvast oli rohkesti kohal. Peale lipu üleandmist toimusid tegevuse demonstratsioonid ja võistlused.

Samal päeval korraldas Väike-Maarja malevkond koos sama KL malevkonnaga laagri looduslikult kauni Porkuni järve ääres.

19.—22. juunini olid maleva pere suuropäevad. Korraldati maleva laager Aa rannas (Püssi jaamast 12 km). Laagriplats oli sedavõrd ilus ja ideaalne, et ükski laagrisolijaist, olgu see vanem juht või poiss, ei tahtnud sealt nii pea lahkuda. Laagris, peale muu tegevuse, toimusid katsevõistlused eelolevasse võistlejate laagrisse minejate selgitamiseks, pioneer- ja veekeetmise ja rahvastepalli võistlused. Laagri parimaks malevkonnaks tuli Rakvere I mlvk., kes omandas maleva sellekohase vimpli. Laagris toimus 21. juunil vabaõhu-jumalateenistus ja üksuste lippude õnnistamine, millest kohalik rahvas rohkearvuliselt osa võttis. Samuti oli õhtul laagri suurlõke, mille ettekandeid pealtvaatajad jälgisid suure huviga. Laagri vanemaks oli maleva vanem hr. M. Kutti ja pealikuks nmgr. R. Lahi.

Maleva laagriga näitasid Viru noorkotkad, et nad oskavad talvel õpitud laagritarkusi ja teisi oskusi praktiliselt laagris hästi rakendada.

Huvitav raamat noorkotkastele.

Noorkotkaste peres on vibuspordi vastu tekkinud huvi, kuna vastavad võistlused seisavad ka eeloleva võistlejate laagri kavas. Seni puudus sellekohane kirjandus. Ainult noorkotkaste peastaabi ametlikes väljaandis leidus pisijuhiseid vibude valmistamiseks. Nüüd on K. K. Ü. „Töökool“ kirjastanud raamatu „Vibuspord“, mille on koostanud A. Möldro ja V. Peil. 32-leheküljeline raamatuke sisaldab näpunäiteid vibude ja noolte valmistamiseks, võistluste korraldamiseks ja nende mitmekesistamiseks. Üldiselt on koostajad tabanud ka üsna hästi poistele sobiva stiili. Raamatu hinnaks on 30 senti.

Kilde

Narva õppepäevadelt

Kirjanik Tõnuristi juures.

Tallinna tänava lõpus, varjatud hiidseist puudest, asub avar maja hiigla suure aiaga. Selles majas asus vene ajal mingisugune suurvürstinna-nimeline varjupaik. Praegu kuulub see hoone ühes päraldistega mingisugusele isihtasutusele. Selle maja hooldajaks on kirjanik ja koolimees A. Tõnurist, NKK Narva ringkonna esinaine S. Kapperi isa.

Avarad põlistest puudest rajatud toad, koduselt kiunuvate ustega, patriarhaalse sisustusega, ja südamlilikult külalislahke pererahvas — see on A. Tõnuristi kodu.

Kõrgest east hoolimata on A. Tõnurist ja ta abikaasa nooruslikult elavad ja kõigest, mis maailmas sünnib, huvitatud. Eriliselt südame lähedal on neile kõik see, mis on kuidagi seoses KL ja NKK tegevusega.

A. Tõnuristi perekonnas on valitsenud alati rahvuslik vaim, huvi oma maa ja rahva vastu. Sellest vaimust hoovab kõik see, mis A. Tõnurist on kirjutanud.

Praegu veedab A. Tõnurist vanaduspäevi, kirjutades memuaare ja uurides oma sugukonna ajalugu. Viimane töö pakubki erilist huvi ja vanahärra tutvustab meid sellega. Vanimad sugupuu-andmed ulatuvad põhjasõja aega. A. Tõnuristile on õnnestunud avastada huvitavaid episoodide oma esivanemate elust. Üks neist räägib, kuidas mees vahetati sälu vastu. Nüüdsele põlvele on igale pühendatud lehekülj. Osa neist on juba täidetud ja räägib Tõnuristide suurest isaja kodumaa-armastusest, osa on veel täitmata ja ootab esivanemaile väarikat sisu. Kõik Tõnuristid, kes praeguse ajani on jõudnud elusisustamise iikka, on näidanud, et nad vanahärrat ta lootustes ei peta. Suguramatut kaunistavad A. Tõnuristi enese joonistused. Vas-

Mere rannikul südasuvel

tavalts peatükkide sisule leidub seal süngelt morne, lüüri-
liliselt elavaid ja kevadrõõmust ülekeevaid kujutusi.

Vanahärra uurib ja kirjutab... Üle argipäevaste
pisiaskelduste ja murede ulatuv suur, sügav ja selge
rahu ümbritseb teda — lehvib kaitsva vaimuna üle ta
kodu, saab osaks ka neile, kes teda külastavad.

Õppepäevade raudvara.

Hallpäine, tüse ja võimas Viru ringkonna liikme
pr. Lauritsa kuju pälvib erilist tähelepanu õppepäeva-
dest osavõtjate seas. Kõrge iga, 78 a., ei ole pr. Lau-
ritsat takistanud sõitmast Narva õppepäevadele. Ta
on võtnud osa kõikidest senini NKK poolt korralda-
tud õppepäevadest ja lubab seda teha tulevikuski. Vil-
gas huvi NKK töö vastu ei lase teda jääda koju —
ta ütleb, et õppepäevad kuuluvad ta igapäevase leiva
hulka, ta ammutavat nendest elujõudu ja noorust —
noorte hulgas.

Lossiproua ja lossiga proua.

Teatavasti olid Narva õppepäevad määratud NKK
juhtidele — iga ringkond saatis sinna oma eliidi. Sa-
kalamaa evib kuulsuse olla meie „sinivere“ hälliks — on
ju põlvnenud valdav enamuse meie avaliku ja majanduselu
juhte Mulgimaalt. Pealegi on Põltsamaa meie kunin-
gate linn ja vabariik vabariigis oli ta ka omal ajal,
olen vähimalt oma silmaga näinud isikutunnistuse, mis
sisaldas teksti „Põltsamaa vabariigi kodanik“.

Nii oligi siis Põltsamaa saatnud, pidades kinni te-
male omastest aristokraatsetest traditsioonidest, lossi-
proua (Pajusi tuntud omavalitsuse ja seltskonnategelase
H. Lassi abikaasa) ja lossiga proua (Põltsamaa kooli-
juhataja ja seltskonnategelase Peetersoon-Põldra abi-
kaasa. Nime „lossiga proua“ sai ta oma uhke- ja
julgejoonelisest majast). Ei lossi ega ka lossiga proua
tee kunagi ühelegi muistsel lossiprouale väärrika käi-
tumisega häbi.

Tallinna ringkonna esinaise pr. Jeetsi
üliisolidaaarsus ja demokraatlikkus.

NKK ringkondade esinaised olid enne õppepäevade
algust ühe päeva Narvas ringkonna esinaste koosole-
kul. Ööbida tuli igal esinaisal ringkonnale määratud
eluruumis õppepäevade ühiskorteris. Juhus oli pida-

nud Tallinna ringkonnast erilisel lugu — teisiti ei
olekski olnud pealinnale mõeldav — Tallinna ring-
konna eluruumiks oli juhtunud õpetajate tuba. Sisus-
tuseks peale muu ka noobel diivan. Viimast eset de-
monstreeris siis ka esinaine uhkesti ja, korraldanud
diivanile pompöösse aseme, kutsus teisi seda maa-
ilma imet vaatama ja kadestama, Järgmisel hommi-
kul tahtsid siis ka kolleegid pr. Jeetsi, õigemini küll
ta toredat magamisaset, erilisel austada — kõikide
üllatus oli aga suur, kui leiti pr. Jeetsi pikutamas
kõige tavalisemal õlgekotil. Kuidas säärane metamor-
foos sündinud, sellest vaikib ajalugu — Tallinna ring-
konna esinaine oli aga kõige kujukamalt tõestanud oma
üliisolidaaarsust üldsusega ja suurt demokraatlikkust.

Direktor Naano humaansus.

Peale õppepäevadest osavõtva 500 NKK liikme lei-
dis ühishümnasiumis veel peavarju kaunis kogukas
pere rotte. Oõseti nad ainult liikusid koridore ja kälke
pidi, päise päeva ajal neid polnud üldse näha ja eluruu-
midesse nad vaevalt vaatasid uudishimu kustutamiseks
— üldiselt ei eksitanud ega tülitanud nad nimetamis-
väärset oma kaasealnikke, käitusid kõigiti oma patroo-
nile, dir. Naanole, väärilt. Selgus, et ühishümnasiumi
rotid seisid direktori erilise kaitses all — sellest
näis olevat tingitud ka rottide käitumine.

Direktor Naano ühishümnasiumi kolides selgus,
et seal elutses juba rotte, ja direktori abikaasa oligi
kohe alustanud rottide vastase aktsiooni — muretsenud
mürki, seadnud üles lõksu jne. Ühel õhtul hiljem koju
tulles oli dir. Naano süda muutunud üsna härdaks,
kuuldes heledat piuksumist. Selgus, et rott oli jää-
nud jalgupidi lõksu. Jalamaid oli direktor vabastanud
roti. Ja et vältida tulevikus loomade piinamist oma asu-
tuses, oli teinud korralduse igasugune rotipüüdmine
ühishümnasiumis lõpetada — väites oma korralduse
selgituseks, et tema vähimalt 1000 rotti jõuab toita.
Ja nii elavadki siis ühishümnasiumi rotid — on kõi-
giti hästi kasvatatud ja laitmatu käitumisega, mis on
harukordne rottide suhtes.

Ka igasugused teised elavad olevused, täiskasva-
nud, lapsed ja loomad, ei ole direktori poolt leidnud
halvemast kohtlemist — kõik, kes ühishümnasiumiga
on kuidagi seotud, peavad üksmeelselt tunnistama di-
rektor. Naano suurt humaansust — ka õppepäevadest
osavõtjad, eriti õppepäevade juhatus.

KUTSE SUVEÕHE

BALDER JAAN

Mina olen põline Tallinna elanik, ega mina naljalt linna müüride vahelt välja ei lähe, kihuta kas või kaikaga. Igal laupäeval ma vaatan kahetsustundega neile tuhandetele, kes söidavad rohelisse. Ma arvan, need on kõik endised matsid, maaelanikud, kes või kelle esivanemad on kunagi kolinud linna, kuid kelle keres elab edasi igatsus maa järele. Minus niisugust igatsust ei ole. Mina olen õiget sorti linnainimene, keda elav loodus ei tõmba, pigem teeb nagu rahutuks. Kevadel oli meie hoovis veidi rohelist rohtu, kasvas teist kivide vahel, paar võilille õitki müüri varjus. See segas mind kui ehtsat linlast, ma tegin soolavett ja valasin selle nurga üle. Soolavesi kõrvetas ilusasti rohelist rohulibled ära. Muidugi ei ole mina kojamees, kelle kohus on hoov korras hoida, vaid ma tegin seda, nagu öeldud, selleks, et see ei haavaks ega ärritaks minu linnakultuuriga harjunud silma. Sest mis on tung loodusesse? See on naiselik tung alistuda loodusele. Meie oleme küllalt kaua olnud looduse mõjutada, looduse surve all, aitab sellest. Mõtelge ainult, missuguseid tondi- ja vaimulugusid on pannud salapärase loodus meid luuletama. Loodusjõud on mõjutanud meie vaeseid esivanemaid isegi nii, et nad on mõelnud välja terve rea jumalaid, kellele sai toodud siis ohvreid. Ei, ma ütlen, inimene on olnud küllalt kaua looduse ohver, mängukanniks ta mõjude käes. Vaja vaadata nüüd, milliseks areneb inimene looduse mõjuta. Igatahes on ta vaba sentimentaalsusest. Ning üldse vabam, kuna ta on pääsnud looduse mõjust. Inimene peab valitsema loodust, mitte loodus inimest. Tahab ju inimene olla looduse kuningas.

Mina olen ka looduse kuningas. Mulle meeldivad kuumad kivid jalge all — südametud rahulikud kivid. Mulle meeldib linn, ainult et meie linnas on liiga palju rohelist. Kui mina oleksin linnaaednik, ma lasaksin hävitada kõik roheline vööd, kataksin need kohad ilusa parkettkiviga. Aga olgu peale, ma ei hakka selles suunas kihutustööd tegema, mina ei taha kangutada lahti kedagi ovalt kohalt.

Nõnda, olen läbi ja läbi linlane. Rohelises ei käi. Ühel pühapäeval käisin küll Nõmmel, kuhu vanasti Tallinnast sõideti suurel määral rohelisse, kuid tänava on seal rohi ilusasti ära kõrbenud, ainult tolm ja surnud pruun kulu jalge all. Päril ilus oli olla, ma oleksin viibinud seal veel kauem, aga salahirm ei lasknud. Ega ma ei kartnud salapäraseid loodusjõude. Vaatasin ikka Männiku poole, et äkki käib kärkekas, paiskab mu kondid Mustamäelt Harku järve. Seda kartsin ning sõitsin kähku linna tagasi.

Mina rohelises ei käi.

Kuid ma olen sõitnud huvirongiga. See oli sel ajal, kui ma tundsin seljas valusid. Vajasin massaaži,

seepärast sõitsin huvirongiga. Pakkisin oma konnasilmad ilusasti vati sisse ja läksin loomavagunisse. Nad mudisid mu selja seal nii pehmeks, et valud kadusid tõesti ära. See oli odav lõbu, ainult 40 senti. Masseerimine oleks läinud palju kulukamaks. Mina soovitatan seda teilegi — huvirongi masseerijana. Kui teie olete nooruslik vanapiiga ja teil on keegi saatja, siis pange vatitopid kõrva, sest tagasiteel publik on enamalt jaolt purjus ja laulab sääraseid laule, mida teie häbenete. Seepärast pange vatitopid kõrva. Aga kui olete ükski, siis muidugi katsute oma kõrvaugud hästi lahti hoida. Erutav ja huvitav on vooruslikul inimesel kuulata laule maailma mitmekesistest pattudest.

Nõnda siis, rohelisse sõitu kui niisugust mina ei tunnusta. Aga ometi sooritasin ma säärase sõidu möödunud laupäeval. See juhtus nõnda. Kell 23 täpselt võtsin enese riidest lahti ja pugasin voodisse. Mõtlesin jääda rahulikult magama. Kolme minuti pärast vajusidki silmad kinni, hea uni hakkab tulema peale. Aga siis kargas mu pähe undpeletav äkiline idee. Ma tundsin, et ma pean sõitma. Ajasin enese voodis istukile ja arvustasin seda äkilist ideed. Kahtlemata see oli mõjutus kusagilt mujalt, mida mina põhimõtte pärast juba ei tahtnud tunnustada, sest mina tahan olla ja elada ainult iseomaenese mõtete kohaselt. See aga oli nagu midagi, mis ei olnud kasvanud välja minust enesest, vaid hõigati minu sisse kusagilt väljaspoolt. Noh, harilikult ma niisuguseid kutseid kuulda ei võta, mina ei lase end mõjutada. Aga nüüd ajasin püksid jalga, ma võisin lubada endale ühe öise kõrvalhüppe. Olgu. Läksin jaama ja leidsin sõiduvalmis rongi. Lunastasin pileti ühte maaajaama ja istusin vagunisse. Öö oli valge, suvine täiskuu paistis vaguni aknast, hämaras vagunis aga vilkus küünlatuli. Ei olnud midagi luulelist. Aga rahvas oli nagu arust ära hea meele pärast, et pääseb linnast maale. Lauldi ja hõisati ning mängiti gitarri.

Mina ootasin seiklust, sõiduseiklust. Sest milleks äkiline hääl oli ajanud mu soojast ja mugavast voodist vagunisse — küllap oli minu jaoks siin valmis mingi üllatus. Vaatasin enda vastas istuvat vanaldast daami. Ega ometi tema saatnud endast välja karmi eetrilise käsu, et poiss, püksid jalga, ära maga linnamüüride vahel surnuks ilusat suveööd, vaid tule seiklema. Aga mis sa niisuguse mammiga seikled — tänan väga, ei tõmba.

Äkki mammi nihutas enese niisuguse hasardiga oma vasemal käel istuva noore tütarlapse lähedusest paremale, et pidi robinal istuma peaaegu kellegi mehe sülle, kes kahtlemata ei olnud tema oma mees, vaid võõras. Mis mammil äkki hakkas? Kas ta silmas tütarlapse õlal mõnd peletavat pudulohust? Nii mõtle-

sin mina ja vaatasin noort tütarlast. Pudulohust ma pimedlikus muidugi ei võinud näha — seda ei olnudki —, küll nägin ma, et plika pistis kaunis meeldiva liigutusega paberossi oma suhu. See oligi asjaolu, mis pani mammil kargama äkilise hüppega võõra mehe süle. Vana pidas noort raiskunuks, põlastusväärseks.

Mina ulatasin põlastusväärse paberossile tuld. Sain mammilt etteheitva pilgu, põlastusväärsest armastati öeldud: „Täna.“

Libu, mõtles vana mammil.

Kui tuli konduktor, paberossiplika ulatas poolpileti ja näitas sinna juure mingi tunnistuse. Kas lõbunaisetele on võimaldatud sõita poole hinnaga? mõtles vana mammil tigidalt ja oli valmis siunama seaduslikku korda korralageduseks ning hädaldama, et maailm upub tänapäev pattu.

Kooliplika proovis paberossi.

On tema see, kes andis mulle salakäsu karata pükstesse ja joosta öisele rongile sõitma sihitult, mõtlesin mina.

Tegin tüdrukuga juttu.

„Kuhu sõidate?“ pärisin.

„Ei kuhugi,“ kõlas naljatav vastus. „Sõidan niisama.“

„Ma ei mõista niisugust sõitu,“ vastasin. Nõnda vastasin mina, kes ma ise sõitsin „niisama“.

„Sõidan vaatama suveööd,“ lausis tütarlaps.

Tema ta on, mõtlesin endamisi. Tema andis mulle käsu tulla sõjatjaks suveõhe. Kuid kas mina olen

mööda maailma unistavalt looduse rüppe pugevate plikade karjane!

Nõnda jorisesin endamisi. Temale aga ütlesin nokkivald:

„Lähetel rukkipooldude vahele imetelema kuud.“

Kui rumal see on: vahtida kuule nagu tola, süda täis põhjendamata õnne- ja ärevustunnet!

„Jah,“ ütles tütarlaps paberossiga.

Järgmises jaamas läksime rongilt maha. Läksime pooldude vahele.

„Jumalik!“ ütles tütarlaps.

„Mis on jumalik?“ küsisin mina.

„Kõik,“ vastas plika lihtsalt.

Kehitasin õlgu.

„Kas teie ei näe kui ilus on suveöö?“ päris tütarlaps joovastatult.

„Mis sest kasu on?“ küsisin mina.

„Olete ärimees?“ küsis kooliplika ja pistis paberossi suhu.

„Olen ise enda peremees,“ vastasin. „Mina ei ole kellegi ori — ka ilu ori mitte.“

Tütarlaps vaatas mulle kahjutundvalt.

„Kahju,“ ütles ta.

„Õiendan oma eelõeldud,“ laususin, „teie ilu ees ma olen valmis kummarduma.“

Kompliment kutsus ta näole lepitava naeratuse.

Vilu hakkas ja oleksin tahtnud magada. Tema vahtis pärani silmil kuud, aga mina haigutasin.

„On teil siin lähedal tuttavaid?“ küsisin.

Suveõhusid kalurite külas

„Ei. Aga kas see pole huvitav — võhivõõras koht.“

„Ei ole huvitav. Magada tahaks, aga ei ole kohta, kus magada.“

„Miks ei ole kohta — kogu loodus nagu lillevaip.“

„Tahate öelda: „Taevaluses võrastemajas.“

„Aga muidugi. Kas see pole huvitav?“

„Huvitav, kellelt siin küsida luba ööbida. Ei ole näha ühtki hinge.“

„Meie ööbime seal heinakuhjas.“

„Kelle oma see on?“

„On see tähtis? Tähtis on, et saab värsketes hein-tes magada. Kas see pole luuleline?“

„Miks see peab olema luuleline? Värsked heinad, mis torgivad, poevad krae vahele ja mis ei lase ma-gada — kui kõrgakraadiline luule selles peab peituma?“

„Teie olete hirmus. Oma une ja oma kõiges kasu ning mugavust nõudva maailmavaatega.“

„Mida meie peame siis nõudma kui mitte seda. Kas ma oleksin vähem hirmus, kui nõudleksin endale kahjustavat ja ebamugavat?“

„Teie olete hirmus inimene seepärast, et teie ri-kute rõõmsa mulje ilusast ööst.“

„Kui ma olen hirmus, siis tõstan ma ilu esile, sest hirmus on heaks taustaks ilusale.“

„Teie olete hirmus seepärast, et teiega peab vaid-lema.“

„Sellest ma saan aru. Teie tulite põldude vahele unelema ja vahtima uniselt punetavale kuule. Ma poen heinasaadu ega sega teid. Minu uks läheb sisse metsa

poolt. Teie okupeerite põllupoolse osa. Sealte teil on hea vahtida üle laisalt kahiseva rukkipõllu kuupläsu. Head ööd!“

Pugesin heinasaadu. Hüüdsin sealt oma „toanaab-rile“: „Soovitan tikud viia eemale mäntale, et ei juh-tuks tuleõnnetust.“

Ning uinusin. Tuimalt ja romantikata. Ning soovita omada seda juhulikku tütarlast. Mina olen oma kirgede peremees, ma ei lase end mõjutada väljas-poolt.

Ärkasin löögist. Maamees malgaga löi. Taat tei-baga, heinakuhja peremees. Sõimas:

„Või linnapätid minu heinakuhjas aelemas, ajate põlema, mis asja mina siis loomadele ette annan.“

„Vabandage, härra,“ ütlesin, „nagu teil on au näha, lelab meie tikutops eemal mäntal ja on teie loomade toidule ohutu. Teie lõite mind asjata. Ka ei ole meie pätid, vaid preili on kuulkumardaja, mina tema saatja.“

„Tikud, tikud...“ urises taat, „mis mul teie tik-kudega tegemist. Praegu on heinad nii kuivad, et iga-sugune hõõrumine sütitab põlema. Minema kasige!“

Kasisime minema. Ega hakanudki öiendama, et ei olnud ju ka hõõrumist.

Sõitsime päevavalges linna tagasi: kaks võõrast inimest. Ei olnud enam öist romantikat. Minul puu-dus see juba öösel. Juba siis ma teadsin, et olim tei-nud rumaluse sõites maale. Mis asja ma siin taga ajan? Malka. Siin peetakse sind pätiiks. Mina olen aga linnakultuuri õilis eksemplaar.

Toimetusele saadetud Kirjandus

Ja an Kärner: Tõusev rahvas. Romaan. O.-ü. „Noor-Eesti Kirjastus“ Tartus, 1936. a. Hind kr. 4.50.

Gustav Le Bon: Hulkade psühholoogia. Prant-suse keelest tõlkinud K. Martinson. „Noor-Eesti“ „Filo-soofiline seeria“ nr. 3. O.-ü. „Noor-Eesti Kirjastus“ Tartus 1936. a. Hind kr. 1.25.

Friedebert Tuglas: Kriitika VI. O.-ü. „Noor-Eesti Kirjastus“ Tartus 1936. a. 260 lhk., hind kr. 3.—.

Roopi Hallimäe: Astronoomilisi vaatlusi. Tööjuhiseid õpilasile ja amatöör-astronoomidele. O.-ü. „Noor-Eesti Kirjastus“ Tartus 1936. a. Hind kr. 2.75.

M. Sillaots: Trips, Traps, Trull Tartus. Noor-soojutt. O.-ü. „Noor-Eesti Kirjastus“ Tartus 1936. a. Hind kr. 1.—.

Alma Kaal: Mehe ja naise psühholoogiast ehk naiskõnitus. O.-ü. „Noor-Eesti Kirjastus“ Tartus 1936. a. Hind kr. 1.75.

M. Kampmaa: Eesti kirjandusloo peajooned, IV jagu. 304 lk., paljude piltidega, hind 4 kr. 50 s.

H. Jänes, A. Meissaar, O. Parlo, E. Sööt: Euroopa kirjanduse pääjooni II. Gümnaasiumi IV (II)

klassile. Toimetanud H. Jänes. „Noor-Eesti Kirjastus“ Tartus, 1936. a. Hind kr. 1.40.

Potilill ja karusammal. Enn Vaiguri rahvatükk 4 vaatuses.

Sport ja kehaline kasvatus. Mida peaks igauks teadma selle tähtsusest, erialadest ja ajaloost.

Kirjutanud A. Klumberg-Kolmpere, Eesti Spordi Keskliidu spordiinspektor. Käskkirja täiendanud A. Kalamees, võimlemise õpetaja Tartu ülikoolis. 112 lk. 41 pilti. „Elav Teadus“ nr. 53. Hind 1 kr.

„Siüdlased.“ Joh. Ruveni näidend 4 vaatuses, 5 pildis.

„Bernhard Riives.“ Aino Kallas. Ühevaatuseline näidend.

Ernst Nurm: Ladina keele grammatika. Teine trükk. O.-ü. „Noor-Eesti Kirjastus“ Tartus 1936. a. Hind kr. 1.90.

Rud. Alas: Avalikkudele raamatukogudele soovi-tatud kirjanduse ülevaade 1929.—1935. a. O.-ü. „Noor-Eesti Kirjastus“ Tartus. Hind kr. 1.40.

KAITSELIIDU 1934/35. A.

TEGEVUSE ARUANNE

1. APRILLIST 1934. A. KUNI
30. NOVEMBRINI 1935. A.

LISA

A. Organisatsioon, koosseis ja juhtimine.

Kaitseliidu iga-aastase tegevusaruande ülesandeks on anda ülevaadet tehtud tööst möödunud aastal.

Läinud aasta oli kaitseliidule iseäranis sellepolest tähtis, et töötati 1934. a. lõpul maksuma pandud suurendatud palgalise koosseisuga. Kuivõrd uued koosseisud töö tulemustes müüd juba väljenduvad, seda näitab järgnev kaitseliidu tegevusalade üksikasjaline aruanne.

Tähtsamatest aladest, mis kaitseliidus 1934.—35. tegevusaastal iseäralist tähelepanu leidsid, võiks nimetada:

1. koosseisude ümberkorraldamine;
2. kaitseliidupäeva korraldamine;
3. merekaitseliidu organiseerimine;
4. noorkotkaste ja kodutütarde organiseerimise jätkamine;
5. uue kl. vormi tarvitusele võtmine;

Kaitseliidu juhtivas kaadris peastaabi ülem kolonel J. Maide tuli läinud detsembris kaitsevæest rivistaažilt tagasi ja tema senine asetäitja kol.-lt n A. Balder asus oma endisele ametikohale, õppe-spordi-

osakonna pealiku kohuste täitmisele. Peastaabi koosseisus ettenähtud mob.-operatiiv-jaoskonna pealiku k. t. määrati kapten O. Kallikorm.

Kui kaitseliidu juhtivas kaadris ei ole märkida suuremaid muutatusi, siis seda suurem oli liikumine üldises kaitseliitlaste koosseisus. Kuni 1934. a. alguseni on kaitseliit arvuliselt üldiselt alati kasvanud. Sellest ajast algab kaitseliitlaste üldarvu järsk langus, mis kestab kuni 1935. a. alguseni, et siis uuesti aasta lõpuks tõusta 36.548 mehele. Koos eriorganisatsioonidega (naiskodukaitse, kodutütred, noored kotkad) kaitseliit moodustab 1935. a. alul enesest juba pere 70.000 liikmega.

Välja arvatud Lääne malev, on üldiselt kõikide malevate koosseis möödunud aastal suurenenud. Seejuures on noorte arv tõusnud isegi peaaegu kahekordseks. (Tabel nr. 1.)

Kaitseliidust lahkunute ja kaitseliitu juuretulnute arvu, keskmiselt 25% liikmete koosseisust, ei saa suureks pidada. (Tabel nr. 2.)

Tabel nr. 1.

Jrk. nr. nr.	Maleva nimetus	Malevate koosseis 1. dets. 1934					Suurenenud				Vähenenud				Malevate koosseis 1. jaan. 1936. a.				
		Kaitse-liitlasi	Naiskodu-kaitse liikmeid	Noor-kotkaid	Kodu-tütred	KOKKU	Kaitse-liitlasi	Naiskodu-kaitse liikmeid	Noor-kotkaid	Kodu-tütred	Kaitse-liitlasi	Naiskodu-kaitse liikmeid	Noor-kotkaid	Kodu-tütred	Kaitse-liitlasi	Naiskodu-kaitse liikmeid	Noor-kotkaid	Kodu-tütred	KOKKU
1	Harju . . .	3042	1072	521	252	4887	377	—	434	284	—	17	—	—	3419	1055	955	536	5965
2	Järva . . .	2137	1239	405	259	4040	495	43	450	667	—	—	—	2632	1282	855	926	5695	
3	Lääne . . .	2146	960	383	210	3699	—	55	386	517	8	—	—	2138	1015	769	727	4649	
4	Narva . . .	1085	481	273	187	2026	316	70	—	—	—	—	—	1401	551	—	—	1952	
5	Petseri . . .	643	242	263	244	1392	41	91	56	81	—	—	—	784	333	319	325	1761	
6	Pärnu . . .	572	140	161	130	1003	97	57	64	44	—	—	—	669	197	225	174	1225	
7	Pärnumaa . . .	2426	812	430	336	4004	191	131	325	105	—	—	—	2617	943	755	441	4756	
8	Saaremaa . . .	1421	762	364	124	2671	127	—	224	328	75	—	—	1548	687	588	452	3275	
9	Sakalamaa . . .	2201	940	332	485	3958	230	150	507	604	—	—	—	2431	1090	839	1089	5449	
10	Tallinna . . .	2821	436	391	190	3838	842	68	342	—	—	—	100	3663	504	733	90	4990	
11	Tartu . . .	1821	707	384	642	3554	676	317	205	—	—	—	8	2497	1024	589	650	4760	
12	Tartumaa . . .	4212	1770	699	497	7178	632	94	707	708	—	—	—	4844	1864	1406	1205	9319	
13	Valga . . .	1553	620	307	275	2755	216	48	212	98	—	—	—	1769	668	519	373	3329	
14	Viru . . .	3141	1034	617	650	5492	376	183	275	8	—	—	—	3517	1267	892	658	6334	
15	Võru . . .	2348	1058	959	481	4846	171	113	324	251	—	—	—	2619	1171	1283	732	5805	
	Kokku:	31569	12323	6489	4962	55343	4787	1420	4511	3695	8	92	—	108	36548	13611	10727	8378	69264

Tabel nr 2.

Kaitseliitlaste lahkumine ja juuretulek 1. detsembrist 1934. a. kuni 1. jaanuarini 1936. a.

Jrk. nr. nr.	Malev	Lahkuoud		Juure tulnud	
		Kaitse- liitlasi	Nais- koduk. liikm.	Kaitse- liitlasi	Nais- koduk. liikm.
1	Harju	742	296	1119	278
2	Järva	1030	186	2464	216
3	Lääne	679	273	745	386
4	Narva	339	137	650	202
5	Petseri	112	47	287	130
6	Pärnu	150	9	247	66
7	Pärnumaa	405	104	632	268
8	Saaremaa	269	198	414	116
9	Sakalamaa	237	71	467	221
10	Tallinna	340	17	1168	91
11	Tartu	544	104	1071	233
12	Tartumaa	1348	315	2086	383
13	Valga	317	49	523	103
14	Viru	1830	353	2566	694
15	Võru	580	110	840	240
Kokku:		8922	2268	15279	3627

Oma elukutsete ja tööalade poolest moodustavad kaitseliidu koosseisu peaaegselt põlluharijad, kuid nende arv tigusammul langeb aastast aastasse. Nii

moodustas 14,0 tuhat põlluharijat 1929. aastal 50% ja 14,9 tuhat põlluharijat 1935. aastal 40,9% kaitseliitlaste üldarvust.

Selle vastu on tõusnud ametnike ja tööliste osavõtt kaitseliidust. Nii moodustas 1929. aastal 8,2 tuhat ametnikku ja töölist 31,8% ja 1935. aastal 15,9 tuhat ametnikku ja töölist — 43,5% kaitseliitlaste üldarvust. (Tabel nr. nr. 3 ja 4.)

Tabel nr. 3.

Jrk. nr. nr.	Tööala	A r v				
		Seis 1. det. 1934. a.	Suure- nenud	Vähe- nenud	Seis 1. det. 1935. a.	% kaitse- liitl. üldar- vust- 1935. a.
1	Põlluharijaid . . .	14124	809	—	14933	40,90
2	Töölisi	6450	886	—	7336	20,14
3	Ametnikke.					
	a) Riigiteenijaid.	3163	1472	—	4635	12,70
	b) Omaval. asut. teen.	884	252	—	1136	3,11
	c) Eraettev. tee- nij.	1495	380	—	1875	5,13
	d) Kooliõpetajad.	676	192	—	868	2,38
4	Õppivat noor-ugu.	1942	292	—	2236	6,13
5	Jõukamaid koda- nikke	1463	121	—	1584	4,33
6	Muid	1372	522	—	1894	5,18
Kokku		31569	4926	—	36495	100

Kaitseliidu isiklik koosseis 1929.—1935. a.

Tab. nr. 4.

	1929		1931		1932		1934		1935	
	Arv	%	Arv	%	Arv	%	Arv	%	Arv	%
I. Põlluharijad: taluomanikud, asunikud, rentnikud, popsnikud ja nende pojad	14.036	50,6	14.614	47,8	14.862	48,0	14.024	44,7	14.931	40,9
II. Töölised: põllu-, käsi-, vabrikute ja päevatöölised	4.447	16,3	6.087	20,0	6.130	19,4	6.450	20,5	7.336	20,2
III. Ametnikud:										
a. Riigi- ja omavalitsuse asutuste teenijad	2.667	11,6	3.575	11,7	3.701	12,0	4.723	15,0	6.639	18,2
b. Eraettevõtete teenijad	1.074	3,9	1.184	3,8	1.263	4,1	1.495	4,7	1.875	5,1
IV. Õppiv noorsugu	2.778	10,2	2.641	8,7	2.602	8,4	1.942	6,1	2.236	6,1
V. Linna ja alevi jõukamad kodanikud: majanomanikud, kaupmehed ja töösturid	1.323	4,8	1.481	4,9	1.400	4,5	1.463	4,7	1.584	4,3
VI. Muid	719	2,6	968	3,1	1.098	3,6	1.372	4,3	1.834	5,2
Kokku	27.344	100	30.548	100	31.060	100	31.569	100	36.495	100

Märkus: 1930. ja 1933. aastate kohta puuduvad andmed.

Oma elukutsete ja tööalade poolest kaitseliitlaste koosseis jaguneb järgmiselt:

I. Põlluharijad.

1. Taluomanikke ja nende poegi (ühes asunikega)	14036	38,47
2. Rentnikke ja nende poegi	716	1,96
3. Popsnikke	173	0,47
Kokku:	14933	40,90

II. Töölisi.

1. Põllutöölisi	2964	8,12
2. Käsitöölisi	2505	6,86
3. Vabrikute ja muude ettevõtete töölisi	1065	2,96
4. Päevatöölisi	802	2,20
Kokku:	7336	20,14

III. Ametnikke.

a) Riigiteenijad.

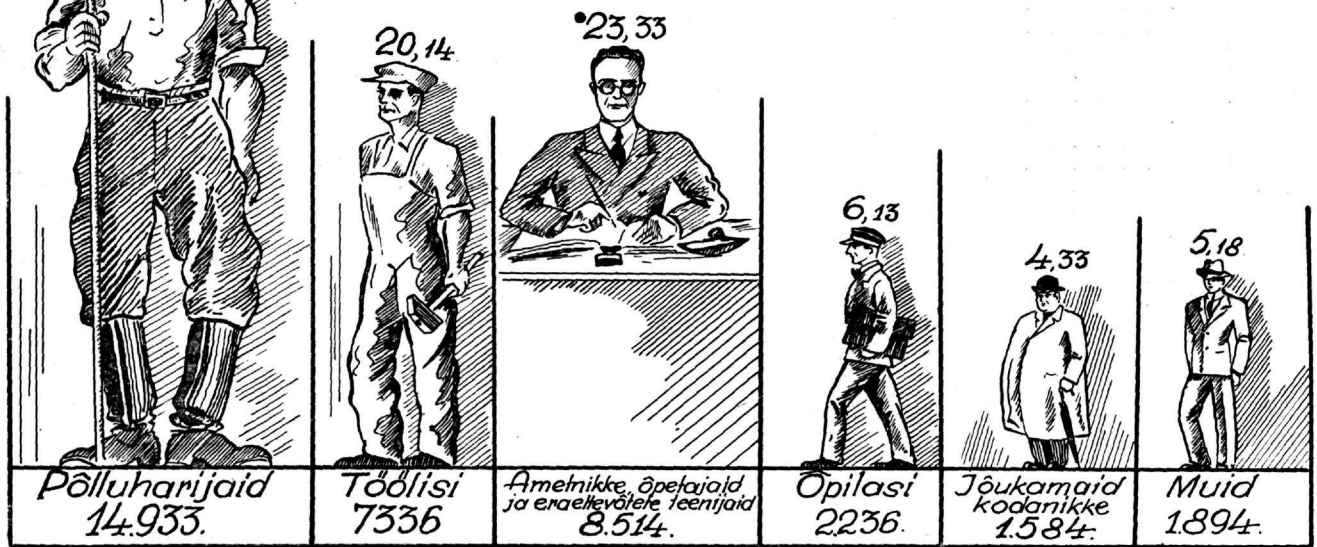
1. Väikesepalgalisi (kuni Kr. 80.—)	2582	7,07
2. Keskmisepalgalisi (kuni Kr. 150.—)	1543	4,23
3. Kõrgemapalgalisi	510	1,40
Kokku:	4635	12,70

b) Omavalitsuse asutuste teenijaid.

1. Väikesepalgalisi (kuni Kr. 80.—)	555	1,52
2. Keskmisepalgalisi (kuni Kr. 150.—)	456	1,25
3. Kõrgemapalgalisi	125	0,34
Kokku:	1136	3,11

KAITSELIITLASTE JAOTUS ELUKUTSETE JA TÖÖALADE JÄRGI.

Joon. 1.

c) Eraettevõtete teenijaid.

1. Väikesepalgalisi (kuni Kr. 100.—)	1388	3,80
2. Kõrgemapalgalisi	487	1,33
Kokku:	1875	5,13

d) Kooliõpetajaid.

1. Algkooli	736	2,02
2. Keskkooli	103	0,28
3. Ülikooli	29	0,08
Kokku:	868	2,38

IV. Õppivat noorsugu.

1. Kooliõpilasi	1206	3,30
2. Üliõpilasi	1030	2,83
Kokku:	2236	6,13

V. Linna ja alevi jõukamaid kodanikke.

1. Kaupmehi	841	2,30
2. Majaomanikke	481	1,31
3. Tööstureid	262	0,72
Kokku:	1584	4,33

VI. Muid.

1. Ülikooliharidusega isikuid, kes eelnimetatud liikidesse ei kuulu	448	1,22
2. Kõiki teisi, kes eelnimetatud liikidesse ei kuulu	1446	3,96
Kokku:	1894	5,18
Üldse kokku:	36495	100%

B. Õppeala.

I Riviline ja taktikaline väljaõpe.

1. Õppetegevusest üldse.

Kaitseliidu õppetegevus jaguneb kolme suuremasse liiki:

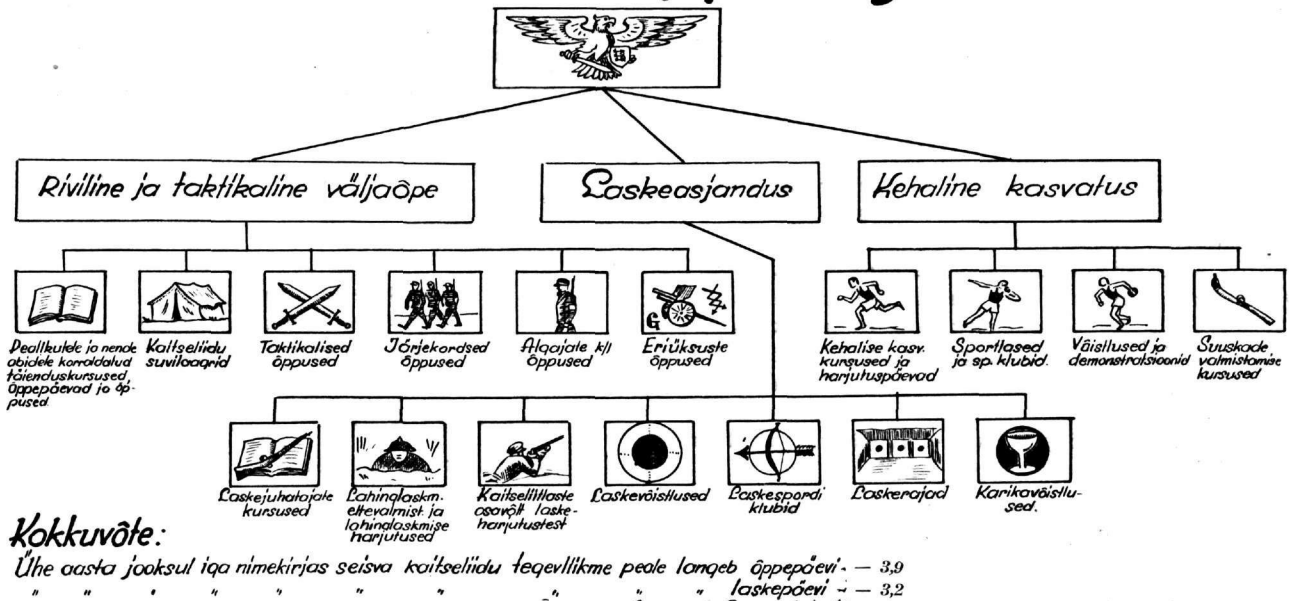
1. riviline ja taktikaline ettevalmistus;
2. laskeasjandus ja
3. keheline kasvatus.

Kaitseliidu õppetegevuse liikidest annab pildi joonis nr. 2.

Möödunud aastal olid kaitseliidu tegevuskavas suuremateks aladeks:

- kaitseliidupäeva korraldamine;
- pealikute oskuste täiendamine, eriti rivi ja taktikalise väljaõppe alal;

Kaitseliidu õrnetegevus.

Joon. 2.

— väiksemate üksuste (jagu, rühm) ja nende pealike lahingulise ettevalmistuse taseme tõstmine;

— malevlaste lasketaseme tõstmine;

— lahinguilmeliste laskeharjutuste korraldamine;

— merekaitseliidu üksuste organiseerimise lõpule viimine ja neile õppuste korraldamine;

— eriüksuste ettevalmistamine neile vastavate õppuste korraldamisega ja

— maleva allüksuste reorganiseerimine kaitseliidu kodukorras ülesseatud eesmärkide kohaselt.

2. Kaitseliidupäev.

Kaitseliidupäevi korraldati Tallinnas 20.—23. juunini, kaitseliidu 10-aastase (1924—1935) tegevuse tähistamiseks. Kaitseliidupäevast võttis osa kokku 16.000 kaitseliitlast, naiskodukaitse liiget, noorkotkast ja kodutütart. See oli suurimaks kaitseliidu tegevuse, jõu, üksmeele ja kaitseliidu riigikaitseks valmisoleku väljenduse avaldamiseks.

- Kaitseliidupäeva võistluste ja pidustuse kavas oli:
- laskevõistlusi;
 - kergejõustiku ja sõjalise iseloomuga võistlusi;
 - sidevõistlus;
 - sõude- ja signaalimise võistlus;
 - lahingdemonstratsioon;
 - noorte kotkaste kergejõustikuvõistlused;
 - noorte kotkaste ja kodutütarde võimlemine staadionil;
 - võidutuled;
 - etendusi naiskodukaitse korraldusel ja
 - kaitseliidu paraad.

Laskevõistlused toimusid järgmistel aladel ja neist võttis osa:

— küttide klassis	146	kaitseliitlast
— laskurite klassis	128	"
— sõjaväepüstoleist	145	"
— väikekal. eripüssist	40	"
— väikekal. püssist	145	"
— püstolkuulipildujast	70	"
— r.-kuulipildujast	78	"
— lahinglaskmisest	75	"

kokku 827 kaitseliitlast

Individuaalselt võttis osa laskevõistlustest 658 kaitseliitlast.

Kergejõustikuvõistlusi korraldati järgmistel aladel:

- viievõistlus nooremas klassis 59 osavõtjaga;
- viievõistlus vanemas klassis 16 osavõtjaga;
- 3000 m jooks individuaal- ja meeskonna alana 59 osavõtjaga;
- teatejooks 5×200 m meeskonna alana, kus esines 13 meeskonda à 5 meest;
- teatejooks 5×1000 m meeskonna alana, kus esines 14 meeskonda à 5 mehega.

Kaitseliidu sportliku tegevuse eesmärk on kaitseliitlaste mitmekülgne väljaarendamine kehaliselt ja seepärast olid ka võistlused mitmekülgsed. Kokku võttis võistlustest osa 269 kaitseliitlast.

Sõjalise iseloomuga võistlusi korraldati järgmistel aladel:

- orienteerumisvõistlus individuaal- ja meeskonna alana, millest võttis osa 42 kaitseliitlast;

— sõjaline kolmevõistlus, millest võttis osa 71 kaitseliitlast;

— ratturjagude rännakvõistlus Tallinn-Aegviidu-Tallinn (178 km), millest võttis osa 12 malevat, igast üks kümnemeheline jagu.

Kokku võttis sõjalistest võistlustest osa 233 kaitseliitlast.

Sidevõistlus. Telefonisideme alal võistlesid 14-maleva 5-mehelised meeskonnad.

Merekaitselehtlastele korraldati:

— signaalimise võistlus, millest võttis osa 14 meeskonda kokku 28 osavõtjaga;

— sõudevõistlused ühe meremiili peale, millest võtsid osa 7-me maleva 7-mehelised meeskonnad.

Peale selle võtsid merekaitselehtlaste üksused osa kaitseväge laevastiku lahingdemonstratsioonist Tallinna reidil ja dessantõppustest Pirita jõesuus 3 kompaniiga.

Kokku oli kõigist kaitseliidupäeva võistlustest osavõtjaid:

— laskemeistervõistlustel	658	kaitseliitlast;
— kergejõustiku	269	”
— sõjalise iseloomuga	233	”
— side	70	”
— signaalimise	28	”
— sõude	39	”

kokku 1307 kaitseliitlast.

Noorte kotkaste kergejõustiku võistlusi korraldati järgmistel aladel:

— kolmevõistlus nooremas klassis (60 m jooks, kaugushüpe, pesapalli kaugusviske); võistlustest võttis osa 87 noorkotkast;

— kolmevõistlus vanemas klassis; võistlustest võttis osa 70 noorkotkast;

— teatejooks 20×60 m; võistlustest võttis osa igast malevast 20 noorkotkast, kokku 300 noorkotkast;

— vibulaskevvõistlus, millest võttis osa igast malevast 5 noorkotkast — kokku 75 noorkotkast.

Üldse võttis võistlustest osa 532 noorkotkast.

Noorte kotkaste ja kodutütarde võimlemine staadionil, millest võttis osa 1200 noorkotkast ja 800 kodutütart.

Võistlused tõmbavad kaasa alati nii üksikut inimest kui ka massi. Võistlused toovad elevust ja loovad huvi asja vastu ning sunnivad seega iga osavõtjat vabatahtlikult ette valmistuma. Kaitseliidupäeva võistlustest osavõtjate arv tõendab, kui suurel hulgal oli väljavalituid. Aga need olid parimad, valitud oma maleva esindajad. Enne seda aga olid malevais oma sisemised võistlused parimate leidmiseks ja veel suurem arv oli võistlusteks treenerijaid. Seega kaitseliidupäeva võistlused olid eesmärgiks, millele valmistid ette mitmed tuhanded.

Peale eelpoolnimetatud võistluste korraldati:

— naiskodukaitse poolt 21. juunil Estonia kontsertsaalis kontsertetendus ja Draamateatris noorkotkaste ja kodutütarde helinäidend „Isamaa auks!“;

— Tallinna malevalt 22. juunil lahingdemonstratsioon, orkestrite kontsert ja võidutuled laulupeoplatsil.

Kaitseliidupäeva lõpuks teostus võidupühal Vabadusplatsil kaitseliidu paraad.

Paraadist võtsid osa kõik malevad, kokku 27 jalaväge pataljoni, 14 patareid, 16 ratsarühma, 1 soomusautorühm, 1 mootorratturite rühm, 9 mererühma, 9 orkestrit, noorte kotkaste malevad, naiskodukaitse ringkonnad ja kodutütred ühes malevate, malevkondade, noorte kotkaste malevate, malevkondade ja kodutütarde lippudega.

Paraadist võttis osa:

9500 kaitseliitlast;
4000 naiskodukaitse liiget;
1400 noorkotkast ja
800 kodutütart

kokku 15.700 kaitseliidu pere liiget

Suurimaks eesmärgiks oli kaitseliidupäeval riigikaitse ettevalmistuse taseme tõstmine. Nagu eespool öeldud, aitas kaitseliidupäeva võistlusteks ettevalmistamine sellele kaasa väga suurel määral. Kaitseliidupäeva võistlustel ilmnenu saavutused laske-, kergejõustiku- ja sõjalise iseloomuga võistluste alal näitavad suurt massilist tõusu.

Teiseks tähtsaks eesmärgiks oli riigikaitse vajaduse esiletõstmine ja riigikaitse tahte mõtte süvendamine rahvas. Kaitseliidupäevale valmistuti ette kaitseliidu üksustes kauemat aega. Ka kaitseliidupäeva pidustusi pealt vaatama sõitis rahvast suuremal arvul. Nende kõigi mõtte oli seotud sel ajal riigikaitse vajadusega. Eriti aitasid riigikaitse vajaduse mõtet süvendada lahingdemonstratsioonid Tallinna lähel ja dessandi maandamine Pirita jõesuus. Veel enam aga aitas seda süvendada Tallinna malevalt laulupeoplatsil korradatud lahingdemonstratsioon, kuhu oli ilmunud tuhandeid pealtvaatajaid. Teadmine kaitseliidupäeva korraldamisest jõudis vabariigi iga kodanikuni.

Kolmandaks tähtsaks eesmärgiks oli kaitseliidu sisemise elu alal kaitseliidu jõutunde, võimsuse ja sisemise tugevuse kasvatamine. Kaitseliidu üksused on üle maa laiali. Nad puutuvad kokku vaid õppustel ja harjutustel. Sisemise tugevuse ja jõutunde kasvamist soodustavad kõige rohkem suuremad kogunemised. Kaitseliidupäeval esinesid malevad suurte üksustena. See väljendas jõudu ja iga kaitseliidupäevast osavõtja viis endaga selle jõuküllase tunde kaasa. Jõutunnet, usku oma võimeisse kasvas iseäranis kaitseliidu mehine paraad võidupühal.

Kaitseliidupäev võimaldas läbi viia naiskodukaitse jaoskondadel suurt koostööd oma maleva meeskondade toitlustamise näol, mis läks eranditult hästi korda.

Kaitseliidupäev aitas kaasa rahva hulgas võidupüha tähtsuse tõstmisele ja ka selle pidustuste organiseerimisele. Sümbolne silmapilk, millal laulupeoplatsil fanfaarid kuulutasid võidupüha algust, mäe-

veerul süttis kaunis tulevärk, õhku paiskusid raketid, õhus tiirlesid valgustatud lennukid, mitmevärviline valgusjuga paiskus helgiheitjaist rahva peale ja merel oli kaitsevälavaastik, ehitud tuleilustustega, on meeles igal pealtnägijal. Eriti sütitav oli silmapilk, millal ülemjuhataja oma kõne lõpetas ja käskis süüdata võidutuled, üteldes: „Jäagu Eesti püsima põlvest põlveiseseisva ja vabarahvana. Selle sümbolseks tähenduseks käsen süüdata võidutuled.“

Järgmisel päeval Vabadusplatsil korraldatud paraad oli suurimaks paraadiks, mis on peetud meie iseseisvuse aja kestes pealinnas. See paraad jättis jõuküllase mulje, mis eriti noortele oli mõjuv nende isamaalise vaimu kasvamiseks ja tugevdamiseks.

Suurt kasvatuslikku mõju avaldas noortele helinäidend „Isamaa auks“, mis oli korraldatud Draamateatri ruumides. See näidend tutvustas meie rahva kõigi põlvede ühtlust, manas esile mälestusi minevikust ja asetask noorte hinge lugupidamise eesti esivanemate vastu.

Üldiselt see suurejooneline kaitseliidu esinemine rahvale tõendas kaitseliidu organisatsiooni sisemist ühtlust ja asjalikku töökorraldust, alatist valmisolekut kodukaitseks ning vankumatut seismist kodukaitse ja rahva aate teenistuses. Ta näitas, et kaitseliit tahab kõiki ühendada isamaalises ja rahvuslikus töös ning rakendada riikliku võimu juhtimisel eestluse teenimisele. See mõte ja siht kestab kaitseliidu töös edaspidigi.

Kaitseliidupäeva pidustustest võtsid külalistena osa Soome, Läti, Poola ja Leedu kaitseliidu ülemad: kindral Malmberg, kol. Prauls, kol. Frydrych, kol. Kazitenas ühes saatjatega ja Soome ja Läti naiskodukaitse juhid.

Välisriikide kodukaitse organisatsiooni juhtide viibimine kaitseliidupäeval kinnitas järjekordselt selle üldkasuliku koostöö tarvet, mis valitseb asjaosaliste maade kodukaitse organisatsioonide vahel.

3. Pealikuile ja nende abidele korraldatud kursused.

Malevais teostavad õppetöid peale palgalise kaadri vabatahtlikud pealikud. Viimased on saanud oma kaitsevälise ettevalmistuse mitmesugusel ajal ja seepärast on ka nende sõjalise ettevalmistuse tase väga mitmekesine. Pealikute kaadri väljaõppe taseme tõstmiseks korraldati peastaabi poolt ja malevais kursusi ja õppepäevi, mis oma iseloomult jagunevad 4 liiki:

— vanemate pealikute täienduskursused ja õppepäevad;

— jao- ja rühmapealikute täiendusõppused;

— eriüksuste pealikute täienduskursused ja

— aastmes ülendamise katseiks ettevalmistuse kursused ohvitseridele ja allohvitseridele.

Peastaabilt korraldati möödunud aruandeaasta jooksul järgmised kursused:

Sidepealikute kursus — 6.—9. detsembrini. Kursusest võttis osa 64 pealikut. Sidepealikute

kursustel olid õppused korraldatud raadio- ja telefonisideme alal. Raadiosideme alal oli õppekavas: raadiosideteenistus; harjutused raadiotelefoniaparaadi ehitamiseks ja kasutamiseks.

Telefonisideme alal oli õppekavas: kaitseliidusideme tarvitusel olevad sidevahendid, nende hooldamine ja kasutamine; telefonisideteenistus välistes oludes.

Raskekuulipildurite üksuste pealikute kursus — 2.—7. aprillini. Kursusest võttis osa 13 instruktorit ja 36 rk. pealikut. Kursuse õppekavas oli: rk praktiline tundmine, hooldamine ja käsitamine; rk kasutamine lahingus; rk laskmine ja tulejuhtimine.

Instruktorite täienduskursus — 2.—14. sept. Kursusest võttis osa 29 instruktorit. Kursuse õppekavas oli: laskurite laagri töökava läbivõtmine; väikeste üksuste taktikaliste õppuste korraldamine; relvade ülevaatuse korraldamine ja relvade paranduse oskuse arendamine; instruktorite teadmiste kontrollimine relvade käsitamises.

Ohvitseride aukraadis ülendamise katseiks ettevalmistamise kursus — 4.—9. oktoobrini. Kursusest võttis osa 55 ohvitseri. Neist sooritas katsed edukalt 39 ohvitseri.

Purilennuasjandusest huvitatuile purilennu informatsiooni kursus — 16.—19. sept. Kursusest võttis osa 47 kaitseliitlast.

Laskurite laager Paldiskis — 2.—8. septembrini. Laskurite laagrist võttis osa 85 laskejuhatajat. Õppekavas oli: laskumise korraldamine kaitseliidu üksustes; laskeradade ehitamine; relvade hooldamine; laskeasjanduslikud uurimised; snaiperi algharjutused.

Malevate pealikute ja instruktorite sõjaliste teadmiste värskendamiseks malevate pealikud ja instruktorid võtsid osa kohaliku garnisoni ohvitseride sõjamängudest, praktilistest õppustest ja loengutest. Peastaabi poolt korraldati malevais loenguid teemadel: „Tankide praegusaegne arenemine“, „Tankide vastu võitlemine“, „Tankide üksuste organisatsioon ja taktikaline tegevus N. Venes“.

Malevais pealikute kaadri väljaõppe taseme tõstmiseks korraldati kursusi ja neist võtsid pealikud osa tabel nr. 5 toodud arvul.

Nii on malevais korraldatud pealikuile 196 mitmesugust lühemaajalist kursust, milledest võttis osa 3843 pealikut. Pealeselle korraldati peastaabi poolt 6 kursust, millest võttis osa 329 pealikut.

4. Suvilaagrid.

Suvilaagrite eesmärk on kaitseliidu üksuste väljaõppe taseme tõstmine ja üksuste omavaheline liitumine.

Väljaõpet teostatakse laagris kindla kava järgi rõhutades eriti neid aineid, mis on kaitseliidu õppe-tegevuse aastakavas raskuspunktiks.

Aruandeaasta jooksul korraldati laagreid ainult neljas malevas. Laagrite korraldamine malevais jäi ära üleriikliku kaitseliidupäeva korraldamise tõttu.

T a b e l nr. 5.

Pealikuile ja nende abidele korraldatud täienduskursused, õppepäevad ja õppused

1. dets. 1934. a. kuni 30. nov. 1935.

Nr. Nr.	Malev	Kursuse, õppepäeva, õppuse iseloom	Kursuste, õppepäevade, õppuste arv	Osavõtjaid arvuliselt	Ühe kursuse või õppuse kestus (tunnid või päevad)
1	Tallinna	Vanemate pealike täienduskursus	1	39	4 päeva à 2 tundi
		Allohviteride katsetele ettevalmistuse kursus	1	87	65 tundi
		Taktikalised täiendusõppused üksuste pealikuile	1	83	8 "
		Ja- ja rühmapealike kursus	1	109	70 "
		Suurükiväe divisjoni ohvitseride täienduskursus	1	9	16 "
		Srt. divisj. allohv. täienduskursus	1	12	48 "
		Toompea malevkonna pealike täienduskursus (maastikul ja liivakastil)	1	30	28 "
2	Tartumaa	Soomusauto-rühma pealike täienduskursus	1	20	12 "
		Ohv. auastmes ülenduse katsetele ettevalmistuse kur- sus	1	36	3 päeva
		Kursus allohv. ülendamise katsetele ettevalmistuseks Rühma- ja jaopealike täienduskursus taktika, koond- ja lahkrivi alal	1	31	4 "
		Populaar-sõjateaduslikud loengud	5	97	2 "
3	Tartu	Sõjamängud (garnisoni sõjamängudest osavõtt)	3	97	2 tundi
		Malevk. ja komp. pealike kursus taktikal. ülesan- nete lahendamise alal	2	7	2 päeva
		Jaoplk. ja nende abide kursus laskeasjanduse ja rivi alal	1	30	14 tundi
4	Narva	Allohv. katsetele ettevalm. kursus	1	41	22 "
		Eriüksuste pealike kursus	3	76	24—48 tundi
		Rühma- ja jaopealike kursus	3	49	12—46 "
5	Valga	Rühma- ja jaopealike kursus	4	67	94 tundi
		Pealike täienduskursus	8	37	2 päeva
6	Petseri	Pealike täienduskursus	4	81	1—2 päeva
		Eriüksuste pealike õppused	6	28	10 tundi
7	Harju	Ja- ja rühmapealike täienduskursused	12	98	4—18 päeva
		Allohv. katsetele ettevalm. kursused	2	10	6 päeva
		Vanemate pealike taktikaline harjutus kaardil	2	6	8 tundi
8	Järva	Jaoplk. ja nende abide täienduskursused	7	118	2 päeva
		Allohv. aukõrgenduskatsetele ettevalmistuse kursus . Paadijuhtide, lõhkesalga pealike ja minõõride kur- sus	1	12	12 "
9	Sakalamaa	Rühma- ja jaopealike täiendusõppused ja katsed	1	25	4 "
		Eriüksuste pealike õppused ja kursused	22	175	4—8 tundi
		Rühma- ja jaopealike kursused	3	31	2 päeva
10	Saaremaa	Pealike kursused allohv. aukõrgenduskatsetele ette- valmistuseks	6	196	3 "
		Eriüksuste pealike kursused	1	17	3 "
11	Lääne	Propagandapealike kursus	6	105	3 "
		Õppused ja kursused pealikele ja nende abidele	2	96	1 "
12	Pärnumaa	Eriüksuste pealike kursus	7	385	3 "
		Nooremate pealike ja nende abide täienduskur- sused	3	40	15 tundi
13	Pärnu	Ettevalm. kursus allohv. ülendamise katseteks	6	290	2 päeva
		Pealike täienduskursused	1	18	3 "
14	Võru	Allohviteri aukõrgenduse katseteks ettevalmistuse kursus	10	356	2—3 päeva
		Jaopealike ja nende abide õppused	1	12	4 päeva
15	Võru	Rühma-, jaoplk. ja nende abidele täiendusõppused ja kursused	9	31	à 2 tundi
		Eriüksuste pealike õppused	15	142	1—2 päeva
		Allohv. auastmes ülendamise katseteks ettevalmis- tuse kursus	4	64	2 päeva
		Eriüksuste pealike õppused	2	77	3 "
		Maleva allüksuste pealike täienduskursus	4	64	2—3 päeva
15	Võru	Rühma- ja jaopealike täienduskursus	1	86	1 päev
		Allohv. aukõrgenduse katsetele ettevalm. kursus	16	250	16—24 tundi
		Eriüksuste pealike kursused	1	29	83 tundi
Eriüksuste pealike kursused			1	44	3 tundi—3 päeva
Kokku			196	3843	

Malevais korraldatud laagreis on mänkimisvää-
ne Tartumaa maleva suurlaager, mis oli ühtlasi
maleva 10. tegevusaasta pidulikuks laagriks.

Tabel nr. 6.

Kaitseliidu suvilaagrid 1935. a.

Nr.	Malevad	Laag- rite arv	Osavõtjate arv	
			Mehi	Naisi
1	Tartumaa	1	1655	719
2	Harju	2	289	45
3	Lääne	1	144	83
4	Pärnumaa	1	850	260
Kokku:		5	2938	1107

5. Taktikalised õppused.

Kaitseliidu peastaap on rõhutanud õppeaasta te-
gevuskavades, et taktikalisi õppusi tuleb korraldada
väiksemate üksustega, s. o. jao ja rühmaga. Suuremate üksuste, nagu malevkondade, vahelisi õp-
pusi korraldada võimalikult vähem. Selle eesmärk
on, — panna kindel alus väiksematele üksustele tak-
tikalise väljaõppe alal. Nii ongi aruandeaastal kor-
raldatud suuremaid taktikalisi õppusi hoopis vähem
kui eelmisel aastal. Väiksemad õppused täideti järje-
kordsete õppustena rühmade ja jagude kaupa drilli
otstarbel.

Malevais korraldatud taktikaliste õppuste kohta on
toodud andmeid tabelis nr. 7. ja joonisel nr. 2.

6. Malevas korraldatud järjekordsed õppused.

Järjekordsetel õppustel leidsid käsitlemist koond-
ja lahkrivi, relvade käsitamine, laskeasjandus, ees-
kirjade tundmine, vahiteenistus jne. Õppusi teosta-
sid instruktorid ja pealikud.

Tabel nr. 7.

Taktikalised õppused 1. dets. 1934. a. kuni 30. nov. 1935. a.

Nr.	Malev	Õppuste arv	Õppustest osavõt- jate üldarv		Osavõtj. % maleva koosseisust
			Arvuliselt	Osav. keskm. % üksuste rinde- meeste koos- kellele õppus korraldatud	
1	Tallinna . .	24	1028	44,8	32,5
2	Tartumaa . .	1	147	30,0	34
3	Tartu	—	—	—	—
4	Narva	9	146	17,5	12,5
5	Valga	2	119	48,3	7,9
6	Petseri . . .	20	397	74,0	59,1
7	Harju	—	—	—	—
8	Järva	7	484	80,1	19,4
9	Sakalamaa .	3	246	56,0	13,3
10	Saaremaa . .	10	341	58,0	26,6
11	Lääne	22	745	66,2	39,7
12	Pärnumaa . .	17	498	65,0	29,9
13	Pärnu	—	—	—	—
14	Viru	36	1229	82,5	39,2
15	Võru	4	759	69,2	36,3
Kokku		155	6139	57,6	21,3

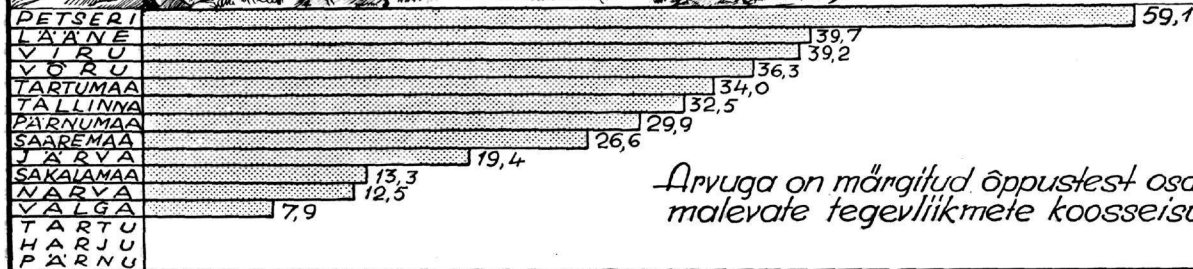
Üldiselt käis iga nimekirjas seisev kaitseliitlane
neil õppustel 12 kuu jooksul 3,4 korda, seistes sellega
eelmine aastate tasemel. Peale üldõppuste on iga
kaitseliitlane võtnud osa karikavõistlustest, laskehar-
jutustest, mitmesugustest rongkäikudest, pidudest ja
paraadidest.

Järjekordsetest õppustest osavõttu selgitab joo-
nis nr. 3 ja tabel nr. 8.

7. Algajate kaitseliitlaste õppused.

Algajate kaitseliitlaste arv on tõusnud aruande-
aastal 120 inimese võrra. Algajaile on arvult 237
õppust rohkem korraldatud kui eelmisel aastal. Vör-
reldes eelmise aastaga on algajate õppustest osavõtt

KALHEPOOLSED TAKTIKALISED ÕPPUSED.

Arvuga on märgitud õppustest osav. %
malevate tegevliikmete koosseisust.

Joon. 3.

Malevais peetud järjekordsed õppused

1. detsembrist 1934. a. kuni 30. novembrini 1935. a.

Jrk. nr. nr.	Malevad	Õppused jagude kaupa		Õppused rühmade kaupa		Õppused kompaniide kaupa		Õppused pataljoni-de kaupa		Õppused malevkon-dadekaupa		Kokku		Mitu korda keskm. iga ni-mekirjas olev k/l võttis osa järjek. õppusest			
		Õppuste üldarv	Osavõtj. üldarv	Õppuste üldarv	Osavõtj. üldarv	Õppuste üldarv	Osavõtj. üldarv	Õppuste üldarv	Osavõtj. üldarv	Õppuste üldarv	Osavõtj. üldarv	Õppuste üldarv	Osavõtj. üldarv	1934/1935	1931/1932	1932/1933	1933/1934
1	Tallinna . . .	—	—	212	2.390	73	2.199	31	1.151	38	1.405	354	7.145	2,91	4,7	3,2	3,0
2	Tartumaa . . .	5	26	99	1.950	137	3.539	—	—	1	147	242	5.662	2,5	1,9	1,7	2,2
3	Tartu	—	—	57	1.531	118	5.001	3	213	46	4.517	224	11.262	5,0	2,9	2,5	3,0
4	Narva	—	—	11	101	160	3.458	—	—	—	—	171	3.559	6,3	7,6	4,8	8,3
5	Valga	5	162	27	599	40	1.662	—	—	5	547	77	2.970	2,3	3,2	2,3	3,1
6	Petseri	26	226	32	957	—	—	—	—	—	—	58	1.183	3,5	2,6	5,5	5,7
7	Harju	241	2.098	89	2.294	52	2.174	—	—	—	—	382	6.566	2,5	1,3	1,6	2,5
8	Järva	88	1.274	110	2.859	43	2.041	—	—	—	—	241	6.174	2,6	3,3	3,1	3,4
9	Sakalamaa	—	—	252	3.618	92	2.020	—	—	—	—	344	5.638	2,8	2,8	3,8	4,9
10	Saaremaa	—	—	30	417	34	782	—	—	—	—	64	1.200	1,7	1,3	1,8	2,2
11	Lääne	64	1.360	62	1.585	15	620	—	—	1	612	142	4.177	2,0	2,8	1,4	4,0
12	Pärnumaa	122	1.687	110	2.675	29	1.740	—	—	11	2.285	272	8.387	3,5	2,9	3,5	4,0
13	Pärnu	—	—	131	3.076	23	971	—	—	4	991	158	5.038	7,0	2,7	5,5	5,0
14	Viru	166	1.520	301	5.206	109	3.979	3	214	7	891	536	11.810	3,8	4,2	5,8	5,0
15	Võru	16	164	83	2.068	50	1.808	—	—	5	644	154	4.684	2,1	1,8	1,8	2,6
Kokku .		733	8.517	1.606	31.327	975	31.994	37	1.578	118	12.039	3.469	85.455	3,4	3,0	3,2	3,9

tõusnud 3%. Algajate õppetegevus on muutunud ka asjalikumaks. Algajale õppuste korraldamist selgitab tabel nr. 9.

Algajale maaüksustes korraldati õppepäevi, kuna linnades korraldati õppusi õhtuti 2—3 tunni vältusega ja ka pühapäeviti.

Tabel nr. 9.

Algajate kaitseliitlaste õppused

1. det. 1934. a. kuni 30. nov. 1935. a.

Nr Nr.	Malevad	Algajate arv malevas	Korraldatud õppuste või kursuste üldarv
1	Tallinna	202	221
2	Tartumaa	231	22
3	Tartu	272	11
4	Narva	111	61
5	Valga	102	12
6	Petseri	59	6
7	Harju	220	56
8	Järva	244	55
9	Sakalamaa	262	18
10	Saaremaa	62	19
11	Lääne	180	68
12	Pärnumaa	76	9
13	Pärnu	39	19
14	Viru	283	128
15	Võru	182	19
Kokku		2525	724

Peale õppeala tegevuse kaitseliitlased on võtnud osa malevais korraldatud pidulikest sündmusist, nagu aastapäevade pühitsemisest, paraadidest ja mitmesugustest erakordsetest kursustest ja loengutest. Sa-

muti on võetud osa valveteenistusest politsei piirivalve ja omavalitsuste abistamisel küll korrapidajaina pidudel, laatadel, aktustel kui ka kurjategijate jälgimisel.

8. Eriüksuste õppused.

Kaitseliidu eriüksustesse kuuluvad suurtükiväe, ratsa-, side-, gaasikaitse-, soomusauto-, suusk-ratturite ja rk üksused. Neile korraldatud õppustest annab pildi tabel nr. 10 ja joon nr. 5. Tabelist näeme, et möödunud õppeaastal korraldati 2480 õppust 39.215 osavõtjaga. Võrreldes eelmiste aastatega on eriüksuste õppetegevus tõusnud nii õppuste kui ka õppustest osavõtjate arvult. Eriüksuste õppetöö ja tegevus KL õppemäärustega on asetatud kindlatesse raamidesse, mille tõttu juhuslikud ja vähem ettevalmistatud õppused on jäänud ära ja seega on ka tõusnud õppetöö viljakus. Teiselt poolt ka KL kodukorra ja vastavate kavade põhjal eriüksuste ümberorganiseerimised on annud eriüksustele kindlama aluse ning on soodustanud õppetööd.

Suurtükiväe üksuste tegevuse alal peab märkima uut ajajärku patareide meeskondade ettevalmistuses laskeharjutuste läbiviimises. Laskeharjutus ei ole enam õppetund meeskonnale, vaid tõsine katse. Suurtükimeeste auks olgu öeldud, et mõned patareid on oma laskeharjutused viinud läbi väga edukalt ja nende laskeharjutused on hinnatud „Juhend suurtükiväe laskeharjutuste teostamiseks“ järgi „väga heaks“. Alates 1934/35. õppeaastast suurtükiväe üksused oma õppetöös jälgivad eesmärke, mis on seatud üles aastases tegevuskavas. Üksused ei soorita ühtki laskeharjutust enne kui ettevalmistusel on saavutatud head tulemused. Mõned suurtükiväe üksused, eriti Tallinna suurtükiväe divisjon ja Pärnu

Joon. 4.

patarei, on pühendanud suurt tähelepanu noorte suurtükiväelaste ettevalmistamisele. Tallinna divisjon on oma õppepatareiga viinud läbi noorte õppekursusi, kusjuures osavõtjate arv on tõusnud kuni 48 nooreni.

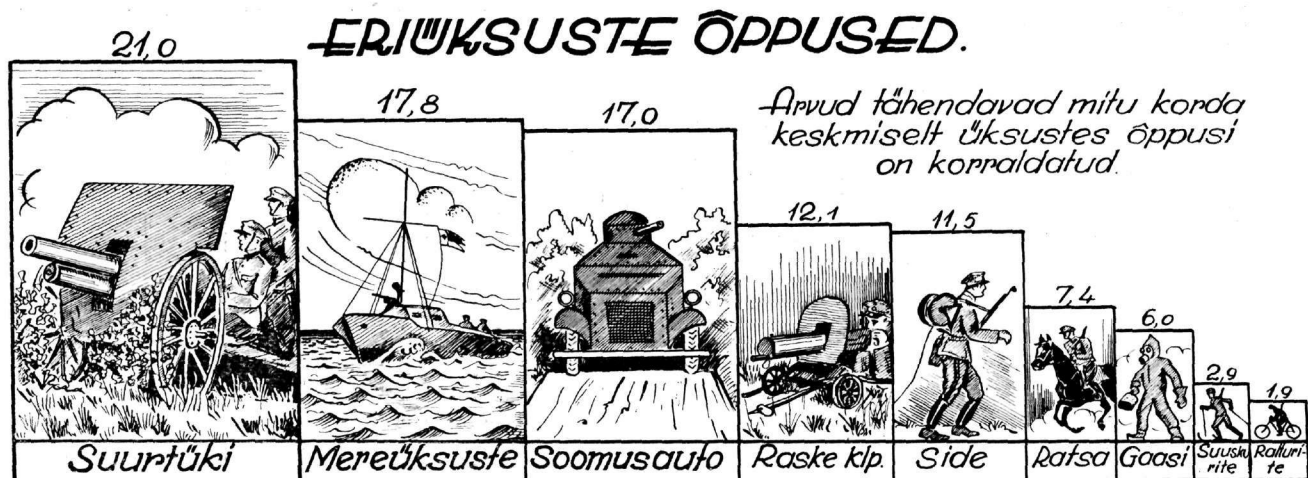
Suurtükiväe üksuste õppusi üksustes on peetud väga mitmel arvul, nii on Tallinna maleva suurtükiväe divisjon korraldanud 110 eriõppust 1855 osavõtjaga, Pärnu maleva patarei 58 õppust 959 osavõtjaga, Narva maleva patarei 55 õppust 778 osavõtjaga, Petseri maleva patarei 39 õppust 789 osavõtjaga.

Ratsamehed ratsaüksuste ümberorganiseerimise ajajärgul suutsid teha ka õppealal tõhusat tööd. Suurt rõhku on pandud ratsameeste õppetöös ratsasõidule, ratsateenistusele lahingus, hobuste hooldamisele ja ratsarivile. Erilist hoogu ratsameeste õppetöös ja tegevuses on märgata neis kohtades, kus ratsapealikele korraldatakse lühiajalisi erikursusi. Eesrinnas sammub ratsameeste lipu kõrgel hoidmisega Sakalamaa malev.

Ratsaüksutele on kõige rohkem õppusi korraldanud Tallinna maleva üksik ratsaeskadron — 85 õppust 297 osavõtjaga. Järgnevad: Tartu maleva ratsaeskadron — 28 õppust 781 osavõtjaga, Viru maleva Rakvere II malevk. ratsarühm — 23 õppust 257 osavõtjaga, Järva maleva ratsadivisjon — 19 õppust 358 osavõtjaga.

Sideme alal korraldati õppusi: Sakalamaa maleva Põltsamaa malevkonna siderühm 49 õppust 373 osavõtjaga, Pärnu maleva siderühm 47 õppust 1037 osavõtjaga, Sakalamaa maleva Viljandi malevkonna siderühm 45 õppust 318 osavõtjaga, Viru maleva V-Maarja malevkonna siderühm 27 õppust 147 osavõtjaga. Tuleb märkida malevate suurt taht ja algatust endale raadiojaamade muretsemises.

Rk üksustele korraldatud õppuste arvuga on esikohal Pärnu maleva rk üksus 40 õppusega, 507 osavõtjaga. Järgnevad: Petseri maleva Petseri malevkonna rk rühm — 31 õppust 615 osavõtjaga, Sa-

Joon. 5.

kalamaa maleva Viljandi malevkonna rk rühm — 25 õppust 654 osavõtjaga.

Gaasikaitse üksustele on peetud kokku 180 õppust. Eriti intensiivselt on peetud õppusi Saalamaa maleva Viljandi g-komandos — 21 õppust,

419 osavõtjaga, Pärnu maleva g-komandos — 20 õppust 187 osavõtjaga, Tallinna maleva üks. g-kompaniis — 16 õppust 255 osavõtjaga, Tartu maleva g-pataljonis — 13 õppust 573 osavõtjaga.

Tabel nr. 10.

Eriüksuste õppused

1. detsembrist 1934. a. kuni 30. novembrini 1935. a.

Järjekorra nr. nr.	Malevad	Suurtükiväe				Ratsa		Side		R/klp.		Gaas		Suusk		Rattur		Mere		S.-auto		Kokku				
		Õppuste		Laskeharjutuste		Kokku	õppuste üldarv	osavõtjate üldarv	õppuste üldarv	o-avõtjate üldarv	õppuste üldarv	osavõtjate üldarv	õppuste üldarv	osavõtjate üldarv	õppuste üldarv	osavõtjate üldarv	õppuste üldarv	osavõtjate üldarv	õppuste üldarv	osavõtjate üldarv	õppuste üldarv	osavõtjate üldarv	õppuste üldarv	osavõtjate üldarv		
		üldarv	osavõtjate üldarv	arv	osavõtjate üldarv																				õppusi	osavõtjate üldarv
1	Tallinna	110	1855	—	—	110	1855	85	297	14	427	24	687	16	255	—	—	—	—	22	368	17	238	288	4127	
2	Tartumaa	4	78	—	—	4	78	33	530	23	473	10	95	11	204	12	192	10	148	1	27	—	—	104	1747	
3	Tartu	14	874	1	67	15	941	28	781	25	679	20	1261	13	573	6	64	2	27	44	743	—	—	153	5069	
4	Narva	68	915	1	22	69	937	13	139	16	177	19	212	2	21	—	—	1	15	50	538	—	—	170	2039	
5	Valga	19	288	2	76	21	364	22	406	8	112	31	645	5	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	87	1570
6	Petseri	39	789	—	—	39	789	9	204	11	97	39	689	3	15	5	35	—	—	—	—	—	—	—	106	1829
7	Harju	—	—	—	—	—	—	54	463	22	183	11	170	9	174	—	—	—	—	—	—	—	—	—	136	1656
8	Järva	11	258	1	22	12	280	19	358	21	260	28	261	8	52	12	165	6	84	—	—	—	—	—	106	1460
9	Saalamaa	26	541	4	71	30	612	45	738	103	740	25	654	34	561	2	24	7	67	—	—	—	—	—	246	3396
10	Saaremaa	17	216	2	30	19	246	—	—	6	24	6	35	—	—	—	—	—	—	17	150	—	—	—	48	455
11	Lääne	—	—	—	—	—	—	10	93	31	246	12	67	18	193	4	40	4	29	64	781	—	—	—	143	1449
12	Pärnumaa	—	—	—	—	—	—	25	380	20	280	9	132	14	433	3	76	—	—	31	425	—	—	—	102	1726
13	Pärnu	58	959	—	—	58	959	3	33	47	1037	40	507	20	187	22	184	—	—	56	1033	—	—	—	246	3940
14	Viru	43	1004	—	—	43	1004	89	859	42	337	58	850	22	268	19	237	20	257	48	491	—	—	—	341	4303
15	Võru	—	—	—	—	—	—	21	444	39	343	30	367	5	52	7	94	5	61	—	—	—	—	—	106	1361
K o k k u		409	7777	11	288	420	8065	456	5725	427	5415	362	6632	180	3031	92	1111	55	688	373	5222	17	238	2382	36127	

9. Mereüksuste õppused.

Kaitseliidu mereüksused olid 1935. aastal veel organiseerimise ajajärgus, sest et kindlad koosseisud ja merekaitseliidu üksuste ülesanded valmisid hiljem.

Paralleelselt mereüksuste organiseerimisega teostati malevais ka mereüksuste eriala väljaõpet. Mereüksuste õppused on toodud tabel nr. 10, millest nähtub, et osavõtt neist õppustest ja õppuste korraldamine on olnud intensiivne.

Merekaitseliidu üksustest on oma õppuste arvult esikohal Pärnu maleva mere-k-l. rühm, kes teostas 56 õppust 1033 osavõtjaga. Temale järgnevad Narva maleva mererühm — 50 õppust 538 osavõtjaga, Tartu maleva sisevete Emajõe divisjon — 44 õppust 743 osavõtjaga. Teistes vastavates üksustes korraldati õppusi vähem.

Peale ülalnimetatute on praktilisi õppusi korraldatud kaitselaevadega merel ja Peipsi järvel. 1935. a. esimesel poolel käisid erilised õppused „kaitseliidupäeva“ tähe all, kus valmistati ette signalisatsiooni- ja sõudevõistlusteks. Kaitseliidupäevaks muretseti ka kaitseliidu merelippe.

Aruandaasta lõpul olid kaitseliidu mereüksused koosseisu kohaselt enam-vähem organiseeritud. Õppevahenditega varustamine on jaotatud kindla aja peale, nii et järkjärgult iga aasta seda täiendatakse.

10. Purilennutegevus.

Kuni 1934. a. lõpuni ei olnud purilend Eestis veel näidanud arenemise tendentsi. Samal ajal aga välisriikides tegi purilend suuri edusamme.

Ära tundes purilennuala arendamise tõsist vajadust asuti kaitseliidus purilennuasjanduse aktiivsemale arendamisele.

1. aprilliks 1936. a. oli kaitseliidu purilennuüksusi järgmiselt:

Nr.	Malev	Purilennu			Liikmete arv	Märkmed
		ring	salk	ü. rühm		
1	Tallinna		1		57	
2	Harju		2		40	
3	Pärnu		1		10	
4	Lääne	2			18	
5	Saaremaa	1			30	
6	Saalamaa			1	30	
7	Võru		1		19	
8	Tartu	1			104	
9	Narva		1		36	
10	Viru		1		26	
11	Pärnumaa				96	
12	Petseri				40	Eriüks. ei ole
13	Valga		2		70	"
K o k k u		4	9	1	576	

Purilennuhuvilisi on seega kaitseliidus kokku 576 kaitseliitlast. Ühel ajal purilennuüksuste organiseerimisega al-

gas ka raha kogumine seltskonnalt purilennukite mu-retsemiseks. 1935. a. juulikuus valmisid esimesed purilennukid Tallinna ja Harju maleval.

1. aprillil 1936. a. oli kaitseliidus purilennukeid:

M a l e v	P u r i l e n n u k i		Ehitaja	Arv
	nimi	tüüp		
Tallinna	„Kotkas“	„Zögling“	T. M. purilennusalk	1
„	„Pajulind“	„Wrona bis“	„	1
Harju	„Kesavares“	„Wrona“	Kõnnu kompanii	1
Tartu	„Taaralind“	„H. Jakobs“	Tartu tööstuskool	1
Järva	„Türi luik“	„	Türi malevkond	1
Sakalamaa	„	„	Ostet. Sakalamaa õhuasjand. ühing.	2
Kokku				7

Ehitusel 1. aprillil 1936. a.:

Malev	Purilennuki tüüp	Ehitaja	Arv
Tallinna	„Czaika“	T. M. purilennu salk	2
Järva	„Zögling“	Paide tööstuskool	1
Lääne	„Wrona bis“	Haapsalu tööstuskool	1
Narva	„Zögling“	Narva maleva purilennusalk	1
Kokku			5

Esimesed purilennukursused peeti Tallinna malevas 1.—20 aug. 1935. a. mille lõpetas 9 purilendurit „A“ liigi kutsega.

Samal ajal korraldas Harju maleva Kõnnu kompanii purilennukursuse Kolga külas, mis aga jäi pooli purilennuki purunemise tõttu.

16.—19. sept. 1935. a. korraldas kaitseliidu peastaap 3-päevase informatsioonikursuse, mille eesmärgiks oli purilennuüksuste pealikuile ja juhtivaile tegelasile anda selgitust purilennuasjandusest ja purilennu arenemisest ning anda juhiseid ja näpunäiteid purilennukite ehitamiseks. Kursusest võttis osa 47 kaitseliitlast.

Kursuste kestes tutvustati osavõtjaid peale teoreetiliste loengute, purilennukite ehitamisega õhu- ja gaasikaitseliidu lennukite töökojas ja tegeliku purilennuga Tallinna eralennuväljal. Silmas pidades suurt huvi lennuasjanduse vastu kaitseliidu peres ja lennuala laialdast arendamise vajadust tulevikus korraldas Tallinna malev KL peastaabi ülesandel 6-nädalase purilennuinstruktorite kursuse.

Kursustest võttis kaitseliitlasi osa järgmiselt:

Malev	Osavõtjate arv	Lõpetas	
		„A“ liik	„B“ liik
Tallinna	4	—	4
Harju	1	1	—
Järva	1	—	1
Tartu	3	—	3
Pärnu	2	—	2
Pärnumaa	1	—	1
Valga	3	1	2
Tartumaa	2	2	—
Saaremaa	2	—	2
Kokku	19	4	15

Kursusel võeti läbi peale teoreetiliste loengute, tegeliku lendamise ja purilennukite ehitamise ka lennuõpilaste instrueerimine instruktori kutsele.

Kursuse lõpetajaist on mõned oma malevas instruktorsiks.

Võrumaa malev korraldas 6.—17 veebr. 1936. a. purilennukursuse Võrus. Kursusest võttis osa 9 kaitseliitlast, kes kõik lõpetasid „A“ liigi purilenduri kutsega.

Harju malev korraldas 10.—17. märtsini 1936. a. purilennukursused Kolga külas, millest võttis osa 8 kaitseliitlast, kelledest lõpetas 4 kaitseliitlast.

Purilendurid kaitseliidu poolt korraldatud kursustel on lõpetanud „A“ liigi kutsega 26 kaitseliitlast, „B“ liigi kutsega 15 kaitseliitlast. Kaitseliidu poolt Leedumaale purilennukooli läkitatud 1 kaitseliitlane lõpetas „C“ liigi kutsega.

1. aprilliks 1936. a. oli kaitseliidus purilendureid järgmiselt:

Malev	Purilendurite arv		
	„A“ liik	„B“ liik	„C“ liik
Tallinna	9	4	1
Harju	6	1	—
Tartu	2	3	—
Tartumaa	2	—	—
Valga	1	2	—
Järva	—	1	—
Pärnu	—	2	—
Pärnumaa	—	1	—
Võru	9	—	—
Sakalamaa	1	2	—
Petseri	1	—	—
Saaremaa	—	2	—
Kokku	32	18	1 =

Purilennu propageerimiseks on malevais peetud teoreetilisi loenguid:

Valga	malevas	4 loengut
Võru	"	3 "
Lääne	"	1 "
Pärnumaa	"	3 "
Tartu	"	3 "
Harju	"	1 "
Järva	"	1 "

Kokku 16 loengut.

Üldse on kaitseliidu poolt korraldatud kursustel 2095 starti, mis teeb õpilase kohta keskmiselt 51 starti.

Kursuste aja kestes ei ole purilenduritega ja purilennu õpilastega õnnetusi olnud, välja arvatud üks juhtum Harju malevas, kus juulikuus 1935. a. Kolga külas korraldatud kursustel üks õpilane sai vähe- maid vigastusi ja purilennuk purunes, mille tõttu kur- sused katkestati.

Kaitseliidu töö tagajärjed purilennuala arendamisel 1 aasta jooksul väärivad tähelepanu seepärast, et pea- miselt kõik on tehtud riikliku toetuseta, seltskonna kaasaaitamisel.

Riiklikku toetust on saanud ainult Tallinna malev purilennu töökoja sisseseadmiseks purilennukite ehi- tuseks, purilennu instruktorete kursuste korraldami- seks ja purilennu instruktorete tasuks.

II. Laskeasjandus.

1. Laskeasjanduslikust tegevusest üldse.

Kaitseliidu laialdasimaks ja haaravaimaks tegevus- alaks on olnud laskeala. Et kõik kaitseliitlased siin kaasa löövad, seda näitavad meie massilaskevõistlused — „karikavõistlused“ — kus kõik mehed laskepäevadel laskeradadel näitavad oma osavust relva käsitamises. Eesti laskurid, nende seas kaitseliitlased-tippmehed, meie „laskematadoorid“, on möödunud aastal ülemaa- ilmsetel laskevõistlustel Roomas Eesti nime heaks tei- nud suurimat propagandat ja on oma hiilgesaavutusega Eesti nime tutvustanud üle maailma.

Lasketegevuse edusammudest annab tunnistust meie klassilaskurite ja küttide hoogus juurekasv arvuliselt kui ka suhteliselt üldisele kaitseliitlaste arvule. 1933. a. oli meil klassilaskureid 23%, 1934. a. 34,7%, käesoleval aastal 45,5% kaitseliitlaste üldarvust.

Et mehed õpiksid oma relva kasutama võimalikult mitmekesisest lahinguolukordades, selleks pandi möö- dunud aastal maksma uued laskemäärused. Uues laske- koolis on õppelaskeharjutusteks valitud rõhuvas ena- muses elulised, lahingus ettetulevad lahingmärgid, kus laskur ise tegutseb vastavalt lahingukorrale.

Laskeasjanduslikust tegevusest väärivad lähemat kä- sitlust ja analüüsi järgmised alad:

- laskejuhatajate kaadri väljakoolitamine;
- lahingusisuliste laskeharjutuste korraldamine;
- õppelaskmiste korraldamine;
- võistluskorraldamine;
- parimate laskurite väljakoolitamine (laskeklubi- de tegevus);

- karikavõistluste korraldamine;
- laskeradade soetamine ja väljaehitamine ja
- laskemoona ümberkohendamine ja täpsuslaske- moona valmistamine.

2. Laskejuhatajate kaadri välja- koolitamine.

Hea laskejuhatajate kaader on kindlaimaks pandiks laskeala ajakohasele kõrgusele töstmises. Laskejuhata- jate kaadri täiendamine ja väljaõpetamine on annud häid tulemusi. On olemas üle 1000 laskejuhataja. Pä- rast uue laskekooli maksmapanemist tõusis vajadus laskejuhatajaid tutvustada lahinguilmeliste laskmiste korraldamisega, neid välja õpetada, et uue laskekooliga tegevus laskealal pidurdamata ja veelgi intensiivsemalt võiks edasi areneda.

Selleks on tegevusaastal korraldatud 52 erikursust, millest osavõtjad on olnud suures enamuses laskejuha- tajaad.

Neist kursustest võttis osa 595 laskejuhatajat ja pealikut ja 171 laskejuhataja kandidaati (tabel nr. 11). Peame teadma, et mida paremini on välja õpetatud laskejuhatajate kaader, seda paremad on eeldused üldise lasketaseme tõusuks.

Tabel nr. 11.

Laskejuhatajaile korraldatud kursused 1. detsembr. 1934. a. kuni 30. nov. 1935. a.

Järjekorra nr.	Malevad	Kursuste arv	Kursuse keskmine kestus tundi- des või päe- vades	Osa- võtjaid		Märkused
				Laskejuha- tajaid	Laskejuhat. kandidaate	
1	Tallinna	1	1 päev	44	—	Laskmisi kor- raldavad pea- liikud
2	Tartumaa	3	2 päeva	37	6	204
3	Tartu	1	12 tundi	22	—	38
4	Narva	2	1 päev	32	—	67
5	Valga	—	—	—	—	56
6	Petseri	1	2 päeva	15	3	25
7	Harju	11	1--2 päeva	109	39	142
8	Järva	—	—	—	—	54
9	Sakalamaa	3	3 päeva	64	4	84
10	Saaremaa	3	1 päev	15	6	77
11	Lääne	2	2 päeva	15	4	37
12	Pärnumaa	—	—	—	—	—
13	Pärnu	1	12 tundi	26	6	42
14	Viru	15	1 päev	120	33	131
15	Võru	9	2 päeva	96	70	117
Kokku		52		595	171	1074

3. Lahingusisuliste laskmiste kor- raldamine.

Lahingusisulisi laskeharjutusi korraldati erikava ko- naselt. Kokku on klassilaskuritega ja küttidega kor- raldatud 332 ettevalmistavat harjutust ja 224 lahingu-

ilmelist laskeharjutust — kokku 7086 osavõtjaga. Üldiselt on lahinguisuliste erilaskeharjutuste arv vähenenud, mis tuleb kirjutada uue laskekooli arvele, kus suurem osa harjutustest on lahinguisulised, mida aga eelpoolnimetatud harjutuste hulka ei ole arvatud (tabel nr. 12).

Tabel nr. 12.

Lahinglaskmise ettevalmistuse ja lahinguilmelised laskeharjutused

1. detsembr. 1934. a. kuni 30. nov. 1935. a.

Järjek. nr. nr.	Malevad	Lahinglaskmise ettevalmistusharjutused			Lahinguilmelised laskeharjutused		
		Harjutuste üldarv	Osavõtjate üldarv	Väljalastud laske-moon	Harjutuste üldarv	Osavõtjate üldarv	Väljalastud laske-moon
1	Tallinna	10	101	3519	9	102	2825
2	Tartumaa	45	356	2740	28	269	1920
3	Tartu	19	400	1958	12	293	2945
4	Narva	7	106	2120	—	—	—
5	Valga	12	119	605	6	66	330
6	Petseri	4	36	270	18	230	2036
7	Harju	16	137	1209	16	118	1979
8	Järva	24	199	763	3	120	53
9	Sakalamaa	35	679	6111	35	687	11679
10	Saaremaa	17	172	1658	26	170	1443
11	Lääne	29	439	3174	29	385	3351
12	Pärnumaa	31	308	2090	22	187	1585
13	Pärnu	15	180	1800	11	121	2400
14	Viru	13	254	1508	9	21	1354
15	Võru	55	831	—	—	—	—
Kokku		332	4317	29525	224	2769	33900

4. Õppelaskmiste korraldamine.

Õppelaskmiste korraldamine ja läbiviimine lasub täiel määral laskejuhatajail, välja arvatud Tallinna ja Pärnumaa malevad, kus õppelaskeharjutusi korraldavad allüksuste pealikud. Osavõtt õppelaskeharjutustest peegeldub meile tabelist nr. 13 ja jooniselt nr. 6. Õppelaskeharjutuste arv püsib üldiselt möödunud aasta tasemel ja näitab veel väikest tõusugi.

Üldiselt on õppelaskeharjutustest osavõtt kõigis malevais ühtlane, välja arvatud Saaremaa malev, kus iga mehe peale tuleb ainult 1,9 harjutust, Tallinna malev — 2 harjutust ja Valga malev — 2,3 harjutust.

Lasketasapinna üldist tõusu tõestab klassilaskurite ja kütide arvu suurenemine, mida näeme tabelist nr. 14, 15 ja jooniselt nr. 7.

Üksikuis malevais on klassilaskurite % kaitseliitlaste arvust vähenenud, mis on tingitud kaitseliitlaste arvu suurenemisest aasta jooksul, millega klassilaskurite juurekasv ei jõudnud sammu pidada.

5. Võistluslaskmiste korraldamine.

Laskevõistluste eesmärgiks on: ergutada laskureid nende laskeosavuse arendamises, tõsta laiade laskurmasside huvi laskeala vastu ja asjast huvitatuid tõmmata kaasa relvade laskeomaduste uurimisele. Laskevõistlused tõstavad esile uusi mõtteid relvade materjaalosa arendamises ja täiendamises, samuti sunnivad uurima ja valmistama head täpset laskemoona.

Laiade laskurmasside lasketaseme tõstmiseks annavad parimaid tagajärgi kaitseliidu karikavõistlused,

Tabel nr. 13.

Kaitseliitlaste osavõtt laskeharjutustest

1. detsembrist 1934. a. kuni 30. novembrini 1935. a.

Järjekorra № №	Malevad	Sv.-püssi harjutused			Rk. harjutused		Püstol-klp. harj.		Püstoli harjut.		Märkused
		Laskmistest üldarv	Laskeharj. osavõtjate üldarv	Mitu l. harj. kesk-miseit iga tegev-kaitseliitlane kaasa tegi	Laskmistest üldarv	Laskeharj. osavõtjate üldarv	Laskmistest üldarv	Laskmistest osavõtjate üldarv	Laskmistest üldarv	Laskmistest osavõtjate üldarv	
1	Tallinna	336	6513	2,0	12	240	48	376	119	974	
2	Tartumaa	738	9780	4,2	11	101	108	453	292	1021	
3	Tartu	336	5622	2,6	19	574	22	442	57	831	
4	Narva	164	3513	4,5	9	95	40	139	67	235	
5	Valga	323	3152	2,3	4	33	22	104	59	200	
6	Petseri	134	1323	3,5	28	285	109	152	52	164	
7	Harju	639	10961	4,1	4	38	52	156	145	547	
8	Järva	526	7983	3,4	6	44	61	273	105	451	
9	Sakalamaa	395	5860	3,1	8	221	34	150	147	533	
10	Saaremaa	201	1773	1,9	5	34	41	152	118	353	
11	Lääne	436	4770	3	5	40	24	69	193	819	
12	Pärnumaa	484	6603	3	4	72	66	252	146	469	
13	Pärnu	106	1850	3	8	120	9	90	18	119	
14	Viru	621	7561	2,9	7	72	96	422	127	683	
15	Võru	821	9710	4,3	12	175	108	534	162	722	
Kokku		6263	86974	3,2	142	2144	840	3764	1807	8121	

T a b e l n r. 15.

Kaitseliitlaste jaotus laskurklassidesse 1928.—1935. a.

Aasta	Kaitse- liitlaste arv	Küttide arv						Klassilaskurite arv						Klassituid (algajad)		Kokku klas- silaskureid ja kütte	
		Esikütte		I klassi kütte		II klassi kütte		Esilas- kureid		I klassi laskureid		II klassi laskureid		Arv	%	Arv	%
		Arv	%	Arv	%	Arv	%	Arv	%	Arv	%	Arv	%				
1928	26550	—	—	—	—	31	0,1	274	1,0	122	0,5	529	2,0	25594	96,4	956	3,6
1929	27350	—	—	—	—	90	0,3	319	1,17	274	1,0	1064	3,9	25603	93,6	1747	6,4
1930	29527	1	0,004	51	0,2	154	0,5	362	1,2	468	1,6	1724	5,8	26767	90,6	2760	9,4
1931	30548	13	0,04	84	0,27	224	0,7	535	1,7	763	2,5	2331	7,6	26598	87,7	3950	12,3
1932	29780	25	0,08	133	0,4	272	0,9	703	2,3	1031	3,4	2808	9,3	25308	83,6	4972	16,4
1933	29861	41	0,13	174	0,6	379	1,2	1070	3,8	1347	4,5	3915	13	22933	76,8	6928	23,2
1934	28527	72	0,25	250	0,9	607	2,1	1556	5,5	1882	6,6	5402	19	18760	65,0	9767	35,3
1935	31897	90	0,3	300	1,0	711	2,0	1729	5,4	2220	7,0	9510	29,8	17337	54,5	14560	45,5

Niisama edukalt võistlesid kaitseliidu laskurid ka väikekaliibrilisest püssist, kus nad saavutasid:

— Püsti-asendist — Jaak Kärner — 367 silma, August Liiver — 365 s., Ernst Rull — 348 silma;

— Põlv-asendist — Ernst Rull — 386 silma, Endel Rikand — 377 silma;

— Lamaasendist — Endel Rikand — 395 silma.

KL laskespordi klubide ringkond 10-mehelise meeskonnaga võttis osa ülemaailmsest väikekaliibrilise püssi korrespondentslaskevõistlusest maikuu 1. a. ja tuli 3895 silmaga võimalikust 4000-st silmast maailma suurte rahvaste kõrval IX kohale. (Lasti 50 m kauguselt lamaasendist à 40 lasku.)

7. Laskeradade soetamine ja väljaehitamine.

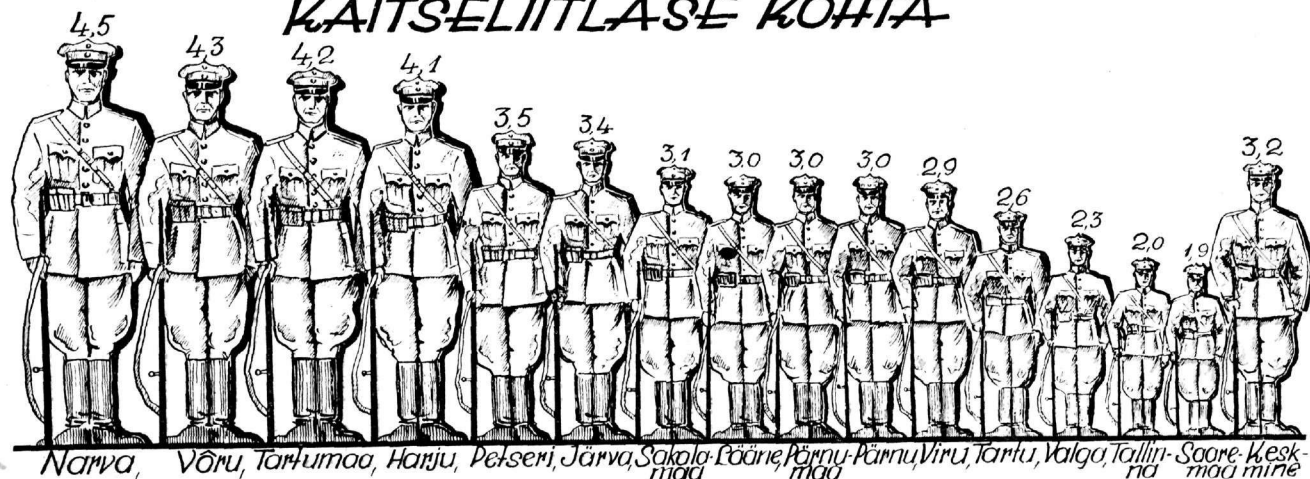
Laskeradade soetamisel on võetud arvesse, et laskerada rahuldab üksi siis, kui sel on võimalik lasta vä-

himasti 300 m kaugusele. Laskeradade üldarv on suurenenud möödunud aastal 1 laskeraja võrra.

Möödunud aastal maksmapandud laskekoolist tingituna tuli intensiivselt alata laskeradade väljaehitamist peamiselt mitmesuguste mullatöödega. Laskeradade väljaehitamisele on eramaadel olevate laskeradade arv vähenenud 40 võrra, riigi ja omavalitsuste maadel olevate laskeradade arv suurenenud 32 laskeraja võrra. Kaitseliidu üksuste endi maa-alal on 9 laskerada (tabel nr. 18).

Laskeradade väljaehitamisel on aasta jooksul viidud läbi suured tööd laskeradade kuivatamisel ja puhastamisel, varjendite ja kuulipüügivallide ehitamisel ja parandamisel. Kõik tööd on läbi viidud peamiselt allüksuste eneste jõuga. Palju on juba korda saadetud, aga veel suuremad ja põhjalikumad laskeradade väljaehitamise tööd ootavad veel järgel. Laskeradade võrk on veel väga hõre, laskureil tuleb käia mõnes kohas

LASKEHARJUTUSTE KESKMINE ARV ÜHE KAITSELIITLASE KOHTA

Joon. 6.

Tabel nr. 16.

L a s k e
1. detsembrist 1934. a.

Järjekorra nr. nr.	Malevad	Sõjaväepüüsi võistlused										Püstoli- võistlused	Väikekal. püüsi võistl.	Püstol.-klp. võistlused	Malevate meistervõistlused											
		Rütmade sisemised võistlused		Kompan. sisemised võistlused		Malevkon- d. sisemised võistlused		Maleva sisemised võistlused		Püstol- klp.	Sv.-püss				Püstol	V.-kal. püss	Püstol- klp.	R.- klp.								
		Võistluste üldarv	Osavõtjate üldarv	Võistluste üldarv	Osavõtjate üldarv	Võistluste üldarv	Osavõtjate üldarv	Võistluste üldarv	Osavõtjate üldarv										Võistluste üldarv	Osavõtjate üldarv	Võistluste üldarv	Osavõtjate üldarv	Võistluste üldarv	Osavõtjate üldarv		
1	KL Peastaabi korraldusel . . .	8	162	3	59	57	977	2	85	29	439	126	1676	—	—	1	114	1	45	1	75	—	—	—	—	
2	Tallinna	9	274	35	348	4	71	5	248	17	238	19	204	—	—	1	181	1	86	1	73	—	1	22	1	12
3	Tartumaa	—	—	—	—	15	173	6	155	7	91	26	350	—	—	1	77	1	47	1	50	—	—	—	—	—
4	Tartu	1	22	30	256	—	—	7	139	28	133	20	194	—	—	1	83	1	35	—	—	—	—	—	—	—
5	Narva	—	—	5	194	5	175	4	—	4	41	4	43	—	—	1	60	1	18	1	18	—	—	—	—	—
6	Valga	15	140	2	12	1	15	4	67	15	56	6	21	14	84	1	57	1	18	1	8	—	—	—	1	105
7	Petseri	2	51	63	1323	10	355	1	19	23	219	13	116	—	—	1	123	1	52	1	47	—	—	—	—	—
8	Harju	4	99	9	295	7	272	4	163	14	264	28	415	4	39	1	87	1	30	1	43	—	—	—	—	—
9	Järva	—	—	—	—	12	97	2	36	18	225	11	169	—	—	1	111	1	26	1	61	—	—	—	—	—
10	Sakalamaa	—	—	3	55	11	178	6	169	13	132	19	176	—	—	1	40	1	20	1	25	1	10	1	7	—
11	Saaremaa	4	82	10	242	7	237	3	135	17	221	10	205	—	—	1	104	1	44	1	87	1	13	—	—	—
12	Lääne	2	27	1	47	19	575	5	140	14	124	13	135	—	—	1	152	1	27	1	36	—	—	—	—	—
13	Pärnumaa	7	185	—	—	—	—	18	198	13	231	11	103	—	—	1	34	1	14	1	23	—	—	—	—	—
14	Pärnu	—	—	17	352	10	151	2	24	14	130	8	94	3	28	1	105	1	34	1	43	—	—	—	—	—
15	Viru	—	—	4	86	23	374	7	166	19	216	15	187	6	46	1	117	1	35	1	27	1	14	—	—	—
16	Võru	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kokku	52	1042	182	3269	181	3650	72	1744	245	2760	329	4088	27	197	15	1445	15	531	14	616	4	59	3	124	—

Tabel nr. 17.

KL laskespordi klubid 30. nov. 1935. a.

Järjekorra №№	Malevad	Laskeklubi- arv	Missugused ringid tegutsevad ja neis olevate tegevl. arv			Mitu laske- klubi on EL liikmed
			Täiska- liitr. püüsi ring	Väike- kal. püüsi ring	Püstoli ring	
1	Tallinna	12	68	67	43	8
2	Tartumaa	22	46	38	38	1
3	Tartu	2	13	18	10	1
4	Narva	1	15	15	11	1
5	Valga	3	19	19	19	2
6	Petseri	3	23	25	23	1
7	Harju	14	107	13	29	—
8	Järva	3	12	14	8	3
9	Sakalamaa	7	143	182	90	1
10	Saaremaa	3	8	12	8	1
11	Lääne	22	141	30	19	—
12	Pärnumaa	1	13	9	5	1
13	Pärnu	1	31	20	20	1
14	Viru	4	30	21	17	2
15	Võru	7	25	8	5	—
	Kokku	105	694	491	345	23

10—15 km enne kui jõutakse laskerajale. Kõlb-
matuid, kasutamata seisvaid maid on meil veel küllu-
ses ja seepärast maapuudus laskeradade soetamisel ei
tohiks sünnitada ülepeaasmatuid takistusi.

Tabel nr. 18.

**Kaitseliidu kasutada olevad laskerajad
30. XI 35. a.**

Järjekorra №№	Malevad	Kaitseliidu laske- radade üldarv	Suurim laske- kaugus				Neist KL maa-alal	Riigi või omavalit- suse maa-alal	Eramaadel	Kv. laskeradade kasutamine
			alla 300 m	300 m	400 m	600 m ja rohkem				
1	Tallinna	6	4	1	—	1	—	6	—	5
2	Tartumaa	107	31	42	20	14	1	41	65	—
3	Tartu	1	1	1	—	—	—	1	—	—
4	Narva	15	3	12	—	—	—	11	4	—
5	Valga	21	2	11	5	3	—	12	9	2
6	Petseri	13	1	11	1	—	—	11	2	1
7	Harju	51	3	25	10	13	—	29	22	—
8	Järva	42	8	25	7	2	2	22	18	—
9	Sakalamaa	48	4	28	7	9	—	9	39	—
10	Saaremaa	33	4	14	10	5	3	3	27	—
11	Lääne	35	6	16	2	11	—	24	11	—
12	Pärnumaa	50	13	27	8	2	3	7	40	—
13	Pärnu	2	—	2	—	—	—	1	1	—
14	Viru	65	15	36	6	8	—	27	38	1
15	Võru	75	4	35	34	2	—	20	55	—
	Kokku	564	98	286	110	70	9	224	331	9

Kohalikud pealikud, omavalitsuse ja riigiasutuste
juhid ja kohalikud taluomanikud peavad vastu tulema ja

v õ i s t l u s e d

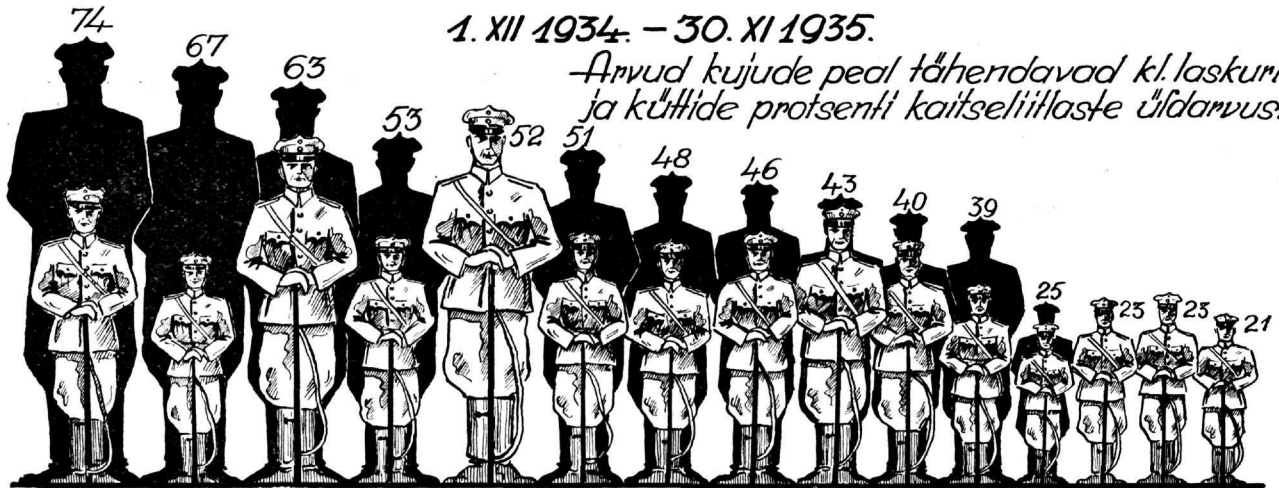
kuni 30. novembrini 1935. a.

Kaitseliidu meistervõistlused										Karikavõistlused						Võistlused teiste malevatega ja orgaanisatsioonidega		Rahvusvahelised võistlused		K o k k u		M ä r k u s e d
Sv.-püss		Püstol		V.-kal. püss		Püstol-klp.		R.-klp.		Sv.-püss		Püstol		R.-klp.		Võistlused teiste malevatega ja orgaanisatsioonidega	Rahvusvahelised võistlused	K o k k u				
Võistluste üldarv	Osavõtjate üldarv	Võistluste üldarv	Osavõtjate üldarv	Võistluste üldarv	Osavõtjate üldarv	Võistluste üldarv	Osavõtjate üldarv	Võistluste üldarv	Osavõtjate üldarv	Võistluste üldarv	Osavõtjate üldarv	Võistluste üldarv	Osavõtjate üldarv	Võistluste üldarv	Osavõtjate üldarv	Võistluste üldarv	Osavõtjate üldarv	Võistluste üldarv	Osavõtjate üldarv			
1	333	15	147	15	187	5	43	4	23	1	2619	1	267	1	62	19	237	3	23	3	23	
1	10	1	10	1	30	—	—	—	—	1	4230	1	331	1	43	1	60	1	18	254	6885	
1	60	1	10	1	16	1	5	1	6	1	2163	1	169	1	110	5	70	—	—	103	6518	
1	25	1	10	1	13	—	—	—	—	1	816	1	75	1	25	4	44	—	—	68	3503	
1	35	1	10	1	20	—	—	—	—	1	1304	1	89	—	—	1	20	—	—	98	1887	
1	11	1	5	1	7	—	—	—	—	1	620	1	43	1	61	2	30	—	—	27	1985	
1	10	1	10	1	10	—	—	—	—	1	2799	1	206	1	29	5	78	—	—	69	1367	
1	15	1	10	1	10	—	—	—	—	1	2328	1	152	—	—	15	245	—	—	126	5452	
1	60	1	10	1	10	—	—	—	—	1	2124	1	229	1	47	20	169	2	15	93	4512	
1	24	1	12	1	5	1	23	1	5	1	1135	1	117	1	11	3	91	—	—	76	3378	
1	18	1	10	1	13	1	5	1	6	1	1889	1	236	1	16	4	290	—	—	68	2218	
1	20	1	10	1	10	1	5	1	6	1	2370	1	202	1	17	4	151	—	—	67	3852	
1	35	1	10	1	10	—	—	—	—	1	633	1	61	1	21	2	46	—	—	67	4058	
1	20	1	10	1	10	—	—	—	—	1	2701	—	—	—	—	12	93	—	—	60	1589	
1	25	1	10	1	13	—	—	—	—	1	2112	1	182	1	40	9	64	1	12	73	3803	
1	25	1	10	1	10	1	5	—	—	1	2112	1	182	1	40	9	64	1	12	95	3728	
15	393	15	147	15	187	5	43	4	23	15	29843	14	2359	12	482	106	1688	7	68	1347	54758	

KLASSILASKURITE JA KÜTTIDE JUURDEKASV % -ES.

1. XII 1934. - 30. XI 1935.

Arvud kujude peal tähendavad kl. laskurite ja küttide protsenti kaitseliitlaste üldarvust.

Lääne Tartumaa Võru Pärnu Saaremaa Pärnum. Sakalim. Harju Peitseri Valga Tallinna Järva Narva Tartu Viru
 +29 +34 +9 +15 -6 +14 +13 +9 +2 +4 +11 +3 -3 -4 -3
 Mustad kujud - 1934/35. a. kl. laskurite ja küttide % k/l üldarvust.
 Valged kujud - 1933/34 a. kl. laskurite ja küttide % k/l üldarvust

Joon. 7.

tegema võimalikuks, et laskeradade võrk tiheneks mitmekordselt, sest laskeosav rahvas on kindlaimaks alusmüüriks iseseisvale Eestile.

8. Laskemoona ümberkohendamine ja täpsuslaskemoona valmistamine.

Vähe on sellest, et mees oskab meisterlikult käsitada oma relva, arvestades kõiki väliseid mõjusid, mis tule tagajärgi võivad halvata. Et saavutada kõrgeid laske-tagajärgi, peab olema hea relv. Veel tähtsam on hea täpsuslaskemoon. Heade täpsusrelvade küsimusest on üle saadud, sest meie arsenalis valmistatud täpsusrelvad, eriti viimane mudel, et jäta soovida. Raskem küsimus on hea laskemoona hankimine. Uut laskemoona maailmaturult ei suuda me massi tarvituseks muretseda ja laskureile endile käib täpsuslaskemoona ostmine üle jõu. Seepärast on rea katsete najal ja praktiliste kogemuste põhjal konstrueeritud vastavad abinõud padrunite kvaliteedi tõstmiseks, s. o. rohu ühtlaseks kaalumiseks padrunisse ja vana ebahütlase kuuli asendamiseks täpse kuuliga.

Padrunite ümberkohendamine on löönud kõikjal läbi ja padrunite ümberkohendamise teel nende kvaliteedi tõstmisega oleme oma laske-tagajärgi järjekindlalt parandanud. Kõik kaitseliidus peetavad laskevõistlused viiakse läbi kas ümberkohendatud või eriti valmistatud täpsuslaskemoonaga. Kui suure summa meie laske-sportlased on omast taskust kulutanud iga aasta parema laskemoona hankimisel, on raske ütelda, kuid aukartust äratav on kogusumma kindlasti.

III. Karikavõistlused.

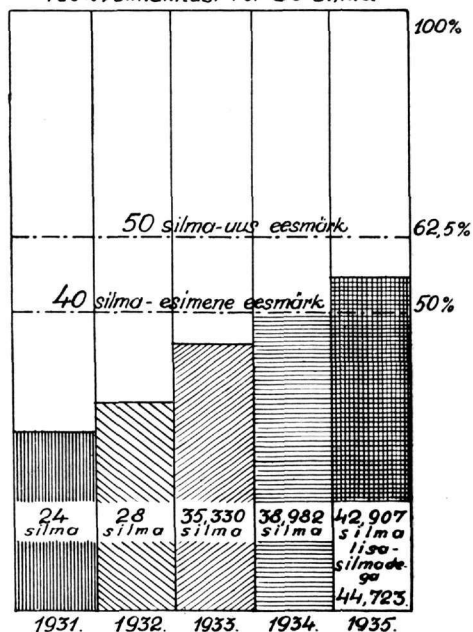
1. Sõjapüüsi karikavõistlused.

Laskeasjanduslik tegevus kaitseliidus areneb kahes suunas: 1) laskesportlik tegevus — ülesandega välja koolitada häid täpsuskütte ja 2) massiline laskmine — ülesandega välja koolitada häid laskureid. Viimases tegevuses on suur tähtsus karikavõistlustel. Kui kaitseliidu karikavõistluste sõjapüüsi keskmine tu-

lemus 1931. a. oli 24 silma, 1932. a. — 28 silma, 1933. a. — 35,33 silma, 1934. a. — 38,98 silma 80 võimalikust, siis 1935. a. oli keskmine tulemus 42,9 silma ja ühes lisasilmadega — 44,72 silma (joon. 8).

Karikavõistluste keskmine lasketase.

100% võimalikust või 80 silma

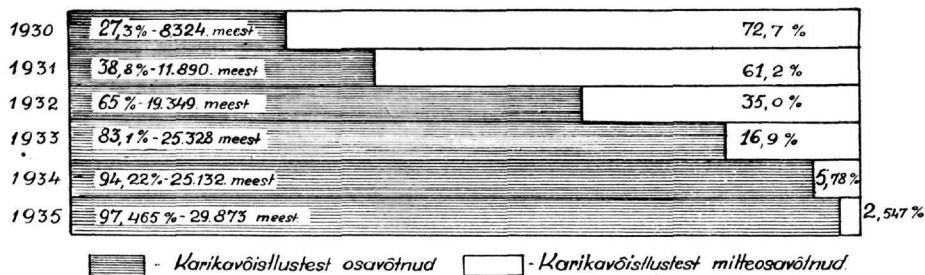

Joon. 8.

Seega esimene eesmärk — karikavõistlustel välja lasta keskmiselt vähemalt 40 silma iga tegevliikme kohta — on saavutatud.

Tegevust on krooninud edu. See ei tähenda, et võime jääda puhkama. Seisak tooks kaasa tagasimineku. Seame üles uue eesmärgi: iga üksus laseb

Kaitseliitlaste tegevliikmete arvuline ja suhteline osavõtt karikavõistl. 1930.-35. a.

Joon. 9.

välja karikavõistlustel iga tegevliikme kohta 50 silma (lisasilmad kaasa arvatud).

Võime loota, et kõik kaitseliidu üksused lähima kolme aasta jooksul selleni välja jõuavad. Et see suurt raskust ei sünnita, tõendavad need üksused, kes selle normi ammu ületanud.

Sõjapüssi karikavõistlustest möödunud aastal võttis osa 29873 kaitseliitlast või 97,465% kaitseliidu tegevliikmete arvust.

Varematel aastatel oli võistlustest osavõtjate arv (joon. 9):

1930. a. —	8324 kaitseliitl.	või 27,3%	tegevliikm. arv.
1931. a. —	11890	” ”	38,8%
1932. a. —	19349	” ”	65,0%
1933. a. —	25328	” ”	83,1%
1934. a. —	25132	” ”	94,22%

Võib konstateerida karikavõistlustest osavõtu püüvat tõusu.

Karikavõistlustest osavõtjate üksuste % on tõusnud 99,8 peale.

Võib öelda — kõik üksused on korraldanud sõjapüssi karikavõistlused.

Kõik kaitseliitlased, kellel üldse laskepäevadel oli võimalik minna laskerajale, on 1935. a. karikavõistlustest osa võtnud. Nii on karikavõistlused kujunenud kaitseliitlaste ühtekuuluvuse ja kaitseliidu kõigi jõudude koondamise võimsaks tunnuseks. Nad on jõulisimad ja tagajärjerikkaimad tegevused kaitseliidus.

Osavõtt sõjapüssi karikavõistlustest malevates.

Nr. nr.	Malevad	Võistlustest osavõtjate arv	Osavõtt võistlustest üksustes		Karikavõistlustest osavõtu % 1934. a.
			Tegevliikmete arv võistluspäevadel	Võistlustest osavõtu %	
1	Sakalamaa . .	2124	2124	100	100
2	Petseri	620	620	100	100
3	Tartu	2163	2163	99,769	94,9
4	Lääne	1888	1894	99,683	96,6
5	Viru	2701	2721	99,265	95,0
6	Pärnu	633	640	98,906	93,3
7	Harju	2822	2877	98,297	91,0
8	Pärnumaa . . .	2371	2431	97,532	92,1
9	Tartumaa	4235	4372	96,752	94,3
10	Tallinna	2619	2726	96,075	95,7
11	Saaremaa	1135	1185	95,781	89,7
12	Järva	2327	2402	92,673	96,4
13	Narva	816	881	92,622	92,3
14	Võru	2112	2187	92,181	94,8
15	Valga	1307	1424	91,791	86,68
Kokku		29873	30652	97,465	

Kõik malevad on üle 91% laskureid välja toonud. Sakalamaa ja Petseri malevates on kaiks aastat järge-mööda kõik mehed väljas olnud. Üldiselt kõigis malevais on karikavõistlustest osavõtjate % tõusnud, välja

arvatud Järva ja Viru malevad, kus osavõtjate % näitab väikest tagasiminekut.

Osavõtjate % pooldest oli möödunud aastal viimasel kohal Valga malev (86,58%) ja Valga malev on ka käesoleval aastal jäänud viimasele kohale (91,465%). Loodan, et Valga malev juba järgnevatel karikavõistlustel oma koha teistele loovutab.

Osavõtnud üksuste arv ja protsent.

Nr. Nr.	Malevad	Võistluste-õiguslike üksuste arv	Osavõtjate üksuste	
			arv	%
1	Tartumaa	79	79	100
2	Harju	61	61	100
3	Sakalamaa . . .	54	54	100
4	Võru	44	44	100
5	Järva	46	46	100
6	Lääne	41	41	100
7	Saaremaa	25	25	100
8	Pärnumaa	35	35	100
9	Valga	24	24	100
10	Tallinna	17	17	100
11	Petseri	18	18	100
12	Narva	14	14	100
13	Tartu	11	11	100
14	Pärnu	9	9	100
15	Viru	43	42	98
Kokku		521	520	99,8

Üksuste osavõtt karikavõistlustest on tõusnud 1934. a. 482 üksuselt 1935. a. 520 üksusele ehk 99,6%-lt 99,8%-le. Ainult Viru maleva Põhja-Peipsi üksik rühm, formeeriti karikavõistluste lõpu ajajärgul, ei võtnud võistlustest osa.

100% üksused.

1933. a. oli 100% üksusi, s. o. neid, kus kõik mehed võistlustel välja tulid — 152 ja 1934. a. 248 ehk 51%. 1935. a. tõusis nende üksuste arv 375-le ehk 72%-le kogu võistlusteõiguslike arvust.

Võistluste tulemused.

a) Kaitseliidu ja malevate üldlaske-tase.

Laske üldtase sõjapüssist laskmises on kogu kaitseliitlaste kolmekümne-tuhandelises laskurite peres tõusnud 1934. a. 38,982 silmalt 44,723 silmale 1935. aastal. Kui sellest maha arvata 1935. a. maksmat pandud sisekaitsemeestele antavad lisasilmad, on 1935. a. keskmine tulemus 42,907 silma iga nimekirjas seisva tegevliikme kohta. Võime kinnitada lasketase-me tõusu, kuid üle kaitseliidu kokkuvõetuna meie laske-tase annab end veel tõsta. See ongi meie tulevase töö lähem eesmärk — siht esialgu on 50 silma.

Malevate keskmised parimad ja nõrgimad tule-mused on toodud alljärgnevas tabelis:

b) Kaitseliidu ja malevate lasketase

(malevate paremus järjekorras).

Nr.	Malevad	Maleva keskmine tulemus		Nõrgima üksuse keskmine		Parima üksuse keskmine		Keskmine tulemus 1932. a.	Keskmine tulemus 1933. a.	Keskmine tulemus 1934. a.	Keskmise taseme tõus aasta jooksul	Keskml. taseme tõus sisekaitsemeeste lisasilmadega
		Lisa-silma-deta	Lisa-silma-dega	Lisa-silma-deta	Lisa-silma-dega	Lisa-silma-deta	Lisa-silma-dega					
1	Sakalamaa . . .	48,799	50,512	36,862	40,615	64,916	64,916*	25,9	36,051	45,849	2,950	4,663
2	Võru	46,097	48,488	24,921	26,444	63,273	65,692	28,5	38,807	43,687	2,410	4,801
3	Petseri	47,579	48,466	33,800	34,846	59,453	60,094	37,0	43,412	44,611	2,968	3,855
4	Tartumaa	47,191	47,571	26,611	26,648	65,088	68,853	30,0	39,775	42,887	4,304	4,684
5	Lääne	46,316	47,513	38,389	38,389*	60,276	62,021	28,0	42,546	42,312	4,004	5,201
6	Pärnu	43,564	47,033	35,542	36,373	58,071	58,171*	30,0	35,859	35,809	7,755	11,224
7	Tartu	45,398	46,459	38,011	39,759	49,933	49,947	27,4	34,382	38,355	7,043	8,104
8	Saaremaa	43,774	45,329	31,171	31,285	52,203	57,932	34,7	40,145	40,858	2,916	4,471
9	Harju	43,060	44,881	29,818	30,250	63,575	65,939	30,0	32,734	36,795	6,265	8,086
10	Järva	41,278	43,521	25,966	26,566	62,931	66,655	20,0	30,455	38,621	2,657	4,900
11	Narva	40,809	42,455	27,940	28,926	52,981	55,774	22,7	34,775	38,863	1,946	3,592
12	Pärnumaa	39,277	41,846	27,647	32,764	45,366	48,591	25,0	30,522	34,325	4,952	7,521
13	Tallinna	39,194	41,779	17,869	22,737	65,571	65,761	26,4	34,439	36,612	2,582	5,167
14	Valga	37,368	39,454	21,792	24,902	51,107	58,178	28,5	30,078	34,565	2,803	4,889
15	Viru	36,779	37,812	26,265	28,711	53,846	55,218	26,3	30,312	32,759	4,020	5,053
		42,907	44,723					28,0	35,330	38,982	3,925	5,741

* Üksuses sisekaitsemehi ei olnud.

Kõik malevad sõjapüüdist laskmises on märgata-
vaid edusamme teinud, — eriti aga Pärnu, Tartu ja
Harju malevad. Ehk küll 1930. a. ülesseatud esimene
eesmärk kogu kaitseliidu kohta (keskmine tulemus 40
silma) on saavutatud, suurem osa malevaid seda tundu-
valt isegi ületanud, peame siiski märkima, et neli ma-
levat — Viru, Valga, Tallinna ja Pärnu-
maa — ei ole veel üldist nõutud lasketaset saavutanud.

c) Üksikmeeste lasketase.

Võistlustest osavõtjate üksuste nimekirjades sei-
sis võistluspäeval 30.652 tegevliiget ja võistlustest
võttis osa 29.873, seega 97,465%.

Tulemuste poolest võistlejad osutusid:

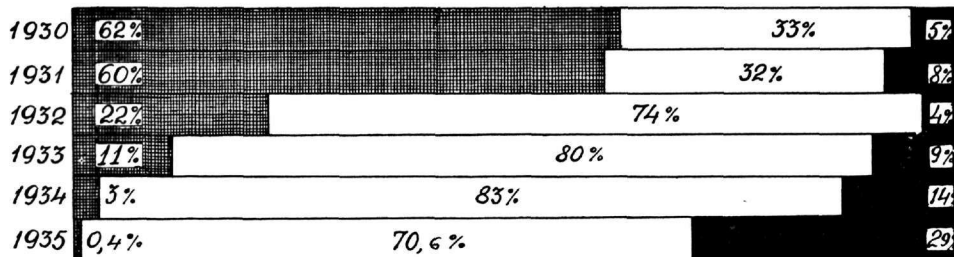
- 1) nõrkadeks (0—25 silma) — 3155 meest või 10,56%
- 2) rahuldavateks (26—50 silma) — 14078 meest või 47,12%

Tabel nr. 19.

Malevate ringide lasketasapind

Järjekorra nr. nr.	1. ring, linna-mlvk.																2. ring, maakompaniid																3. ring, eskadronid																4. ring, patareid																5. ring, ü. jalav. rühmad															
	Nõrgad 0—25 s.				Rahuld. 26—50 s.				Häid 51—70 s.				Eeskujul. 71 ja rohkem				Nõrgad 0—25 s.				Rahuld. 26—50 s.				Häid 51—70 s.				Eeskujul. 71 ja rohkem				Nõrgad 0—25 s.				Rahuld. 26—50 s.				Häid 51—70 s.				Eeskujul. 71 ja rohkem																																			
	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.																																								
1	Sakalamaa	15	1	104	10	80	14	1	4	25	2	270	36	365	51	15	33	15	1	137	11	82	11	5	3			26		35	4	2	15	1	232	17	311	21	9																																									
2	Võru	14		71	10	49	22	5	6	44	1	371	29	366	64	3	3	1		31	7	9											34	2	325	30	380	38	16																																									
3	Petseri									3		84	2	78	9																				22	1	96	5	80	4	1																																							
4	Tartumaa									209	17	1003	90	1145	166	83	94																	100	6	422	44	415	78	33																																								
5	Lääne									57	2	753	43	491	47	9	28																																																															
6	Pärnu	13		61	20	68	31	1	12																																																																							
7	Tartu	74	2	874	43	542	51	12	17																																																																							
8	Saaremaa									64	3	479	32	384	45	14	26																																																															
9	Harju									241	13	1048	86	715	103	18	59																																																															
10	Järva									160	9	590	70	414	63	5	14	13	1	95	10	126	5	10	6																																																							
11	Narva	34	4	83	13	80	9	4	4	33	2	134	15	133	19	4	11																																																															
12	Pärnumaa									249	26	1058	123	616	144	2	44																																																															
13	Tallinna	317	42	758	148	603	170	26	94																																																																							
14	Valga	14	2	123	25	50	25		9	105	5	329	42	254	28																																																																	
15	Viru	52	6	103	11	41	8	1	3	501	15	838	43	455	58	6	19																																																															
		533	57	2177	280	1513	330	50	149	1691	95	6957	611	5416	797	164	369	60	2	370	32	274	18	16	9	160	11	483	35	308	34	6	11	344	24	1888	166	1845	225	76																																								

Karikavõistlustest osavõitnud üksuste lasketase.

- nõrgad üksused / üksuse keskmine 0-25 s. - 80-st võimalikust /
 - rahuldavad üks. / üksuse keskmine 26-50 s. - 80-st võimalikust /
 - head üksused / üksuse keskmine 51-80 s. - 80st võimalikust /

Joon. 10.

3) headeks (51—70 silma) 11595 meest või 38,81%
 4) eeskujulikeks (71 ja enam silma) — 1045 meest või 3,51%.

Kokku: 29.873 meest või 100%.

Võrreldes möödunud aastaga on nõrkade laskurite arv vähenenud 6,74% võrra, rahuldavate laskurite arv vähenenud 2,58%, sellevastu heade laskurite arv suurenenud 7,01% ja eeskujulike arv 2,31% võrra.

d). Laskuringide lasketase.

Võrreldes tehtud tööd laskuringides märgime edu kõigis ringides. 5. ring (üksikud jalaväe rühmad) on

tulnud teiselt kohalt esikohale. 2. ring (maakompaniid) seisab neljandal kohal. Ka 1933. a. ja 1934. a. kuulus neile neljas koht.

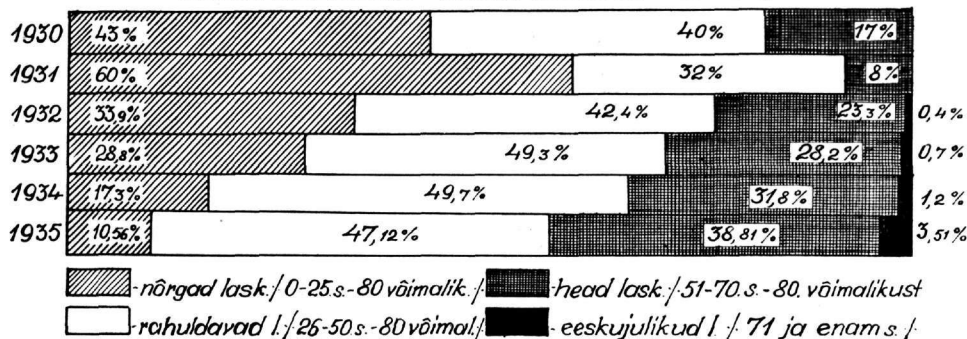
Laskuringide lasketase malevates on toodud tabelis lhk. 550.

Tabelit jälgides paneme tähele, et seitsmes malevas on nõrku laskureid-rindemehi üle 10%. Iseäranis suur nõrkade rindemeeste protsent on Viru (27,27%) ja Tallinna (19,3%) malevates. Iga kaitseliitlane-rindemees peab olema vähemalt rahuldav laskur. Nõrku laskureid meil ei ole — see olgu püüdeks.

(malevate paremuse järjekorras).

6. ring, ü. ratsarhm.						7. ring, mlv. vähem. allüks., mis alluv. otse mlv. pealik.						Kokku laskureid												Kokku laskureid									
Nõrku 0-25 s.		Rahuld. 26-50 s.		Häid 51-70 s.		Eeskujul. 71 ja rohkem		Nõrku 0-25 s.		Rahuld. 26-50 s.		Häid 51-70 s.		Eeskujul. 71 ja rohkem		Nõrku 0-25		Nõrkade %%		Rahuld. 26-50		Rahuldavate %%		Häid 51-70		Heade %%		Eeskujul. 71 ja rohkem		Eeskujulikkude %%		A r v	Maleva keskm. silm
Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.	Rindemeh.	Sisek. meh.		
9	1	32	1	1	3	3	1	56	2	51	3	2	1	73	6	3,87	2,50	834	76	44,27	31,67	941	104	49,95	43,33	36	54	1,91	22,50	2124	50,512		
5	1	27	4	1	3	3	1	14	3	55	3	5	1	98	3	5,34	1,08	817	80	44,52	28,88	882	131	48,07	47,29	38	63	2,07	22,75	2112	48,488		
12	1	21	4	1	3	3	1	76	3	65	5	1	1	36	1	6,19	2,63	254	11	43,64	28,95	284	19	48,79	50,00	8	7	1,38	18,42	620	48,466		
11	1	10	1	1	3	3	1	48	3	48	3	7	1	348	24	9,47	4,30	1558	138	42,38	24,73	1655	254	45,02	45,52	116	142	3,13	25,45	4235	47,571		
15	1	9	1	1	3	3	1	53	10	25	3	1	1	70	2	4,06	1,23	950	62	55,07	38,04	688	67	39,88	51,10	17	32	0,99	19,63	1888	47,513		
12	1	1	1	1	1	1	1	175	14	79	11	4	3	33	1	6,40	0,85	288	42	55,81	35,90	189	51	36,93	43,59	6	23	1,16	19,66	633	47,033		
20	1	1	1	1	1	1	1	199	17	88	12	2	2	117	3	5,84	1,89	1198	66	59,78	41,51	673	71	33,58	44,65	16	19	0,80	11,95	2163	46,459		
1	1	1	1	1	1	1	1	22	4	28	6	4	3	67	3	6,60	2,50	516	36	50,84	30,00	418	51	41,18	42,50	14	30	1,38	25,00	1135	45,329		
8	1	21	1	1	1	1	1	28	1	44	4	5	8	267	14	10,63	4,50	1280	97	50,95	31,19	942	126	37,50	40,52	23	73	0,92	23,79	2822	44,881		
1	1	46	10	23	4	1	6	26	3	25	11	2	3	248	18	12,24	6,00	1009	132	49,78	44,00	746	113	36,80	37,67	24	37	1,18	12,33	2327	43,521		
5	2	9	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	95	7	13,21	7,22	330	36	45,90	37,11	283	34	39,36	35,05	11	20	1,53	20,62	816	42,455		
11	1	16	1	1	1	1	1	10	4	29	8	10	6	1	1	264	32	13,11	8,94	1116	131	55,44	36,59	630	151	31,30	42,18	3	44	0,15	12,29	2371	41,846
5	1	9	1	1	1	1	1	25	2	63	8	1	1	410	50	19,30	10,12	935	166	44,00	33,60	747	180	35,15	36,44	23	98	1,55	19,84	2619	41,779		
11	1	16	1	1	1	1	1	1	1	81	7	7	3	144	10	12,73	5,68	585	76	51,72	43,18	401	65	35,46	36,93	1	25	0,09	14,21	1307	39,454		
5	1	9	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	684	27	27,27	13,99	1196	63	47,69	32,64	621	78	24,76	40,42	7	25	0,28	12,95	2701	37,812		
40	3	182	11	156	10	10	3	126	9	809	77	588	81	31	31	2954	201	11,24	5,58	10866	1212	48,98	33,66	10100	1485	38,44	41,52	353	692	1,34	19,24	29873	44,723

Karikaõistlustest osavõtruid laskurite lasketasem.

Joon. 11.

Laskuringide lasketase.

Nr.	Ringid	Osavõtjate arv	Nõrku 0-25 s.		Rahuldavaid 6-50 s.		Häid 51-70 s.		Eeskujulikke, 71-80 ja enam s.		Keskmine silm		Keskmine silm 1933. a.	Keskmine silm 1934. a.	Keskmine tase ühes lasilmasdega tõusnud aasta jooksul
			Arv	%	Arv	%	Arv	%	Arv	%	Lisa-silmasdega	Lisa-silmasdeta			
1	5. ring, üksik. jal. rühmad	4688	368	7,85	2054	43,81	2070	44,16	196	4,18	47,043	45,375	38,764	42,035	5,008
2	7. ring, malevale alluvad eriuksused . .	1752	135	7,71	886	50,57	669	38,18	62	3,54	45,511	44,069	32,679	40,960	4,551
3	3. ring, eskadronid . .	781	62	7,94	402	51,47	292	37,39	25	3,20	44,906	44,091	34,662	42,419	2,487
4	2. ring, maakompaniid	16100	1786	11,09	756	4,700	6213	38,59	533	3,32	44,467	42,668	35,738	39,083	5,378
5	1. ring, linna-malevkonnad	5089	590	11,59	2457	48,28	1843	36,22	199	3,91	44,409	41,864	34,477	37,159	7,250
6	6. ring, üksik. ratsarühmad	415	43	10,36	193	46,51	166	40,00	13	3,13	44,065	43,497	32,385	36,967	7,098
7	4. ring, patareid	1048	171	16,32	518	49,43	342	32,63	17	1,62	39,193	38,073	31,805	32,097	7,097
Kokku:		29875	3155	10,56	14078	47,12	11595	38,81	1045	3,51	44,731	42,916	35,330	38,982	5,741

Üksuste tulemused laskuringides.

1. ring — linna-malevkonnad (malevkondade paremus järjekorras).

Järjekorra nr. nr.	Malev	Üksus	Tegevliikmete arv	Osavõtjaid karika-võistlustest			Üksikmeeste tulemused										Hinne
				Rindemehi ja noori	Sisekaitsemehi	Osavõtjate %	Nõrku 0-25 s.	Nõrkade %	Rahuld. 26-50	Häid 51-70	Eeskujul. 71-80	Rindemehi ja noori	Sisekaitsemehi	Üksuse keskmine lasilmasdeta	Üksuse keskmine lasilmasdega		
Suuremad malevkonnad (300 meest ja rohkem.)																	
1.	Tartu	IV malevkond	431	430	1	100	19	—	4,42	0	177	235	—	—	49,933	49,947	R
2.	Tallinna	Lõuna mlvk.	306	253	48	98,03	38	2	15,02	4,17	108	133	7	13	44,693	47,294	R
3.	Tartu	III	329	321	8	100	11	—	3,42	0	181	135	2	—	46,818	47,000	R
4.	"	II	317	275	37	98,4	12	2	4,36	5,41	240	45	2	11	44,148	46,565	R
5.	"	Õppur	312	307	5	100	17	—	5,45	0	175	114	6	—	46,064	46,247	R
6.	Tallinna	Põhja	390	283	95	96,92	37	13	13,07	13,68	155	147	4	22	41,585	45,205	R
7.	"	Kalevi	310	251	54	98,39	51	5	20,48	9,80	140	101	4	4	39,484	41,341	R
8.	"	Toompea	332	276	46	96,93	80	3	28,99	6,52	151	81	—	7	34,861	36,596	R

Järjekorra nr. nr.

Malev	Üksus	Tegevliikmete arv	Osavõtjaid karika-võistlustest			Üksikmeeste tulemused					Häid 51-70	Eeskujul. 71-80	Üksuse keskmine lisasilmadega	Üksuse keskmine lisasilmadega	Hinne	
			Rindemehi ja noori	Sisekaitse-mehi	Osavõtjate %	Rindemehi ja noori	Sisekaitse-mehi	Rindem. ja noorte	Sisekaitse-meeste	Rahuld. 26-50						Sisekaitse-mehi
1. Pärnu	Pärnu linna mlvk.	206	142	64	100	13	—	9,16	0	81	99	1	12	44,839	50,820	H
2. Tallinna	Sadama	168	114	54	100	15	4	13,02	7,41	64	70	2	13	43,500	48,583	R
3. Sakala	Viljandi	229	200	29	100	15	1	7,50	3,45	114	94	1	4	45,065	47,166	R
4. Tartu	V. R. Ven.	231	169	62	100	15	—	8,93	0	144	64	2	6	42,896	46,922	R
5. Võru	Linna	181	139	38	97,79	14	—	10,07	0	81	71	5	6	42,133	46,885	R
6. Tallinna	Kopli	82	59	23	100	12	4	20,34	17,39	26	83	1	6	42,671	46,670	R
7. „	Raut. üks. ptl.	184	136	47	99,46	22	2	16,10	4,29	78	68	3	10	41,820	45,462	R
8. „	Ida	210	155	52	98,57	30	6	19,35	11,54	78	77	2	14	39,828	44,495	R
9. „	Nõmme	81	61	20	100	13	—	21,31	0	42	20	1	5	39,704	44,049	R
10. Narva	Narva	244	201	30	95,95	34	4	16,91	13,33	96	89	4	4	41,172	43,371	R
11. Viru	Rakvere I	225	197	28	100	52	6	26,39	21,43	114	49	1	3	35,115	36,893	R
12. Tallinna	Tehn.	154	117	14	85,07	19	3	16,24	20,43	64	43	2	—	34,123	35,370	R
13. Valga	Linna	291	187	61	85	14	2	7,72	3,28	148	75	—	0	30,615	34,910	R
Kokku:		5213	4273	816	97,64	533	57	12,48	6,99	2457	1849	50	149	41,864	44,409	

Linna-malevkondadest on tulnud esikohale Pärnu linna malevkond 50,820 silmaga. Möödunud aastal oli Pärnu linna malevkond 11. kohal. Suured hüpped ettepoole on veel teinud Tallinna maleva Nõmme, Sadama

ja Tartu maleva II ja IV malevkonnad, viimased vaatamata oma 50% arvulisele kasvule. Teised malevkonnad püsivad oma möödunud aasta kohtade läheduses.

2. ring — maakompaniid.

Järjekorra nr. nr.

Malev	Üksus	Tegevliikmete arv	Osavõtjaid karika-võistlustest			Üksikmeeste tulemused					Häid 51-70	Eeskujul. 71-80	Üksuse keskmine lisasilmadega	Üksuse keskmine lisasilmadega	Hinne	
			Rindemehi ja noori	Sisekaitse-mehi	Osavõtjate %	Rindemehi ja noori	Sisekaitse-mehi	Rindem. ja noorte	Sisekaitse-meeste	Rahuld. 26-50						Sisekaitse-mehi
1. Harju	Saku komp.	27	18	10	100	—	—	0	0	3	14	2	3	58,230	66,222	H
2. „	Kernu	33	28	5	100	—	—	0	0	—	27	2	4	63,575	65,939	H
3. Lääne	Loodna	47	40	7	100	—	—	0	0	6	36	1	4	60,276	62,021	H
4. Tartumaa	Kokora	62	52	10	100	2	—	3,85	0	11	38	2	9	58,919	61,081	H
5. „	Vesneri	63	54	9	100	2	—	3,70	0	10	43	3	5	57,651	60,539	H
6. „	L-Tähkvere	63	63	—	100	1	—	1,59	0	6	51	5	—	59,571	59,571	H
7. Harju	Hageri	64	61	3	100	1	—	1,80	0	8	52	1	2	58,828	59,493	H
8. Tartumaa	Alatskivi	78	68	4	91,10	—	—	0	0	3	53	13	3	58,963	59,436	H
9. „	Vaimastvere	63	58	5	100	1	—	1,72	0	8	50	3	1	58,190	59,142	H
10. „	Mustvee	77	63	9	93,50	2	—	3,17	0	11	38	16	5	56,416	58,206	H
11. Valga	Koorküla	56	47	9	100	—	—	0	0	14	38	—	4	55,107	58,178	H
12. Tartumaa	Maarja	60	61	9	100	—	—	0	0	14	36	5	5	56,333	58,133	H
13. Saaremaa	Kuressaare	59	38	21	100	—	21	0	4,76	16	35	1	6	52,203	57,932	H
14. Sakalamaa	Kesk mlvk. I	66	56	10	100	—	—	0	0	15	45	3	3	55,439	57,621	H
15. Võru	Erastvere	55	48	7	100	—	—	0	0	11	39	2	3	55,327	57,254	H
16. Harju	Kiiu	47	40	7	100	—	—	0	0	17	23	3	4	54,255	57,149	H
17. Tartumaa	Ranna	60	46	14	100	1	—	2,17	0	17	34	3	5	54,533	57,100	H
18. Harju	Nabala	34	30	4	100	—	—	0	0	10	20	1	3	54,882	56,705	H
19. Sakalamaa	Paistu	69	57	12	100	—	—	0	0	20	45	—	4	52,971	56,304	H
20. Narva	N.-Jõesuu	53	46	7	100	2	—	4,35	0	14	29	2	6	52,981	55,774	H
21. Sakalamaa	Suure-Jaani	73	62	11	100	—	—	0	0	19	50	—	4	53,329	55,356	H
22. Viru	Kunda	78	65	13	100	—	—	0	0	28	48	2	—	53,846	55,218	H
23. Tartumaa	Sootaga	63	56	7	100	1	—	1,79	0	13	47	2	—	54,238	55,190	H
24. Järva	Paide	75	66	9	100	2	—	3,03	0	19	52	—	2	52,750	54,627	H
25. Võru	Misso	54	50	4	100	—	—	0	0	20	29	3	2	53,519	54,111	H
26. „	Urgaste	71	64	7	100	—	—	0	0	28	39	—	4	51,507	54,099	H
27. Tartumaa	Laeva	60	55	4	98,33	1	1	1,82	25,00	16	36	4	1	53,217	53,950	H
28. Narva	Vaivara mlvk. 6.	51	45	6	100	2	—	4,44	0	18	26	2	3	52,059	53,942	H
29. Sakalamaa	Kõo	66	47	19	100	—	—	0	0	28	33	3	2	48,939	53,924	H
30. Tartumaa	Elistvere	60	52	8	100	1	—	2,38	0	22	33	3	1	51,666	53,566	H
31. Sakalamaa	Suure-Kõpu	50	46	4	100	—	—	0	0	14	34	—	2	51,060	53,380	H

Järjekorra nr. nr.	Malev	Üksus	Tegevliikmete arv	Osavõtjaid karika- võistlustest			Üksikmeeste tulemused					Hinne					
				Rindemehi ja noori	Sisekaitse- mehi	Osavõtjate %	Nörku 0—25 s.	Nörkade %	Rahuld. 26—50	Häid 51—70	Rindemehi ja noori		Sisekaitse- mehi	Üksuse keskmine lisasilmadega	Üksuse keskmine lisasilmadega		
32. Sakalamaa	Adavere	komp.	58	50	8	100	1	—	2,00	0	25	28	—	4	50,828	53,172	H
33. Tartumaa	Saadjärve	"	88	75	13	100	1	—	1,33	0	33	52	1	1	51,125	53,102	H
34. Sakalamaa	Olustvere	"	62	55	7	100	2	—	3,64	0	21	34	2	3	49,758	52,790	H
35. Lääne	Noarootsi	"	61	61	—	100	—	—	0	0	24	37	—	—	52,689	52,689	H
36. Tartumaa	Laiuse	"	64	53	10	98,40	2	—	3,77	0	20	37	1	3	49,595	52,687	H
37. Valga	Tõrva	"	63	58	6	100	1	—	1,72	0	23	36	—	3	51,460	52,630	H
38. Tartumaa	Krüüdneri	"	60	56	4	100	1	—	1,79	0	26	27	6	—	52,083	52,583	H
39. "	Meeksi	"	74	67	7	100	2	—	2,99	0	32	36	3	1	50,946	52,405	H
40. Harju	Kodasoo	"	88	76	6	93,18	—	—	0	0	22	55	3	2	51,011	52,170	H
41. Tartumaa	Kavastu	"	95	75	20	100	9	1	1,20	5,00	25	48	2	10	48,905	52,168	H
42. Viru	Vohnja	"	37	36	1	100	1	—	2,80	0	13	23	—	—	52,054	52,162	H
43. Lääne	Kõrgessaare	"	43	37	6	100	—	—	0	0	21	19	—	3	49,953	51,953	H
44. Sakalamaa	Tarvastu	"	74	67	7	100	—	—	0	0	37	33	3	1	50,284	51,878	H
45. Võru	Orava	"	44	41	3	100	1	—	2,44	0	15	27	—	1	50,591	51,863	H
46. Tartumaa	Ulila	"	69	58	11	100	2	1	3,45	9,09	26	37	—	3	48,551	51,623	H
47. Saaremaa	Pihtla	"	75	71	4	100	7	—	9,86	0	21	43	2	2	50,360	51,400	H
48. Viru	Saksi	"	53	47	6	100	3	1	6,38	16,66	19	28	1	1	50,566	51,396	H
49. Viru	Jõhvi valla	"	57	49	8	100	1	—	2,04	0	24	27	2	3	49,863	51,386	H
50. Sakalamaa	Keskmalevk. 2.	"	57	51	6	100	2	—	3,92	0	22	29	2	2	49,596	51,316	H
51. Võru	Vastseliina	"	61	57	4	100	—	—	0	0	28	31	—	2	50,590	51,311	H
52. Harju	Staabi	"	82	74	8	100	—	—	0	0	40	41	—	1	50,354	51,207	H
53. Saaremaa	Loona	"	44	39	5	100	2	—	5,13	0	13	26	1	2	49,455	51,136	H
54. Järva	Ambla	"	65	54	11	100	—	—	0	0	30	34	1	—	49,077	51,015	H
55. Viru	Salla	"	57	50	7	100	1	—	2,00	0	28	26	—	2	48,702	50,772	H
56. Sakalamaa	Vastsemõisa	"	60	56	4	100	1	—	1,79	0	24	34	1	—	50,283	50,716	H
57. Saaremaa	Maasi	"	52	50	2	100	—	—	0	0	23	28	—	1	49,922	50,692	H
58. "	Uuemõisa	"	76	60	16	100	—	—	0	0	36	34	1	5	46,985	50,618	H
59. Võru	Vana-Antsla	"	73	61	12	100	2	—	3,28	0	35	32	2	2	47,934	50,397	H
60. Petseri	Meremäe	"	61	55	6	100	1	—	1,82	0	28	30	—	2	48,426	50,230	H
61. Narva	Vaivara mlvk. 4.	"	54	46	8	100	4	—	8,69	0	16	34	—	—	48,241	50,185	H
62. Harju	Kõnnu	"	60	57	3	100	2	—	3,51	0	28	29	—	1	49,066	50,167	H
63. Tartumaa	Kaarepere	"	62	57	5	100	3	—	5,26	0	25	31	—	3	49,113	50,145	H
64. Lääne	Veltsa	"	31	31	—	100	1	—	3,23	0	15	15	—	—	50,096	50,096	H
65. Valga	Kuigatsi	"	97	81	16	100	6	—	7,40	0	40	47	—	4	47,010	49,773	R
66. Järva	Koigi	"	85	71	14	100	6	—	8,45	0	33	44	—	2	48,047	49,718	R
67. Võru	Võru	"	106	83	19	96,23	1	—	1,20	0	48	48	1	4	46,066	49,557	R
68. Lääne	Kärdla	"	67	61	6	100	3	—	4,92	0	30	31	2	1	47,881	49,373	R
69. Tartumaa	Rasina	"	60	53	7	100	—	—	0	0	30	30	—	—	48,417	49,316	R
70. Lääne	Vaikna	"	31	30	1	100	1	—	3,33	0	16	13	—	1	48,548	49,258	R
71. Petseri	Väraska	"	66	62	4	100	1	—	1,61	0	33	31	—	1	48,227	49,190	R
72. Võru	Antsla	"	52	41	11	100	2	—	4,88	0	27	20	—	3	45,327	49,173	R
73. Sakalamaa	Keskmalevk. 3.	"	26	17	9	100	—	—	0	0	16	8	—	2	39,808	48,654	R
74. Pärnumaa	Saarde mlvk. 2.	"	93	78	14	98,92	3	—	3,85	0	54	31	—	4	45,366	48,591	R
75. Võru	Kasaritsa	"	64	60	4	100	1	—	1,67	0	33	29	—	1	47,797	48,546	R
76. Petseri	Mäe	"	52	48	4	100	1	—	2,08	0	25	26	—	—	47,289	48,360	R
77. Lääne	Piirsalu-Risti	"	57	54	3	100	—	—	0	0	32	24	1	—	47,788	48,350	R
78. Harju	Keila tehn.	"	73	63	10	100	4	—	6,35	0	34	30	2	3	45,164	48,342	R
79. "	Jõeletme	"	72	68	4	100	—	—	0	0	44	28	—	—	47,667	48,305	R
80. "	Rae	"	50	47	3	100	3	—	6,38	0	26	19	—	2	46,220	48,260	R
81. Saaremaa	Lümmada	"	51	47	4	100	1	—	2,13	0	26	23	—	1	47,544	48,215	R
82. Tartumaa	Torma	"	84	70	5	89,3	2	1	2,86	20,0	23	42	4	3	46,798	48,179	R
83. Pärnumaa	Tori mlvk. 1.	"	84	72	12	100	1	—	1,39	0	40	43	—	—	46,571	48,166	R
84. Lääne	Velise	"	64	54	10	100	—	—	0	0	38	23	—	3	45,937	48,125	R
85. Saaremaa	Kihelkonna	"	44	42	2	100	1	—	2,38	0	23	15	4	1	47,523	48,113	R
86. Tartumaa	Jõgeva	"	62	49	13	100	5	—	10,20	0	23	33	—	1	45,984	48,080	R
87. Harju	Paldiski	"	80	71	9	100	2	—	2,82	0	38	38	—	2	45,413	48,063	R
88. Lääne	Palivere	"	40	34	6	100	—	—	0	0	27	12	—	1	45,775	48,007	R
89. Võru	Vastse-Antsla	"	77	64	13	100	4	1	6,25	7,69	33	39	—	—	46,545	48,000	R
90. "	Veriora	"	51	46	4	98,04	1	—	2,17	0	23	26	—	—	46,333	47,941	R
91. Järva	Käru	"	102	87	15	100	3	1	3,45	6,67	56	39	1	2	45,179	47,863	R
92. Tartumaa	Raadi	"	64	57	7	100	3	—	5,26	0	34	25	—	2	45,781	47,781	R
93. Harju	Kuivajõe	"	26	25	1	100	—	—	0	0	15	11	—	—	47,077	47,769	R
94. Tartumaa	Mooste	"	64	58	6	100	6	—	10,34	0	25	32	—	1	45,516	47,641	R
95. Saaremaa	Kihelkonna m. raj.	"	41	34	7	100	1	—	2,94	0	20	19	—	1	44,390	47,561	R
96. "	Linnaümbr.	komp.	81	75	6	100	5	—	6,66	0	38	37	1	—	44,750	47,543	R
97. Lääne	Sinalepa	"	63	61	2	100	5	—	8,19	0	31	27	—	—	47,223	47,381	R
98. Harju	Rapla	"	41	36	5	100	2	2	5,55	40,0	22	13	1	1	45,609	47,365	R

Järjekorra nr. nr.	Malev	Üksus	Tegevliikmete arv	Osavõtjaid karika- võistlustest			Üksikmeeste tulemused					Hinne					
				Rindeme- hi ja noori	Sisekaitse- me- hi	Osavõtjate % 0-25 s.	Rindeme- hi ja noori 0-25 s.	Nõrkade % Nõrkade	Rahuld. 26-50	Häid 51-70	Eeskujul. 71-80		Üksuse keskmine lisasilmadega	Üksuse keskmine lisasilmadega			
99.	Saaremaa	Laimjala komp.	36	34	2	100	2	—	5,84	0	19	15	—	—	46,472	47,361	R
100.	Lääne	Märjamaa	66	62	4	100	1	—	1,61	0	38	26	1	—	46,969	47,272	R
101.	"	Lihula	91	86	5	100	3	—	3,49	0	57	28	2	1	46,519	47,241	R
102.	Tartumaa	Kuremaa	63	55	8	100	4	—	7,27	0	30	28	—	1	45,873	47,269	R
103.	Lääne	Oru	41	39	2	100	3	—	2,56	0	19	18	—	1	46,098	47,195	R
104.	Pärnumaa	Tori mlvk. 3.	53	43	10	100	1	—	2,33	0	29	22	—	1	44,245	47,150	R
105.	Järva	Koeru	96	94	2	100	5	—	5,31	0	51	40	—	—	46,673	47,145	R
106.	Lääne	Vigala	54	49	5	100	1	—	2,04	0	32	19	—	2	45,368	47,092	R
107.	"	Taebla-Võnnu	47	45	2	100	4	—	8,88	0	22	20	1	—	46,574	46,954	R
108.	Harju	Laitse	57	53	4	100	5	—	9,43	0	28	22	—	2	45,561	46,929	R
109.	"	Alavere	45	39	6	100	4	1	10,26	16,66	19	20	—	1	45,333	46,888	R
110.	"	H.-Risti	37	33	4	100	2	—	6,06	0	20	14	—	1	45,216	46,837	R
111.	Lääne	Massu	51	49	2	100	—	—	0	0	34	17	—	—	45,804	46,666	R
112.	Harju	Ingliste	28	21	7	100	1	—	4,29	0	16	11	—	—	43,536	46,464	R
113.	Lääne	Jõgisoo	46	42	4	100	2	—	4,76	0	25	18	—	1	45,065	46,413	R
114.	Tartumaa	Vastse-Kuuste	68	53	15	100	4	1	7,55	6,66	37	21	—	5	42,470	46,206	R
115.	Narva	Vaivara mlvk. 1.	58	52	6	100	4	—	7,69	0	28	26	—	—	44,483	46,136	R
116.	Sakalamaa	Kabala	52	42	10	100	4	—	9,52	0	27	16	1	4	42,327	46,057	R
117.	Saaremaa	Kuressaare mere raj.	79	74	5	100	8	—	10,81	0	35	32	2	2	45,266	45,974	R
118.	"	Torgu komp.	24	17	7	100	1	1	5,88	14,29	12	9	—	1	40,500	45,916	R
119.	Tartumaa	Räpina	87	72	12	96,55	6	3	8,33	25,00	37	33	1	4	43,229	45,735	R
120.	Harju	Järlepa	31	26	5	100	—	—	0	0	23	7	1	—	42,709	45,587	R
121.	Saaremaa	Mustjala	61	53	4	93,44	—	—	0	0	34	21	1	1	44,852	45,573	R
122.	Järva	J.-Jaani	51	37	14	100	3	—	8,10	0	29	18	1	—	41,804	45,490	R
123.	Lääne	Asuküla	58	50	8	100	9	—	18,0	0	19	28	—	2	43,879	45,431	R
124.	Viru	Rakvere valla	73	57	16	100	12	—	21,05	0	32	25	—	4	42,164	45,233	R
125.	Harju	Raasiku	61	57	4	100	—	—	0	0	36	23	1	1	43,869	45,180	R
126.	Pärnu	Karksi 3.	76	61	11	94,74	3	1	4,92	9,09	46	19	—	3	41,987	45,131	R
127.	"	Audru mlvk. 2.	62	56	6	100	5	—	8,93	0	33	24	—	—	43,548	45,129	R
128.	"	Halliste mlvk. 1.	80	71	10	100	7	1	12,84	10,0	40	30	1	2	43,050	45,100	R
129.	Lääne	Luiste	55	50	5	100	—	—	0	0	38	17	—	—	44,363	44,981	R
130.	"	Koluvere-Kalju	45	43	2	100	2	—	4,65	0	29	13	1	—	44,355	44,933	R
131.	Pärnumaa	Karksi mlvk. 1.	70	53	11	91,43	3	—	5,66	0	30	29	—	2	42,171	44,886	R
132.	Harju	Kolga	94	80	12	97,87	3	—	3,75	0	53	32	—	4	41,979	44,573	R
133.	Saaremaa	Õppur	42	40	2	100	2	—	5,00	0	28	12	—	—	44,095	44,429	R
134.	Pärnumaa	Vändra mlvk. 1.	106	83	23	100	12	1	14,46	4,35	54	32	—	7	41,160	44,386	R
135.	Tartumaa	Haaslava	60	46	14	100	7	—	15,22	0	28	23	—	2	41,500	44,377	R
136.	Võru	Kärgula	47	39	8	100	6	—	15,38	0	19	22	—	—	42,255	44,298	R
137.	Viru	Simuna	36	36	—	100	2	—	5,55	0	22	12	—	—	44,278	44,278	R
138.	Harju	Juuru	50	40	9	98,00	2	1	5,0	11,11	30	14	—	2	41,480	44,240	R
139.	Tartumaa	Kastre-Võnnu	60	46	11	95,00	4	—	8,69	0	32	20	—	1	41,333	44,166	R
140.	Pärnumaa	Keskmlvk. 3.	103	86	14	97,1	4	—	4,65	0	55	40	—	1	42,553	44,107	R
141.	Viru	Tudulinna komp.	59	58	1	100	10	—	17,24	0	22	27	—	—	44,000	44,068	R
142.	Pärnumaa	Saarde mlvk. 4.	49	39	6	91,84	2	—	5,13	0	28	12	—	3	41,000	44,020	R
143.	Järva	Anna	57	52	5	100	3	—	5,77	0	34	20	—	—	43,088	43,825	R
144.	Lääne	Haapsalu eri	80	63	17	100	3	2	4,76	11,76	49	25	—	1	40,088	43,763	R
145.	Narva	Kreenholmi	71	64	7	100	6	—	9,22	0	44	21	—	—	41,916	43,670	R
146.	Järva	Türi	91	79	12	100	9	—	11,39	0	49	31	1	1	41,363	43,659	R
147.	Lääne	Tolli	53	51	2	100	3	—	5,88	0	35	14	—	1	42,929	43,641	R
148.	Viru	Küti	53	52	1	100	11	—	21,15	0	21	19	1	1	42,264	43,433	R
149.	Pärnumaa	Vändra mlvk. 3.	72	62	10	100	10	—	16,13	0	37	24	—	1	41,666	43,361	R
150.	Lääne	Emmaste	47	37	7	93,62	—	—	0	0	31	10	—	3	39,957	43,361	R
151.	Tartumaa	Kivilda	60	54	6	100	10	—	18,52	0	26	23	—	1	42,133	43,300	R
152.	Harju	Anija	56	47	9	100	1	—	2,13	0	43	12	—	—	40,661	43,198	R
153.	Lääne	Kirbla	41	38	3	100	1	—	2,63	0	32	8	—	—	41,975	43,195	R
154.	Järva	Esna	68	60	8	100	6	2	10,00	15,00	38	20	—	2	40,559	43,148	R
155.	Pärnumaa	Häädemeeste 3.	84	74	10	100	13	—	17,57	0	38	31	1	1	40,821	43,131	R
156.	Järva	Tapa	71	55	11	92,95	4	1	7,27	9,09	33	26	1	1	40,254	43,070	R
157.	"	Vao	60	56	4	100	6	—	10,71	0	38	16	—	—	42,000	43,066	R
158.	Pärnumaa	Häädemeeste 1.	85	78	12	100	11	1	15,07	8,33	41	32	—	—	40,247	43,047	R
159.	"	Vändra mlvk. 2.	97	71	22	95,8	13	1	18,31	4,54	36	40	—	3	39,031	43,030	R
160.	"	Halliste mlvk. 4.	50	45	5	100	7	—	15,55	0	26	17	—	—	42,460	42,980	R
161.	Valga	Jõgeveste	40	37	3	100	6	—	15,00	0	20	13	—	1	41,150	42,750	R
162.	Tartumaa	Ahja	90	76	10	95,55	12	—	15,80	0	42	29	—	3	40,289	42,733	R
163.	Saaremaa	Kärla	50	45	2	94,00	1	—	2,22	0	32	12	1	1	41,460	42,580	R
164.	Pärnumaa	Karksi mlvk. 2.	60	45	12	95,00	7	—	15,55	0	26	21	—	3	37,466	42,233	R
165.	Saaremaa	Abruka	39	32	7	100	6	—	18,75	0	23	10	—	—	40,256	42,153	R

Järjekorra nr. nr.	Malev	Üksus	Tegevliikmete arv	Osavõtjaid karika-võistlustest			Üksikmeeste tulemused					Hinne					
				Rindemehi ja noori	Sisekaitse-mehi	Osavõtjate %	Rindemehi ja noori	Sisekaitse-mehi	Rindem. ja noorte %	Sisekaitse-meeste	Rahuld. 26-50		Häid 51-70	Rindemehi ja noori	Sisekaitse-mehi	Ütsuse keskmine liisasilmadega	Ütsuse keskmine liisasilmadega
166.	Pärnumaa	Halliste mlvk. 2. komp.	107	80	15	88,78	7	2	8,75	13,33	45	38	—	3	39,832	42,150	R
167.	Lääne	Käina	52	50	2	100	4	—	8,00	—	30	18	—	4	41,404	42,134	R
168.	Tartumaa	Rannu	62	51	11	10	10	—	19,62	0	36	12	—	4	38,919	42,081	R
169.	Lääne	Paatsalu	43	38	5	100	4	—	10,53	0	28	10	—	1	40,558	42,046	R
170.	Pärnumaa	Halliste mlvk. 3.	69	60	7	97,10	5	1	8,33	14,29	39	22	—	4	40,536	42,014	R
171.	Harju	Keila 1.	73	51	9	82,19	—	—	0	0	33	23	—	4	39,808	41,973	R
172.	Järva	Jäneda Öppur	50	49	1	100	6	—	12,24	0	31	13	—	—	41,800	41,960	R
173.	Pärnumaa	Audru mlvk. 1.	88	81	7	100	10	1	12,35	14,29	43	34	—	—	40,091	41,932	R
174.	Tartumaa	Toolamaa	60	49	6	91,66	8	—	16,33	0	25	19	2	1	40,817	41,783	R
175.	"	Ropka	60	52	8	100	6	—	11,54	0	37	16	—	1	39,466	41,700	R
176.	"	Päidla	75	54	12	87,84	7	—	12,96	0	26	32	—	1	38,427	41,680	R
177.	Harju	Saue	65	54	9	96,90	10	—	18,52	0	35	14	—	4	37,646	41,615	R
178.	Sakalamaa	Põltsamaa	84	68	16	100	15	2	22,06	12,50	38	27	—	2	39,488	41,345	R
179.	Harju	Raiküla	54	43	11	100	10	—	23,26	0	25	17	—	2	38,111	41,333	R
180.	Lääne	Paadremaa	32	29	3	100	4	—	13,79	0	20	6	—	2	39,593	41,218	R
181.	Harju	Aruküla	54	51	3	100	13	—	25,47	0	25	14	1	1	40,629	41,185	R
182.	Tartumaa	Pala	79	59	5	81,00	1	—	1,69	0	29	30	2	2	40,367	41,152	R
183.	Harju	Varbola	43	36	7	100	8	—	22,22	0	18	16	—	1	38,325	41,023	R
184.	Pärnumaa	Tori mlvk. 2.	92	76	15	98,91	15	2	19,74	13,33	46	25	—	3	38,196	40,804	R
185.	"	Saarde mlvk. 1.	66	46	13	87,87	7	3	15,22	23,08	22	26	—	1	37,182	40,788	R
186.	Valga	Laanemetsa	71	64	6	89,5	10	—	15,63	0	38	21	—	1	39,296	40,718	R
187.	Järva	Einmanni	67	46	9	82,09	5	—	10,87	0	21	26	—	3	38,148	40,597	R
188.	Valga	Taheva	36	33	2	97,0	5	—	15,52	0	16	13	—	1	40,139	40,580	R
189.	Harju	Kaiu	44	36	8	100	7	1	19,44	12,50	28	7	—	1	36,227	40,545	R
190.	Tartumaa	Aakre	62	49	13	100	10	2	20,41	15,38	34	14	—	2	35,856	40,387	R
191.	Pärnumaa	Jakobi mlvk. 1.	86	72	11	96,58	5	1	6,94	9,09	55	20	—	2	38,721	40,372	R
192.	Lääne	Kullamaa	27	26	1	100	3	—	11,54	0	18	6	—	—	39,991	40,370	R
193.	Pärnumaa	Audru mlvk. 4.	54	50	4	100	5	—	10,00	0	33	16	—	—	39,666	40,259	R
194.	Harju	Kohila	71	61	10	100	14	—	22,95	0	32	24	—	1	38,014	40,042	R
195.	Valga	Hummuli	53	50	2	98,0	6	—	12,00	0	32	14	—	—	38,943	39,754	R
196.	Pärnumaa	Vändra mlvk. 4.	63	53	10	100	12	1	22,64	10,00	28	22	—	—	36,508	39,650	R
197.	Viru	Voka	65	64	1	100	13	—	20,31	0	39	12	—	1	39,292	39,477	R
198.	Harju	Kehtna	51	47	4	100	9	—	19,15	0	29	13	—	—	38,039	39,372	R
199.	"	Järvakandi	54	45	9	100	4	1	8,88	11,11	37	12	—	—	36,481	39,370	R
200.	"	Peningi	37	29	8	100	1	—	3,45	0	33	3	—	—	37,757	39,324	R
201.	Tartumaa	Roela	65	60	3	96,90	13	—	21,66	0	31	18	1	—	38,877	39,277	R
202.	Harju	Kabala	51	46	5	100	10	3	21,74	60,00	20	18	—	—	38,392	38,980	R
203.	Võru	Peri	47	27	6	70,2	—	—	0	0	10	21	—	2	35,979	38,744	R
204.	Pärnumaa	Audru mlvk. 3.	76	65	8	96,05	5	1	7,69	12,50	49	18	—	—	36,803	38,697	R
205.	"	Jakobi mlvk. 3.	49	41	8	100	6	—	12,12	0	34	8	—	1	35,959	38,694	R
206.	Tartumaa	Rõngu	65	60	5	100	12	3	20,00	60,00	32	18	—	—	38,015	38,631	R
207.	"	Kambja	64	44	14	90,63	9	—	20,45	0	32	16	—	1	34,844	38,627	R
208.	Harju	Kloostri	80	73	4	96,25	6	—	8,22	0	51	20	—	—	38,063	38,588	R
209.	Valga	Keeni	40	26	11	92,5	2	1	7,69	9,99	25	9	—	—	35,425	38,485	R
210.	Tartumaa	Kodijärve	60	55	4	98,33	9	1	16,36	25,00	33	16	—	—	37,167	38,433	R
211.	Järva	Kirna	58	53	5	100	16	—	30,19	0	27	14	—	1	36,500	38,259	R
212.	Tartumaa	Vana-Kuuste	80	60	20	100	14	3	23,33	15,00	44	17	—	2	35,365	38,237	R
213.	"	Avinurme	64	55	—	85,9	6	—	10,91	0	27	22	—	—	38,219	38,219	R
214.	Narva	Vabriku üks.	64	51	13	100	15	2	29,41	15,39	29	16	—	2	35,063	38,188	R
215.	Harju	Valtu	51	51	—	100	13	—	25,49	0	24	14	—	—	38,176	38,176	R
216.	Pärnumaa	Keskmlvk. 1.	92	68	24	100	19	4	27,94	20,83	36	31	—	2	34,619	37,804	R
217.	"	Saarde mlvk. 3.	47	39	5	93,61	8	1	20,51	20,00	20	14	—	1	34,234	37,383	R
218.	Järva	Jäneda	59	51	5	94,92	12	1	23,53	20,00	26	17	—	—	35,644	37,203	R
219.	Viru	Kunda-Malla	50	45	5	100	9	—	20,00	0	35	6	—	—	35,780	37,180	R
220.	"	Porkuni	70	63	7	100	19	—	30,16	0	36	15	—	—	35,886	37,171	R
221.	Saaremaa	Kogula	53	40	3	81,13	2	—	5,00	0	24	17	—	—	36,453	37,056	R
222.	Viru	Vihula	70	66	4	100	19	1	23,79	25,00	31	19	—	—	36,000	36,913	R
223.	Valga	Tõlliste	35	25	3	80,0	2	—	8,00	0	15	11	—	—	35,143	36,457	R
224.	Järva	Albu	65	60	5	100	16	—	26,66	0	34	15	—	—	35,277	36,446	R
225.	Võru	Koida	79	66	7	92,41	7	—	10,61	0	47	19	—	—	34,797	36,443	R
226.	Viru	Maidla	70	67	3	100	21	—	31,34	0	35	13	—	1	35,171	36,171	R
227.	"	Kalvi	50	47	1	96,0	14	—	29,79	0	21	13	—	—	35,840	36,160	R
228.	Järva	Roosna-Alliku	53	47	6	100	16	—	34,04	0	20	17	—	—	34,623	36,057	R
229.	Pärnumaa	Häädemeeste m. 2. k.	70	60	7	95,7	13	2	21,66	28,57	38	14	—	—	35,114	36,000	R
230.	Harju	Ravila komp.	52	44	8	100	12	2	27,27	25,00	27	11	—	—	33,904	35,942	R
231.	Viru	Iisaku	55	52	3	100	16	1	30,77	33,33	25	13	—	—	35,036	35,836	R
232.	"	Illuka	57	56	1	100	17	—	30,36	0	30	10	—	—	35,263	35,807	R

Järjekorra nr. nr.	Malev	Üksus	Tegevliikmete arv	Osavõtjaid karika-võistlustest			Üksikmeeste tulemused						Hinne			
				Rindemehi ja noori	Sisekaitse-mehi	Osavõtjate %	Nõrku 0-25 s.	Nõrkade %	Rahuld. 26-50	Häid 51-75	Eeskujul 71-80	Üksuse keskmine lisaalimadega		Üksuse keskmine lisaalimadega		
233. Valga	Karula	komp.	84	78	—	92,85	11	—	13,09	0	48	19	—	35,750	35,750	R
234. „	Laatre	„	47	33	8	87,23	4	—	12,12	0	26	11	—	33,617	35,574	R
235. Viru	Paasvere	„	54	51	3	100	17	—	33,33	0	20	17	—	34,815	35,537	R
236. „	Rägavere	„	107	96	11	100	28	2	29,17	18,18	53	22	—	2 33,953	35,509	R
237. „	Kohtla-Järve	„	72	69	3	100	18	—	26,09	0	40	14	—	34,361	35,333	R
238. Viru	Kohtla	„	66	65	—	98,48	17	—	21,15	0	41	7	—	35,287	35,287	R
239. „	Vao	„	75	66	7	97,33	26	1	43,95	14,28	22	23	—	34,187	35,227	R
240. Pärnumaa	Jakobi mlvk. 2.	„	76	67	8	98,7	11	—	16,42	0	50	14	—	33,605	35,158	R
241. Järva	Väatsa	„	67	63	4	100	20	1	30,16	25,00	29	17	—	34,079	34,970	R
242. Valga	Helme-Patküla	„	56	39	2	73,21	3	—	7,32	0	19	19	—	32,839	33,480	R
243. Saaremaa	Pärsamaa	„	50	39	2	82,00	8	—	20,51	0	23	8	—	2 31,760	33,440	R
244. „	Leisi	„	59	46	4	84,75	12	1	26,09	25,00	18	19	—	32,272	33,355	R
245. Viru	Haljala	„	107	106	1	100	37	—	34,91	0	47	23	—	33,084	33,177	R
246. „	Palmse	„	87	78	8	98,85	31	1	40,77	12,50	36	18	—	30,931	33,160	R
247. Saaremaa	Ellama	„	46	37	—	80,43	2	—	5,41	0	24	11	—	33,000	33,000	R
248. Pärnumaa	Keskmlvkv. 2.	„	62	54	8	100	19	2	35,19	25,00	30	11	—	31,113	32,952	R
249. Viru	Aaspere	„	83	70	11	97,59	24	4	34,29	36,36	40	13	—	31,398	32,943	R
250. Harju	Harku	„	97	77	14	93,7	19	—	24,68	0	56	15	—	30,155	32,932	R
251. „	Triigi	„	53	48	5	100	19	1	39,58	20,00	20	13	—	31,472	32,906	R
252. Valga	Sangaste	„	82	75	7	100	27	2	36,00	28,57	38	15	—	31,451	32,819	R
253. Järva	Türi tehn.	„	65	60	—	92,31	15	—	25,00	0	38	7	—	32,060	32,060	R
254. Tartumaa	Saare	„	61	43	4	77,0	9	—	20,93	0	22	15	—	1 30,787	31,475	R
255. Järva	Lehtse	„	53	29	16	84,90	17	3	53,62	18,75	24	11	—	26,132	31,339	R
256. Saaremaa	Muhu-Suure	„	35	28	1	82,86	3	—	10,71	0	23	3	—	31,171	31,285	R
257. Harju	Viimsi	„	76	68	8	100	29	—	42,35	0	36	8	—	28,776	30,829	R
258. Viru	Undla	„	97	93	4	100	40	3	43,01	75,00	40	14	—	30,412	30,618	R
259. „	Lüganuse	„	64	62	—	96,88	25	—	40,32	0	26	11	—	30,600	30,600	R
260. Harju	Riisipere	„	44	41	2	97,73	20	1	48,78	50,00	18	4	—	29,818	30,250	R
261. Viru	Mäetaguse	„	61	58	3	100	29	—	50,00	0	22	9	—	1 29,295	30,180	R
262. „	Sõmeru	„	83	77	6	100	40	1	51,95	16,66	34	6	—	2 26,265	28,711	R
263. Võru	Kioma	„	63	42	9	80,95	19	—	45,24	0	23	9	—	24,921	26,444	R
264. Valga	Saadjärve	„	72	42	15	79,1	22	2	52,38	13,33	17	16	—	21,792	24,902	N
Vähese osavõtu tõttu langes välja.																
1. Harju	Nehatu komp.		48	33	—	68,75	5	—	15,15	0	12	16	—	31,313	31,313	R

Kokku: 16494 14228 1872 97,63 1691 95 11,89 5,07 7568 6213 164 369 42,663 44,461

Maakompaniidest 1935. aasta karikavõistlustel on esikohale tulnud Harju maleva Saku kompanii 66,222 silmaga (1934. a. 25. kohal 52,592 silmaga); teisele kohale tuli Harju maleva Kernu kompanii 65,939 silmaga (1934. a. 4. kohal 60,311 silmaga); kolmandale kohale tuli Lääne maleva Loodna kompanii 62,021 sil-

maga (1934. a. 23. kohal 52,662 silmaga); neljandale kohale tuli Tartumaa maleva Kokora kompanii 61,081 silmaga (1934. a. 9. kohal 57,021 silmaga); viiendale kohale tuli Tartumaa maleva Vesneri kompanii 60,539 silmaga (1934. a. 1. kohal 65,653 silmaga).

3. ring — eskadronid.

1. Sakalamaa	Tarvastu	esk.	26	25	1	100	—	—	0	0	6	17	3	—	56,154	57,00	H
2. Järva	Järva-Jaani	„	79	74	5	100	—	—	0	0	25	50	3	1	55,114	55,620	H
3. „	Ambla	„	64	64	—	100	3	—	4,69	0	16	42	3	—	54,094	54,094	H
4. Sakalamaa	Paistu	„	42	38	4	100	—	—	0	0	21	19	1	1	49,833	51,214	H
5. „	Põltsamaa	„	74	74	—	100	3	—	4,05	0	40	30	1	—	47,108	47,108	R
6. Järva	Türi	„	59	48	10	98,31	5	1	10,39	10,00	28	20	1	3	45,407	46,966	R
7. Lääne	Märjamaa üks.	„	43	42	1	100	—	—	0	0	29	14	—	—	46,162	46,302	R
8. Järva	Paide	„	64	57	7	100	5	—	8,77	0	36	19	3	2	44,016	45,140	R
9. Tartu	Ratsa	„	61	59	2	100	6	—	10,17	0	34	20	1	—	43,393	43,656	R
10. Sakalamaa	Pilistvere	„	58	57	1	100	4	—	7,02	0	41	12	—	1	42,689	43,241	R
11. „	Keskmlvk.	„	65	45	20	100	8	1	17,78	5,00	40	15	—	1	36,862	40,615	R
12. Võru	Lasva-Pindi	„	55	43	7	90,9	3	—	6,38	0	38	9	—	—	34,727	35,763	R
13. Tallinna	Üksik	esk.	111	93	3	86,49	23	—	24,73	0	48	25	—	—	31,937	32,135	R

Kokku: 801 719 61 97,38 60 2 8,34 3,28 402 292 16 9 44,091 44,908

Eskadronidest tuli esikohale Sakalamaa maleva Tarvastu eskadron 57,000 silmaga (1934. a. 2. kohal 52,007 silmaga). Mõõdunud aasta parem eskadron — Järva maleva Tapa eskadron — tuli kolmandaks

54,094 silmaga ja võistles uue nime all Ambla eskadronina (1934. a. 54,860 silma). Teisele kohale tuli Järva maleva Järva-Jaani eskadron 55,620 silmaga (1934. a. 3. kohal 50,002 silmaga).

Malev	Üksus	Tegevliikmete arv	Osavõtjaid* karika- võistlustest			Üksikmeeste tulemused							Hinne			
			Rindeme- hi ja noori	Sisekaitse- me- hi	Osavõtjate %	Nõrku 0-25 s.	Nõrkade %	Rahuld. 26-50	Häid 51-70	Eeskujul. 71-80	Üksuse keskmine lisasilmadega	Üksuse keskmine lisasilmadega				
4. ring — patareid.																
1. Petseri	Maleva pat.	53	51	2	100	—	—	0	0	8	41	4	—	59,453	60,094	H
2. Sakalamaa	Viljandi linna pat. nr. 1	42	36	6	100	—	—	0	0	13	27	2	—	52,929	55,071	H
3. Tartumaa	Räpina pat.	60	54	4	96,66	1	—	1,85	0	23	33	—	1	48,233	49,166	R
4. Sakalamaa	Põltsamaa pat. nr. 2	25	25	—	100	—	—	0	0	13	12	—	—	49,000	49,000	R
5. Pärnu	Maleva pat.	86	68	18	100	8	1	11,76	5,55	44	29	—	4	41,733	45,476	R
6. Järva	Paide pat.	26	25	1	100	1	—	4,00	0	15	9	1	—	43,500	43,884	R
7. Viru	Rakvere srtk. div.	106	93	7	97,17	15	—	15,15	0	45	42	—	1	41,537	42,425	R
8. Tartu	Suurt. div.	147	134	13	100	17	1	12,69	7,61	97	31	1	—	39,659	40,449	R
9. Saaremaa	Maleva pat.	23	23	—	100	2	—	8,69	0	15	6	—	—	37,695	37,695	R
10. Viru	Jõhvi alevi pat.	91	83	8	100	25	1	30,12	12,50	41	23	—	1	35,165	36,857	R
11. Järva	Tapa ü. r. pat.	37	36	1	100	7	—	19,44	0	24	6	—	—	34,865	35,514	R
12. Valga	Maleva pat.	59	46	10	94,92	11	2	23,91	20,00	32	11	—	—	33,576	35,203	R
13. Tallinna	Suurt. div.	189	152	17	89,49	45	6	29,41	35,29	76	41	—	1	31,195	31,873	R
14. Narva	Vaivara pat.	57	42	2	77,2	9	—	21,42	0	20	14	—	1	30,439	31,287	R
15. „	Narva pat.	67	46	2	71,7	10	—	21,74	0	28	10	—	—	27,940	28,926	R
16. Tartumaa	Mäksa pat.	54	39	1	74,07	9	—	23,08	0	24	7	—	—	26,611	26,648	R
K o k k u :		1122	956	92	93,41	160	11	16,74	11,96	518	342	6	11	38,078	39,193	

Patareidest teist aastat püsivad esimesel kohal Petseri patarei 60,094 silmaga (1934. a. 52,416 silmaga) ja teisel kohal — Viljandi patarei 55,071 silmaga (1934. a. 46,032 silmaga). Kolmandale kohale tuli Räpina patarei Tartumaa malevast 49,166 silmaga (1934. a. 6. kohal 31,880 silmaga). Üldse aga patareidest pooled pole veel välja jõudnud ülesseatud eesmärgini — 40 silmani.

5. ring — üksikud jalaväerühmad.

1. Tartumaa	Vara	ü r.	34	25	9	100	—	—	0	0	1	22	2	9	65,088	68,853	H
2. „	Tammistu	„ „	36	25	11	100	—	—	0	0	2	18	9	7	63,777	68,500	H
3. „	Ulvi	„ „	34	32	2	100	—	—	0	0	1	23	9	1	65,206	65,735	H
4. Võru	Laitsna-Rogosi	„ „	39	34	5	100	—	—	0	0	—	31	3	5	61,589	65,692	H
5. „	Haanja	„ „	44	40	4	100	—	—	0	0	2	30	8	4	63,273	65,136	H
6. Lääne	Lähtru	„ „	26	22	4	100	—	—	0	0	4	17	5	—	58,231	59,615	H
7. Tartumaa	Palupera	„ „	44	41	3	100	—	—	0	0	7	35	2	—	58,591	59,500	H
8. Lääne	Sipa	„ „	24	22	2	100	—	—	0	0	5	18	—	1	57,416	58,750	H
9. Võru	Viitina	„ „	35	28	7	100	—	—	0	0	6	25	1	3	55,000	58,714	H
10. Sakalamaa	Lustivere	„ „	50	46	4	100	—	—	0	0	13	30	4	3	56,100	58,380	H
11. Võru	Saaluse	„ „	39	31	8	100	—	—	0	0	3	34	—	2	55,462	57,666	H
12. Harju	Kurna	„ „	20	18	2	100	—	—	0	0	4	15	—	1	55,000	57,400	H
13. Võru	Krabi	„ „	27	24	3	100	—	—	0	0	9	17	—	1	56,407	57,296	H
14. Tartumaa	Luunja	„ „	39	34	5	100	2	—	5,88	0	9	24	2	2	55,385	56,230	H
15. Sakalamaa	Rutikvere	„ „	32	32	—	100	—	—	0	0	7	24	1	—	55,812	55,812	H
16. Tartumaa	Võõpsu	„ „	40	31	9	100	1	—	3,23	0	12	24	2	1	52,900	55,800	H
17. Võru	Karilatsi	„ „	33	27	6	100	—	—	0	0	6	26	—	1	53,030	55,696	H
18. Sakalamaa	Umbusi	„ „	20	20	—	100	—	—	0	0	3	16	1	—	54,700	54,700	H
19. „	Sürgavere	„ „	34	33	1	100	—	—	0	0	8	26	—	—	54,353	54,529	H
20. „	Suislepa	„ „	48	46	2	100	—	—	0	0	17	31	—	—	53,896	54,208	H
21. Järva	Mäo	„ „	33	24	9	100	—	—	0	0	11	20	—	2	50,606	54,121	H
22. Tartumaa	Laekannu	„ „	34	34	—	100	—	—	0	0	14	18	2	—	54,088	54,088	H
23. Lääne	Ellamaa	„ „	40	37	3	100	—	—	0	0	13	25	2	—	53,225	54,075	H
24. Harju	Nõva	„ „	28	27	1	100	—	—	0	0	9	19	—	—	53,143	53,857	H
25. Lääne	Varbla	„ „	29	26	3	100	—	—	0	0	12	16	—	1	51,586	53,793	H
26. „	Suuremõisa	„ „	42	41	1	100	—	—	0	0	12	30	—	—	53,548	53,595	H
27. Võru	Rõuge	„ „	39	32	7	100	1	—	2,56	0	16	20	1	1	50,769	53,153	H
28. Järva	Rake	„ „	37	31	6	100	1	—	3,22	0	14	18	3	1	49,703	53,108	H
29. Harju	Mõigu	„ „	23	23	—	100	—	—	0	0	6	17	—	—	53,086	53,086	H
30. Sakalamaa	Kärstna	„ „	29	26	3	100	—	—	0	0	12	16	—	1	51,310	52,899	H
31. Pärnu	Papiniidu	„ „	41	34	7	100	—	—	0	0	16	22	—	3	49,464	52,878	H
32. Narva	Permisküla	„ „	40	32	8	100	—	—	0	0	16	22	—	2	50,603	52,875	H
33. Sakalamaa	Õisu	„ „	47	40	7	100	—	—	0	0	20	23	3	1	51,277	52,553	H
34. „	Kaansoo	„ „	17	16	1	100	—	1	0	10,00	5	11	—	—	52,412	52,529	H
35. Lääne	Kõpu	„ „	34	30	4	100	—	—	0	0	10	23	—	1	51,294	52,529	H
36. Sakalamaa	Puiatu	„ „	28	28	—	100	—	—	0	0	17	11	—	—	52,106	52,106	H
37. „	Lalsi	„ „	25	24	1	100	—	—	0	0	11	14	—	—	51,080	52,040	H
38. Võru	Kooraste	„ „	57	56	1	100	1	—	1,79	0	23	32	1	—	51,561	51,948	H

Järjekorra nr. nr.	Malev	Üksus	Tegevliikmete arv	Osavõtjaid karika- võistlustest			Üksikmeeste tulemused					Häid 51-70	Rindemehi ja noori	Sisekaitse- mehi	Üksuse keskmine lisasilmadega	Hinne		
				Rindemehi ja noori	Sisekaitse- mehi	Osavõtjate %	Nõrku 0-25 s.	Nõrkade %	Rahuld. 26-50	Eeskujul 71-80	Üksuse keskmine lisasilmadega							
39.	Tartumaa	Meeri	ü. r.	37	32	5	100	—	—	0	0	16	20	—	1	51,162	51,811	H
40.	Võru	Nursi	" "	38	34	4	100	—	—	0	0	21	15	—	2	49,921	51,500	H
41.	Tartumaa	Tamme	" "	44	34	10	100	2	—	4,54	0	20	17	1	4	47,704	51,477	H
42.	Harju	Vihterpalu	" "	47	45	2	100	1	—	2,22	0	21	25	—	—	50,915	51,383	H
43.	Valga	Taagepera	" "	21	21	—	100	—	—	0	0	10	11	—	—	51,381	51,381	H
44.	Sakalamaa	Kurista	" "	34	32	2	100	—	—	0	0	14	20	—	—	50,529	51,352	H
45.	"	Pajusi	" "	39	31	8	100	2	—	3,23	0	13	22	—	2	46,128	51,307	H
46.	Valga	Lõve-Leebiku	" "	33	32	1	100	—	—	0	0	16	15	1	1	50,424	51,030	H
47.	Sakalamaa	Riidaja	" "	37	34	3	100	—	—	0	0	20	15	—	2	48,649	50,919	H
48.	Harju	Saku	" "	36	33	3	100	2	—	6,06	0	12	21	—	1	49,139	50,805	H
49.	Sakalamaa	Kaavere	" "	32	29	3	100	—	—	0	0	16	16	—	—	49,375	50,347	H
50.	"	Pärsti	" "	38	31	7	100	—	—	0	0	20	17	—	1	47,605	50,342	H
51.	Tartumaa	Elva	" "	79	59	20	100	7	1	11,86	5,00	29	35	1	6	45,804	50,164	H
52.	Võru	Vastse-Roosa	" "	15	14	1	100	—	—	0	0	10	4	—	1	49,533	49,933	R
53.	Valga	Pikasilla	" "	24	16	8	100	—	—	0	0	11	13	—	—	44,624	49,792	R
54.	Petseri	Uue-Irboska	" "	43	39	4	100	2	—	5,13	0	16	25	—	—	48,233	49,534	R
55.	Harju	Lohu	" "	20	18	2	100	—	—	0	0	12	8	—	—	49,000	49,400	R
56.	Järva	Tamsalu	" "	41	36	4	97,56	—	—	0	0	20	19	—	1	47,854	49,268	R
57.	Võru	Aleksandri	" "	46	41	5	100	5	—	12,19	0	15	25	1	—	47,913	49,000	R
58.	Tartumaa	Otepää	" "	53	42	10	98,11	4	—	9,52	0	22	20	—	6	42,943	48,981	R
59.	Lääne	Vormsi	" "	35	32	3	100	—	—	0	0	18	17	—	—	47,886	48,286	R
60.	Sakalamaa	Pilistvere k. klp.	" "	28	27	1	100	2	—	0	0	11	15	—	—	48,143	48,214	R
61.	Valga	Holdre	" "	15	13	—	86,67	—	—	0	0	3	10	—	—	48,133	48,133	R
62.	Harju	Kuimetsa	" "	36	33	3	100	2	1	6,06	33,33	18	14	—	1	47,277	48,111	R
63.	Võru	Tsooru	" "	47	41	6	100	1	—	2,39	0	30	16	—	—	46,213	48,043	R
64.	Järva	Laupa	" "	21	18	3	100	—	—	0	0	13	7	—	1	46,286	48,000	R
65.	Tartumaa	Härjanurme	" "	35	34	1	100	1	—	2,94	0	21	13	—	—	47,429	47,885	R
66.	"	Mäksa	" "	37	34	3	100	1	—	2,94	0	19	17	—	—	46,973	47,675	R
67.	Järva	Põikva	" "	29	23	6	100	—	—	0	0	17	11	—	1	44,207	47,655	R
68.	Tartumaa	Lohusuu	" "	39	30	2	82,05	2	—	6,36	0	7	20	2	1	46,461	47,436	R
69.	Harju	Vaida	" "	23	20	3	100	—	—	0	0	16	7	—	—	46,130	47,434	R
70.	Petseri	Laura	" "	42	42	—	100	4	—	9,52	0	19	18	1	—	47,428	47,428	R
71.	Järva	Kolu	" "	35	25	10	100	2	1	8,00	10,00	18	14	—	—	43,514	47,428	R
72.	Petseri	Pankjavitsa	" "	31	31	—	100	2	—	6,45	0	15	14	—	—	47,355	47,355	R
73.	Võru	Timo	" "	30	26	4	100	1	—	3,95	0	16	11	—	2	44,166	47,233	R
74.	"	Linnamäe	" "	33	30	3	100	1	—	3,33	0	20	10	1	1	44,364	46,606	R
75.	Valga	Ligaste	" "	40	35	—	87,50	1	—	2,86	0	8	26	—	—	46,500	46,500	R
76.	Tartumaa	Puurmanni	" "	41	40	1	100	2	—	5,00	0	21	18	—	—	45,829	45,975	R
77.	Sakalamaa	Kolga-Jaani	" "	30	27	3	100	3	—	11,11	0	17	9	—	1	44,900	45,766	R
78.	Tartumaa	Valguta	" "	46	37	9	100	6	—	16,21	0	19	20	—	1	41,869	45,739	R
79.	Petseri	Vilo	" "	41	40	1	100	4	—	10,00	0	20	16	—	1	44,609	45,585	R
80.	Võru	Leevi	" "	36	33	2	97,22	1	—	3,03	0	22	11	—	1	44,333	45,444	R
81.	Harju	Vääna	" "	32	28	4	100	1	—	4,15	0	20	11	—	—	43,500	45,440	R
82.	Võru	Vaabina	" "	43	42	1	100	4	—	9,52	0	22	17	—	—	45,186	45,419	R
83.	Harju	Pääsk.-Tänasilma	" "	35	32	3	100	3	—	9,37	0	15	17	—	—	43,943	45,257	R
84.	Tartumaa	Pangodi	" "	34	26	8	100	1	1	3,81	12,50	19	12	—	1	41,824	45,176	R
85.	"	Hellenurme	" "	34	29	5	100	3	—	10,35	0	20	11	—	—	43,500	44,970	R
86.	Harju	Järvakandi teh.	" "	28	28	—	100	3	—	10,71	0	13	12	—	—	44,785	44,785	R
87.	Lääne	Saulepi	" "	32	28	4	100	3	—	10,71	0	16	13	—	—	43,250	44,750	R
88.	Sakalamaa	Imavere	" "	31	27	4	100	6	—	22,22	0	15	9	—	1	43,161	44,709	R
89.	Järva	Vodja õppur	" "	15	15	—	100	2	—	13,33	0	8	4	1	—	44,400	44,400	R
90.	Narva	Kallivere	" "	36	31	1	88,88	1	—	3,23	0	16	11	3	1	44,028	44,250	R
91.	Võru	Loosi	" "	31	31	—	100	1	—	3,23	0	18	12	—	—	44,161	44,161	R
92.	Sakalamaa	Tuhalaane	" "	19	18	1	100	2	—	11,11	0	10	7	—	—	44,053	44,158	R
93.	Võru	Mõniste	" "	38	31	7	100	4	—	12,90	0	18	15	—	1	40,658	43,974	R
94.	Harju	Kohila paberiv.	" "	22	18	4	100	4	—	22,22	0	10	6	—	2	41,000	43,909	R
95.	Järva	Nõmmküla	" "	50	39	11	100	6	1	15,38	9,09	24	18	—	1	40,040	43,680	R
96.	Võru	Vana-Roosa	" "	45	39	6	100	2	1	5,13	16,67	26	16	—	—	41,978	42,911	R
97.	Viru	Roela	" "	21	20	1	100	3	1	15,00	100	10	7	—	—	42,714	42,905	R
98.	Võru	Kõlleste	" "	49	39	8	95,92	1	1	2,56	12,50	27	17	—	1	40,735	42,897	R
99.	Harju	Tuhala	" "	27	24	1	92,80	1	—	4,16	0	13	11	—	—	42,407	42,629	R
100.	Viru	Oonurme	" "	24	23	1	100	1	—	4,35	0	15	8	—	—	41,666	42,504	R
101.	Tartumaa	Luke	" "	41	38	3	100	3	—	7,84	0	30	8	—	—	41,246	42,024	R
102.	"	Kahkva	" "	37	33	4	100	7	—	21,21	0	17	11	—	2	38,757	42,000	R
103.	"	Konguta	" "	47	40	7	100	8	1	20,00	14,29	23	14	—	1	39,894	41,808	R
104.	Lääne	Martna	" "	29	22	4	89,60	—	—	0	0	19	7	—	—	40,724	41,759	R
105.	Tartumaa	Vastse-Otepää	" "	28	19	8	96,43	4	—	21,05	0	12	11	—	—	35,643	41,357	R

Järjekorra nr. nr.	Malev	Üksus	Tegevliikmete arv	Osavõtjaid karika- võistlustset			Üksikmeeste tulemused					Hinne					
				Rindemehi ja noori	Sisekaitse- mehi	Osavõtjate %	Nõrku 0-25 s.	Nõrkade Rindem. ja noorte	%	Rahuld. 26-50	Häid 51-70		Eeskujul. 71-80	Üksuse keskmine lisasilmadega	Üksuse keskmine lisasilmadega		
106.	Tartumaa	Tähtvere	46	38	8	100	7	—	18,42	0	27	11	—	1	38,913	41,347	R
107.	"	Vana-Otepää	52	45	5	96,15	6	—	13,33	0	22	22	—	—	40,346	41,231	R
108.	Järva	Aegviidu	57	42	15	100	12	1	28,57	6,66	24	17	1	2	37,560	41,105	R
109.	"	Alliku	41	35	4	95,12	6	—	17,14	0	18	14	—	1	36,537	41,049	R
110.	Tartumaa	Uderna	34	32	2	100	7	—	21,87	0	16	11	—	—	40,235	41,000	R
111.	"	Aru	34	30	4	100	10	—	33,33	0	10	14	—	—	39,471	40,882	R
112.	Petseri	Vana-Irboska	29	23	6	100	2	1	8,69	16,66	17	8	—	1	38,655	40,241	R
113.	Harju	Russalu	28	23	5	100	5	—	21,74	0	18	4	—	1	36,464	40,035	R
114.	Valga	Sooru	50	43	5	96,00	—	—	0	0	38	9	—	1	37,800	39,940	R
115.	Tartumaa	Kirepi	34	27	7	100	6	2	22,22	28,57	17	8	—	1	37,029	39,912	R
116.	Järva	Vägeva	40	38	2	100	5	1	13,16	50,00	28	5	1	—	38,500	39,525	R
117.	Harju	Ellamaa	16	12	3	93,75	3	—	25,00	0	6	6	—	—	36,250	39,000	R
118.	Võru	Saru	26	23	—	88,46	6	—	26,09	0	10	7	—	—	38,174	38,174	R
119.	Tartumaa	Pühajärve	35	24	10	94,29	5	1	20,83	10,00	18	9	—	1	33,600	37,722	R
120.	Viru	Peresaare	18	18	—	100	6	—	33,33	0	7	5	—	—	37,500	37,500	R
121.	Võru	Valgjärve	51	33	7	78,43	2	—	6,06	0	18	19	—	1	34,627	37,215	R
122.	Viru	Tudu	29	28	1	100	6	1	21,43	100	16	6	—	1	35,931	36,276	R
123.	"	Sonda	61	58	2	98,36	18	—	31,06	0	29	13	—	—	35,475	35,869	R
124.	Narva	Arumäe	32	27	2	90,63	2	—	7,41	0	23	4	—	—	35,281	35,782	R
125.	Järva	Pikavere	21	14	5	90,48	2	1	14,29	20,00	12	4	—	—	31,095	35,000	R
126.	Petseri	Raudteejaama	26	24	2	100	8	—	33,33	0	14	3	—	1	33,800	34,846	R
127.	Tartumaa	Kasepää	34	25	4	85,30	5	—	20,00	0	15	7	1	1	32,412	34,824	R
128.	Viru	Pada	40	37	3	100	13	—	35,14	0	18	8	—	1	32,225	34,525	R
129.	Võru	Põlgaste	37	26	2	75,68	3	—	11,54	0	17	8	—	—	34,027	34,189	R
130.	Järva	Vahastu	25	16	2	72,00	3	—	18,75	0	5	8	—	2	30,480	32,960	R
131.	"	Võhmuta	36	21	6	75,00	3	—	14,29	0	17	7	—	—	31,222	32,222	R
132.	Valga	Tagula-Korijärve	20	14	2	80,00	2	1	14,29	50,00	8	5	—	—	31,350	31,650	R
133.	Narva	Puhkova	37	22	5	72,97	5	1	22,73	20,00	9	11	—	1	30,216	31,622	R
134.	Viru	Venevere	33	31	2	100	11	2	38,71	100	18	2	—	—	31,000	31,182	R
135.	"	Kiviõli	70	68	—	97,29	23	—	33,82	0	42	3	—	—	30,043	30,043	R
136.	Järva	Tapa raudtee	60	40	4	73,33	11	2	27,50	50,00	23	7	—	1	25,966	26,566	R

Kokku: 4808 4153 536 97,50 344 24 8,28 4,48 2054 2070 76 121 45,366 47,033

Üksikrühmade arv on kasvanud 1935. a. 111 ü-
rühmalt 136 ü-rühmale. 1934. a. esikohale tulnud
rühmad on oma kohad käes hoidnud: I koht —
Tartumaa maleva Vara ü-rühm 68,853 silma (1934. a.
64,121 s.); II koht — Tartumaa maleva Tammistu ü-
rühm 68,500 silma (1934. a. 60,484 s.); III koht —
Tartumaa maleva Ulvi ü-rühm 65,735 s. (1934. a.
60,057 s.).

6. ring — üksikud ratsarühmad.

1.	Sakalamaa	Mõnnaste ü. r. r.	24	24	—	100	—	—	0	0	1	18	5	—	64,916	64,916	H
2.	Võru	Sõmerpalu ü. r. r.	41	34	7	100	—	—	0	0	6	31	2	2	57,098	59,280	H
3.	Sakalamaa	Kaarli r. k-do	23	22	1	100	—	—	0	0	8	15	—	—	53,043	53,217	H
4.	Petseri	Lapkova ü. r. r.	39	39	—	100	3	—	7,69	0	12	21	3	—	51,077	51,077	H
5.	Lääne	Vigala-Velise ü. r. r.	24	24	—	100	—	—	0	0	15	9	—	—	47,250	47,250	R
6.	Järva	Päinurme r. r.	41	32	8	97,56	2	1	6,25	12,50	25	11	—	1	41,317	42,878	R
7.	"	Rake r. r.	36	24	8	88,89	—	—	0	0	19	13	—	—	41,139	42,805	R
8.	Harju	Juuru mlvk. ü. r. k-do	31	31	—	100	1	—	3,23	0	21	9	—	—	42,548	42,548	R
9.	Järva	Koeru r. r.	21	21	—	100	6	—	28,57	0	12	3	—	—	36,666	36,666	R
10.	Viru	Küti ü. r. r.	24	22	—	91,67	5	—	22,73	0	9	8	—	—	36,125	36,125	R
11.	Tartumaa	Pilkuse ü. r. r.	32	27	—	84,37	6	—	22,22	0	11	10	—	—	36,094	36,094	R
12.	Valga	Helme r. r.	39	36	—	94,74	11	—	30,56	0	16	9	—	—	34,923	34,923	R
13.	Pärnumaa	Vändra ü. r. r.	41	38	3	100	5	2	13,11	66,67	29	5	—	—	34,000	34,731	R
14.	Narva	mlvk. ü. r. r.	17	14	—	82,31	1	—	17,14	0	9	4	—	—	34,236	34,236	R

Kokku: 433 388 27 95,84 40 3 10,53 11,11 193 166 10 3 43,497 44,065

Üksikute ratsarühmade arv on kasvanud seits-
melt neljateistkümmenele. Esikohale tuli uue üksusena
Sakalamaa maleva Mõnnaste ratsa ü-rühm 64,916
silma; teisele kohale Võrumaa maleva Sõmerpalu
üksik ratsarühm 59,280 silmaga (1934. a. 4. kohal
47,480 silma); kolmandale kohale Sakalamaa maleva
Kaarli ratsakomando 53,217 silmaga (1934. a. 2. ko-
hal 47,480 silma).

7. ring — malevate vähemad allüksused, mis alluvad otse maleva pealikule.

1.	Järva	Maleva staabi ü. r.	29	18	11	100	—	—	0	0	—	24	2	3	62,931	66,655	H
2.	Tallinna	Ü. soomusauto rühm	21	19	2	100	—	—	0	0	2	12	6	1	65,571	65,761	H

Malev	Üksus	Tegevliikmete arv	Osavõtjaid karikavõistlustest			Üksikmeeste tulemused						Hinne				
			Rindemeh. ja noori	Sisekaitsemehi	Osavõtjate %	Rindemeh. ja noori	Sisekaitsemehi	Nõrkade ja noorte %	Rahuld. 26-50	Häid 51-70	Rindemeh. ja noori		Sisekaitsemehi	Üksuse keskmine lisasilmadega	Üksuse keskmine lisasilmadega	
3. Võru	Rk. kompanii	43	42	1	100	—	—	0	0	—	35	7	1	65,116	65,675	H
4. Harju	Loksa ü. merer.	33	28	5	100	—	—	0	0	5	19	5	4	58,485	61,878	H
5. Pärnu	Rk. rühm	35	35	—	100	—	—	0	0	7	23	5	—	58,171	58,171	H
6. Harju	Prangli saarte merer.	37	30	7	100	—	—	0	0	9	24	—	4	54,270	56,054	H
7. Saaremaa	Ruhno ü. r.	32	24	8	100	—	—	0	0	8	21	—	3	52,281	55,093	H
8. Petseri	staabi k-do	13	13	—	100	—	—	0	0	3	10	—	—	54,615	54,615	H
9. Sakalamaa	S.-Jaani mlvk. orkest.	16	15	1	100	—	—	0	0	3	13	—	—	53,688	54,187	H
10. "	Põltsam. m. side k-do	13	13	—	100	—	—	0	0	5	8	—	—	52,615	52,615	H
11. Tallinna	Üksik g-komp.	23	17	4	91,30	1	—	5,88	0	—	20	—	—	49,219	50,435	H
12. Saaremaa	Rk ü. rühm	11	11	—	100	1	—	9,09	0	3	7	—	—	50,363	50,363	H
13. Võru	Staabi k-do	20	9	8	85,00	—	—	0	0	4	10	—	3	44,150	50,350	H
14. Petseri	Rk. rühm	24	24	—	100	—	—	0	0	10	14	—	—	49,666	49,666	R
15. "	Politseinikkude r.	28	28	—	100	—	—	0	0	11	17	—	—	49,107	49,107	R
16. Saaremaa	Side ü. rühm	22	16	6	100	—	—	0	0	15	6	—	1	44,591	48,772	R
17. Petseri	Maleva orkester	23	19	4	100	1	—	5,26	0	12	9	—	1	45,956	47,956	R
18. Tartu	G-pataljon	123	112	11	100	8	—	6,67	0	60	54	—	1	46,796	47,691	R
19. Tartumaa	maleva staap	20	16	4	100	—	1	0	25,00	10	8	—	1	44,500	47,500	R
20. Pärnu	Suusk-ratturi ja pol. r.	105	77	24	96,19	2	—	2,03	0	59	36	—	4	42,257	46,285	R
21. Petseri	Õhu-kaitse ja side k-do	27	27	—	100	3	—	11,11	0	13	11	—	—	45,259	45,259	R
22. Lääne	Haapsalu mere div. ja mlvk. staap	85	71	14	100	7	—	9,86	0	51	25	1	1	43,471	45,188	R
23. Harju	Rapla rk ü. r.	20	19	1	100	—	—	0	0	15	5	—	—	43,750	44,750	R
24. Tartu	Rk kompanii	110	99	11	100	5	—	5,05	0	70	34	1	—	43,818	44,609	R
25. Sakalamaa	Põltsamaa malevkon-na tehn. k-do	38	38	—	100	—	—	0	0	31	7	—	—	43,605	43,605	R
26. Tartu	Maleva ork.	20	20	—	100	1	—	5,00	0	13	5	1	—	43,150	43,150	R
27. Sakalamaa	Keskmalevk. orkester	15	15	—	100	—	—	0	0	11	4	—	—	43,133	43,133	R
28. Võru	Antsla mlvk. orkest.	25	24	1	100	3	—	12,5	0	13	9	—	—	42,520	42,920	R
29. Tartumaa	Mal. üks. side komp.	62	57	5	100	10	—	17,54	0	32	20	—	—	42,581	42,903	R
30. Pärnu	Side komp.	84	84	—	100	4	—	4,74	0	57	23	—	—	42,797	42,797	R
31. Tartumaa	Ü. g-kaitse rühm	59	58	1	100	12	—	20,69	0	24	23	—	—	41,492	41,898	R
32. Petseri	Suusk-ratturi rühm	10	9	1	100	1	—	11,11	0	5	4	—	—	40,900	41,700	R
33. Viru	maleva staabi k-do	33	26	6	96,97	5	1	21,74	16,67	14	12	—	—	40,151	41,606	R
34. Tallinna	side komp.	73	69	4	100	8	—	11,59	0	41	24	—	—	41,068	41,342	R
35. Petseri	G-komando	12	8	4	100	3	—	37,50	0	4	5	—	—	34,417	41,250	R
36. Järva	J.-Jaani üks. rühm.	47	41	6	100	6	—	14,63	0	29	12	—	—	38,277	41,170	R
37. Sakalamaa	staabi k-do	19	15	4	100	3	1	20,0	25,0	8	6	1	—	39,526	40,789	R
38. Pärnumaa	Tori mlvk. muus. k-do	11	8	3	100	1	—	12,5	0	8	2	—	—	32,909	40,363	R
39. Tallinna	Üks. kuulip. komp.	73	66	3	94,52	12	—	18,18	0	26	29	1	1	39,027	39,767	R
40. Tartu	side komp.	87	78	9	100	6	—	7,69	0	73	7	—	1	38,011	39,759	R
41. Pärnumaa	staap ja keskmalevk. side k-do	40	28	12	100	6	3	21,43	25,00	18	12	1	—	36,525	38,825	R
42. Lääne	maleva orkester	18	18	—	100	3	—	18,33	0	12	3	—	—	38,389	38,389	R
43. Pärnu	Mer. üks. komp.	83	75	5	97,59	6	—	8,00	0	66	8	—	—	35,542	36,373	R
44. Pärnumaa	Jakobi mlvk. muus. r.	17	13	4	100	3	1	43,08	25,00	11	2	—	—	27,647	32,764	R
45. Tartumaa	Räpina mlvk. ork.	23	16	2	78,26	1	—	6,25	0	13	4	—	—	30,043	32,391	R
46. Tallinna	maleva staap	19	5	7	63,16	4	2	80,00	28,57	2	3	—	1	17,896	22,737	N
Kokku:		1781	1554	198	98,37	126	9	8,11	4,52	886	669	31	31	44,094	45,536	

Vähemate allüksuste arv on aasta jooksul suurenenud 26 üksuselt 1934. a. — 46 üksusele 1935. a. ehk 77%. Karikavõistlustest osavõtnud meeste arv on 7. ringis 874 pealt kasvanud 1554 peale ehk 78%. Esikohale tuli Järva maleva staabi komando 66,655 silmaga (1934. a. oli 7. kohal 52,097 silmaga), teisele kohale — Tallinna maleva üks. soomusauto rühm 65,761 silmaga (1934. a. oli 1. kohal 68,095 silmaga), kolmandast kohast pidas kinni Võru maleva rk/kompanii, saavutades 65,675 silma (1934. a. — 57,977 silma).

d) Nõrgad üksused.

Nõrkade üksuste arv on järjekindlalt vähenenud,

1933. a. oli nõrku üksusi 51, 1934. a. — 17 ja 1935. a. vähenes nõrkade üksuste arv 2 peale.

Puhtaid tulemusi:

21,792
17,896

Lisasilmadega:

24,902
22,737

e) Eeskujulikud laskurid.

1934. a. oli eeskujulikke laskureid 302 meest või 1,2% karikavõistlustest osavõtnute arvust. 1935. a. oli mehi, kes lasksid puhtalt (ilma lisasilmadeta) välja 71—80 silma, 386 meest. Lisasilmade juureandmisega vanematele meestele tõuseb eeskujulike meeste arv 1045 mehele.

2. Autasud võitjatele sõjapüssist laskmisel.

Võistlusringides tulid esikohtadele järgmised üksused:

1. ringis — tuli esikohale Pärnu maleva Pärnu linna malevkond 50,820 silmaga. Malevkond omandab 1936. aastaks kaitseliidu ülema rändkarika. Senini on karikat võitnud: 1930. a., 1933. a. ja 1934. a. — Tartu maleva õppurmalevkond; 1931. a. Võru maleva kuulipildujate kompanii ja 1932. a. Saaremaa maleva Kuressaare malevkond.

Suurematest linnamalevkondadest tuli esikohale Tartu maleva IV malevkond 49,947 silmaga, kelle koosseis aasta jooksul on tõusnud 284 mehelt 431 mehele või 50%. Sama malevkonna läinud aasta keskmine tulemus oli 29,472 silma, seega tõus 20,505 silma või 70%, mis on märkimisväärne.

2. ringis — tuli esikohale Harju maleva Saku kompanii 66,222 silmaga ja omandab 1936. aastaks jäävalt kaitseliidu ülema rändava karika. Nimetatud auhinda on senini võitnud: 1930. a. Võru maleva Laitsna kompanii; 1931. a. Petseri maleva Laura ratsarühm; 1933. a. ja 1934. a. Tartumaa maleva Vesneri kompanii.

3. ringis — tuli esikohale Sakalamaa maleva Tarvastu eskadron 57,000 silmaga ja omandab 1936. aastaks Poola Küttide Liidu jäävalt rändava „Võitja kuhu“. 1932. a. selle auhinna võitja oli Tallinna maleva üksik eskadron, 1933. a. Lääne maleva Märjamaa eskadron ja 1934. a. Järva maleva Tapa eskadron.

4. ringis — tuli esikohale Petseri maleva patareid 60,094 silmaga ja omandab 1936. aastaks Kaubandus-tööstuskoja karika. Auhinna jäävaks omandamiseks tuleb seda võita 3 korda. Nimetatud auhinna võitis 1934. a. ka Petseri maleva patareid.

5. ringis — tuli esikohale Tartumaa maleva Vara üksik rühm 68,853 silmaga ja omandab 1936. aastaks kaitsev. ülemjuhataja jäävalt rändava karika. Nimetatud auhinna võitis 1934. a. ka Tartumaa maleva Vara üksik rühm.

6. ringis — tuli esikohale Sakalamaa maleva Mõnnaste üksik ratsarühm 64,916 silmaga ja omandab 1936. aastaks Põllutöökoja karika. Nimetatud karika võitis 1934. a. Petseri maleva Lapkova üksik ratsarühm. Auhind on jäävalt rändav.

7. ringis — tuli esikohale Järva maleva staabi üksik rühm 66,655 silmaga ja omandab 1936. aastaks Nürnbergi Eesti aukonsuli härra Kiršbaumi jäävalt rändava karika. Nimetatud auhinda on võitnud: 1932. a., 1933. a. ja 1934. a. Tallinna maleva üksik soomusautorühm.

3. Püstoli karikavõistlused.

Püstoli karikavõistlusi korraldasid kõik malevad, välja arvatud Viru malev, kus püstoli karikavõistlusi ei peetud.

Püstoli karikavõistlusi korraldanud malevate allüksustest ei võtnud võistlustest osa Valga maleva Hargla ja Sangaste malevkonnad. Valga maleva Hargla malevkond ka möödunud aastal ei korraldanud oma pealikuile karikavõistlusi püstolist laskmises; Sangaste malevkond langes vähesel osavõtu tõttu võistlustest välja.

100% koosseisus võttis võistlustest osa 69 üksust ehk 70% malevkondade üldarvust (läinud aastal oli 100% üksusi 55%).

Keskmine lasketase on tõusnud võrreldes möödunud aastaga 5,791 tabamusest 6,665 tabamusele ehk 15,1%.

Malevate lasketase püstolist laskmisel.

Nr. nr.	Malevad	Püstolilaskureid nimekirjas	Osavõtjate		Võistlustulemuste alusel osutusid										Tabamusi	Keskmine maleva tabamus
			Arv	%	Nõrka-deks 0—6 tab.		Rahulda-vat-ks 7—8 tab.		Headeks 9 tab.		Eeskuju-likeks 10 tab.					
					Arv	%	Arv	%	Arv	%	Arv	%				
1.	Petseri	43	43	100	5	11,63	9	20,93	11	25,58	18	41,86	377	8,767		
2.	Sakalamaa	229	229	100	45	19,65	84	36,68	38	16,59	62	27,08	1813	7,917		
3.	Harju	213	213	100	55	25,82	63	29,58	47	22,07	48	22,53	1648	7,737		
4.	Saaremaa	122	117	95,90	27	23,08	38	32,48	26	22,22	26	22,22	2920	7,541		
5.	Võru	190	182	95,79	48	26,37	63	34,62	31	17,03	40	21,98	1393	7,332		
6.	Lääne	236	236	100	79	33,48	87	36,86	40	16,95	30	12,71	1702	7,212		
7.	Pärnu	61	61	100	26	42,62	20	32,79	5	8,20	10	16,39	420	6,885		
8.	Tartu	169	169	100	70	41,42	50	29,58	22	13,03	27	15,98	1159	6,858		
9.	Narva	79	75	94,92	31	41,33	20	26,67	9	12,00	15	20,00	534	6,759		
10.	Valga	103	89	86,41	19	21,35	38	42,70	14	15,73	18	20,22	691	6,709		
11.	Järva	220	204	92,73	78	38,24	71	34,80	26	12,75	29	14,21	1427	6,486		
12.	Tartumaa	348	331	95,11	133	40,18	110	33,23	46	13,90	42	12,69	2244	6,448		
13.	Pärnumaa	210	202	96,19	122	60,40	65	32,18	9	4,45	6	2,97	1172	5,581		
14.	Tallinna	280	267	95,36	205	76,78	40	14,98	16	5,99	6	2,25	1182	4,221		
K o k k u:		2503	2418	96,60	943	39,00	758	31,35	340	14,06	377	15,59	16682	6,665		

Malevkondade lasketase püstolist laskmisel.

Nr. nr.	Malevaid	Võistlevad üksused	Püstoli- laskureid nimekirjas	Võistlustulemuste alusel osutusid								Tabamuste summa	Keskmise tabanus			
				Osavõtjate		Nõrkadeks 0-6 tab.		Rahuldav. 7-8 tab.		Headeksj. 9 tab.				Eeskujulik. 10 tab.		
				Arv	%	Arv	%	Arv	%	Arv	%			Arv	%	
1	Petseri	Laura	mlvk.	10	10	100	—	0	—	0	2	20,00	8	80,00	98	9,800
2	Saaremaa	Muhu	"	10	10	100	—	0	—	0	3	30,00	7	70,00	97	9,700
3	"	Kihelkonna	"	22	22	100	—	0	4	18,18	8	36,36	10	45,45	203	9,227
4	Petseri	Värskä	"	7	7	100	—	0	2	28,57	2	28,57	3	42,86	64	9,143
5	Harju	Juuru	"	18	18	100	3	16,67	—	0	4	22,22	11	61,11	164	9,111
6	Võru	Rõuge	"	17	17	100	—	0	6	35,29	2	11,77	9	52,94	135	9,000
7	Sakalamaa	Suure-Kõpu	"	8	8	100	—	0	3	37,50	3	37,50	2	25,00	71	8,875
8	"	S.-Jaani	"	27	27	100	3	11,11	9	33,33	6	22,22	9	33,33	231	8,555
9	Võru	Linnaümbr.	"	20	20	100	2	10,00	6	30,00	7	35,00	5	25,00	170	8,500
10	Harju	Kuusalu	"	22	22	100	1	4,55	9	40,91	6	27,27	6	27,27	186	8,452
11	Võru	Antsla	"	33	33	100	4	12,12	14	42,42	6	18,18	9	27,27	273	8,394
12	Sakalamaa	Tarvastu	"	30	30	100	6	20,00	4	13,33	7	23,33	13	43,33	250	8,333
13	Tartu	Õppur	"	24	24	100	4	16,67	7	29,17	5	20,83	8	33,33	200	8,333
14	"	V. R. V.	"	16	16	100	4	25,00	4	25,00	2	12,50	6	37,50	133	8,313
15	Petseri	Petseri	"	26	26	100	5	19,23	7	26,92	7	26,92	7	26,92	215	8,269
16	Sakalamaa	Pilistvere	"	26	26	100	5	19,23	6	23,08	4	15,38	11	42,31	214	8,230
17	"	Kolga-Jaani	"	7	7	100	2	28,57	1	14,29	2	28,57	2	28,57	57	8,142
18	Harju	Linnaümbr.	"	32	32	100	6	18,75	8	25,00	6	18,75	12	37,50	259	8,094
19	"	Kose	"	35	35	100	7	20,00	11	31,43	8	22,86	9	25,71	281	8,028
20	Tartumaa	Jõgeva	"	37	37	100	5	13,51	19	51,35	5	13,51	8	21,63	295	7,973
21	Lääne	Märjamaa	"	53	53	100	14	26,42	17	32,07	10	18,87	12	22,64	419	7,905
22	Sakalamaa	Kesk	"	27	27	100	4	14,81	16	59,26	3	11,11	4	14,81	211	7,814
23	Valga	Helme	"	30	27	90,0	3	11,11	8	29,63	5	18,52	11	40,74	233	7,766
24	Tartu	II	"	15	15	100	4	26,67	5	33,33	4	26,67	2	13,33	116	7,733
25	Sakalamaa	Viljandi	"	42	42	100	5	11,9	27	64,29	7	16,67	3	7,14	324	7,714
26	Harju	Kloostri	"	6	6	100	—	0	5	83,33	1	16,67	—	0	46	7,666
27	Tartumaa	Voldi	"	31	31	100	9	29,03	8	25,81	7	22,58	7	22,58	237	7,645
28	Saaremaa	Valjala	"	10	10	100	3	30,0	4	40,0	2	20,0	1	10,0	76	7,600
29	Sakalamaa	Paistu	"	21	21	100	6	28,57	5	23,81	2	9,52	8	38,10	159	7,571
30	Saaremaa	Sõrve	"	9	9	100	2	22,22	4	44,44	1	11,11	2	22,22	68	7,555
31	"	Leisi	"	11	11	100	4	36,36	3	27,27	2	18,18	2	18,18	83	7,545
32	Lääne	Hiumaa	"	32	32	100	9	28,12	11	34,38	9	28,12	3	9,38	241	7,531
33	"	Kullamaa	"	34	34	100	9	26,47	16	47,06	6	17,65	3	8,82	256	7,529
34	Tartumaa	Alatskivi	"	37	37	100	8	21,62	17	45,95	7	18,92	5	13,51	277	7,486
35	Harju	Keila	"	13	13	100	4	30,77	1	7,69	6	46,15	2	15,39	97	7,462
36	"	Hageri-Kohila	"	24	24	100	9	37,50	7	29,17	6	25,00	2	8,33	179	7,458
37	Järva	Paide	"	52	52	100	17	32,69	14	26,93	10	19,23	11	21,15	386	7,424
38	Harju	Nissi	"	20	20	100	5	25,00	9	45,00	2	10,00	4	20,00	145	7,350
39	Võru	Kanepi	"	23	22	95,65	5	22,73	10	45,45	3	13,64	4	18,18	169	7,347
40	"	Vastseliina	"	22	19	86,36	3	15,79	4	21,05	5	26,32	7	36,84	161	7,318
41	Narva	Koond. eri üks.	"	24	24	100	8	33,33	7	29,17	4	16,67	5	20,83	175	7,292
42	Sakalamaa	Põltsamaa	"	41	41	100	14	34,15	13	31,70	4	9,76	10	24,39	296	7,219
43	Saaremaa	Põide	"	15	15	100	4	26,67	9	60,00	1	6,67	1	6,67	108	7,200
44	Lääne	Risti	"	26	26	100	10	38,46	7	26,92	4	15,39	5	19,23	187	7,192
45	Narva	Narva	"	29	28	96,55	12	42,85	6	21,43	5	17,86	5	17,86	201	7,179
46	Võru	Varstu	"	11	11	100	4	36,36	4	36,36	2	18,18	1	9,09	78	7,091
47	Lääne	Lihula	"	43	43	100	11	25,58	26	60,47	4	9,30	2	4,65	304	7,060
48	Tartu	Srtk. div.	"	15	15	100	6	40,00	5	33,33	1	6,67	3	20,00	106	7,067
49	Järva	Koeru	mlvk.	18	18	100	6	33,33	7	38,89	3	16,67	2	11,11	124	6,888
50	Pärnu	Pärnu	"	61	61	100	26	42,62	20	32,79	5	8,20	10	16,39	420	6,885
51	Valga	Hargla	"	23	21	91,30	6	28,57	7	33,33	3	14,29	5	23,81	158	6,870
52	Tartu	Koond. eri-üks.	"	22	22	100	8	36,36	9	40,91	3	13,64	2	9,09	149	6,773
53	Järva	Ratsa div.	"	33	29	87,87	7	24,14	11	37,93	4	13,79	7	24,14	222	6,727
54	Harju	Rapla	mlvk.	43	43	100	20	46,51	13	30,23	8	18,61	2	4,65	289	6,720
55	Võru	Võru	"	28	28	100	9	32,14	12	42,86	4	14,29	3	10,71	187	6,678
56	Järva	Tapa	"	51	47	92,15	20	42,55	17	36,17	5	10,64	5	10,64	304	6,468
57	Pärnumaa	Halliste	"	26	25	96,15	13	52,00	7	28,00	3	12,00	2	8,00	167	6,423
58	Tartumaa	Tartu-Maarja	"	37	36	97,29	17	47,22	8	22,22	6	16,67	5	13,89	237	6,405
59	"	Võnnu	"	25	20	80,00	3	15,00	8	40,00	5	25,00	4	20,00	160	6,400
60	"	Räpina	"	37	34	91,89	10	29,41	18	52,94	2	5,88	4	11,77	236	6,378
61	Saaremaa	Kuressaare	"	45	40	88,89	14	35,00	14	35,00	9	22,50	3	7,50	285	6,333
62	Tartu	III	"	27	27	100	13	48,15	8	29,63	3	11,11	3	11,11	170	6,296
63	Valga	Sangaste	"	25	21	84,00	4	19,05	14	66,67	3	14,29	—	0	156	6,240
64	Tartumaa	Otepää	"	21	21	100	12	57,14	4	19,05	4	19,05	1	4,76	130	6,190
65	Pärnumaa	Häädemeeste	"	20	20	100	10	50,00	9	45,00	1	5,00	—	0	123	6,150
66	Lääne	Haapsalu	"	48	48	100	26	54,17	10	20,83	7	14,58	5	10,42	295	6,146
67	Narva	Vaivara	"	26	23	88,46	11	47,83	7	30,43	—	0	5	21,74	158	6,070

Nr. nr.	Malevad	Võistlevad üksused	Püstoli- laskureid nimekirjas	Võistlustulemuste alusel osutusid										Tabamuste suhuna	Keskmine tabamus	
				Osavõtjate		Nõrkadeks 0—6 tab.	Rahuldav. 7—8 tab.	Headeks 9 tab.	Eeskujulik. 10 tab.							
				Arv	%	Arv	%	Arv	%	Arv	%					
68.	Pärnumaa	Jakobi	komp.	19	100	9	47,37	8	42,11	—	0	2	10,52	115	6,053	
69.	Järva-Jaani	J.-Jaani	"	25	88,00	10	45,45	9	40,91	1	4,55	2	9,09	151	6,040	
70.	Tartumaa	Virtsjärve	"	32	100	20	62,50	7	21,87	4	12,50	1	3,13	189	5,906	
71.	Tallinna	Kopli	"	10	100	5	50,0	5	50,0	—	0	—	0	59	5,900	
72.	Tartumaa	Elva	"	29	100	16	55,17	8	27,59	4	13,79	1	3,45	170	5,862	
73.	Järva	Türi	"	41	87,81	18	50,00	13	36,11	3	8,33	2	5,56	240	5,854	
74.	Pärnumaa	Audru	"	20	100	9	45,00	10	50,00	—	0	1	5,00	117	5,850	
75.	Tartu	G-pataljon	"	12	100	8	66,67	2	16,67	2	16,67	—	0	70	5,833	
76.	Valga	Valga	mlvk.	25	80,00	6	30,00	9	45,00	3	15,00	2	10,00	144	5,760	
77.	Pärnumaa	Saarde	"	27	100	18	66,66	7	25,93	2	7,41	—	0	154	5,703	
78.	Tartu	IV	"	38	100	23	60,53	10	26,32	2	5,26	3	7,89	215	5,658	
79.	Pärnumaa	Vändra	"	34	100	22	64,71	10	29,41	1	2,94	1	2,94	191	5,617	
80.	Võru	Põlva	"	36	88,88	21	65,62	7	21,88	2	6,25	2	6,25	202	5,611	
81.	Pärnumaa	Põhja	"	24	100	17	70,83	5	20,84	2	8,33	—	0	132	5,500	
82.	Tartumaa	Mustvee	"	35	88,57	18	58,06	8	25,80	2	6,45	3	9,69	190	5,429	
83.	Tallinna	Sadama	"	13	100	9	69,23	3	23,08	—	0	1	7,69	69	5,308	
84.	Pärnumaa	Karksi	"	19	89,47	11	64,71	6	35,29	—	0	—	0	98	5,157	
85.	Tallinna	Põhja	"	40	100	29	72,50	5	12,50	3	7,50	3	7,50	202	5,050	
86.	"	Koond. eri-üks.	"	36	100	27	75,00	5	13,89	4	11,11	—	0	173	4,806	
87.	Tartumaa	Kambja	mlvk.	27	85,19	15	65,22	5	21,74	—	0	3	13,04	124	4,555	
88.	Tallinna	Kalevi	"	38	97,37	30	81,08	5	13,52	1	2,70	1	2,70	161	4,237	
89.	"	Raudt. ü. pat.	"	13	100	10	76,92	2	15,39	1	7,69	—	0	54	4,154	
90.	"	Nõmme	mlvk.	8	100	6	75,00	1	12,50	1	12,50	—	0	33	4,125	
91.	"	Lõuna	"	34	100	26	76,48	4	11,76	4	11,76	—	0	139	4,088	
92.	"	Tehnil.	"	17	82,35	10	71,43	3	21,43	1	7,14	—	0	62	3,647	
93.	Pärnumaa	Kesk	"	21	76,19	13	81,25	3	18,75	—	0	—	0	75	3,571	
94.	Tallinna	Srtk. div.	"	27	92,59	21	84,00	4	16,00	—	0	—	0	93	3,444	
95.	"	Ida mlvk.	"	22	95,45	18	85,72	1	4,76	1	4,76	1	4,76	71	3,227	
96.	"	Toompea mlvk.	"	22	72,73	14	87,50	2	12,50	—	0	—	0	66	3,000	
K o k k u :				2506	2418	90,60	943	39,00	758	31,35	340	14,06	377	15,59	16682	6,665

100% üksused.

Üksusi, kus kõik pealikud viimseni oma oskusi püstoli käsitamises proovisid, oli 69 malevkonda, mis teeb välja (14 võistlusi korraldanud malevast) 70% võistluskohustuslike malevkondade arvust.

1. nõrkadeks	(0—6 tabamust)	943	pealikut ehk 39,0%
2. rahuldavateks	(7—8 ")	758	" " 31,35%
3. headeks	(9 ")	340	" " 14,06%
4. eeskujulikeks	(10 ")	377	" " 15,59%

Kokku 2418 pealikut.

Võrreldes 1934. a. püstoli karikavõistluste tulemustega on nõrkade püstolilaskurite arv 1188 pealikult või 49,7%-lt vähenenud 943-le või 39%-le. Rahuldavate püstolikäsitajate arv on tõusnud 674-lt või 28,2%-lt — 758-le või 31,35%-le, heade püstolilaskurite arv 269-lt või 11,2%-lt — 340-le või 14,06%-le.

Nõrkade püstolikäsitajate pealikute arv on väga suur.

Pealikud, kes saavutasid 10-st väljalastud kuulist ainult 1 või 2 juhuslikku tabamust või kes kõik 10 kuuli „tuulde“ lasksid, oli kokku 133 meest, mis teeb välja 5% üldisest võistlusi kaasateinud pealikute arvust.

Pealikuid, kes löid välja 100% võimalikust, s. o. iga väljalöödud kuul oli tabanud, oli 377. Nende eeskujulike pealikute arv on aasta jooksul tõusnud 261-lt või 10,9%-lt 377-le või 15,59%.

4. Autasud püstoli karikavõistlustel.

Püstoli karikavõistlustel tuli esikohale Petseri maleva Laura malevkond keskmise tabamusega 9,800, kes

Üksikmeeste lasketase.

Püstoli karikavõistlustest osavõtjate malevkondade nimekirjas seisid 2506 pealikut, võistlustest võttis osa 2418 pealikut ehk 96,6%.

Tulemuste poolest osutusid:

1. nõrkadeks	(0—6 tabamust)	943	pealikut ehk 39,0%
2. rahuldavateks	(7—8 ")	758	" " 31,35%
3. headeks	(9 ")	340	" " 14,06%
4. eeskujulikeks	(10 ")	377	" " 15,59%

Kokku 2418 pealikut.

omandab 1936. aastaks kaitseliidu ülema rändkarika.

Nimetatud auhinna võitis 1933. a. Lääne maleva Märjamaa malevkond ja 1934. a. Saaremaa maleva Valjala malevkond.

5. Raske-kuulipilduja karikavõistlused.

Raske-kuulipilduja karikavõistlused peeti möödunud aastal uute määruste kohaselt. Varemalt rk karikavõistlustel raske-kuulipilduja, kui masinrelva, tehnilise käsitamise oskus ei olnud mõõduandev, sest kõiki eeltoiminguid enne tule avamist võistlustel ei arvestatud.

Nende võistluste tulemuste põhjal võime rahuldustundega konstateerida, et rk tehnilise käsitamise ja rk tule ärakasutamise oskus rõhuvates enamus üksustes on rahuldav ja keskmine tulemus (ühe kuju tabamiseks kulutatud aeg) on normaalne.

Üle terve kaitseliidu iga kuulipildur kulutas keskmiselt tule avamise signaalist kuni tule lõpetamiseni ja luku väljavõtmiseni 37 sekundit. Selle aja hulka kuulusid kõik tegevused: kauguse hinne, sihikusead-

mine, laadimine, sihtipanemine, 50 padruni välja-
laskmine, tuletagejärede vaatluse põhjal paranduste
tegemine, ettetulevate lasketakistuste kõrvaldamine,
pärast tule lõpetamist rk kaane lahtitegemine ja luku
asetamine kuklale. 37 sekundi vältel iga kuulipilduri
kohta tuli 2,72 tabamust ehk ühe kuju tabamiseks ku-
lutati keskmiselt 13,59 sekundit.

Rk karikavõistluste tagajärede hindeks on järg-
mised normid:

eeskujulik — kui keskmine aeg ühe kuju taba-
miseks on 10 sek. või vähem;

hea — kui keskmine aeg ühe kuju tabamiseks on
10—15 sek. (15 sek. k. a.);

rahuldav — kui keskmine aeg ühe kuju tabami-
seks on 15—20 sek. (20 sek. k. a.);

nõrk — kui keskmine aeg ühe kuju tabamiseks on
rohkem kui 20 sek.

Selle hinde kohaselt rk karikavõistluste 1935. a.
tagajärjed ei ole küll hiilgavad, kuid on esmakordse
üleriikliku jõukatsumise juures tähelepanu väärivad.

Rk käsitamise oskust, eriti aga rk tule tagajäre-
gede vaatlemist ja selle põhjal paranduste tegemist
peame rk üksustes siiski veel rohkem arendama.

Osavõtt rk karikavõistlustest on olnud elav, väl-
ja arvatud Valga malev, kus rk karikavõistlusi üldse
ei peetud.

66-st toimkonnast on 56 toimkonda viimse me-
heni karikavõistlustel kaasa löönud, s. o. 100%
üksusi oli 85%.

Rk karikavõistluste tulemused malevate järgi.

Nr. Nr.	Malevad	Nimek. kuuli- pild. võistlusp.	Võistlustest osavõtjate		Laskmiseks kulutatud ae- gade summa	Tabatud ku- jusid	Keskmine aeg ühe kuju taba- miseks	Edusekundid	Lõppkiirus	Parim kuulipildur malevas	
			arv	%							
1. Pärnumaa		17	17	100	379,0	49	7,73	6	1,73	Kuusk, Johan	3,75 sek.
2. Võru		42	40	95,24	1177,3	141	8,35	6	2,35	Otsman, Arnold	3,40 "
3. Järva		12	12	100	421,8	50	8,44	6	2,44	Roodentau, Aug.	3,57 "
4. Sakalamaa		47	47	100	1213,3	119	10,20	6	4,20	Sellmann, Ottomar	4,67 "
5. Tartu		110	110	100	3593,8	329	10,92	6	4,92	Körts, Erich	2,60 "
6. Lääne		16	16	100	740,0	64	11,56	6	5,56	Saare, Jaan	6,00 "
7. Viru		17	17	100	622,7	50	12,45	6	6,45	Tomasson, Vold.	6,40 "
8. Petseri		61	61	100	2523,4	202	12,49	6	6,49	Kool, Artur	6,40 "
9. Harju		33	29	87,88	1353,0	128	10,57	4	6,57	Luht, Viktor	6,32 "
10. Tartumaa		79	71	89,87	2509,9	212	11,84	4	7,84	Toode, Arnold	4,00 "
11. Pärnu		22	21	95,45	584,5	42	13,92	6	7,92	Almart, Kristjan	4,00 "
12. Saaremaa		11	11	100	362,4	18	20,13	6	14,13	Jürgens, Aleksei	5,25 "
13. Narva		27	25	92,59	2651,0	87	30,47	5	25,47	Kaasik, Bernhard	11,33 "
14. Tallinna		70	62	88,57	2784,3	48	58,01	2	56,01	Priiman, Ed.	5,43 "
K o k k u :		564	539	95,57	20916,4	1539	13,59	6	7,59		

Rk karikavõistluste tulemused üksuste järgi.

Nr. Nr.	Võistleja üksus	Malev	Nimek. kp. võistlusp.	Võistlustest osavõtjate		Laskmiseks kulutatud ae- gade summa	Tabatud ku- jusid	Keskmine aeg ühe kuju ta- bamiseks	Edusekundid	Lõppkiirus	Parim kuulipildur üksuses	
				arv	%							
1. Saarde mlvk. rk k-do	Pärnumaa		17	17	100	379,0	49	7,73	6	1,73	Kuusk, Joh.	3,75 sek.
2. Võru rk komp.	Võru		42	40	95,24	1177,3	141	8,35	6	2,35	Otsman, Arnold	3,40 "
3. Paide rk rühm	Järva		17	17	100	421,8	50	8,44	6	2,44	Roodentau, August	3,57 "
4. Meeksi rk rühm	Tartumaa		16	16	100	583,9	63	9,35	6	3,35	Kurvits, Joh.	5,68 "
5. Viljandi rk k-do	Sakalamaa		47	47	100	1213,3	119	10,20	6	4,20	Sellman, Ottomar	4,67 "
6. Tartu rk komp.	Tartu		110	110	100	3593,8	329	10,92	6	4,92	Körts, Erich	2,60 "
7. Petseri rk rühm	Petseri		31	31	100	1108,7	97	11,43	6	5,43	Leit, Arnold	6,52 "
8. Vao rk rühm	Viru		10	10	100	240,6	21	11,46	6	5,46	Rosenbaum, Erich	6,50 "
9. Rapla rk üks. r.	Harju		19	17	89,47	759,8	73	10,40	4	6,40	Luht, Viktor	6,32 "
10. Keila rk rühm	"		14	12	85,71	593,2	55	10,78	4	6,78	Vederik, Karl	6,42 "
11. Pärnu rk rühm	Pärnu		22	21	95,45	584,5	42	13,92	6	7,92	Almart, Kristjan	4,00 "
12. Õhukaitse rk k-do	Petseri		17	17	100	957,4	60	15,96	6	9,96	Liibert, Paul	7,78 "
13. Rääpina rk rühm	Tartumaa		16	15	93,75	482,5	31	15,56	5	10,56	Ziukmann, Artur	6,60 "
14. Ahja rk rühm			15	12	80,00	497,1	32	15,53	3	12,53	Saarens, Valter	10,16 "
15. Kuressaare rk ü. r.	Saaremaa		11	11	100	362,4	18	20,13	6	14,13	Jürgens, Aleksei	5,25 "
16. Narva rk rühm	Narva		20	18	90,00	2244,0	69	32,52	5	27,52	Kaasik, Bernhard	11,33 "
17. Rk üldrühm	Tallinna		22	21	95,45	763,5	22	34,75	4	30,75	Priimann, Ed.	5,43 "
18. Tall. rk 1. rühm	"		26	22	84,62	904,8	16	56,55	0	56,55	Kroot, Alfret	8,67 "
19. Tall. rk 2. rühm	"		22	19	86,36	1115,9	10	111,59	4	107,59	Tullus, Lembit	15,00 "
K o k k u :			494	473	95,75	17988,5	1297	13,87	6	7,87		

Eeskujulikke tagajärgi näitasid Pärnumaa Saar- kadeks osutusid Narva maleva rk rühm, Tallinna de mlvk. rk k-do, Võru rk kompanii, Järva maleva maleva rk üldrühm, Tallinna maleva rk komp. I ja II Paide rk rühm ja Tartumaa Meeksi rk. rühm, Nõr- rühm.

Rk karikavõistluste tulemused toimkondade järgi.

Nr.	Võistleja toimikond	Malev	Nimek. kp. võistlusp.	Võistlustest osavõtjate arv	%	Laskmiseks kulutatud aegade summa	Tabatud ku- jusid	Keskmine aeg ühe kulu ta- bamiseks	Parim kuulipildur toimkonnas	
1.	Paide rk rühma 1. toimk.	Järva	6	6	100	103,5	20	5,13	Roodentau, August	3,57 sek.
2.	Mäksa rk toimk.	Tartumaa	8	8	100	200,7	31	6,47	Toode, Arnold	4,00 "
3.	Võru rk 2. rühma 3. toimk.	Võru	9	9	100	215,8	32	6,74	Luv, Filip	3,60 "
4.	Võru rk 1. rühma 2. toimk.	"	6	6	100	171,9	25	6,88	Otsman, Arnold	3,40 "
5.	Saarde rk k-do 2. toimk.	Pärnumaa	9	9	100	168,0	22	7,64	Kuusk, Johan	3,75 "
6.	Võru rk 1. rühma 1. toimk.	Võru	7	6	85,71	169,7	22	7,72	Pirand, Felix	6,40 "
7.	Saarde rk k-do 1. toimk.	Pärnumaa	8	8	100	211,0	27	7,81	Song, Johan	5,75 "
8.	Rk komp. 2. r. 2. toimk.	Tartu	8	8	100	219,0	28	7,82	Luitsalu, Aksel	3,35 "
9.	Viljandi rk r. 1. jao 1. t.	Sakalamaa	7	7	100	157,3	20	7,85	Treuhold, Mihkel	5,07 "
10.	Viljandi rk r. 2. jao 1. t.	"	7	7	100	151,7	19	7,95	Sellman, Ottomar	4,67 "
11.	Rk komp. 1. r. 1. toimk.	Tartu	7	7	100	168,8	25	8,35	Körts, Erich	2,60 "
12.	Laura rk toimk.	Petseri	6	6	100	197,1	23	8,57	Kool, Artur	6,40 "
13.	Paide rk rühma 2. toimk.	Järva	6	6	100	156,4	18	8,68	Valdmann, Joh.	5,47 "
14.	Meeksi rk 1. toimk.	Tartumaa	8	8	100	288,5	32	9,01	Kurvits, Joh.	5,68 "
15.	Ök. 2. r. 1. toimk.	Tartu	7	7	100	191,6	21	9,12	Jaegel, Erich	4,85 "
16.	Võru rk 2. r. 1. toimk.	Võru	7	7	100	206,8	22	9,40	Klaossen, Siegfried	7,07 "
17.	Rk komp. 2. r. 3. toimk.	Tartu	8	8	100	285,8	30	9,53	Vervold, Elmar	6,13 "
18.	Rk komp. 1. r. 2. toimk.	"	7	7	100	211,4	22	9,61	Mirka, Arnold	4,25 "
19.	Meeksi rk 2. toimk.	Tartumaa	8	8	100	300,4	31	9,69	Täll, Oskar	6,62 "
20.	Viljandi rk r. 1. jao 2. t.	Sakalamaa	7	7	100	167,0	17	9,82	Aareloid, Ed.	5,08 "
21.	Võru rk 2. rühma 2. toimk.	Võru	7	6	85,71	208,9	21	9,95	Lannesto, Verner	7,33 "
22.	Viljandi ök. r. rk 2. tk.	Sakalamaa	6	6	100	169,8	17	9,99	Taalmann, Ants	5,65 "
23.	Petseri rk 1. toimk.	Petseri	6	6	100	182,4	18	10,13	Kull, Alfred	7,05 "
24.	Petseri rk 2. toimk.	"	6	6	100	208,5	20	10,42	Skortsov, Vladimir	8,60 "
25.	Rk komp. 1. r. 4. toimk.	Tartu	7	7	100	227,6	22	10,62	Looberg, Joh.	4,30 "
26.	Jõgisoo rk toimk.	Lääne	8	8	100	341,0	32	10,65	Neivelt, Jul.	8,00 "
27.	Rk 1. rühma 3. toimk.	Võru	6	6	100	204,2	19	10,75	Assor, Elmar	6,07 "
28.	Ök 1. rühma 1. toimk.	Tartu	7	7	100	195,2	20	10,76	Tsängov, Joh.	5,80 "
29.	Ök 1. rühma 2. toimk.	"	8	8	100	261,0	24	10,87	Klaos, Oskar	5,67 "
30.	Petseri rk 3. toimk.	Petseri	6	6	100	196,1	18	10,89	Leit, Arnold	6,52 "
31.	Rk komp. 2. r. 4. toimk.	Tartu	7	7	100	175,6	16	10,97	Rose, Karl	5,85 "
32.	Pärnu rk 3. toimk.	Pärnu	7	7	100	156,4	14	11,17	Madisson, Vold.	6,00 "
33.	Vao rk 1. toimk.	Viru	6	6	100	146,3	13	11,25	Liinev, Rudolf	7,50 "
34.	Viljandi rk 2. r. 2. toimk.	Sakalamaa	7	7	100	191,6	17	11,27	Kukk, Arnold	6,17 "
35.	Kahkva rk toimk.	Tartumaa	8	6	75,0	160,6	14	11,47	Käbard, Gustav	6,55 "
36.	Rk komp. 1. r. 3. toimk.	Tartu	7	7	100	236,2	20	11,81	Kriisk, Richard	3,85 "
37.	Värskä rk toimk.	Petseri	7	7	100	260,2	22	11,83	Naabel, Ilja	9,00 "
38.	Rk komp. 2. r. 1. toimk.	Tartu	8	8	100	274,4	23	11,93	Taschkin, Ferd.	3,60 "
39.	Petseri rk 4. toimk.	Petseri	7	7	100	253,5	21	12,07	Salundi, Joh.	8,33 "
40.	Viljandi ök r. 3. toimk.	Sakalamaa	7	7	100	181,6	15	12,10	Kikas, August	8,57 "
41.	Lihula rk toimk.	Lääne	8	8	100	399,0	32	12,47	Saare, Jaan	6,00 "
42.	Rasina rk toimk.	Tartumaa	8	8	100	332,5	26	12,78	Siilberg, Gustav	9,60 "
43.	Kunda rk toimk.	Viru	7	7	100	382,1	29	13,17	Toomasson, Vold,	6,40 "
44.	Ök 1. rühma 3. toimk.	Tartu	8	8	100	288,2	23	13,40	Luha, August	8,33 "
45.	Meremäe rk toimk.	Petseri	6	6	100	268,2	20	13,41	Roos, Nikolai	9,30 "
46.	Ök 1. rühma 4. toimk.	Tartu	8	8	100	296,4	22	13,47	Nigol, Joh.	10,60 "
47.	Pärnu rk 1. toimk.	Pärnu	8	7	87,50	233,6	17	13,74	Kangur, Paul	5,55 "
48.	Viljandi ök. r. 1. toimk.	Sakalamaa	6	6	100	194,3	14	13,86	Roosi, August	8,87 "
49.	Ök 2. rühma 3. toimk.	Tartu	6	6	100	208,8	15	13,92	Ilves, Leopold	7,33 "
50.	Side toimikond	Tallinna	6	6	100	127,4	9	14,16	Reisin, Heinrich	6,50 "
51.	Ahja rk 1. toimk.	Tartumaa	8	6	75,0	237,2	16	14,82	Saarens, Valter	10,16 "
52.	Ök 2. r. 2. toimk.	Tartu	7	7	100	273,8	18	15,21	Rosenvald, Aleks.	9,05 "
53.	Räpina rk 1. toimk.	Tartumaa	8	8	100	258,7	17	15,22	Tobrov, Osvald	9,46 "
54.	Räpina rk 2. toimk.	"	8	7	87,5	223,8	14	15,98	Ziukman, Artur	6,60 "
55.	Ahja rk 2. toimk.	"	7	6	85,71	259,9	16	16,24	Löbu, Friedrich	13,53 "
56.	Vastse-Kuuste rk toimk.	"	8	6	75,0	247,6	15	16,50	Kusma, Aksel	9,95 "
57.	Vaivara 6. komp. rk k-do	Narva	7	7	100	407,0	18	16,61	Paastik, August	11,75 "
58.	Pärnu rk 2. toimk.	Pärnu	7	7	100	194,5	11	17,68	Almart, Kristjan	4,00 "
59.	Narva rk r. 2. toimk.	Narva	7	6	85,71	477,0	22	21,68	Kaasik, Bernhard	11,33 "
60.	1. rk rühma 1. jao 1. tk.	Tallinna	7	7	100	261,0	9	29,00	Kroot, Alfred	8,67 "
61.	Üldrühm staabi jagu	"	10	9	90,0	277,2	9	30,90	Kelemit, Genadi	9,00 "
62.	Narva rk rühma 3. toimk.	Narva	6	6	100	900,0	25	36,00	Lellep, Olev	21,25 "
63.	Narva rk rühma 1. toimk.	"	7	6	85,71	867,0	22	39,41	Töld, Richard	27,50 "

Nr. Nr.	Võistleja toimkond	Malev	Võistlustest osavõtjate		Laskmiseks kulutatud aegade summa	Tabatud ku- jusid	Keskmine aeg ühe kuju ta- hamiseks	Parim kuulipildur toimkonnas	
			Nimek. kp. võistlusp.	arv %					
64.	2. rk r. 2. jao 1. toimk.	Tallinna	8	6 75,0	263,2	6	43,87	Saar, Aleksei	18,00 „
65.	Spordi, sisek. 1. toimk.	„	6	6 100	358,9	4	89,73	Priimann, Ed.	5,43 „
66.	2. rk r. 1. jao 1. toimk.	„	8	8 100	445,2	3	148,60	Tullus, Lembit	15,00 „
K o k k u :			474	458 96,62	16856,0	1315	12,80		

Väga häid tagajärgi saavutati 22 toimkonna 40%, rahuldavaid 9 toimkonda ehk 18% ja nõrku poolt, mis teeb välja 30% võistlustest osavõtnud toimkondade arvust, häid tagajärgi — 29 toimkonda ehk toimkondi 12 ehk 17%.

Langesid välja vähese osavõtu tõttu.

1. Paide rk r. 3. toimk.	Järva	5	5 100	161,9	12	13,42	Reismann, Tõnis	7,23 sek.
2. Vao rk r. 2. toimk.	Viru	4	4 100	94,3	8	11,79	Rosenbaum, Erich	6,50 „
3. 1. rk r. 1. j. 2. toimk.	Tallinna	6	5 83,33	195,2	3	65,07	Andreller, Jul.	27,50 „
4. 1. rk r. 2. j. 1. toimk.	„	6	5 83,33	250,2	2	125,10	Aamann, Joh.	26,00 „
5. 1. rk r. 2. j. 2. toimk.	„	7	5 71,43	198,4	2	99,20	Elstein, Emil	14,40 „
6. 2. rk r. 1. j. 2. toimk.	„	6	5 83,33	407,5	1	407,5	Varb, Anton	31,00 „
K o k k u :			34	29 85,29	1307,5	28	46,68	

6. Autasud rk karikavõistlustel.

a) Parimaks malevaks rk karikavõistlustel tuli Pärnumaa malev keskmise tabamuse ajaga 7,73 sekundit ja keskmise lõppkiirusega, maha arvates 6 edusekundit, — 1,73 sek.

b) Parimaks rk üksuseks tuli Pärnumaa maleva Saarde malevkonna rk komando keskmise tabamuse ajaga 7,73 sekundit ja keskmise lõppkiirusega, maha arvates 6 edusekundit, 1,73 sekundit.

c) Parimaks toimkonnaks tuli Järva maleva Paide rk rühma 1. toimkond keskmise tabamuse ajaga 5,13 sekundit. Järva maleva Paide rk rühma 1. toimkond omandab 1936. aastaks Eesti Maapanga jäävalt rändava karika. Nimetatud auhinna võitis 1934. a. Tartumaa maleva Mäksa rk toimkond.

d) Parimaks raskekuulipilduriks tuli Erich Kõrts, Tartu malevast, keskmise tabamuse ajaga 2,6 sekundit (laskmise üldaeg 13,0 sekundit, tabatud 5 kuju 11 kuuliga). Malevlane Erich Kõrts omandab 1936. aastaks Pikalaenu Panga rändauhinna. Auhinda tuleb võita kolm aastat järgemööda või viis aastat vaheldumisi.

1934. a. nimetatud auhinna võitis rk kuulipildur Johan Täht Võru malevast.

IV. Kehaline kasvatus.

Kaitseliidu malevais ja nende allüksustes kehalise kasvatusel alal möödunud tegevusaastal 1. detsembrist 1934. — 30. nov. 1935. a. tehtud töös ja tegevuses tuleb konstateerida edu.

Kuigi viimasel ajal kaitseliidu rahaline seisukord võrreldes kaitseliidu tegevuse algaastatega ei võimalda kehalisele kasvatusel kulutada kuigi suuri summasid, on malevad ja nende allüksused kohaliku seltskonna vastutulekul ja toetusel suutnud siiski leida rahalisi võimalusi kehalise kasvatusel töö intensiivseks läbivi-

miseks. Mitmes malevas on malevate summadest tööle rakendatud palgalised kehalise kasvatusel instruktorigid, on soetatud spordiabinõusid ja korraldatud spordivälju. Oli märgata kohtadel kindlat soovi soetada sügis- ja talvehooajaks harjutusruume kehaliste harjutuste korraldamiseks. Nii toimus töö suvel 170 harjutusväljakul. Talve- ja sügishooajal kasutati harjutusteks 22 avaramat ruumi ja võimalat. Veespordi harjutusi korraldati 10 ujulas.

Tabel nr. 20.

K. L. suusavalmistamise kursused

1. dets. 1934. a. kuni 30. nov. 1935. a.

Jrk nr. nr	Malevad	Kursuste arv	Kursuse keskmine kestus	Kursustest osavõtjate arv	Valmistatud suuskade arv (paari)	Instruktorid
1	Tartumaa	3	4 päeva	64	55	J. Proovel ja J. Ilves.
2	Tartu	1	9 „	18	37	K. Karheiding.
3	Valga	4	3 „	42	75	A. Needra.
4	Petseri	6	4 „	78	81	A. Sarapuu ja L. Tensing.
5	Harju	2	4 „	21	23	E. Angaste.
6	Järva	3	„	40	42	A. Kask, E. Naago ja P. Aksim.
7	Sakalamaa	9	3 „	165	126	T. Järvekül, J. Keskküla.
8	Lääne	9	2 „	98	99	Altrof, Herb.
9	Pärnumaa	6	3 „	57	81	P. Ringenberg.
10	Pärnu	1	6 „	10	10	J. Tamm.
11	Viru	11	4 „	142	147	K. Treimann.
12	Võru	1	3 „	8	13	K. Sikk.
Kokku		56	2—9 päeva	743	789	

Spordialadest olid suvehooajal harrastatavamad kergejõustik ja mängud, sügisel peamiselt raskejõustik

Tabel nr. 22.

KL. Sportlaste, spordiklubide ja spordipealike arv 30. novembril 1935. a.

Järjek. nr. nr.	Malevad	Sportlased						Spordiklubide arv	Spordipealike arv
		Üldarv		Sportlasist spordiseltsi liikmeid		Ainult kaitseliidus tegevaid			
		Mehi	Naisi	Mehi	Naisi	Mehi	Naisi		
1	Tallinna	238	—	110	—	128	—	4	21
2	Tartumaa	766	187	177	51	589	136	—	71
3	Tartu	324	133	197	—	127	—	1	12
4	Narva	171	26	61	11	110	15	1	10
5	Valga	113	—	28	—	85	—	1	8
6	Petseri	95	15	20	—	75	15	1	7
7	Harju	624	166	4	—	620	166	14	45
8	Järva	400	41	136	3	264	38	2	33
9	Sakalamaa	240	16	88	8	152	8	2	9
10	Saaremaa	132	7	31	5	101	2	—	14
11	Lääne	201	49	28	5	173	44	—	24
12	Pärnumaa	419	104	243	44	176	60	—	30
13	Pärnu	78	15	78	15	—	—	1	1
14	Viru	582	20	96	1	486	19	—	24
15	Võru	423	64	84	2	339	62	—	8
Kokku		4806	843	1381	145	3425	570	27	317

(Kreeka-Rooma maadlus, tõstmine ja pokk) ja talvel — suusatamine. Vähemal määral harrastati võimlemist, mis on tingitud peamiselt just võimlemise harjutuste läbiviimiseks vajaliste ruumide puudulikkusest arvust. Ka raskejõustiku levik on osaliselt takistatud maadlusmatide ja tõstekangide piiratud arvust, kuigi hea tahtmine seda ala harrastada on teinud leidlikuks kohapealseid raskejõustikulasi — on kombineeritud maadlusmatte ja tõstekange koduselt mitte millestki. On tõstetud liivakotte, vesikive ja maadluseks „löödud rinnad kolksu“ haljal murul.

Kergejõustiku üksikklassi harrastati peamiselt harjutustel, kuna võistluselana oli tarvilusel viievõistlus

(100 ja 1500 m jooksud, kõrgushüpe, kuulitõuge, odavise). Mängudest oli populaarseim võrkpall ja seda on juba pikemat aega harrastatud peaaegu igas üksuses. Vähemal määral harrastati pesa- ja jalgpalli, kuna esimese harrastamist takistab selle mängu tundjate liiga piiratud arv ja jalgpalli harrastamisel tekitab suuremat rahalist kulu varustuse soetamine.

Kuigi võrdlemisi lumevaene talv suusatajate perele ei teinud kuigi palju rõõmu, harrastati suusatamist siiski võimaluste piires kaunis rohkesti.

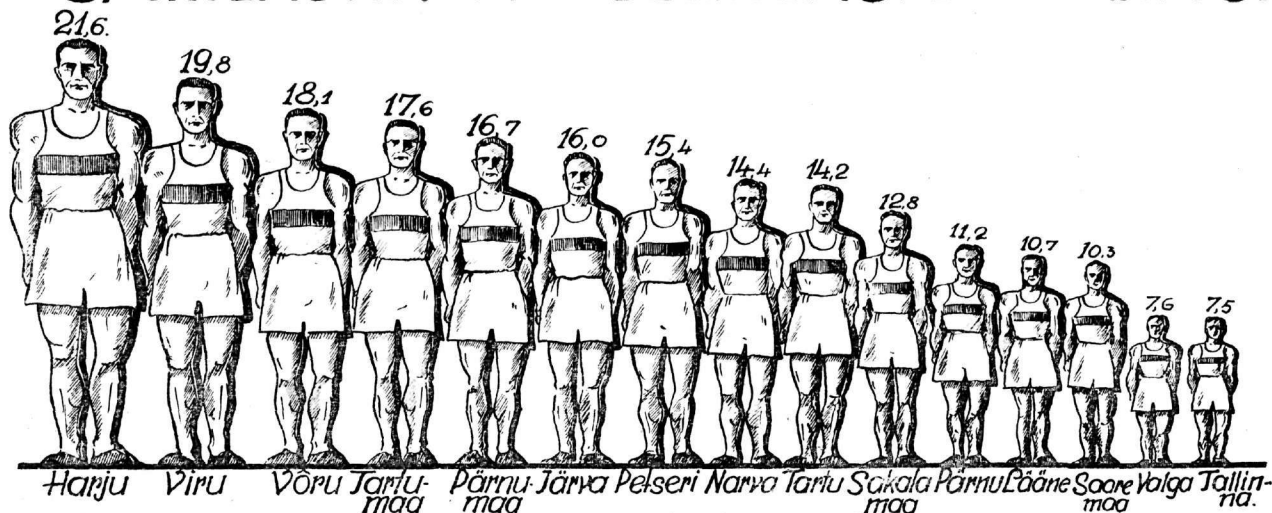
Elvas peetud üleriiklikud kaitseliidu suusatamise võistlused olid üldiselt hoogsaimad ja meeleolurikkaimad senini peetud suuremate suusatamisvõistlustest.

Suuskade valmistamise alal peetud 56 kursusest võttis osa 743 kursuslast, kes valmistasid 789 paari suuski (tabel nr. 20). Kuigi juba pikemat aega on malevais peetud suuskade valmistamise kursusi ja nendest on elavalt osa võetud, siiski püsib huvi suuskade valmistamise kursuste vastu endiselt. Ka elukutseliste suusameistrite ülirohkest pole nii pea karta, sest seni seil andmeil on ainult 1/3 kursuselõpetanuist lubanud asuda suuskade valmistamisele müügi eesmärgil, kuna ülejäänud osa kursuslasi on olnud lihtsalt huvitatud suuskade valmistamisest.

Tegevusaastal kujunesid suursündmuseks kaitseliidupäeva pidustused ja võistlused, mis peeti pärast pikemat vaheaega. Seega on ka seletatav eriti suur huvi ja elav osavõtt kaitseliidupäeva võistlusest. Äsja möödunud kaitseliidupäeva kavala oli laialdasem kui varem peetud võistlusil. Esmakordselt esinesid võimlemises tuhandepealises grupis noored kotkad ja kodutütred. Ka noorte kotkaste vibulaskevõistlust tuleb pidada meil esimeseks suuremaks ametlikuks võistluseks. Kergejõustiku viievõistlusest võeti osa arvurikkalt ja selle ala vanemate kaitseliitlaste klassis oli võistleva tulnud rida meie omaaegseid parimaid sportlasi, kes pikemat aega on eemal olnud avalikest võistlustest.

Üleriiklikud raskejõustiku võistlused Kreeka-Rooma

SPORTLASTE % KAITSELIITLASTE ÜLDARVUST.

Joon. 12.

maadluses ja töstmises jäid pidamata kaitseliidupäeva tõttu.

Kogusummas on tegevusaasta jooksul peetud 1290 spordivõistlust ja nendest võttis osa 19398 meest ja 1290 naist, kokku 20688 isikut (tabel nr. 21). Võistlustest osavõtult olid arvurikkaimaid alasid kergejõustik 6349 osav. ja mängud 5387 osavõtjaga. Kehalise kasv. te-

gevuse juhtimine malevais ja nende allüksusis oli koon-datud spordiplk. ja spordiklubide kätte. Nii oli tege-vuse juhtimisel tööle rakendatud 317 spordipealikut ja 27 spordiklubi. Sportlaste üldarv näitas 4806 meest ja 843 naist, kokku 5649 isikut (tabel nr. 22 ja joon. nr. 12).

C. Propagandategevus.

Kogu kaitseliidu elu ja tegevus on rajatud sel-lasele alusele, et iga ta esinemine, iga ta väljendus kujutaks endast suurt ja põhjanevat propagandat kaitseliidule. Ühes sellega on rea aastate plaanikindla tegevuse tulemusena kaitseliidus välja arenenud kõrge ideelisus ja tegutsemisviisid ja alad, mis väga mitmel viisil ja igal pakkuval juhul on rakendatud peale oma organisatsiooni otseste ülesannete täitmise ka üldsuse — riikliku ja rahvusliku propaganda — vajaduste tee-nimisele.

Üldiselt oli kaitseliidu propagandaline tegevus aruandeaasta jooksul seniste aastate töö jätkamine, kuhu on lisandunud sel aastal aga ka uusi algatusi, mõtteid ja sihte. On juure loodud ajanõuetega kaasas-käivalt uusi väärtusi. On hoitud organisatsiooni vaim värske ja ergas kõigele sellele, mis mahub kaitseliidu ülesandesse.

Kaitseliidu organisatsioon on arvult ja sisuliselt töölt omandanud praegusele ajale vajalise stabiilsuse. Kaitseliidu mõte on terve ja küps. Iga meie liige on teadlik oma õigustest, ülesannetest ja kohustest. See asjaolu on kujundanud meie liikmeskonnas välja tuge-va sisemise ühtluse tunde, aidanud vältida sattumast ajavaimu kahjulike mõjuda alla ning hoidnud lasku-mast kahjulike voolude keerisesse. Kaitseliidu töö on tunnustatud osi meie omariiklikus, rahvuslikus ja isamaalises elus ja tegevuses. Ta avaldused on kaas-kodanikele ligidased ning on ära teeninud viimaste poolt sooja poolehoiu ja rahulolemise. Avalik arvami-ne pühendab väärilise tähelepanu oma vabatahtlike kodukaitsjate tööle ja hindab nende püüdeid.

Selle suure töö teostamisel on olnud abiks kogu kaitseliidu pere. Igaüks on annud oma jõu ja oskuste kohaselt parima. KL propagandalise tegevuse õige suuna ja sisu eest otseselt on alati valvel seisnud kaitseliidu propagandategelaste võrk. Töö ratsionaliseerimise mõttes tuli aruandeaasta jook-sul KL kodukorra nõudeile ja kohapealsetele oludele prop.-võrgus teha mitmeid kooseisulisi muudatusi ja täiendusi. Tegevuse süstematiseerimise otstarbel on keskkohalt antud vajalisi näpunäiteid ja kohtadel peetud prop.-tegelaste kokkutulemisi ja õppepäevi, mis on tagajärjekalt ühtlustanud tööviise ning on olnud selle ala juhtivatele tegelastele mõttevahetuste ja oskuste täiendamise võimalusteks. Propagandaalade organiseerimine ning rakendamine on toimunud eran-ditult vastavate, muu kaitseliidu tegevusega koordinee-ritud, kavade kohaselt. Töös ja tegevuses on olnud juhtlauseks, et iga ettevõtte vastaku meie organisat-siooni sihtidele, olgu tuumakalt sisustatud, hästi ette

valmistatud ja jõurikkalt ning korrapäraselt läbi viidud.

Alljärgnevas heidame kokkuvõtliku pilgu üksikuile tähtsamaile kaitseliidu propagandategevuse aladele:

Kaitseliidu pidud on kohtadel olnud alati oodatud sündmusteks, on pakunud oma liikmeile kui ka teiste kaaskodanikele võimalustekohast meelelahutust ja teeninud üldise poolehoiu ning rahulolemise.

Tabel nr. 23.

Pidud ja koosolekud andmeil 1. dets. 1934. — 30. nov. 1935. a.

Nõr	Maleva nimetus	Orgi sise- misi koos- olekuid	Üldisi kõ- nekoos- olekuid	Klubi- ja liikmete õhtuid	Pidusid	Muid üldi- se laadiga kokku- tulekuid
1	Tallinna	202	13	103	18	109
2	Tartumaa	242	15	55	214	70
3	Tartu	51	—	11	27	8
4	Võru	188	13	6	94	24
5	Viru	851	165	173	113	343
6	Sakalamaa	252	98	43	204	16
7	Harju	814	61	350	155	161
8	Järva	459	16	20	86	38
9	Pärnumaa	304	54	—	150	30
10	Narva	488	3	18	52	6
11	Valga	52	7	21	75	47
12	Saaremaa	69	6	16	18	10
13	Pärnu	62	—	10	10	9
14	Lääne	183	119	25	175	17
15	Petseri	82	42	15	37	63
Kokku		4299	612	866	1428	951

Mitmesugused üldhariduslikud kursused, õpperin-gid, huviohtud jne. on liikmeskonnas huviga vastu võetud. Nad mõjuvad organisatsiooni elu mitmekesis-tavatena ja pakuvad kaitseliidu perele tulusat ajavii-det ja tõhusat enesearendamise võimalust.

Kaitseliidu näitetrupid, laulukoorid, rahvatantsude grupid ja võimlemisrühmad on tänuväärseiks võima-lusiks meie liikmeil oma harrastuste teostamiseks ning võimete kujundamiseks. Ühtlasi hõlbustavad need alad nauditavalt sisustada kaitseliidu kokkutulekuid ja ette-võtteid.

Kaitseliidu 49 orkestrit (954 orkestrandiga, 799 pilliga ja 3311 noodikomplektiga) on esinenud 1608 korral ja on olnud rütmi ja sisu andjaks kõigil vaja-listel KL esinemistel.

Tundes vajadust ühise kodukolde järgi on jätkatud kaitseliidu kodude soetamist ja olemasolevate sisusta-

mist. Paljudes kohtades on need kodud hubasteks kokkukäimise kohtadeks mitte ainult kaitseliidu oma pe-rele, vaid ka ümbruskonna rahvale.

Erilise lehekülje kaitseliidu tegevuses aruande-aastal moodustab 1935. juunikuu 20.—23. päevani toi-munud järjekordne kaitseliidupäev ja võidupüha pü-hitsemine pealinnas. See tõi Tallinna kokku ca 16.000 meie pere liiget. Ta demonstreeris meie kaitsetahtelist alati valmis olekut ja võimsust ning lõi meile endile kui ka kaaskodanikele võimaluse jõurikkalt ja meeli-ülendavalt üle elada II võidupüha pühitsemist pealin-nas. Kuid ka kohtadel aitas kaitseliit täie innuga kaasa võidupüha pühitsemise korraldamisele ja läbiviimisele, olgugi et paljud juhtivad tegelased ja osa kaitseliitlasi kohtadelt oli ära tõmmatud kaitseliidupäevale.

Kaitseliit on alati — ka sel aastal — täie innuga läinud juhtivalt kaasa kõigile sündmustele ja täht-päevadele, mis on usaldatud tema üldjuhtimisele ja läbiviimisele või kus on vajatud tema kaasabi. Ta on neid ülesandeid võtnud alati tõsiselt ning teinud kõik, et need ettevõtted teostuksid väärikalt ja jõurikkalt.

Seltsidevahelises läbikäimises on kaitseliit alati edendanud leplikkust — kõrgelt hinnates tahet, et jõude ei või killustada. Seda tendentsi näeme kõigis koha-pealse elu korraldusis. Energilisist tegelasist jatkub igale poole. Seepärast näeme kaitseliidu pere liikmeid kohtadel peale kaitseliidu ettevõtete kaasa rühkimas kõigile kohapealsele algatusile, mis mahuvad kaitse-liidu mõtlemisviisi ja meie rahvuslike ülesannete raa-midesse. Üldiselt on kaitseliidu ja seltskonna vahekord ja koostöö kõikjal ladus ja lahkkelideta. See ongi üks aluseid, mis kaitseliitu hoiab seltskonnale ligidal.

Aruandeaasta jooksul toimunud üleriiklikele rah-vuslikele algatusile on kaitseliit tõsiselt kaasa tunnud ja nende teostamisele innukalt kaasa aidanud. Nen-dest olgu siinkohal mainitud raamatu-aasta, nime-de eestistamise, Eesti lipu levitamise aktsiooni, korjandust allveelaevastiku heaks ja mitut muud. Kõigil neil aladel on kaitseliit teinud ja annud seda, mis on tema võimuses.

Kodumaa filmiproduktiooni arendamise alal on kaitseliit sihtasutuse „Eesti Kulturfilm“ liikmena an-nud oma kaasabi nii materjaalselt kui ka kaastööga.

Hõimuliikumise arendamisel on kaitseliit sihtasu-tuse „Fenno-Ugria“ liikmena võtnud osa hõimutöö kor-raldamisest ning on pühendanud sellele oma huvi ja kaastööd.

Aastate jooksul väljakujunenud välismaised side-med naabermaade sõbralike vabatahtlike kodukaitse organisatsioonidega leidsid järjekordselt süvendamist ja edasiarendamist ka aruandeaasta jooksul. Läinud kaitseliidupäeva puhul viibisid kaitseliidu külalistena Tallinnas Läti, Soome, Poola ja Leedu kaitseliidu üle-mad koos juhtivate ohvitseridega. Möödunud suvel oli võimalus luua isiklikku kontakti ka Daani kaitseliidu juhtidega. Pealeselle on meil külalistena-tutvujatena käinud mitmeid teisigi naabermaade juhtivaid tegelasi, kes on aidanud kaasa sõbralike organisatsioonide vahe-kordade süvendamisele. Omalt poolt oleme võinud nii mitmelgi korral viibida sõbralikes maades külas meie

relvavendadel ja mõttekaaslasil. Nii viibis kaitseliidu ülem kindral-major J. Orasmaa marssal J. Pilsudski matuse puhul Poolas ja mitmed meie juhtivad pealikud lühemat või pikemat aega sealsamas või teisel. Vas-tastikuse informatsiooni alal on KL peastaap asjaosa-listesse maadesse saatnud perioodilisi ülevaateid meie kaitseliidu tööst ning soovitud materjaale sealsele aja-kirjandusele. Samuti oleme omakorda saanud samasi-sulisi materjaale ka välismaade sõbralikelt kaitseliidu organisatsioonidelt.

Eelmiste aastate eeskujul jatkas ilmumist kaks korda kuus kaitseliidu propagandiline häälekandja „Kaitse Kodu!“, võides 14. okt. pühitseda oma ilmu-mispäeva 10-aastast juubelit. „Kaitse Kodu!“ levik näitas aruandeaasta jooksul tõusu ning meie ajakiri on kujunenud oodatud ja loetavaimaks lugemisvaraks eesti kodudes. Samuti jatkasid 12 malevas ilmumist kohapealsed KL ametlikud väljaanded — „Maleva Teatajad“. „Kaitse Kodu!“ ja „Maleva Teatajad“ on kannud laiali vajalist teatematerjaali ning on hoidnud lugejaskonna alati teadlikuna kõigest sellest, mis on huvitavat ja haaravat kaitseliidu ümber.

Informatsiooni alal on KL peastaap ja ka koha-pealsed KL staabid pidevalt informeerinud ajakirjan-dust kaitseliidu tegevusest. Ajakirjandusele on saade-tud kokkuvõtlikke ülevaateid KL tööperioodi tulemus-test ja tegevuskavadest. Tähtsamale ettevõttele on alati palutud ajalehtede esindajaid, kes ise sündmusi kaasa elades on võinud jälgida kaitseliidu elu ja olu. Samuti on jälgitud vahetpidamata ajakirjandust kaitse-liidu kohta käivate avalduste suhtes, võimalikult väl-ditud väärtedate sattumist ajakirjandusse ning ilmu-nud väärtedateid kaitseliidu kohta öiendatud. Üldiselt on kaitseliidu vahekord ajakirjandusega hea nii kes-kuses kui ka kohtadel.

Kasutades tänuväärt vastutulekut riikliku raadio-ringhäälingu poolt oli võimalus kasutada ka raadiot KL propagandavahendina. Sellekohaselt on raadio-ettekannetega esinenud kaitseliidu ülem ja mitmed juhtivad KL tegelased. Samuti on raadio kaudu antud edasi kõikide tähtsamate kaitseliidu sündmuste sõna-line ja muusikaline osa Tallinnast.

Kaasa sammudes tehnika arenemisega on suure-matel kogunemistel tarvitatud kõnede ja kõlaliste ette-kannete kaugemale kuuldavaks tegemiseks valjuhääldajaid.

Alatise ja näitliku ülevaate saamiseks on korral-datud pidevalt statistiliste andmete tabelleid, kokkuvõt-teid ja pildikogusid ning on peetud pidevalt kroonikat.

Viimati pühitsetud kaitseliidupäeva puhul oli ka-vatsus välja anda ülevaatlikku ajaloolist kokkuvõtet KL arengust ja tegevusest meie organisatsiooni alg-päevadest tänini. Kuna aga materjalide rohkuse tõttu ning tingituna tarbest neid materjaale arhiivi andmetega põhjalikult võrrelda ei jõutud tähtpäevaks teost koostada, on see töö praegu pooleli.

Kokku võttes võib konstateerida, et KL propagan-daline tegevus aruandeaasta jooksul on olnud kõigiti intensiivne ja võimaluste piirides täitnud temale pan-dud ülesandeid.

D. Naiskodukaitse *).

Nagu kõik eelmised aastad, nii oli ka 1935/36. tegevusaasta NKK eduaastaks. Liikmeid oli 1. apr. 1935. a. 10.087, 1. apr. 1936. a. 14.276.

Tähtsaimad tegevusalad NKK oleksid:

Sanitaarala. Sanitaarala korraldamiseks kututi kokku NKK esinase poolt 2 ülemaalist nõupidamist, millest võtsid osa ringkondade nõuandearstid, malevate arstid ja NKK ringkondade esinaised. Nõupidamistel arutati samariitlaste ja sanitaarkursuste korraldamist. Senist samariitlaste õppekava täiendati nii, et seda saab kasutada samariitlaste kordamiskursustel, samuti vanemate samariitlaste-instruktorite ettevalmistamiseks. Viimased saaksid olla abiks samariitlaste kursustega seoses olevate praktiliste tööde läbiviimisel. Kordamiskursusi otsustati korraldada samariitlastele võrdlemisi sagedasti. Dr. Sumbergi poolt koostatud samariitlaste käsiraamat „Esimene abi“ kirjastati jooksval aastal II ja III trükis, missugune asjaolu üksinda annab tunnistust elavast tegevusest sanitaaralal.

Samariitlastil avanes võimalus oma teadmisi tegelikult rakendada KL manöövreis, taktikalisel õppusil ja kaitseliidu X aastapäevaga seoses olevate esinemistega. Väljaspool KL tuli abi anda laulu- ja võimlemispidudel ja muudel suurematel kogunemistel. Ka tuleõnnetuste ja nakkushaiguste puhul on esimese abi andjana esinenud NKK samariitlased. Fikseeriti lõplikult NKK samariitlaste ja õdede vormiriietus.

NKK riigikaitse huvides pandud sanitaarvarustuse muretsemise alal fikseeriti lõplikult mustervarustuskomplektid ning üksikutes ringkondades asuti ka varustuse muretsemiseks vajaliste rahade hankimisele ja seal, kus vajalised rahad olemas, ka esimeses järjekorras vajalise varustuse soetamisele ja valmistamisele. Eeskätt muretsetakse säärast varustust, missugust malevad vajavad kursuste ja õppuste korraldamisel.

Massitoitlustamise alal jätkati massitoitlustamise kursuste korraldamist ringkondades. Massitoitlustamise kursused lõpetas 500 NKK liikme ümber. Toitluse korraldus ringkondades süstematiseeriti ja seati sisse kindel arvepidamine ja aruandmise kord kõigis toitlustuse ettevõtetes. Toitlustus ühiste toitlustabelite alustel viidi läbi kõikides ringkondades. Teadmisi massitoitlustamise alal oli NKK võimalik rakendada KL laagreis, manöövreis, KL X aastapäeva pidustustel. Eriliselt suuri toitlustamise ülesandeid tuli täita NKK-l Neeruti manöövreis ja ülemaalistel suusavõistlustel Võrus. Peale ülaltähendatud toitlustamiste välisaladel tuli NKK-l toitlustada veel KL pealike kursusest osavõtjaid, korraldada einelaudu ja pidusööke oma ja KL pidudel, aastapäevadel jne. Ka väljaspool KL tuli NKK tegelda, teostades järelevalvet ühisabis, laste toitluse punktides, mitmesugustel pidudel toitlustades jne.

Pikemat aega NKK päevakorras olnud massitoitlustamise käsiraamatu sisukava koostati lõplikul ku-

jul ja selle ala parima eriteadlase major Orgiga sõlmiti leping raamatu koostamiseks 1. nov. 1936. a.

Varustust massitoitlustamise alal täiendati üksikutes ringkondades kruuside ja supipaakide muretsemisega. Ka esimesed välikatelad telliti 1935/36. tegevusaastal. Välikatelde esimesiks omanikeks osutusid: NKK Harju ringk. linnaiümbruskonna malevkonna jsk., Tartumaa ringkond ja Sakalamaa ringkonna Põltsamaa jaoskond.

Fonde välikatelde muretsemiseks moodustati mitmes ringkonnas, nagu Saare, Lääne j. t. ringkondades.

Majandusalal koosnes NKK töö peamiselt KL loteriide realiseerimises, pidude korraldamises ja muus sarnases. Oma organisatsiooni huvides korraldati ülemaalistes ulatuses loterii, mille sissetulek läheb tuleval tegevusaastal korraldatava massitoitlustamise kursuse korraldamiseks.

NKK varustustegevus koosnes KL jooksvate varustuse ülesannete täitmisega: sisustati ja täiendati malevate maju ja kodusid, muretseti orkestrile pille, purilennuüksustele aidati soetada lennukeid, ka annetati malevaile iseseisvalt purilennukeid. Annetati lippe noortele kotkastele ja kodutütardele.

Oma organisatsiooni sisemiseks korraldamiseks kutsus NKK esinaine kokku ringkondade esinaste koosolekuid 3 korda, ringkondades korraldati esinaste päevi, koosolekuil arutati aktuaalseid tööküsimusi, selgitati ühiseid töömetodeid jne.

Kodukaitse liikmeskonna vahel kontakti loojaiks olid NKK ülemaalsed esinemised seoses KL X aastapäeva pidustustega. Ringkondades korraldati suvepäevi, mis jällegi aitasid kaasa ühistunde sisendamiseks. Tegevuse süvendamiseks kohtadel külastasid ringkondade esinaised ja juhatuse liikmed jaoskondi, tutvuti asjaajamise ja arvepidamise korraga. Nõrgematele jaoskondadele püüti leida energilisemaid juhte.

Liikmeskonna arendamiseks korraldati referaate, kirjanduskoosolekuid ja mitmesuguseid üldharidusliku sisuga kursusi.

Laulukultuuri arendamiseks kirjutati nootidega laulik „I NKK lauluvihk“ NKK keskjuhatuse poolt. Sakalamaa ringkond kirjastas NKK Sakalamaa ringk. lauliku.

Tänu nendele üritustele oligi möödunud tegevusaasta eriliselt hoogsasti mõjutanud NKK laulukooride arenemist.

Arvult on need eelmiste aastatega võrreldes tunduvalt kasvanud, aasta algul 86, aasta lõpul 120.

Ka on koorid tunduvalt tõusnud oma tasapinnalt.

Kehalise kasvatuse alal tegelesid siin ja seal, peamiselt linnades, spordirühmad, korraldades iga nädal süstemaatiliselt võimlemistunde. Suvel harrastati võrkpalli, talvel suusaspordi. Tunduvat elavust tõid suusaspordi alal Võru suusapäevad, kus õige mitme ringkonna naiskonnad esinesid võistlejate seas.

Üheks ilusaimaks saavutuseks möödunud aastal oli NKK-l kaitseliidu ülema poolt NKK teenetemärgi kinnitamine. See teenetemärk on esimene annetus NKK

*) Erinevalt aruande teistest osadest on naiskodukaitse osa toodud 1. apr. 1935 — 1. apr. 1936. a. andmetel.

N. K. K. liikmete arv.

Oli aasta algul				Aa-ta jooksul tul juure				Aasta jooksul lahkus				Oli aasta lõpul			
Au-liikm.	Tegev-liikm.	Toet-liikm.	Kokku	Au-liikm.	Tegev-liikm.	Toet-liikm.	Kokku	Au-liikm.	Tegev-liikm.	Toet-liikm.	Kokku	Au-liikm.	Tegev-liikm.	Toet-liikm.	Kokku
6	10433	198	10637	3	2300	43	2346	—	861	19	880	9	1066	2201	14276

Üksikutel aladel tegutsev liikmete arv.

Sanitaarialal						Toitlus-alal				Majanduse alal				Kultuuriliste ürituste alal		Sidealal	Karskus-alal
Arste	Õdesid	Sama-riitlasi	Sani-taare	Muid	Kokku	Toitlus-juhte *)	Toitlus-tajajaid *)	Muid	Kokku	Majanduse alal	Varustuse alal	Propaganda alal	Sporti alal	Laulu-koores	Näite-grupes		
42	69	1865	441	280	2697	239	1901	2861	5001	2906	1499	295	1420	2766	763	18	8

N. K. K. sanitaar- ja toitlustustegevus.

Sanitaartegevus		M a s s i t o o i t l u s t u s														Einelaudu korraldatud mitu korda					
Mitmel korral personaal oli töös	Mitmele isikule abi antud	K a i t s e l i i d u s														Kui suure eest tootustati Kr.	Väljaspool kaitseliitu		Kaitseleidule	Nais-k-k-le	Teistele
		Laagreis, manöövreil ja takt. õppusil		Võistlusil		Kursustel		Pidulikel juhtudel		mitu korda süüa antud	mitmele isik. kok-süüa ku süüa antud	mitu korda süüa antud	mitmele isik. kok-süüa ku süüa antud	mitu korda süüa antud	mitmele isik. kok-süüa ku süüa antud		mitu korda süüa antud	mitmele isik. kok-süüa ku süüa antud			
Kaitse-liidus	Väljas-pool K. L.	Kaitse-liidus	Väl-jas-pool K. L.	mitu korda antud	mitmele isik. kok-süüa ku süüa antud	mitu korda antud	mitmele isik. kok-süüa ku süüa antud	mitu korda antud	mitmele isik. kok-süüa ku süüa antud							mitu korda süüa antud			mitmele isik. kok-süüa ku süüa antud	mitu korda antud	mitmele isik. kok-süüa ku süüa antud
543	312	2046	695	900	30495	410	13278	280	3854	398	28596	297	9311	143865	199	7522	535	782	328		

N. K. K. propaganda- ja liikmete enesearendamise tegevus ning kaastöö teistele organisatsioonidele.

Propagandaks peetud		Õ p p e t e g e v u s j a e n e s e a r e n d a m i n e														Muusikaline ja dramaatiline tegevus																				
aktusi	kõneõhtuid	austuid	lõdusid	teeõhtuid	loteriisid	Kursusi peetud														Laulukoovid					Näiterühmad											
						massi-toitlus-tuse kursusi		sama-riitlaste kursusi		rahvus-käsitöö kursusi		maja-pidamis-kursusi		aia-töö		suvapäevi peetud		õppereise tehtud		loenguid peetud		mitmesugu-sid kursusi		töö-õhtuid		koo-ride arv		esinemiste arv			esine-miste arv					
						kurs. arv	osavõt-jate arv	kurs. arv	osavõt-jate arv	kurs. arv	osavõt-jate arv	kurs. arv	osavõt-jate arv	kurs. arv	osavõt-jate arv	kurs. arv	osavõt-jate arv	kurs. arv	osavõt-jate arv	kurs. arv	osavõt-jate arv	kurs. arv	osavõt-jate arv	nais	sega	K. L-s	väljaspool	K. L-s	väljaspool	rühmade arv	K. L-s	väljaspool				
240	135	147	667	207	49	17	600	547	72	716	583	51	809	87	1161	20	504	12	4600	52	860	91	3172	6	172	1115	22300	120	36	400	148	175	95	97	246	168

N. K. K. sport ja kehaline kasvatus.

K u r s u s e d										Spordirühma esinemised						V õ i s t l u s e d					
võimlemise		suusatamise		ujumise		rahva-tantsude		mitmesug. aladel		võimlemi-sega		rahva-tantsudega		suusata-misega		võimlemi-ses		suusata-mises		ujumises	
kurs. arv	osavõt-jate arv	kurs. arv	osavõt-jate arv	kurs. arv	osavõt-jate arv	kurs. arv	osavõt-jate arv	kurs. arv	osavõt-jate arv	esin. arv	osavõt-jate arv	esin. arv	osavõt-jate arv	esin. arv	osavõt-jate arv	võistl. arv	osavõt-jate arv	võistl. arv	osavõt-jate arv	võistl. arv	osavõt-jate arv
24	365	18	208	5	52	26	286	10	276	100	2085	262	1942	28	86	11	110	22	32	4	13

peres. Teda annetati NKK tegelasile, kes vähimalt viis aastat erilisel teeneterikkalt on töötanud organisatsioonis; KL ja⁸ seltskonnategelasile, kellel on erilised teened NKK vastu. Esinaine korraldusel töötati välja ja kinnitati KL ülema poolt eraldusmärk NKK esinainele, sekretärile ja laekurile, ringk. ja jsk. esinastele ja juhatusliikmeile.

Väljaspool kaitseliitu ja oma organisatsiooni töötati kaasa raamatu-aasta puhul, korjandusel allveelaevastiku heaks, nimede eestistamisel ja muudel algatustel. Enamasti kõikides linnades töötati kaasa lasteabi-komiteedes ja aidati sihtasutusel Eesti Lastekaitse toimetada lapsi suveks maale.

E. Noored.

I. Noored Kotkad.

1. Üldine tegevus.

Noorte kotkaste organisatsiooni viies tegevusaasta on näidanud, et senine töö on kannud rohket vilja. Üleriiklikust ettevõttest, nagu seda oli üldlaager Piritäl, ühes osavõtuga kaitseliidupäevast 1935. a. võime teha järelduse, et nii noored kui ka nende juhid on olnud südilt töö juures ja saavutanud selles edu, näidates tõusu distsipliinis, oma meelsuses ja praktiliselt noorkotkalisel oskusal. Ka malevate laagrid, õppepäevad ja teised ettevõtted on toonud tõendus, et kogu noorte kotkaste organisatsioon töötab ja saavutab edu.

Aruandeaasta jooksul on tähelepanavaks nähtuseks noorte arvu jõudus kasv. Mõnedes malevates on see tõusnud peaaegu neljakordseks. See näitab, et malevad on rühmade võrgu arendamisele pühendanud tarvilist tähelepanu, mida soodustasid tunduvalt riigijuhtide kõned 1935. a. algul, milles soovitati soodustada ja igapidi kaasa aidata noorte üksuste asutamiseks ning tegutsemiseks. Noorte arvu suurenemine viimase aasta jooksul on olnud 36,8%, eelmisel aastal oli see keskmiselt 15%.

Üldarvu võrdlus linnade-alevite ja maapoiste vahel näitab, et noorkotklus asub ikandvaimalt maal — 6385 noort, mis on peaaegu $\frac{2}{3}$ kogu arvust. Üksuste järgi on maal $\frac{3}{4}$ kogu rühmade-perede arvust. Aruandeaasta lõpuks oli noorte üldarv registreerimisteatiste põhjal 9509, mis käesoleva aruande koostamise ajaks, s. o. 1. aprilliks 1936, oli tõusnud 11.530-le. Kui sellele arvata juure vanemate tegelaste arv 1200, võime julgesti ütelda, et noori kotkaid on käesoleval momendil 13.000 liikme ümber.

Koosseisu kasvamine ja uute üksuste formeerimine pole nimetamisväärselt takistanud organisatsiooni sisemist tööd ja õppetegevust, mida näitab hulk õnnestunud võistlusi, I. üleriiklik üldlaager Piritäl, I juhtide harjutuslaager Võrumaal ja malevate aruanded.

I üldlaager Piritäl 19.—24. juunini õnnestus hästi 1262 osavõtjaga ja oli väärselt lüüks kaitseliidupäeva ettevõtete ahelas. Noored kotkad näitasid selle laageriga, et nad 5-aastase tegevusaja kestes on suutnud õppida korda armastama ja tööd tegema, omandama

1. detsembril, 3. jaanuaril, vabariigi aastapäeval ja võidupühäl korraldati aktusi, pidusid jm.

Enamasti üle terve riigi olid vabadussõjas langenute ühiskalmistud NKK hoole all, samuti mälestussammaste ümbrused.

Ringkondade esinaistena töötasid: Harju ringkonnas Mari Voore, Järva ringk. Linda Eilart, Lääne — Emeliine Siimann, Petseri — Ludmilla Listakind, Pärnumaa — Elsa Lipmann, Pärnu — Meta Timusk, Saaremaa — Lidia Kalm, Sakala — Erika Oskar, Tallinna — Alma Jeets, Tartumaa — Lilli Samkov, Tartu — Ebba Saral, Valga — Ellinor Aaremäe, Viru — Hilda Kuldsepp ja Võru ringkonnas Anette Budkovsky.

oskusi laagritelkide püstitamiseks ja nende kaunistamiseks ning sisustamiseks ja et nad võivad julgesti ning kindlasti esineda.

I juhtide harjutuslaager Võrumaal Kasaritsas 1.—11. augustini koondas enesesse 50 vanemat juhti, kes võisid laagrist lahkudes sealt omandatud oskuste ja kogemustega üksuste juhtimisel kohtadel asuda tegetsema rahuliku teadmise, arendades noori elulisel oskusal ja noorkotkalisel teadmises. Ühtlasi andis see laager kogemusi ka laagri juhtkonnale, kes teisi sääraseid laagreid võivad suuremate tagajärgedega ettevalmistada.

Nendest kahest üleriiklikust laagrist võttis osa 1312 noorkotkast 15 laagripäeva kestes.

Pärnus korraldati 1.—3. novembrini üleriiklik kursus okariinide ja teiste õppepillidega ümberkäimise õpetamiseks, millest võttis osa 21 asjahuvilist.

Peastaabi kolm instruktorit vabastati ametist tegevusaasta algul ja nende asendamiseks kinnitati 13 maleva juure väiksemalpalgised instruktorid. Instruktorite arvu suurenemisega on vähenenud piirkonnad ja ühes sellega on märgatavalt tõusnud töötulemused ja malevate asjaamise stabiilsus.

8. detsembril 1934. a. täiendati 30. nov. 1933. a. kinnitatud tunnustusväljendite korda noorhauka hooluspäela sissevõtmisega.

Riigivanema otsusega 29. märtsil 1935. a. kinnitati, arvates 1. aprillist, uus kaitseliidu vorm, milles on ette nähtud ka noorkotka vorm, millega on vormile antud seaduslik kaitse. Sellele lisaks muudeti 13. mail senine merinoorkotka vorm ja kinnitati ratsanoorkotka vorm.

Peastaabi juures töötava sidetuvila koosseis on püsinud keskmiselt 80 tuvil, kellega on teostatud tegevusaasta jooksul 31 lendu, kusjuures saavutati maksimumiks lennukauguseks 50 km nii suvel kui ka talvel, möödunud aasta 25 km vastu. Tuvila töid ja õppelende on teostanud Tallinna maleva „Side“ rühma noored tuvila vanema juhtimisel, kulutades selleks kokku 145 8-tunnilist tööpäeva. Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsi põllumajanduse näitusel esinedes omandas tuvila I auhinna — suure hõbeauraha — tuvide, tuvila sisustuse, toiduretseptide ja diagrammide eest.

Tegevusperioodi kestes on välja antud vanematele tegelastele ja noortele tunnustusväljendeid järgnevalt (klambreis üldse antute arv): noorhauka hoolsuspaela — 7 (7), noorkotka hoolsuspaela — 135 (185), hoolsusmärki — 17 (53), eeskujuliku noorkotka märki — 9 (9), teenetekirja — 53 (75), teenetemärki — 22 (39), kotkajahi märki — 15 (15), Lembitu risti — 1 (1), aitaja märki — 102 (128), ustava sõpruse märki — 2 (2), concordiat 2 (2).

2. Peastaabi korraldatud võistlused.

Üleriiklikul iga-aastaselt „Alati valmis“-võistlusel, mis koosneb 10 noorkotkalisest võistlusalast, tuli võitjaks 1935. a. korraldatud võistlusel Sakalamaa maleva Viljandi malevkonna „Välgu“ rühm, kes võistlusel saavutas kokku 613 punkti. Üksikuil võistlusaladel saavutas rühm: päästeköie heitmine — 85 punkti, kauguste hindamine — 95 p., morse-tähestiku

tundmine — 47 p., vise märki — 120 p., vibulaskmine — 37 p., sõõri viskamine — 45 p., kaugushüpe — 43 p., lökketegemine — 56 p., oma mõõdete tundmine — 35 p., Eesti suurmeeste elulugude tundmine — 50 p. Rühma saavutus on 87,57% võimalikust punktide arvust.

Paremuse järjekorras üleriiklikult järgnesid (10 kohta):

II Võru (Kanepi) Karste rühm	604 p.
III Võru (Kanepi) Valgjärve rühm	559 p.
IV Võru (Põlva) Partsi rühm	529 p.
V Viru (Rakvere I) I rühm	511 p.
VI Pärnumaa (Vändra) „Ilvese“ rühm	487 p.
VII Võru (Vastseliina) Vana-Saaluse rühm	477 p.
VIII Sakalamaa (Paistu) Öisu rühm	476 p.
IX Tartumaa (Otepää) I rühm	475 p.
X Lääne (Lihula) Lihula rühm	473 p.

Üldiselt saavutasid osavõtnud malevad „Alati valmis“-võistlusel järgmisi resultate:

Malevad	Punktide summa	Koht	Osa võtnud rühmi	Maleva parim rühm		Maleva keskmine			
				Nimi	Punkte	Rühma punkt	Koht	Noorkotka punkt	Koht
Harju	834	XII	2	Saku	422	17,02	XIV	1,28	XIII
Järva	4224	III	14	Türi I	440	89,87	II	4,94	V
Lääne	2951	VI	10	Lihula	473	65,58	VIII	4,47	VIII
Petseri	1693	VIII	15	Velna	251	76,95	VII	7,39	II
Pärnu	811	XIII	2	„Lembitu“	454	81,10	VI	4,66	VII
Pärnumaa	1192	XI	3	„Ilvese“	487	27,72	XIII	1,98	XI
Saaremaa	3421	V	11	Kihelkonna	378	81,45	V	6,81	III
Sakalamaa	3916	IV	10	„Välgu“	613	54,39	IX	4,15	IX
Tallinna	1376	X	8	„Side“	249	39,31	XI	1,89	XII
Tartu	518	XIV	2	„Uiterangiora“	299	28,78	XII	0,97	XIV
Tartumaa	7492	II	28	Otepää I	475	87,12	III	6,26	IV
Valga	1531	IX	4	„Kulli“	425	85,05	IV	4,67	VI
Viru	1961	VII	5	Rakvere I/1 r.	511	44,57	X	2,90	X
Võru	12085	I	38	Karste	604	149,19	I	11,53	I
Üleriiklikult			152			71,55		4,68	

„Alati valmis“-võistlusel selgunud andmete varal määras peavanem riigivanema rändauhinna — Hermesi kuju — Sakalamaa maleva Viljandi malevkonna „Välgu“ rühmale ja riigivanema rändauhinna väikesed kooptiad iga maleva parimale rühmale, mis on loeteldud ülaltoodud tabelis.

Haukaperedest osutusid parimaiks (5 kohta):

I Sakalamaa (Viljandi) „Välgu“ hp.	460 p.
II Viru (Rakvere I) I hp.	452 p.
III Tartumaa (Mustvee) Aruküla hp.	444 p.
IV Võru (Kanepi) Kaagjärve hp.	433 p.
V Järva (Türi) I hp.	367 p.

Osavõtjate arvult näitas võistlus eriti suurt tõusu, võrreldes 1934. a. võistlusega. Võistlusest võttis osa 163 üksust eelmise aasta 46 vastu, mis on 28,22% registreeritud üksuste arvust eelmise aasta 12,98% vastu. Malevaist osavõtnud üksuste protsent oli kõrgeim Petseri malevas, nimelt 68%, järgnes Võru 54%-ga, teised olid alla 50%-i.

1934./1935. a. toimunud noorte kotkaste, kodutütarde, skautide ja gaidide üksuste ühisel kooliõppetöö võistlusel esitatud andmete kokkuvõttes määravad osavõtnud üksused kohtadele järgnevalt, võistlusmäärustiku alusel, välja arvatud keskmise punkti järgi:

Koht	Üksuse nimetus	Punkte
I	Noorkotk.Tartum. (Mustvee) Roelarühm	4,37
II	„ Võru (Antsla) Kurenurme „	4,32
III	„ Viru (Haljala) Kavastu „	4,21
IV	„ Saaremaa (Muhu) Liiva „	4,14
V	„ Tartum. (Mustvee) Leedim. hp.	4,104
VI	Kodutüt. Võru (Kullerkupu) rühm	4,099
VII	Noorkotk Harju (Nissi) U.-Riisip. „	4,09
VIII	Kodutüt. Tartumaa (Leedimäe) „	4,078
IX	„ Viru (Imastu) „	4,05
X	Noorkotk. Tartum. (Alatskivi) Varnja „	4,01

Alljärgnev tabel näitab noorkotkastest kooliõpilaste arvu võistlusest osavõtnud malevais, võistlusest osavõtnud noorkotkaste arvu ja % 1934/35. õppeaasta kohta.

Malev	Kooliõpilaste arv malevais 1934. a.	Osavõtnud noorkotkaste arv	Osavõtnud üksuste arv	Kooliõpilaste osavõtu %	Koht
Harju	439	20	2	4,56	VIII
Järva	295	20	2	6,78	V
Lääne	333	41	3	12,31	II
Pärnu	141	59	4	41,84	I
Pärnumaa	341	15	1	4,40	IX
Saaremaa	244	15	1	6,56	VII
Tartumaa	602	60	8	9,97	III
Viru	398	39	4	9,80	IV
Võru	742	49	7	6,60	VI

Kooliõppetöö võistlusel selgunud andmete varal määras peavanem auhinnad järgmiselt: riigivanema rändauhinna noorte kotkaste Tartumaa maleva Roela rühmale, haridus- ja sotsiaalministri rändauhinna Võru maleva Kurenurme rühmale, piiskopi rändauhinna Pärnu maleva V rühmast Artur Kadarikule, kaitseliidu ülema rändauhinna Tartumaa maleva Leedimäe haukaperere, noorte kotkaste peavanema rändauhinna Harju maleva Uue-Riisipere rühmale, noorte kotkaste peastaabi rändauhinna kodutütarde Võru linna II algkooli rühmale.

1935. a. talvel toimunud üleriiklikul suusatamisvõistlusel Elvas ja kergejõustiku võistlusel I üldlaagris malevad saavutasid järgmisi resultate ja paremusjärjestuse:

Malev	Paremus Poolaküttide Liidu auhinna		Paremus end. Soome saadik Aarne Vuorimaa auhinnale			
	Punkte	Koht	Suusatamise punkte	Kergejõustikus punkte	Kokku punkte	Koht
Harju	419	V	37	6	43	IV
Järva	506	II	42	8	50	II
Lääne	212	XI	7	10	17	XI
Narva	428	IV	42	3	45	III
Petseri	306	VII	34	2	36	VII
Pärnu	67	XIV	4	13	17	XII
Pärnumaa	296	VIII	13	15	28	IX
Saaremaa	—	—	—	4	4	XV
Sakalamaa	171	XII	19	9	28	X
Tallinna	460	III	38	14	52	I
Tartu	244	IX	28	12	40	V
Tartumaa	242	X	16	1	17	XIII
Valga	114	XIII	9	5	14	XIV
Viru	526	I	25	7	32	VIII
Võru	366	VI	28	11	39	VI

Suusatamisvõistlusel selgunud andmete varal määras kl. ülem Poola Küttide Liidu rändauhinna — kotka kuju — Viru malevale ja 4 km suusatamises Ungari sõbra albumi E. Laanertile Lääne malevast.

Spordivõistlusel — suusatamine ja kergejõustik — selgunud andmete varal määras peavanem end. Soome saadiku Aarne Vuorimaa rändauhinna — suure karika — Tallinna malevale.

I üleriiklikus üldlaagris 19.—24. juunini Piritall peetud võistlusil saavutasid malevad järgmisi resultate ja kohti:

Malevad	Parima all-laagri võistlus		Pioneer-võistlus		Vibulaskmine		Laagriplatsi planeerimine		Telkide sisustamine		Keeduvõistlus		Muusikalise esinemise koht	Riivilise esinemise koht	Näitusel esinemise koht
	Punkte	Koht	Punkte	Koht	Silma	Koht	Punkte	Koht	Punkte	Koht	Aeg	Koht			
Harju	215,5	III	125,8	V	62	III	158	II	6,9	VI	17:20	V	VI	VIII	VIII
Järva	161	XIV	119,2	X	—	—	134	VI	5,4	XIII	—	—	XIV	XIII	—
Lääne	205,5	V	123,7	VII	12	XII	107	XII	6	XII	16:05	III	XII	III	X
Narva	173	XIII	123,2	VIII	147	I	125	X	6,5	X	—	—	XIII	VII	—
Petseri	220	II	175,4	I	57	IV	148	III	7,3	II	17:10	IV	XI	IX	VI
Pärnu	214,2	IV	92,1	XII	99	II	125	IX	6,8	VII	23:30	VII	II	V	I
Pärnumaa	180,5	XII	88	XIV	47	IX	109	XII	4	XIV	—	—	IX	II	XI
Saaremaa	109,5	XV	—	—	53	V	—	—	—	—	—	—	X	XIV	—
Sakalamaa	226,5	I	121,8	IX	49	VII	137	V	7,5	I	13:30	I	VIII	IV	II
Tallinna	192,5	X	130,9	III	51	VI	132	VII	6,7	VIII	—	—	XV	I	III
Tartu	191	XI	128,9	IV	12	XIII	144	IV	6,4	XI	28:55	X	V	XII	IX
Tartumaa	201,5	VI	118	XI	37	XI	124	XI	7	V	17:55	VI	I	XI	XII
Valga	200,5	VII	149,2	II	—	—	106	VIII	6,6	IX	15:45	II	VII	VI	IV
Viru	196,5	VIII	124,4	VI	49	VIII	159	I	7,2	III	25:25	IX	IV	XV	VII
Võru	195,5	IX	106,1	XII	42	X	97	XIV	7,1	IV	25:00	VIII	III	X	X

I üleriiklikus üldlaagris korraldatud võistluste andmete varal määras peavanem auhinnad järgmiselt: parima all-laagri võistlusel parima all-laagri vimpli Sakalamaa malevale, pioneervõistlusel Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri juhatusel rändauhinna — hõbekarika — Petseri malevale, vibulaskmisvõistlusel A./S. Tartu Panga rändauhinna — odaheitja kuju — Narva malevale, laagriplatsi planeerimise ja kaunistamise võistlusel peavanema auhinna — salga telgi —

Viru malevale, muusikalise esinemise võistlusel peavanema auhinna — trummi — Tartumaa malevale, telkide otstarbeka ja nägusa sisustamise võistlusel O./ü. „Mootor'i“ auhinna — käsitööriistade kapi — Sakalamaa malevale ja riivilise esinemise võistlusel prof. A. Piip'u auhinna — signaalpasuna — Tallinna malevale. Laagri leidlikemaks liikmeks tunnistati Harju (Keila) Keila rühma kp. Edmund Jendrusik, kes sai auhinnaks prof. J. Galia auhinna — taskukella.

3. Koosseis.

Koosseisu andmed on võetud kokku 1935. aasta 14. nov. andmeil. Üksikute malevate järgi jagunevad noored kotkad toodud tabeli kohaselt. Noorte kotkaste rühmade koosseisudes ei ole näidatud rühmade vanakotkaid ja seltskonnategelasist rühma kotkaid ühes nende abidega, kui nad ei ole katsejärgkudes, malevkon-

dade staapide liikmeid ja malevate ning peastaabi liikmeid, mis üldisele poiste arvule toob lisaks umbes 1200 organisatsiooni liiget. Seega tõusis noorte kotkaste organisatsiooni liikmete arv 1935. a. sügiseks üle 10.666 eelmise aasta 7012 ja 1933. a. 6114 vastu.

Rühmades, peredes, malevkondades ja malevais töötavad vanemad tegelased jagunevad elukutselt:

	Harju	Järva	Lääne	Narva	Petseri	Pärnu	Pärnumaa	Saaremaa	Sakalamaa	Tallinna	Tartu	Tartumaa	Valga	Viru	Võru	Kokku	1934. a. kokkuvõte
Kooliõpetajaid	72	50	61	19	26	10	46	45	84	14	15	120	31	64	82	739	442
Põllutöölisi	20	6	2	—	8	—	6	6	—	—	—	16	—	14	16	94	85
Ametnikke	3	5	10	—	3	—	7	6	5	1	1	8	3	—	8	60	23
Kaitseväelasi	4	1	—	3	3	2	—	4	2	13	6	1	3	4	7	53	49
Riigiametnikke	4	1	11	—	5	4	—	5	—	3	1	—	—	7	9	50	36
Vaimulikke	4	3	4	—	1	—	1	3	—	2	2	7	—	1	2	30	25
Koolinõunikke	2	1	1	—	2	—	2	1	2	—	1	1	1	1	1	16	11
Käsitöölisi	3	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	2	2	2	15	10
Arste	2	—	—	—	1	—	1	2	3	1	1	1	—	—	1	13	7
Advokaate	1	—	—	—	1	—	—	1	1	2	—	2	3	1	—	12	15
Ärimehi	1	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	1	1	—	2	9	6
Ajakirjanikke	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	1	1	1	—	—	7	4
Üliõpilasi	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	7	8
Kalureid	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—
Agronoomi	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	4	3
Insenere	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	3	1
Teisi elukuts.	7	1	2	—	—	1	11	3	3	—	3	—	—	—	9	40	59
Kokku	129	72	91	26	50	17	74	100	79	43	31	164	46	95	140	1157	779
1934. a. kokkuvõte	109	40	43	19	43	11	48	26	41	51	22	117	19	62	128	779	

4. Malevate tegevusest.

Harju maleva koosseis on suurenenud peaaegu 50%, missugune asjaolu on pidurdanud teatud määral seniste rühmade tegevust, kuna maleva staabil kulub hulk õppejõude uute rühmade korraldamisele.

Uutest rühmade liikidest tuleks mainida mererühmi, missugused eriliste töötingimuste ja asukohtade tõttu rannikul ja Prangli saartel tihedasti kaitseliiduga koos tegutsevad. Aruandeaastal on tõusnud kohati malevkonna staapide aktiivsus, kuigi osa põhimäärusis ettenähtud kohustusi neilt oli võetud maleva staabi kanda. Omapäraseimaist tegevusaladest võiks mainida ülemaalivalist sugupuu- ja vallavanemate-tabelite koostamise võistlust.

Kaitseliidu spordiinstruktor on sportlikke harjutuspäevi korraldanud aasta jooksul 104, millest võttis osa 673 noort. Need olid peamiselt pesapalli treeningud.

Järva malevale oli möödunud tegevusaasta suureks organiseerimise ajajärguks, sest üksusi sigines ajavaimust tingituna nagu seeni ja neile uutele üksustele kohaste juhtide leidmine oli maleva staabi suurimaid muresid. Maleva staap püüdis teha kõik, et jõuda järele üksuste loomise tempole, värvates uusi juhte nii palju kui võimalik.

Suurimaks sündmuseks malevale olid 2. juuni pidustused, millal malevale annetati lipp K. L. maleva, NKK ringkonna ja Paide malevkonna noorkotkaste ja

Kodutütarde Sõprade Seltsi poolt. Lipu andis malevale peavanem Joh. Laidoner ja ütles tervitusi üle maakonna kokkutulnud noortele. Ühtlasi andis peavanem üle auhinna malevale malevkondate vaheliseks võistluseks. Selle päeva ettevalmistused ja läbiviimine nõudsid väga palju tööd ja vaeva, millega tuldi hästi toime tänu seltskonna abistavale käele. Ülemaakonnaliselt oli kokku tulnud 15 üksusest 340 noorkotkast 26 vanema juhihiga, pealeselle kodutütred, kokku 800 osavõtjat.

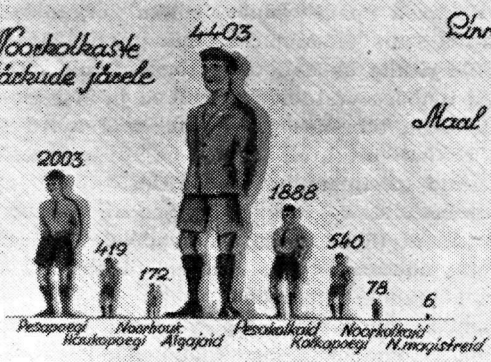
Märkimisväärne on noorhaugaste laager Porkunis, kus maleva noorimad liikmed õppisid tundma ja kohanema laagrieluga.

Üldiselt peab ütlema, et enamvähem normaalsesse olukorda on juba välja jõudnud Türi ja Tapa malevkonnad, teistel aga kulub veel aasta, kuni jõutakse välja organiseerimise ajajärgust.

Lääne malevas rakendati tegevusse maleva staabi juure õpperühm noorte juhtide juhioskuste täiendamiseks maleva instruktoriga juhtimisel. Maleva aineline ja moraalne toe loomiseks, samuti suuremal määral seltskonna kaasatõmbamiseks noorte tegevusele, asutati Noorte Kotkaste ja Kodutütarde Sõprade Kogu. KL maleva aastapäeval korraldati 2. maleva laager, millest võeti rohkearvuliselt osa. Maleva staabi korraldusel viidi läbi kaks korda aastas kehaliste võimete katset ja rühmadevaheline tegevuse võistlus. Sügisel korraldati Haapsalus kergejõustiku võistlused ja kinnitati resultaatide põhjal maleva rekordid.

Noorte Kolkaaste rühmade koosseis 1935. a.

Noortekolkaaste jätkude jätele

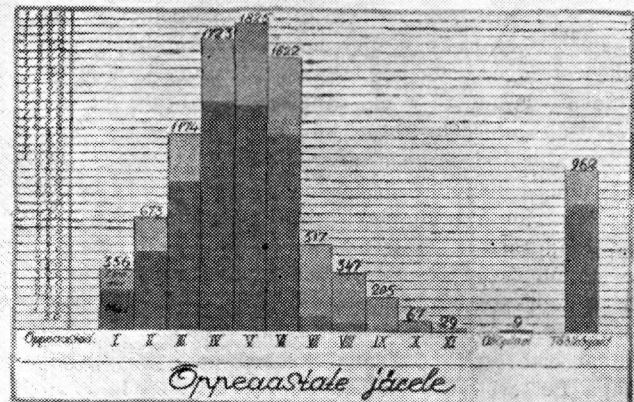
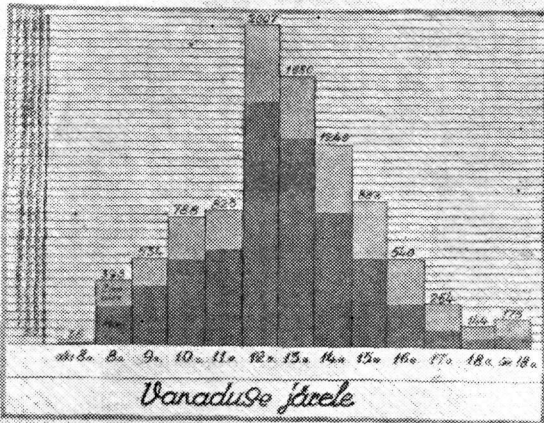
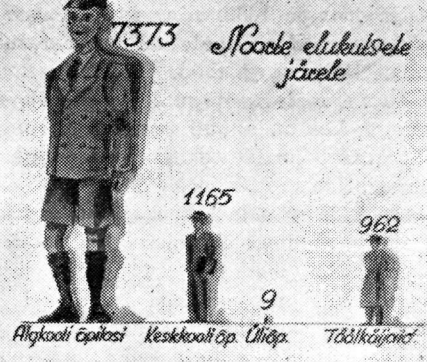

Rinnas

Kokku 9509

Noorte elukutselise jätele

Arve tegutsemise aladelt.

Malevad	Malevate ja malevkondade korraldused							Rühmade / perede korraldused								
	Laagrid			Kursused		Võistlused		Koondused				Matkad		Laagrid		
	Arv	Osa-võtjate arv	Päevade arv	Arv	Osa-võtjate arv	Arv	Osa-võtjate arv	Arv	Osa-võtjate arv	Keskm. koond. osav. arv	Üksuse kohta keskm. koond. arv	Osa-võtjad	Km	Arv	Päevi	Osa-võtjate arv
Harju . . .	2	103	7	4	164	23	247	868	19096	22,6	14	102	415	6	31	67
Järva . . .	1	32	7	6	210	1	26	553	8014	14,4	11,7	16	384	2	16	48
Lääne . . .	3	197	9	2	30	3	66	682	8857	13	14,8	34	612	2	4	29
Narva . . .	—	—	—	14	317	—	—	864	10368	12	48	—	—	—	—	—
Petseri . . .	1	58	7	1	34	2	32	549	4661	8,6	22,9	68	813	—	—	—
Pärnu . . .	1	47	7	—	—	—	—	532	6346	11,9	15	19	1520	—	—	—
Pärnumaa . .	1	95	4	1	77	—	—	1040	13957	13,4	22,6	115	766	2	3	28
Saaremaa . .	1	96	5	—	—	—	—	947	10795	11,4	23	34	428	—	—	—
Sakalamaa . .	3	285	9	1	180	—	—	1824	15240	8,3	24	116	4716	5	8	78
Tallinna . . .	2	59	15	5	284	3	90	815	13524	16,5	23,2	580	11484	2	16	64
Tartu . . .	2	161	12	9	387	4	146	642	9170	14,3	35,7	24	2729	3	6	49
Tartumaa . .	2	242	4	—	—	—	—	2223	19244	8,7	26	5	838	—	6	33
Valga . . .	1	156	3	2	123	1	24	379	6869	10,1	14	92	3383	3	9	58
Viru . . .	3	122	7	1	28	—	—	864	8640	11	19	—	—	—	2	13
Võru . . .	6	476	12	5	278	—	—	993	11112	18,2	12,3	182	1786	3	3	19
Kokku . .	29	2129	108	51	2112	37	631	13775	165893	12,1	22,4	1387	29874	28	104	516
Ajavahemiku 1. IV 33 — 30. XI 34	50	2445	170	30	1420	—	—	6617	81271	12,8	15,5	1357	10236	—	66	732

Rühmade perede tegevuse ühtlustamiseks on maleva staabi poolt saadetud rühmadele töökavad ja juhtnõre. Üldiselt on rühmades rohkem rõhku pandud sisulisele ja loovale tööle ning korraldatud hulk avalikke pidusid, kus seltskonnale on tutvustatud noorkotkaste liikumise tähtsust ja tööd.

Narva malevas tegutseb hea eduga maleva vanematekogu, kes on annud tegevusele tuge ja hoogu, samuti tegutseb pealikutekogu. Õppetegevus on noorkotkaliste sihtide taotlemiseks olnud mitmekesine. On korraldatud hulk võistlusi kergejõustiku ja suusatamise alal, mitmesugustel kursustel on noorkotkad omandanud praktilisi teadmisi. Töötavad mitmed okariiniorkestrid, kes on esinenud avalikel koosviibimisel, pealeselle on korraldatud hulk aktusi, vabandussõjas langenute haudade kaunistamist, laagreid ja matku.

Ühenduses KL aastapäeva pühitsemisega võttis pidustusest rohkearvuliselt osa ka noorte malev.

Petseri malevas on väljutud seisukohast, et sisemise töö tõstmiseks ja õige noorkotkalise vaimu süvendamiseks on vaja üksuse iseäraldusi tunda ja üksustes esinevate puuduste peale tähelepanu juhtida. See tõttu on salgajuhtidele antud juhiseid kohapeal ja välidit ülemalevalisi salgajuhtide kursusi.

Malev on esinenud riigivanema ja peavanema läbisõidul, Petserimaa laulupäeval ja Petserimaa algkoolide kevadpidustustel. Maleva sisemise sideme tugevdamiseks on õhutatud üksustevahelisi külaskäike. Kaitseliidu ja noorkotkaste üksuste vahel on valitsenud soe vahekord, kuna võimaluse korral on aidatud kaasa kaitseliidu ettevõttele. Linnaüksused on koos kodutütardega Petseri linna vabastamise ja kaitseliidu maleva aastapäeval pidudest osa võtnud ja jõuluks eelkoolialastele vaestele lastele koju viinud küünaldega ehitud jõulukuuski ühes kingitustega. On asunud väljaspool kooli noorte organiseerimisele. Maleva staabi ettevõttel on korraldatud kaks matka: 5 osavõtjaga kokku 1050 km ja 2 osavõtjaga 300 km.

Pärnu malevas korraldati talvel rühmade kaupa suusaretki, kus õpiti tundma lindude ja loomade jälgi, luuramiskunsti ja suusatamistehnikat. Nädalas kord olid okariiniorkestri harjutused ja orkester esines talvel mitmel korral. Suvel korraldati hulk lühemaid matku ja Reiu laager, mida juhtisid algajad jõud, et sooritada laagrikorraldaja erikatseid. Esineti riigivanema ja peaministri vastuvõtul spaleeridena. Septembris korraldati suur luuremäng 118 noorkotka osavõtul, mis hästi õnnestus. „Viikingi“ mererühm sai endale nägusa paadi, millega teostati mereretki ja järjekindlat õppetegevust. Noorkotkalise vaimu tõstmiseks korraldati vastav võistlus rühmade vahel. Malev annab välja nädalalehte „Noor Kotkas“ rühmade korraldusel. Tegevus on üldiselt eelmise aastaga võrreldes maleva pealiku küsimuse soodsa lahendamise muutenud väga tõhusaks ja hoogsaks.

Pärnumaa malevad tegutsesid oma sisemise õppetöö läbiviimiseks ja katseile valmistumiseks. Mitmel pool töötasid õppepillide orkestrid, kes on esinenud avalikel pidudel. On korraldatud lõkkeõhtuid, pidusid ja maleva staabi juures on asutamisel õppesalk. Väandra põllutöökooli juures tegutseb maleva õpperühm hea

eduga. KL maleva 10. aastapäeva pühitsemiseks korraldas malev laagri Pollis ja võttis osa kaitseliidu maleva paraadist.

Saaremaa pani suurt rõhku organisatsiooni laiendamisele, mis on annud ka nimetamisväärseid tulemusi. Tingituna üksuste arvu tõusust tuli võtta ette suuremaid ümberkorraldusi ka maleva ja malevkondade staapides, kuhu tõmmati juure suuremal arvul tuntud tegelasi, võimalikult igalt alalt. Organiseerimise kõrval ei jäetud tagaplaanile ka sisulist tööd. Selleks koostas maleva staap töökava, milles oli nähtud ette kõik tähtsamad tööülesanded rühmadele. Sellega oli pandud alus hoogsaks tööks. Suurem tähelepanu on pühendatud nõrkadele rühmadele.

Suurimaks sündmuseks malevale oli ülemalevaline õppelaager Mändjalas 96 osavõtjaga, kus malevale anti üle lipp, mis on valmistatud naiskodukaitse poolt seltskonna toetusel.

Sakalamaa malevas on tegevus üldiselt näidanud arvuliselt ja sisuliselt pidevat tõusu. Tegevus oli suunatud peamiselt üldlaagri ettevalmistustele, milleks korraldati talvel õppepäevad Viljandis, millele järgnes suur maleva pidu. Juunis korraldati maleva laager Männimäel, millest osavõtjaid oli 190. Laagri jooksul peeti maleva esivõistlused kergejõustikus ja võistlus maleva parima rühma haukapere nimele. Laagreid korraldati veel Viljandi ja Suure-Jaani malevkondade poolt ning viis rühma laagrit.

Tegevusaasta jooksul on instruktor külasthanud kõiki üksusi ja on igal võimalusel aidanud kaasa nende tegevuse ühtlustamisel.

Tallinna malevas lahenes terav ruumide kriis soodsalt, mis mõjus tunduvalt kaasa tegevuse arenemisele. Malev sai ruumid KL peastaabi majast. Omaette toa sai Ida, Kalevi, Lõuna ja Põhja malevkond. Nõmme malevkond sai ruumid KL Nõmme mlvk. kodusse ja Kopli mlvk. Koplisse ühes KL malevkonnaga. Ruumide saamisega täitus noorte ammune soov ja päästi kitsastest ning kulukatest üüriruumidest.

On arendatud lennuasjandust mudellennukite kursuse näol, samuti fotokunsti, pealeselle on käimas kotkaste kursus. Maleval on oma fotopimik, kus on valmistatud hulk diapositiive maleva suuremaist ettevõttest. Neid kasutatakse õppe otstarbeks, milleks on korraldatud maleva poolt 7 diapositiivõhtut kokku üle 400 osavõtjaga. Malev andis välja seinalehte malevkondade toimetusel.

Tegevusaasta jooksul said endale lipu Ida, Lõuna ja Kopli malevkond, nii et nüüd omavad kõik malevkonnad lipud.

Tartu malevas on korraldatud hulk lühiajalisi kursusi, kus on käsitatud pioneer-, side- ja mereasjandust, laagritarkusi, rühma asjaajamist jne. On peetud võistlusi sõlmede sidumises, signaliseerimises, ajamääramises, tuletetemises, riietumises, murdmaajooksus, ujumises jne. Piduliklike koondusi on kõik üksused korraldanud vabariigi aastapäeval ja üksuste aastapäeval ja traditsioonilist jõulupuud koos kodutütardega. Mitmed üksused on vaeste abistamises tegevad olnud. Rannakaitset on toetatud rannakaitse postkaartide edu-

ka müügiga. Korrapidajaks on malev olnud Tartumaa laulupeol, KL ja koolipidudel ja invaliidide päeval.

Tartumaa malevas koostati üldise tegevuskavaga koos rühmadele näitlik tegevuskava, mis saadeti kõikidele rühmadele ja mis on tõstnud märgatavalt maleva sisemise töö taset. Üksuste töö hoogsustamiseks korraldati rühmade ja haukapere vahelised võistlused, kus hinnati kavakindlat ja edukat tööd, esinemist ja noorkotkalist vaimu. Võitjaks tulid Elva rühm ja haukapere. Esimene omandas üheks aastaks KL maleva rändauhinna — rahvuslipu. Talvel korraldati suusakursusi ja treeninguid ja võeti rohkearvuliselt osa Elva suusavõistlusest. Mitmel pool on organiseeritud okariinide orkestrid. Maleva staabi poolt koostati maleva üldlaulude nimestik, mille noodid saadeti kõikidele üksustele. Väga agarasti on asunud vanemad juhid noorkotkaliste katsete sooritamisele ühes praktiliste töödega. Organiseerimistöö edukuse tõttu on üksuste arvu tõus olnud 40%. Suvel olid KL maleva 10. aastapäeva pidustused Vapramäel, kuhu kogunes 220 noorkotkast. Aastapäeva suurel paraadil anti malevale üle kaitseliidu maleva poolt annetatud lipp. Malevkonna staabid on uuesti tööle rakendatud, kelledele kuulub tegeliku töö juhtimine, kuna asjaajamist korraldab maleva staap.

Valga malevas moodustati vanemate kogust Sõprade Selts, kes oma 250-liikmelise perega pakkus noortele moraalset ja ainelist toetust. Juhtide ettevalmistuse alal korraldati kaks õppepäeva, üks Valgas, teine Tõrvas, kus olid juhid salgapealikust alates. Tunduvat tõusu näitas malevas katsete tõus.

Erilise piduliku sündmusena tuleb mainida Hummuli laagrit, kus anti malevale üle Sõprade Seltsi poolt valmistatud lipp. Lipu õnnistamisele oli kogunenud ümbrusest ligi 1000 inimest.

On peetud hulk võistlusi võrk- ja korvpallis, pingpongis jne., mõningad neist naaberorganisatsioonidega, kus noorkotkad näitasid häid tulemusi. Malev on püüdnud hoida tihedat kontakti kaitseliiduga, olles abiks avalikel pidudel ja aktustel. Rohkel arvul võttis linna-malevkond osa KL maleva X aastapäeva pidustusest. Maleva instruktori algatusel on moodustatud sümfoonia- ja puhkpillide orkestrid, kes juba Valgas on võitnud üldise seltskonna ja ajakirjanduse tunnustuse.

Tugev on olnud ka propagandaline külg, kuna avalikkuse ees on esinetud 17 korda 287 tegelasega.

Viru maleva suurimaks ettevõtteks oli laager Palmse „Oruveskil“ juuni lagul, mis õnnestus hästi osavõtjate arvult ja korralduselt. Kuigi maleva instruktor oli seotud oma kutselise tööga, suudeti siiski organiseerida uusi üksusi — nende kasv aruandeaasta jooksul oli üle 30%. Üleriiklikus üldlaagris paistis malev silma oma originaalsete laagrikaunistustega ja võitis esimese koha laagriplatsi kaunistamise ja planeerimise alal, omandades peavanema auhinna — telgi.

Võru malev pani rõhku üldlaagri ettevalmistusile, milleks korraldati üle maleva hulk võimlemiskursusi ja avalikke esinemisi võimlemises. Esineti iseseisva osakonnaga Võru Põllumeeste Seltsi põllumajanduslikul ja RA näitusel, kus noorte väljapanekud leidsid rohkem

tähelepanu ja omandasid auhindu. Malev on kasvanud 18 üksuse võrra 278 liikmega. Kogu aeg käis võistlus parima rühma nimele. Kevadel võeti osa metsapäevade korraldamise aktsioonist ja kaunistati rühma kodu ümbrust. On korraldatud hulk matku jala, suuskadel ja teistel liiklemisvahendeil. Üksustes on avalikke esinemisi olnud 70 korda 6000 osavõtjale.

II. Kodutütred.*)

1. Arvulisi andmeid liikmete ja juhtkonna koosseisust.

1. aprillil 1936. a. kuulus üle maa kodutütarde organisatsiooni 12.239 kodutütart (1. apr. 1935. a. — 7166 kdt.), kes töötasid 15 ringkonnas kokku 635 (1935. a. 343) rühmas 821 (1935. a. 425) vanema juhatusel. Täieõiguselisi, töotuse annud kodutütred oli 9157, liikmekandidaate 3082.

Täieõiguseliste kodutütarde arvu järgi järjestuvad ringkonnad järgmiselt: 1) Tartumaa — 1038 kdt., 2) Viru — 1007 kdt., 3) Sakalamaa — 908, 4) Järva — 809, 5) Võru — 760, 6) Harju 753, 7) Lääne — 650, 8) Pärnumaa — 636, 9) Tartu linn. — 576, 10) Tallinna linn — 462, 11) Saaremaa — 379, 12) Valga — 358, 13) Petseri — 344, 14) Narva — 313, 15) Pärnu linn — 164.

Kui arvata juure liikmekandidaadid, siis järjestuvad ringkonnad järgmiselt: 1) Tartumaa — 1344, 2) Viru — 1340, 3) Sakalamaa — 1242, 4) Harju — 1128, 5) Järva — 1024, 6) Võru — 1001, 7) Lääne — 876, 8) Pärnumaa — 775, 9) Tallinna — 658, 10) Saaremaa — 642, 11) Tartu linn — 597, 12) Narva — 508, 13) Valga — 505, 14) Petseri — 386, 15) Pärnu linn — 213.

Kõige suurem juurekasv on olnud Tartumaa ringkonnas — 645 kdt., kõige väiksem Petseri ringkonnas — 42 kdt.

Aasta jooksul on üldiselt kodutütarde organisatsiooni juure tulnud 4566 liiget; aasta jooksul on lahkunud 1412 liiget. Lahkumise põhjuseks on kooli lõpetamine ja nõrk edasijõudmine koolis.

Kogu suure kodutütarde pere moodustavad enamikus kooliõpilased, kuna kooli organisatsioon ise loob ühinemiseks soodsamad eeltingimused. Hoolimata sellest, et kodutütarde organisatsiooni loomisest peale on püütud koondada väljaspool kooli olevaid, eriti algkooli lõpetanud, tütarlapsi, püsib kodutütarde peres nende arv (763) võrdlemisi väikesena. Kõige enam on neid Harju (158) ja Võru (101) ringkonnas, kõige vähem Tartu linna ringkonnas (2), Tallinna linna ringkonnas ei ole neid ühtki. Peamiseks takistuseks on siin tütarlaste siirdumine pärast koolilõppu väga mitmesugustele aladele, kus neil erinevate töötingimuste ja sageli kauge vahemaa tõttu, eriti maaoludes, kooskäimise võimalused on väga rasked. Linnades on tööstusõpilased sageli seotud õhtuste kursustega, mille tõttu leidub vaevalt aega tegutsemiseks noorte organisatsioonis.

*) Erinevalt aruande teistest osadest on kodutütarde osa toodud 1. apr. 1935. a. — 1. apr. 1936. a. andmetel.

Kodutütarde arv 1. aprillil 1936. aastal järkude ja koolitüübi järgi.

Jrk. nr.	Ringkonna nimi	Rühmade arv ringk.	Kodutütarde arv ringkonnas														Vanemate arv					
			Liikmekauda- did	Järkude järgi							Aasta jooksul juure tulnud	Aasta jooksul lahku- nud	Koolitüübi järgi					Pedagoog. haridusega	Pedagoog. hariduseta	Kokku		
				VI	V	IV	III	II	I	Kokku			Alg- kool	Tätendus- kool	Kutsekool	Keskool	Gümnaasium				Väljaspool kooli	Kokku
1	Harju	73	375	292	235	138	75	13	—	1128	346	90	873	22	6	67	2	158	1128	69	33	102
2	Järva	51	215	311	186	260	51	—	1	1024	471	114	836	24	5	99	19	41	1024	54	16	70
3	Lääne	48	226	256	154	187	49	4	—	876	552	105	725	7	—	45	24	75	876	56	12	68
4	Narva	27	195	112	104	73	23	1	—	508	295	66	446	3	14	22	7	16	508	30	6	36
5	Petseri	26	42	127	125	83	9	—	—	386	42	12	301	—	—	21	9	55	386	29	2	31
6	Pärnu linn	5	49	43	38	50	25	5	3	213	89	24	124	—	24	47	8	10	213	2	3	5
7	Pärnumaa	42	139	254	117	182	45	38	—	775	154	244	674	—	—	29	7	65	775	44	6	50
8	Saaremaa	35	263	165	72	109	32	1	—	642	339	59	574	5	—	24	—	39	642	35	3	38
9	Sakalamaa	62	334	212	212	326	52	5	—	1242	675	135	1072	31	—	70	8	61	1242	78	3	81
10	Tallinna linn	24	196	223	145	88	4	2	—	658	332	60	480	9	—	169	—	—	658	30	3	33
11	Tartu linn	12	21	112	87	224	123	30	—	587	111	79	360	—	7	171	57	2	597	41	—	41
12	Tartumaa	80	306	316	298	301	112	9	2	1344	755	138	1261	2	1	31	5	44	1344	88	10	98
13	Valga	22	147	74	101	133	33	16	1	505	78	83	323	19	10	107	29	17	505	19	1	20
14	Viru	72	333	400	171	290	105	35	6	1340	209	101	1144	10	3	81	23	79	1340	71	1	72
15	Võru	56	241	266	228	215	51	—	—	1001	118	102	839	4	2	47	8	101	1001	65	11	76
	Kokku	635	3082	3264	2273	2659	789	159	13	12239	1566	1412	10032	136	72	1030	206	763	12239	711	110	821

Koolitüübi järgi on kodutütarde enamik (10.032) pärit algkoolist, kuna kutsekoolidest selle vastu on pärit kõige vähem kodutütred (72). Ka see on loomulik, sest meie algkoolide arv on võrratult suurem kutsekoolide arvust, pealegi kuulub kutsekoolide õpilaskonda sageli täiskasvanuid.

Järkude järgi kuulub kõige suurem arv kodutütred (3264) VI järku, kõige väiksem (13) I järku, mis on ka loomulik, sest normaalses oludes võiakse kodutütarde töökava vajalise põhjalikkusega koolitöö kõrval paraja töötempo juures läbi võtta alles 8 aasta jooksul, kodutütarde organisatsioon aga on senini töötanud vaid neli aastat.

Täiskasvanud juhte, vanemaid, on kodutütarde organisatsioonis 821, neist 711 pedagoogilise haridusega, enamuse praegused ja osalt endised õpetajad.

2. Keskkorralduse tegevusest.

Kõige suuremaks keskkorralduse poolt läbiviidud kodutütarde organisatsiooni ürituseks möödunud aastal tuleb pidada kodutütarde suvepäevi, mis toimusid 19.—23. juunini Tallinnas, ühenduses kaitseliidu üleriiklike pidustustega. Ühiskorteriks oli Tallinna linna XXI algkool. Neist suvepäevist võttis osa üle maa 859 kodutütart 159 vanema juhtimisel, pealeselle umbes 60 naiskodukaitsete liiget, kelle õlgadel lasus suvepäevist osavõtjate toitlustamine.

Nende esimeste suvepäevade puhul seati üles põhimõtted, mida tahetakse suvepäevade korraldamisel jälgida. Nende põhimõtete järgi on kodutütarde suvepäevade eesmärgiks 1) tutvuda selle kodumaa nurgaga, kus toimuvad suvepäevad; 2) süvendada kõigist kodu-

maa linnadest ja maakondadest kokku tulevates kodutütardes rahvusliku terviku ja riikliku teadvuse ning ühtekuuluvuse tunnet; 3) kohaneda massilistel kogunemistel vajalisele distsipliinile.

Vastavalt esimesele ülesandele oli kavas ette nähtud tutvumine Tallinna linnaga. Sissejuhatuses sellele oli korraldatud üks loeng Tallinna asetusest ja välisest ilmast, teine Tallinna ajaloo kohta. Sellele järgnes linna vaatlemine väikestes salkades. Peale Tallinna linna tutvusid kodutütred Pirita rannaga, külastades seal asuvat noorte kotkaste laagrit.

Ühtekuuluvuse tunnet arendas elu ühiskorteris ühise kava ja korra järgi, igahommikused liputõstmised ja igaõhtused lipulangetamised. Kõige mõjuvamaks momentiks nii ühtekuuluvuse tunde kui ka rahvusliku meelsuse elustamiseks kujunes pidulik koondus „Estonia“ kontsertsaalis, kus õpetaja Steinbergi ja ülempreester Pätsi poolt toimus kodutütarde üldlipu õnnistamine ja selle üleandmine naiskodukaitsete esinaine M. Raamoti poolt kodutütarde peavanemale. Rahvusliku meelsuse süvendamise eesmärgiga oli suvepäevadega seoses korraldatud S. Prudeni ja A. Virkhausi helinäidendi „Isamaa auks“ ettekanne Draamateatri ruumides Tartu kodutütarde ja noorkotkaste poolt. Kodutütarde kuuluvust ühisesse suure kaitseliidu perre kinnitas nende teadvuses 23. juunil Vabadusplatsil korraldatud kaitseliidu suurparaad, millest võtsid osa kõik kaitseliidu eriorganisatsioonid, nende hulgas ka kodutütred.

Suvepäevad üldiselt korraldada ja distsipliinilt õnnestusid paremini kui seda võis loota, arvestades asjaolu, et kodutütred esmakordselt olid nii suurel arvul kokku tulnud. Ettetulnud puudused jäävad üldkokkuvõttes

varju. Need suvepäevad olid kõigile suurteks õppepäevadeks, et tulevikus vältida vigu, mis seal ilmsesid.

Rööbiti kodutütarde suvepäevadega korraldatud kaitseliidupäevade üldkavas oli veel võimlemispidu Kadrioru staadionil, kus esines 800 kodutütart võimlemisõpetaja A. Raudkatsi juhatusel. Viimase poolt koostatud võimlemisharjutused koos muusikaga olid paljundatud ja juba märtsi alul rühmadele kätte saadetud, ühtlasi olid kõigis ringkondades ajutiselt ametisse rakendatud võimlemisinstruktorid. Võimlemisharjutused võeti vastu suure huviga, eriti maa-alkkoolides. Paljudes kohtades korraldati võimlemispidusid, mille kava oli koostatud kodutütarde ja noorkotkaste võimlemisharjutustest.

Need esimesed suvepäevad näitasid, et kodutütred suudavad toime tulla juba õige suurte üleriiklike ettevõtetega. Siinjuures ei saa jätta tunnustamata naiskodukaitse suurt abi suvepäevade tehnilises korraldamises. Eriti suure lugupidamisega hindavad kodutütred naiskodukaitse liikmete-toitlustajate tööd. Eesotsas Tartu V jaoskonna esinaise L. Einase'ga toitlustas 60-liikmeline toimikond 5 päeva kestes iga päev 1100 inimest suure täpsuse ja korralikkusega. Sellane ülesanne oli naiskodukaitsele lahendada esmakordselt ja pealegi õige rasketes oludes, massitoitlustamiseks mitte kohandatud ruumides — koolimajas.

Sügisel tuli asuda „Kodutütred Käsiraamatu“ teise trüki väljaandmisele, kuna esimene trükk oli peaaegu täieliselt välja müüdud. Käsiraamatu teine trükk ilmus veebruaris 1936. a. 2000 eksemplaaris. Kuludest kaeti üks osa eelmise trüki ülejäägiga, teine osa 1935/36. a. eelarvekorras ja kolmas müügist laekuvate summadega. Raamatu realiseerimisel saadav tulu moodustab kirjastusfondi, mida kasutatakse uute trükiteoste väljaandmiseks.

Aasta jooksul töötas ringkondades 4 instruktorit, kes said tasu keskkorralduselt. Kokku olid instruktorid ametis 25 kuud ehk 750 päeva. Keskmiselt langeb sellest iga ringkonna peale 50 päeva ja iga rühma peale 1,2 päeva. Selle ajaga oli võimalik iga rühma külastada vaevalt üks kord aastas. Tegelikult pidid aga mõned vanemad rühmad jääma külastamata, kuna tähelepanu tuli esijoonel omastada uutele, äsja asutatud ja asutatavatele rühmadele.

Talve jooksul töötati selleks loodud komisjonides välja erikatsete kavad ja noortemagistriks saamise kord, samuti hindamise süsteem ja hoolsusmärgi saamise kord.

16. veebruaril 1936. a. toimus Tallinna kaitseliidu peastaabi ruumides kodutütarde vanemate keskkogu koosolek, millest võtsid osa peale naiskodukaitse esinaise ja kodutütarde peavanema kõik ringkondade vanemad, välja arvatud Saaremaa ringkonna vanem.

Sel koosolekul seati üles üldised põhimõtted, mille järgi tuleb arendada edaspidist organisatsiooni tegevust. Võeti vastu järgmise aasta eelarve, erikatsete kavad ja magistriks saamise kord ning kaaluti üksikasjaliselt hindamissüsteemi ja hoolsusmärgi saamise korda, mis otsustati esialgu katseks võtta tarvitusele, kuna lõplik vastuvõtmine lükati edasi.

3. Ringkondade aruanded.

Alljärgnevas on esitatud üksikute ringkondade aruanded nii nagu nad on koostatud vastavate ringkondade vanemate poolt. Kuigi aruandail puudub ühtlus, kuna üks on üksikasjalisem, teine üldsõnalisem, siiski väärivad nad avaldamist, et võimaldada ringkondadel vastastikkude pilku heita üksteise tegevusele ja aidata välja kujundada väliselt kujult ühtlasi aruandeid.

Harju. Ringkonna vanem: J. Petersoo, abid A. Lätte ja E. Eonurm, rühmavanemaid 102, rühmi 73, kodutütred 1128. 1935. a. suvel Kt. Harju ringkond võttis osa üleriiklikest suvepäevadest Tallinnas 60 osavõtjaga. Ringkonna juhatuse korraldusel peeti esimene ringkonna õppelaager Paldiskis 16.—18. aug., millest, hoolimata vihmastest ilmadest, võttis osa üle saja kodutütred ja vanema. Kt. talvise töökava läbiviimine sünnib tavaliselt rühma töökoondusel, kas iga nädal või üle kahe nädala. Koondused toimuvad tavaliselt koolis klassiruumides, kuna enamikul koolidest puuduvad saalid. Sageli tuleb leppida väga kitsa ruumiga. Ka takistab tööd, rühmaaruannete põhjal, kodutütarde elukoha kaugus koolist, mis on kohati isegi 7—12 kilomeetrit. Kodutütred ja juhid enamikus, kõigi takistuste peale vaatamata, töötavad heade tagajärgedega, sest rõõmsa meele ja hea tahtega võiakse kergesti takistused võita. Paljud rühmavanemad (arvult 11) isegi kannavad kõik rühma kulud, kuna pole mingeid toetusi väljaspoolt. Terve aasta kestes on rühmad jõukohaselt toetanud naiskodukaitse ja kaitseliidu üksuste ettevõtteid kohtadel. Mõned rühmad on iseseisvalt korraldanud emadepäevi. Ringkonna kodutütred võtsid osa ka Harju maleva 10. aastapäeva pidustustest Tallinnas 10. nov. 1935. a.

Järva. Ringkonna vanem M. Reitkam, abid H. Annus ja V. Just. Rühmavanemaid 70, rühmi 51, kodutütred 1024. Ringkonna ettevõtted ja tegevusalad olid järgmised: 28. apr. 1935. a. oli Türi ümbruskonna kodutütarde ja noorkotkaste ja 5. mail samal aastal Tapal ümbruskonna kodutütarde ja noorkotkaste vanemate selgituspäev, kus esinesid referaatidega: kod. instruktor prl. Veskus ja noorkotkaste instruktor hra Taks. Päeval oli ka näitlik koondus ja õhtul pidulik töötuse andmine Tapa kodutütarde rühma poolt. 2. juunil olid kodut. ja noorkotkaste ühised suvepidustused, kus esineti lauludega, rahvatantsudega, võimlemisega ja õhtul näidendiga. Osavõtjate arv oli umbes 400 ühes vanematega. Samal päeval annetati Järva maleva noorkotkastele lipp, kodutütarde poolt löödi lipule nael. 23. ja 24. juunil võtsid ringkonna kodutütred osa Tallinna suvepäevadest, 58 kodutütred ja 18 vanemaga, esinedes ühtlasi võimlemispeol. 12. jaanuaril 1936. a. oli Paides ringkonna vanematekogu koosolek. Töökoosolekud ja referaadid olid ühised samal päeval Paides viibivate noorkotkaste juhtidega. Instruktor prl. Ainomäe külastas ringkonda 12. 1. — 12. 2. 1936. Ringkonna juhatuse liikmed on käinud kohapeal uusi rühmi asutamas, samuti pidulikel koondusil töötust vastu võtmas. Samuti on osa võetud naiskodukaitse jaoskondade esinaste päevast ja NK ringkonnakogu

koosolekust, kus anti ülevalde ringkonna kodutütarde tööst. Üksikud rühmad on osa võtnud õppetööde võistlusest. Mustla algkooli rühm annetas allveelaevastiku sihtkapitali heaks omavahel kogutud väikese summa. Muusikalise tegevuse poolest esirinnas seisab Türi kodutütarde rühm, kel on oma okariinide orkester.

L ä ä n e. Ringkonnavanem L. K a a l, abi A. Ü k s t i. Rühmavanemaid 68, rühmi 48, kodutütred 876. Tallinna suvepäevadest 20.—23. VI 1935, võttis osa 46 kodut. ja 11 vanemat. KL maleva aastapäeval 7. 11. 36, võeti osa paraadist, õhtusel pool esineti ettekannetega. Oldi abiks naiskodukaitse ringkonna loterii korraldamisel, mille heaks rühmade poolt annetati asju 20 krooni väärtuses. Selle tagajärjel suurendas NK juhatus oma poolt määratud toetust kodutütardele. Koos noorkotkastega kutsuti ellu NK ja KT Sõprade Kogu, kelle ülesandeks on kodut. ja noork. toetamine. On korraldatud 150 kr. asjade loterii, mis andis tulu umbes 120 kr. Vanematekogu koosolekuid on peetud kaks, üks aprillis, teine novembris. Keskkogu koosolekust 16. 2. 36 võttis osa ringkonna vanem. Naiskongressist võeti osa ühe esindajaga. Rühmad on küllastanud Liivit, Märjamaad ja Taeblat. Rühmade töö on seisnud peamiselt katseile ettevalmistamises. On korraldatud keedu- ja samariitlaskursusi. Haapsalu jaosk. võttis osa naisorganisatsioonide vahelisest lauakatmise võistlusest. On oldud abiks NKK-le- KL-le, Isamaaliidule korrapidajaina pidudel ja abijõududena loteriidel. Isamaaliste tunnete õhutamiseks on korraldatud isamaalisi hommikuid, on aktiivselt osa võetud vabariigi aastapäeva aktusest ja korraldatud sel puhul pidulikku koondusi. Emadepäeva korraldamisel on kodutütred igal pool olnud tegevad, mõnel pool on iseseisvalt emadepäeva pühitsemine läbi viidud. Usuliste tunnete süvendamiseks on korraldatud jumalateenistusi ja jõulupuid ühes noork. ja üksikult. Ligimese teenimise alal on valmistatud jõulukinke vaestele lastele ja vanadekodu elanikele, võetud osa karbikorjandusest. Rühmad on annud välja oma ajakirju ja ajalehti. On koostatud albumeid ajalehe-väljalõigetest (näit. „Eesti Naisi“). Pealeselle on korraldatud jalutuskäike ja ekskursioone. Mõned kodutütred on valmistanud rahvuslippe oma kodudele. Sissetulekute hankimiseks on korraldatud pidusid, loteriisid, teeõhtuid ja on peetud einelaudu. Sissetulekuid on saadud ka vabatahtlikest annetustest ja naiskodukaitsest. Soodustavate teguritena märgitakse kohtadelt laste huvi asja vastu, lastevanemate, õpetajate, naiskodukaitse ja ümbruse head suhtumist. Takistustena nimetatakse kauget maad, ajapuudust, õpetajate ja õpilaste töökoormatust, ruumide puudust, õpilasingide rohkust, kohati ümbruskonna usaldamatust, sageli usulahkude mõjul, ja lõpuks juhtide vilumatust.

N a r v a. Ringkonna vanem L. K ü t t, abid A. Š e r v e l ja H. L a a n d i. Rühmavanemaid 36, rühmi 27, kodutütred 508. 1935/36. tegevusaastal on kodutütarde Narva ringkond jõudsalt kasvanud. Organiseerimisel olid peaaegselt maarühmad. Töökoondustel valmistati ette VI, V, IV ja III järgu katse kava, korraldades ka kava ulatuses majapidamise ja keetmise koondusi. Pidulikku töötuseandmist on korraldatud

kahel korral. On korraldatud veel kursusi rühmavane- maile. Aktusi on korraldatud emadepäeva, raamatu- aasta ja karskuspäeva puhul. Paraadist on osa võetud kolmel korral. Mitmesugustest tähtpäevadest ja küla- liste vastuvõttust on osa võetud, moodustades spaleere, annetades lilli jne. Langenud kangelasi austati käiku- dega jõululaupäeval kaitseliidu ja kaitseväe kalmistuile. Jõuluõhtuid on korraldatud oma liikmeile ja vaestele lastele. Ringkonna juure on moodustatud ka laulukoor. Ringkond võttis osa üleriiklikust kodutütarde suvepäe- vast Tallinnas. Merikülas korraldati kolmepäevane ringkonna õppelaager. Sissetulekute hankimiseks kor- raldati kevadpidu koos noorkotkastega, mitmesuguseid näidendiõhtuid ja kella-viie-tee. Mitmes rühmas maini- takse tööd takistava asjaoluna õpilaste töö rohkust koo- lis, mille tõttu paljud kodutütred peavad loobuma orga- nisatsiooni tööst.

P e t s e r i. Ringkonna vanem G. L o h u a r u, abi M. K u r g. Rühmavanemaid 31, rühmi 26, kodutütred 386. Rühmad on korraldanud, peale järgukaitseile ette- valmistamise, emadepäevi, pidusid, üksikuid loteriisid, aktusi ja pidulikku koondusi, pikemaid matku, vaidlus- õhtuid, omavahelisi ja vaestelaste jõulupuid ja teeõhtuid ettekannetega. Pealeselle on naiskodukaitsele abiks oldud pidude korraldamisel, suvel 1935. a. võeti osa Tallinnas peetud suvepäevadest ja pidustustest.

P ä r n u. Ringkonna vanem M. T i m u s k, abid J. K o r n f e l d t ja H. S a r d o. Rühmavanemaid 5, rühmi 5, kodutütred 213. Peale jooksva töö kodutütarde töö- kavade alusel Pärnu ringkonna kodutütred aitasid kaasa 12. mail 1935. a. korraldatud emadepäevale; võtsid osa 1935. a. Tallinnas peetud kodutütarde suvepäevadest; korraldasid suvelaagri Reius 24.—29. juulini 1935. a.; võtsid endi hooldeks Pärnumaa laulupeo märkide müügi 1935. a. suvel, mille eest said 10% tasuks; aitasid kaa- sa Pärnu Naiskodukaitse poolt kodutütarde heaks kor- raldatud loterii piletite müügile 1935. a. sügissemestril; aitasid kaasa allveelaevastiku heaks minevate kaartide müügile; korraldasid peo koos noorkotkastega 30. okt. 1935. a., mille sissetulek jagati kt. ja nk. vahel; korral- dasid jõulupuu (koos noorkotkastega) ühes piduliku koondusega ja töötuseandmisega 15. dets. 1935. a. Kodutütarde rühmad on tegutsenud läbi kogu õppeaasta, pidades iga nädal ühe koonduse. Iga rühm on korral- danud ühe huviõhtu aasta jooksul.

P ä r n u m a a. Ringkonna vanem E. M a s i n g, abid S. E l e n d ja M. R i i s m a n d e l. Rühmavanemaid 50, rühmi 42, kodutütred 775. Rühmade tegevus on seisnud töökavade alusel esmajoones järgukaitseile ette- valmistamises. Pealeselle on korraldatud pidulikku koondusi, töötuseandmisi, aktusi EV aastapäeva puhul ja leinaaktusi 1. dets. puhul. On võetud osa EV aasta- päeva paraadist ja võidupüha pidustustest. Samuti on korraldatud emadepäevi ja RA puhul kirjanike õhtuid. Mõned rühmad on oma rühma aastapäevi pühitsenud pidulikult. Muudest ettevõtetest oleks mainida Tallin- na pidustustest osavõttu möödunud suvel. 7 rühma on korraldanud suvilaagrid, mida küllastasid mõned kauge- mad rühmad matka sihina. Rühmad on küllastanud te- gevusaasta kestes üksteisi, vahetanud kirju ja saatnud vastastikku kingitusi, on korraldanud lõkke-, muinas-

jutu-, mardi- ja vastlaõhtuid. Üks rühm on annud aasta jooksul välja kaaks albumit — „Kevad“ ja Sügis“ — vastavate aastaja ja muude jutustuste, luuletuste ja piltidega. Mõned rühmad annavad välja ajakirja, mis ilmub iga kuu, ja üks rühm seinajaalehte. Rühmad on korraldanud rea omavahelisi ettekandeõhtuid, teeõhtuid, jõulupuid, on abistanud naiskodukaitse jaoskondi pidudel, loterii korraldamisel ettekannete ja ruumide kaunistamisega. Nimetatud pidudel on kodutütred esinenud näidendiga, rahvatantsudega, lauludega ja võimlemisega. Rühmad on pidanud töökoondusi, kus kodutütred ise endile on õmmelnud riided, ja sportliku ilmega koondusi (ujumisi, pallimänge väljas, matkamisi). Osa rühmi on kohusetruult hoolitsenud lindude eest talvel, seades neile toidulaudu. Suur osa rühmist võtab osa õppetööde võistlustest 1935/36. õppeaastal. Mõnel pool on loodud ka rühma vimpel ja samuti rühma märk. Soodustavad kdt. tegevust naiskodukaitse jaoskondade lahke vastutulek, tüdrukute tööind ja käsiraamatud. Takistuseks on maal ruumide vilets seisukord ja kodude kaugus.

Saaremaa. Ringkonna vanem S. Kaal, abi A. Kuskov. Rühmavanemaid 38, rühmi 35, kodutütred 642. Tähtsaimaiks üritusiks kodutütarde Saaremaa ringkonnal 1935/36. aastal on olnud Saaremaa kodutütarde suvilaager 12.—18. juunini Mändjalas koos noorkotkastega ja osavõtt 30 kodutütret ja 7 vanemaga kodutütarde suvepäevadest Tallinnas kaitseliidu juubelpiduste puhul. 1. novembril 1935. a. leidis aset ringkonna vanemate kogu koosolek, mille päevakorras oli: 1) ringkonna vanema ülevaade kodutütarde organiseerimisest Saaremaal, 2) jaoskondade ja rühmade vanemate aruanne, 3) koostöö küsimus noorkotkastega ja 4) kodutütarde jaoskondade ja rühmade töökavade arutamine. Töökavade arutamisel leiti tarviliseks koostada töökavu kevadiste, suviste, sügiseste ja talviste hooaegade järgi, arvestades töid, mis oleksid kohased vastavatele aastaaegadele. Samal kuupäeval võtsid kodutütarde esindajad osa noorkotkaste Saaremaa maleva vanematekogu koosolekust, kus ühisele arutusele tuli ka kodutütarde ja noorkotkaste koostöö küsimus. 17. novembril 1935 pühitses Saaremaa malev oma 10. aastapäeva. Neist pidustustest võtsid osa ka kodutütred, aidates kaasa pidustuste korraldamisel. Samuti toetasid kodutütred noorte kotkaste asjade loteriid Saaremaa maleva pidustuste puhul, iga rühma saates asjakesi loteriiks. 3. ja 4. jaan. 1936. a. võtsid kodutütarde esindajad osa noorte kotkaste Saaremaa maleva pealikute koosolekust, kus ühe päevakorrapunkti all tuli arutusele ka koostöö küsimus teiste noorsoo organisatsioonidega. Aasta jooksul on korraldatud 8 pidulikku koondust töötuseandmisega. Peale järgukatsete sooritamiste on kõikides jaoskondades korraldatud kodutütarde sanitaar-, käsitöö- ja keedukursusi. Pealeselle on mitmetes jaoskondades korraldatud kodutütarde ja noorkotkaste omavahelisi võistlusi mitmetel aladel. Kodutütarde Saaremaa ringkonna töö takistuseks on olnud maal sageli kodutütarde asukoha kaugus koolimajadest, kus peetakse koondusi, kuid veel suuremaks töötökendajaks on olnud ringkonnal rahapuudus. Suure hulga rühmade juuretekkimisega on ringkond pidanud muretsema

rohkesti käsiraamatuid ja muud organiseerimisse puutuvat materjaali, mis kippus minema üle jõu. Kodutütarde Saaremaa ringkonna sissetulekuallikaiks on olnud peamiselt peod, loterii-allegrid, näitemüügid, teeõhtud ja toetused. Väljaminekuiks on olnud peamiselt organiseerimisse puutuvate materjaalide muretsemine, laagrikulud, toetused ja muud ettenägemata kulud.

Sakalamaa. Ringkonna vanem M. Koik, abid L. Kärmäs ja A. Karuse. Rühmavanemaid 81, rühmi 62, kodutütred 1242. Möödunud tegevusaastal on Sakalamaa ringkonna kodut. ja nende juhid teinud tööd suure huvi ja armastusega. Pearõhk on sel aastal peale organiseerimistööl langenud peamiselt järgukatsete ettevalmistamisele ja töö tulemusena on peaegu iga kodutütar sooritanud heade tagajärgedega järjekorralise järgukatse. Kodut. organisatsioonis töötavad ainult hea edasijõudmisega õpilased. Töö süvendamiseks ja ühtlustamiseks rühmade vahel on ametis kodut. instruktorid. Kavade kohaselt on käsitatud majapidamist, pühapäeviti valmistatud lõunat, on korraldatud tee- ja kohvilaudu; tervishoiu küsimusi on käsitletud arsti juhatusel. Mõned kodut. rühmad on annud välja seinajaalehte, kuukirja, on asutatud laulukoore, rahvatantsurühmi, on abistatud kehvemaid kodut. vormi muretsemisel; on soetatud lauailippe ja käsiraamatuid, on isegi muretsetud mööblit ja lauakate pidulike koonduste jaoks. Kodut. on hoolitsenud kirjanik Kuhlbari haa eest, on külastanud vanadekodu, äratades vanu lauluga ja viies neile kingituseks pühademune ja urbi. Pealeselle on kodut. abistanud naiskodukaitset ja kaitseliitu nende pidustustel; on ühiselt noorkotkastega korraldanud jõulukoonduse, osa võtnud seltskonnategelaste austamise õhtutest ja abistanud raamatu-aasta komiteed näituse korraldamisel, korjates kokku valla vanimaid ja haruldasimaid raamatuid. RA puhul panid mõnedki kodut. aluse oma isiklikule raamatukogule. Kodutütred on osa võtnud rahvuslipu levitamisest (Puiatus on 60 kodu endale muretsevad lauailipud), emadepäeva ja vabariigi aastapäeva aktuste korraldamisest. Sakala ringkonna suvepäevadest Viljandis võttis osa 246 kodutütart ja üleriiklikest suvepäevadest Tallinnas 69 kodut. ja 9 vanemat. Mõned rühmad on osa võtnud võistlusõpinguist, mida korraldas E. Õpet. L. Karskustoimkond. Heade tagajärgedega töötavad eriti need rühmad, kus kooliruumid on avarad. Õpetajad suhtuvad kodutütarde tööle hästi. Igal pool on neil tarvitada kooli ruumid ja õppeabinõud, tööd soodustab ka õpilaste eneste huvi kui ka vanemate soe ja heatahtlik suhtumine asjale. Tööd takistavate asjaoludena võiks nimetada maakoolide ning vanemate väheseid kogumisi, kuigi neil heast tahtest pole olnud puudus.

Tallinna. Ringkonna vanem H. Tekkel, abid E. Sepp ja H. Ernesaks. Rühmavanemaid 33, rühmi 24, kodutütred 658. Peale jooksva töö rühmades võiks eriharrastustena nimetada kodutütarde keelpillide orkestrit, mis edukalt jätkab oma tegevust. Teistest ühissetevõttest võiks nimetada veel ringkonna lõkkeõhtu korraldamist ja ringkonna albumi koostamist.

Tartu. Ringkonna vanem E. Räägo, abid L. Kalling-Kaant ja H. Masa. Rühmavanemaid 41,

rühmi 12, kodutütreid 597. Tähtsaimad üritused ringkonna sisetevõimuses: 1) Töökoondused, mida osa rühmi korraldab iga nädal, teised 2 korda kuus. Mõnes rühmas peeti koondusi võimalust mööda. Majapidamiskoondused leidsid aset tarvidust mööda. 2) Jõulukoondused, mida iga rühm korraldab oma koolis, kas omavahel või kutsutud külalistega. Jõulukoondused koosnesid meeleolulisest vaimevõimulikkuse osast, ettekannetest, koosviibimisest jõululauas ja ühismängudest. 3) Asjade loterii, mille eeltoodest ja läbiviimisest võtsid osa kõik rühmad, valmistades käsitöid ja müües pileteid. Naisk. Tartu ringk. muretses osa materjaali käsitööde jaoks. Puhas ülejääk 198 krooni 55 s. 4) Kodutütarde aastapäeva pühitsemine pidulikku koondusega, kus toimus ringkonna lipu õnnistamine ja üleandmine naisk. Tartu ringk. poolt. Samal koondusel andis üle 100 kodut. vanema kodut. töötuse. Koondusele järgnes pidu. 5) Kodutütarde juhtide kursused. 6) Referaatõhtu rühmavanemaile ja ühine koosviibimine naisk. liikmetega lähema kontakti loomiseks. Juhatusese koosolekuid peeti tegevusaasta jooksul 8, vanematekogu koosolekuid 5.

Ringkonna välisgevõimusest: 1) Osavõtt kodut. üleriiklikest suvepäevist Tallinnas, kus ühtlasi esineti võimlemispeol ja koos noorkotkastega S. Prudeni ja A. Virkhausi helinäidendi „Isamaa auks“ ettekandega Draamateatri saalis ja võeti osa Kaitseliidu suurparaadist. Pealeselle tutvuti Tallinnaga ja külastati noorte kotkaste laagrit Pirital. 2) Kodut. osavõtt helinäidendi „Isamaa auks“ ettekandmisest noorte kotkaste Tartu maleva aastapäeval, Tartu vabastamise ja vabariigi aastapäeval „Vanemuises“. Osavõtt korjandusest, Tartu laulupeo märkide müügist, korrapidamisest ja spaleeridest pidudel ja külaliste vastuvõttudel. 4) Esinemine väljapanekutega kodutütarde tegevusest Tartu algkoolide näitusel kevadel 1935. a. 5) Kodut. ja vanemate esindajate külaskäik Tartumaa kodut. laagrisse Elva. 6) Tartumaa kodut. esindajate vastuvõtt aastapäeva puhul. 7) Kodut. laulukoori esinemine Tartu maleva ja naisk. aastapäeva puhul korraldatud jumalateenistusel Peetri kirikus. 8) Üksikute rühmade esinemised naisk. jaoskondade poolt korraldatud klubiõhtuil.

Tartumaa. Ringk. vanem L. Rand, abid H. Sepp ja T. Soop. Rühmavanemaid 98, rühmi 80, kodutütreid 1344. Peamine töö on toimunud rühmades, kus töötati aasta algul koostatud töökavade alusel, ette valmistades järgukatseile. Aasta jooksul on peetud üks vanematekogu koosolek ja neli juhatusese koosolekut. Juunis 1935 korraldati kodut. suvepäevad Elvas, millest võttis osa 200 kodut. ja 36 rühmavanemat. Üleriikl. suvepäevadest Tallinnas võttis osa 55 kdt. ja 11 rühmavanemat. Ringkonna vanem on isiklikult külastanud 29 rühma.

Valga. Ringkonna vanem A. Kangro. Rühma-

vanemaid 20, rühmi 22, kodutütreid 505. Töö on seisnud peajasjaliselt rühmades üldiste töökavade alusel. On korraldatud erilisi majapidamise ja käsitöö koondusi. Sissetulekute hankimiseks on korraldatud pidusid, mitmel pool koos noorte kotkastega. Võeti osa üleriikl. suvepäevadest Tallinnas. Tegevust raskendasid ringkonnavanema kriis ja paiguti juhtide puudus, suur liikmete arv rühmades, kodut. kaugus koolimajast, haigused ja rühmavanemate ülekoormatus tööga. Hoolimata takistustest töötati visalt ja täie andumusega. Eriti soodustas tööd naisk. ringkonna juhatusese hea suhtumine kodutütardele.

Viru. Ringkonna vanem I. Madise, abi A. Laasi. Rühmavanemaid 72, rühmi 72, kodutütreid 1340. Ringkonna ühissetevõtetest võib nimetada järgmisi: 1) Osavõtt üleriikl. suvepäevist koos võimlemispeo ja kaitseliidu suurparaadiga. 2) Võimlemispeo üldproov Rakveres, millest võttis osa terveist ringkonnast kodut. suurel arvul. 3) Osavõtt Viru maleva 10. aastapäeva pidustustest. Suurem osa tööd toimub üksikutes rühmades, kus õpetajad hoolimata suurest töökoormatusest töötavad suure huvi ja innuga. Koondusi on peetud üks kord nädalas 1—2 t. kestusega. Koondusel on püütud paralleelselt läbivõetava kavaga rõhku panna praktilistele oskustele, on õmmeldud laualippe ja väiksemate kodut. vormiriideid (V.-Maarja gümn. ja keskk. rühm.), korraldatud majapidamise ja keedukoondusi, tapitseeritud ja värvitud tube. On kaasa aidatud vabariigi aastapäeva, emadepäeva ja RA aktuste ja raamatunäituse korraldamisel. On korraldatud omavaheline kirjandite võistlus RA puhul, on esinetud kaitsel., naisk. ja noorte kotkaste pidudel ettekannetega. On võetud osa üleriikl. õppetööde võistlusest, kus Imastu rühm sai kiitusekirja. Koduümbruse, looduslikult ilusate ja ajalooliselt tähtsate kohtade tundmaõppimiseks on rühmad korraldanud lähemaid ja kaugemaid matku. Mõni rühm on matkanud isegi kuni 20 km. On korraldatud omavahelisi ja kutsutud külalistele koosviibimisi tee- ja lõunalauas. Ajal, millal koondustel ei käida, nagu suve- ja pühadevaheajal, on vanemad teinud kodutütardele ülesandeks koguda andmeid müütide kohta, ajalooliste küsimuste selgitamiseks, väikestele kodut. on antud kergemaid ja lihtsamaid praktilisi ülesandeid. Tööd takistavate asjaoludena võiks mainida nii vanemate kui ka noorte vaba aja puudust, õpetajad on seotud oma otsekohese tööga, noored peavad tihti 4—5 km tagant koos käima; samuti annab end tunda vastavate ruumide puudus. Paiguti teeb raskusi gümn. vanemate klasside õpilastele huvikohase materjaali leidmine.

Võru. Ringkonna vanem M. Kiiseman, abi K. Varik. Rühmavanemaid 76, rühmi 56, kodutütreid 1001. Töö on toimunud rühmades üldiste töökavade alusel.

G. Majandus.

Oma vajaduste rahuldamiseks tarvilitud rahasummad saab kaitseliit peamiselt toetusena riigilt, kuid ka seltskond aitab suurel määral kaasa kaitseliidu

töö ja tegevuse arenemisele, annetades kaitseliidule toetussummasid mitmesugusel näol. Seltskonna kaabil hangitud summad kulutatakse suuremalt jaolt koha-

pealsete vähemate majandus-administratiiv-üksuste ülalpidamiseks, sest sinna ei ulatu toetus keskkohalt.

(Käesolev ülevaade käsitleb riiklikku toetust, sest seltskondliku toetuse kohta ülevaate andmiseks on vajalised andmed ja aruanded kohtadelt, missugused saabuavad peastaapi hiljem.

1935/36. eelarveaastal riigilt saadud toetus jaguneb järgmiselt:

- a) eelarve korras saadud toetus,
- b) mitmesugused tulud, mis on laekunud eelarve korras, ja
- c) toetused eriotstarveteks ja -ülesanneteks.

Eelarve korras saadud toetus kujunes järgmistest summadest:

1) 1934/35. aasta lisaelarvega nr. 1 määratud ja 1935/36. a. eelarvesse ülekantud toetus	Kr. 75.000.—
2) Sama aasta lisaelarvega nr. 2 määratud toetus	„ 50.000.—
3) 1935/36. aasta põhieelarvega määratud toetus	„ 525.000.—
4) Sama aasta lisaelarvega nr. 2 määratud toetus	„ 15.000.—
<hr/>	
Kokku	Kr. 665.000.—

Mitmesuguste sissetulekutena (nagu: varustuse müük, panga %%, relvarikke trahvid jne.) on eelarveaasta jooksul laekunud

Seega oli kaitseliidu käsutuses summaksid 1935/36. aasta riikliku toetussumma kulude eelarve täitmiseks „ 685.915.12

Pealeselle sai kaitseliit eelarveaasta jooksul riiklikku toetust eriotstarbelisteks kuludeks järgmiselt:

- 1) rahvamajanduse elustamise fondist relvade kordaseadmiseks
- 2) samast fondist — haritud tööjõududele töö muretsemiseks
- 3) riikliku propaganda talitusest — selgitustöö tegemiseks rahvahäälituse puhul

Kokku: Kr. 57.850.—

Üldse oli kaitseliidu käsutada 1935/36. eelarveaasta jooksul saadud riiklikku toetust Kr. 743.765.12.

Riigilt saadud eelarveline toetussumma kulutati vabariigi valitsuse poolt 8. III 1935. a. kinnitatud kaitseliidu eelarve ja 25. III 1936. a. kinnitatud sama eelarve krediitide ümberpaigutuse kohaselt. Eriotsarbeits määratud summad tarvitati ära täies ulatuses nende iseloomu ja ülesannete kohaselt.

Teostades äärmist kokkuhoidu kõikidel kulualadel on 1935/36. aasta eelarve täitmisel kulutatud ära Kr. 670.177.43, jättes seega ülejääki Kr. 15.737.69, mis läks kassa reservide täienduseks.

Nimetatud kulusumma arvel on soetatud mitmesugust varandust ja korda seatud olemasolevat. Suurem protsent sellest on läinud relvastuse täiendamiseks. Nii on valmistatud uusi täpsus- ja vabapüsse, ümber tehtud vanu jaapani püsse, täiendatud laske- moona tagavarasid, muretsetud võistlusteks täpsus- ja spordipüssi padruneid, muretsetud välitelefonide kaablit, — suurtükiväe sidemeks tule juhtimisel, täiendatud merekaitseliidu mitmesugust varustust ja relvatöökoja sisseseadet.

Õppeabinõude alal on soetatud märklehti, pauklaskemoona, mitmesuguseid määrustikke ja muud õppealalist kirjandust ning igasuguseid muid vajalisi õppevahendeid.

Sideala suurimaks edusammuks võib nimetada raadiotelefoni saate- ja vastuvõttejaamade muretsemist, missugused katsetamisel on annud häid tulemusi.

Lähema tuleviku kavas on lühilaine raadiotelefoni võrgu loomine üle kogu maa.

Liikumisevahendeid on täiendatud kahe uue sõidu- autoga. Pealeselle on täiendatud ruumide sisseseadeid, muretsetud relvade puhastusvahendeid ja vähesel arvul rakmeid ning soetatud muid vähemaid hädavajalisi esemeid.

Peab mainima, et kaitseliidu relvastuse kvaliteet ja rahaline väärtus on eelarveaasta jooksul suuresti tõusnud püsside kordaseadmise tõttu.

Kinnisvarade soetamise ja korraldamise alal võiks nimetada ehitustööde lõpuleviimist, mis olid ühenduses Kaarli ja Vismari tänava nurgal asetsevate kaitseliidu majade kolme uue korra pealeehitamise ja laohoone ehitamisega kaitseliidu krundile Tallinnas.

Pealeselle on mandati kaitseliidule soodsail tingimustel kinnisvara Narva-Jõesuus, kuhu asutatakse kaitseliidu puhkekodu, mille järgi on tuntud suurt puudust aastate jooksul.

Kaitseliiduga ühiseid sihte taotlevalle naiskodukaitse, kodutütarde ja noorte kotkaste organisatsioonidele on eelarveaasta jooksul antud toetust, nende tegevuskulude kateks, ümarguselt Kr. 30.000.—.

Suurimaks sündmuseks kaitseliidu 1935/36. aasta tegevuses oli läinud suvel Tallinnas ärapeetud kaitseliidupäev. Tähistades kaitseliidu 10-aastase tegevuse juubelit kujunes see eriti suurejooneliseks ja osavõtjate arvult rekordiliseks, mille tõttu osavõtjate korterisse paigutamine, nende toitlustamine ja transporteerimine nõudis täit pingutust kogu kaitseliidu majandusalal tegutsevalt palgaliselt kui ka palgata personaalilt.

Ühisel jõul tuldi sellega hästi toime.

30. aprillil 1935. a. (R. T. 41 — 35. a.) pandi maksma kaitseliidu maaga varustamise seadus. Sellega saadi suur samm edasi kaitseliidu varustamisel vajalike maa-aladega laskeradadeks, spordiväljadeks, kodude soetamiseks jne. Selle seaduse alusel on võimalik riiklikkudest maatagavaradest üleantud maaalad ühes päraldistega kinnistada kaitseliidu nimele ja kasutada ning korraldada neid kaitseliidu huvide ja tarviduse kohaselt.

1935. a. kinnitati kaitseliidu uue vormi kirjeldus. Uus nägus vorm ja kaitseliidupäev, kus lubati esineda ainult vormiriietuses, õhutasid kaitseliitlasi hoogsale mundrite soetamisele.

Eelmisel eelarveaastal lahendati odava, nägusa ja otstarbekohase kaitseliidu vormiriide küsimus. Seda juhust kasutati eelmisel kui ka kõne all oleval eelarveaastal laialdaselt ja majandusosakonna kaudu telliti läinud eelarveaastal üle 7000 meetri KL vormi-

riiet Kr. 12.000.— väärtuses. Sellest riidest on endale mundri soetanud 1229 kaitseliitlast.

Arvates siia juure varem soetatud mundrid on praegu kaitseliitlasi täies mundris (palitu, kuub, müts ja püksid) 5770 meest ja osalises mundris, s. o. ilma palituta, 12.365 meest.

Pealeselle on aasta jooksul tellitud üle 900 mtr. noorkotka vormiriiet Kr. 1138.— väärtuses.

Meie ergutuspreemiaid said:

„Kaitse Kodu!“ aastatellijate ja tellimiste kogujate vahel väljakuulutatud tingimustel 4. juunil 1936. a. toimetatud ergutuspreemiate loosimisel langesid võidud:

Tellijaile:

1. võit — õmblusmasin — E. Kumenius, Tallinnas, Lai t. 9.
2. „ — kohvergrammofon — Kaitseliidu Luunja rühm, Luunjas.
3. „ — komplekt vormiriiet „K. L.“ — G. Taan, Petseri, Jõe tän.
4. „ — komplekt vormiriiet „K. L.“ — V. Puistama, Kohila, Päärsoni maja.
5. „ — komplekt vormiriiet „K. L.“ — V. Puistama, Pärnu, V. Sepa 6.
6. „ — nahkportfell — E. Viltag, Tallinn, V. Karja 9.
7. „ — reiskohver — H. Linsi, Rakvere, Tööstuse 9.
8. „ — „Ülevaade Eesti Vabadussõjast“ — Eesti Panga osak. Tartus.
9. „ — „Ülevaade Eesti Vabadussõjast“ — M. Aaspere, Are ag., Pärnumaal.
10. „ — „Ülevaade Eesti Vabadussõjast“ — P. Öpik, Tallinn, V. Balti 49—3.
11. „ — „Ülevaade Eesti Vabadussõjast“ — P. Graff, Kilingi-Nõmme.
12. „ — „Ülevaade Eesti Vabadussõjast“ — KL. Hageri kompanii, Hageris.

Tellimiste kogujaile:

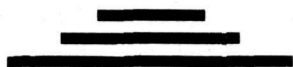
1. võit — raadioaparaat „Maret“ — K. Sallo'le, Sõmeru p.-ag.
2. „ — väärtuslik ülikonnariie — E. Semmel'ile, Tallinnas.
3. „ — väärtuslik fotoaparaat — J. Tsopp'ile, Jõgeval.
4. „ — väärtuslik taskukell — C. Rotberg'ile, Valgas.
5. „ — komplekt „K. L.“ vormiriiet — R. Teras'ele, Tallinnas.
6. „ — nahkportfell — M. Tähiste, Pärnus.
7. „ — äratuskell — J. Järv'ele, Kohilas.
8. „ — „Ülevaade Eesti Vabadussõjast“ — J. Mõtus, Viljandis.
9. „ — „Ülevaade Eesti Vabadussõjast“ — A. Kärсна'le, Põlvas.
10. „ — „Ülevaade Eesti Vabadussõjast“ — A. Luig'ile, Tallinnas.
11. „ — „Ülevaade Eesti Vabadussõjast“ — Karl Kerjan'ile, Raplas.
12. „ — „Ülevaade Eesti Vabadussõjast“ — Ev. Leepere'le, Tõrvas.

Võidud antakse välja „K. K.“ talituses, Tallinnas, Kaarli 8, igal tööpäeval kella 8—15 või saadetakse soovikorral saateadressi teatamisel võitjaile kätte.

„K. K.“ talitus.

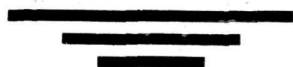
Kaitseliitlaste ja kaitsevãelaste

úlikonna, púksi, palitu, mútsi ja kandiriie.

A/S. KREENBALT.

Tallinn, Suur Karja 13, telef 425-14.

Jãrgmiste kodumaa tekstiilvabrikute suurmúúgi keskkohi:

**Balti Puuvilla Ketramise ja Kudumise Vabriku A/S.
Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri O/Ü.
Sindi Tekstiilvabrikute Ühisus.
O/Ü. Eesti Niidivabrik.**

Vãikemúük kauplustes üle maa.